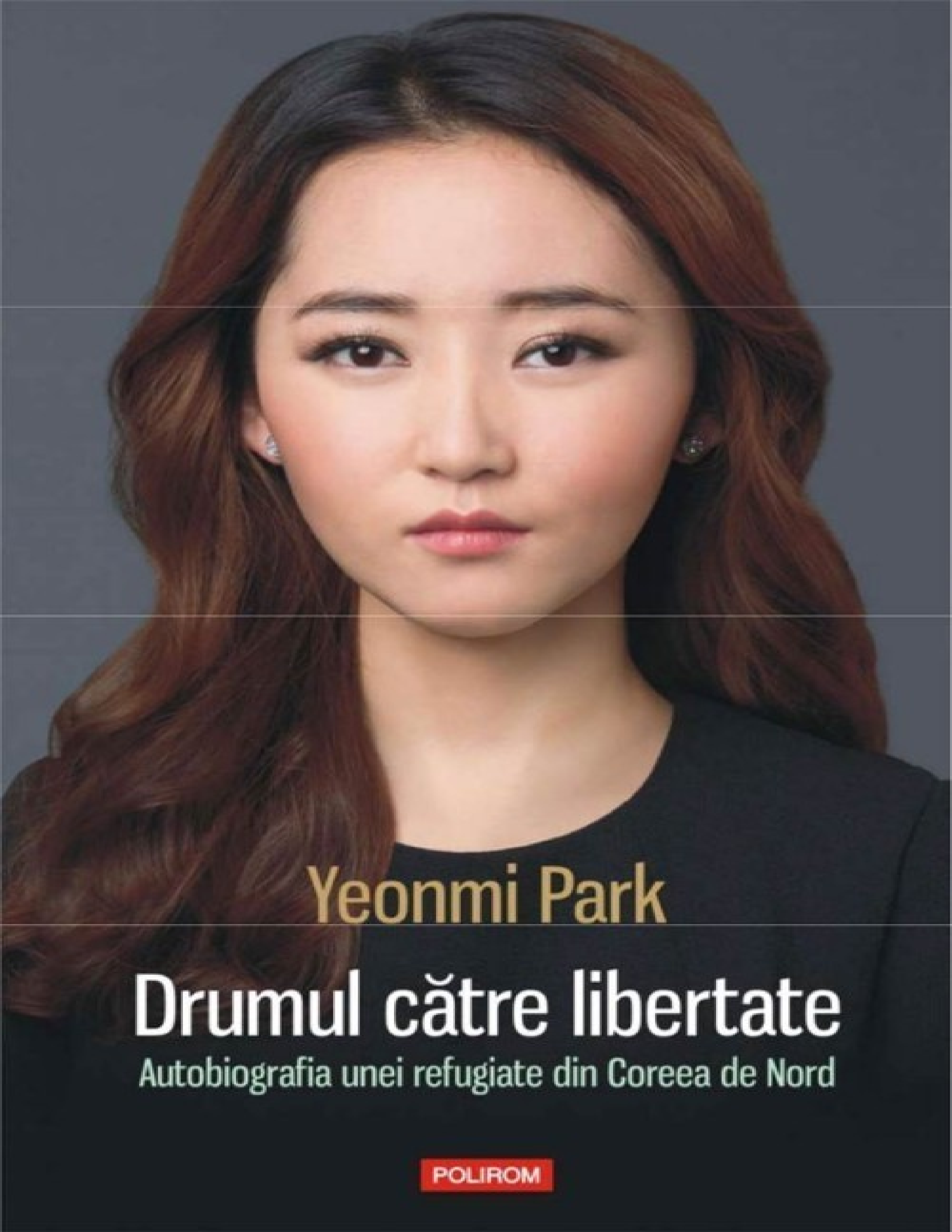
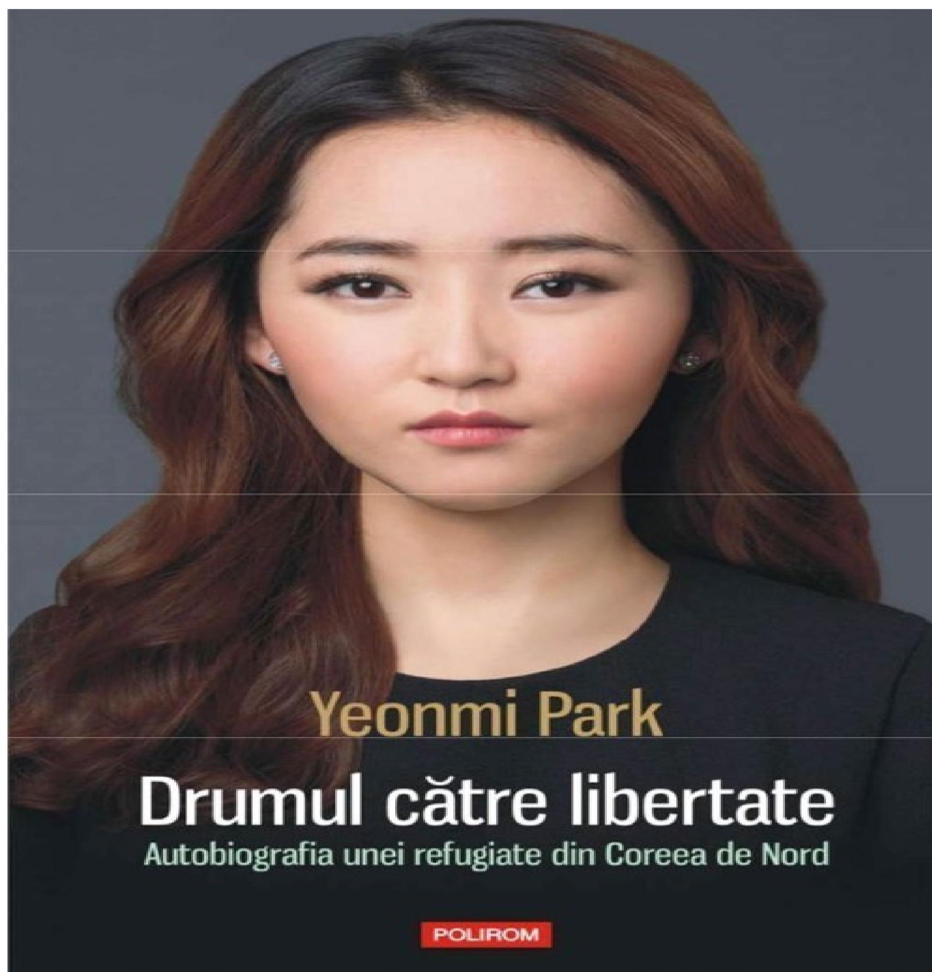

Yeonmi Park
Drumul către libertate
Autobiografia unei refugiate din Coreea de Nord
POLIROM

Yeonmi Park
Drumul către libertate
Autobiografia unei refugiate din Coreea de Nord
POLIROM

Yeonmi Park împreună cu Maryanne Vollers
Drumul către libertate
Autobiografia unei refugiate din Coreea de Nord
Traducere de Ioana Aneci
POLIROM
2015

Familiei mele şi tuturor celor din lumea asta care luptă pentru libertate
Ne spunem poveşti ca să putem supravieţui. Joan Didion

Prolog

În noaptea rece şi întunecoasă din 31 martie 2007, eu şi mama mea coboram în goană malul abrupt şi pietros al fluviului Yalu, îngheţat bocnă, care desparte Coreea de Nord şi China. Erau patrule mai sus de noi şi în vale şi posturi de pază la o sută de metri şi într-o parte, şi în cealaltă, cu soldaţi gata să împuşte pe oricine ar fi încercat să treacă graniţa. Habar nu aveam ce o să ne aştepte, dar eram disperate să ajungem în China, unde poate mai aveam o şansă de supravieţuire.

Eu aveam 13 ani şi cântăream doar 27 de kilograme. Cu numai o săptămână înainte, fusesem într-un spital din oraşul meu natal, Hyesan, aproape de graniţa cu China, suferind de o infecţie intestinală gravă pe care doctorii o diagnosticaseră greşit drept apendicită. Încă mă durea foarte tare locul operaţiei şi eram atât de slăbită, încât abia puteam merge.

Tânărul contrabandist nord-coreean care era călăuza noastră a insistat că trebuia să trecem graniţa în noaptea aceea. Plătise nişte grăniceri ca să se uite în altă parte, dar nu îi putuse plăti pe toţi soldaţii din zonă, aşa că trebuia să avem mare grijă. Mergeam după el prin beznă, dar eram aşa de nesigură pe picioare, încât a trebuit să cobor malul târându-mă cu fundul de pământ şi stârnind mici avalanşe de pietre care se prăvăleau în faţa mea. El s-a întors spre mine şi mi-a şoptit mânios să nu mai fac atâta gălăgie. Dar era prea târziu. Distingeam silueta unui soldat nord-coreean care urca dinspre albia fluviului. Dacă era unul dintre grănicerii mituiţi, nu părea să ne recunoască.

— Întoarceţi-vă! a strigat grănicerul. Plecaţi de aici!

Călăuza noastră a alergat înaintea lui şi i-am auzit şuşotind. Călăuza s-a întors singură.

— Hai, a zis. Repede!

Era început de primăvară şi se mai încălzise, topind pe alocuri gheaţa de la suprafaţa fluviului. Locul pe unde am trecut noi era abrupt şi îngust, ferit de soare în timpul zilei, aşa că gheaţa era încă suficient de solidă ca să ne ţină – cel puţin aşa speram. Călăuza a sunat de pe mobil pe cineva de pe malul celălalt, chinez, iar apoi a şoptit:

— Acum fugiţi!

Călăuza a luat-o la fugă, dar picioarele mele parcă prinseseră rădăcini şi m-am agăţat de mama. Eram paralizată de frică. Călăuza s-a întors după noi, m-a înşfăcat de mâini şi m-a tras în urma sa pe podul de gheaţă. Când am ajuns pe malul celălalt, am luat-o la fugă şi nu ne-am mai oprit până ce am ieşit din raza vizuală a grănicerilor.

Malul fluviului era cufundat în beznă, dar luminile din Chaingbai, China, străluceau chiar în faţa noastră. M-am întors ca să mai arunc o privire către ţara în care mă născusem. Ca de obicei, întrerupseseră curentul şi nu am văzut decât un orizont întunecat, lipsit de viaţă. Îmi simţeam inima bătând nebuneşte, mai să-mi sară din piept, când am ajuns la o cocioabă de la marginea unor câmpuri netede şi pustii.

Nu visam la libertate când am fugit din Coreea de Nord. Nici măcar nu ştiam ce înseamnă să fii liber. Nu ştiam decât că, dacă familia mea rămânea acolo, probabil aveam să murim – de foame, din cauza bolilor, din pricina condiţiilor inumane din vreun lagăr de concentrare. Foamea devenise de nesuportat; eram dispusă să-mi risc şi viaţa dacă mi se promitea un castron de orez.

Dar călătoria noastră nu avea ca scop doar supravieţuirea. Eu şi mama o căutam pe sora mea mai mare, Eunmi, care plecase în China cu câteva zile înainte şi de care nu mai ştiam nimic de atunci. Speram s-o găsim acolo după ce traversam fluviul, aşteptându-ne. Dar singura persoană care ne-a întâmpinat a fost un chinez chel, între două vârste, de etnie nord-coreeană, ca mulţi dintre cei care locuiau în această zonă de graniţă. Bărbatul i-a spus ceva mamei, iar apoi a dus-o pe după cocioabă. Din locul în care aşteptam, o auzeam pe mama stăruind:

— Aniyo! Aniyo! Nu! Nu!

Mi-am dat seama că ceva nu era bine. Ajunseserăm într-un loc rău, poate mai rău decât cel de unde plecaserăm.

Sunt extrem de recunoscătoare pentru două lucruri: că m-am născut în Coreea de Nord şi că am scăpat din Coreea de Nord. Aceste două evenimente m-au modelat într-un anumit fel şi nu le-aş schimba pentru o

viață obişnuită şi senină. Dar sunt multe de povestit despre felul cum am ajuns să fiu cea care sunt astăzi.

Ca alte zeci de mii de nord-coreeni, am fugit din țara mea natală şi m-am stabilit în Coreea de Sud, unde ni se recunoaşte cetățenia, de parcă o graniță ermetică şi aproape 70 de ani de conflicte şi tensiuni nu ne-ar fi separat niciodată. Nord-coreenii şi sud-coreenii au aceleaşi origini etnice şi vorbim aceeaşi limbă – doar că în Nord nu există termeni pentru noțiuni precum malluri, libertate sau chiar iubire, cel puțin aşa cum le cunoaşte restul lumii. Singura „iubire” adevărată pe care o putem exprima este venerația față de familia Kim, o dinastie de dictatori care conduce țara de trei generații. Regimul blochează toate informațiile din exterior, toate materialele video şi filmele şi bruiază semnalele radio. Nu există World Wide Web şi nici Wikipedia. Singurele cărți pe care le găseşti sunt pline de propagandă ce ne spune că trăim în cea mai grozavă țară din lume, deşi cel puțin jumătate dintre nord-coreeni trăiesc în condiții de sărăcie extremă şi mulți suferă de malnutriție cronică. Fosta mea țară nici măcar nu se intitulează Coreea de Nord

— Pretinde că este Chosun, adevărata Coree, un paradis socialist desăvârşit în care 25 de milioane de oameni trăiesc doar pentru a-l sluji pe Conducătorul Suprem, Kim Jong Un Mulți dintre noi, cei care am fugit, îşi spun „fugari” – pentru că, refuzând să ne acceptăm soarta şi să murim pentru Conducător, am fugit de îndatoririle noastre. Regimul ne numeşte trădători. Dacă aş încerca să mă întorc, aş fi executată.

Blocada informațională funcționează în ambele sensuri: nu numai că guvernul încearcă să împiedice mass-media străină să ajungă la populație, ci îi împiedică şi pe străini să afle adevărul despre Coreea de Nord. Regimului i se spune Regatul Eremit pentru că încearcă să rămână incognoscibil. Doar aceia dintre noi care au fugit pot descrie ce se întâmplă cu adevărat în spatele granițelor închise. Însă până de curând poveştile noastre nu se făceau decât rareori auzite.

Am ajuns în Coreea de Sud în 2009, primăvara, la 15 ani, fără niciun ban şi cu o educație echivalentă cu doi ani de şcoală primară. În 2014, eram studentă în anul al doilea la una dintre cele mai bune universități din Seul, specializându-mă în administrația poliției, tot mai conştientă de faptul că era o nevoie stringentă de justiție în țara în care m-am născut.

Am spus de multe ori povestea fugii mele din Coreea de Nord, în diferite contexte. Am povestit cum ne-au păcălit traficanții de persoane pe mama şi

pe mine să mergem cu ei în China, unde mama s-a sacrificat ca să mă protejeze, lăsându-se violată de intermediarul care pusese ochii pe mine. După ce am ajuns în China, am tot căutat-o pe sora mea, însă în zadar. Tatăl meu a trecut granița ca să ne ajute s-o căutăm, dar a murit din cauza unui cancer netratat câteva luni mai târziu. În 2009, eu şi mama am fost salvate de nişte misionari creştini, care ne-au dus până la granița dintre China şi Mongolia. De acolo am mers prin înghețatul deşert Gobi într-o noapte de iarnă fără sfârşit, către libertate, călăuzindu-ne după stele.

Toate acestea sunt adevărate, dar mai sunt şi altele de povestit.

Până acum, doar mama a ştiut ce s-a întâmplat cu adevărat în cei doi ani dintre noaptea când am traversat fluviul Yalu ca să ajungem în China şi ziua când am ajuns în Coreea de Sud ca să începem o viață nouă. Nu le-am spus aproape nimic din povestea mea celorlalți fugari şi apărători ai drepturilor omului pe care i-am cunoscut în Coreea de Sud. Credeam că, dacă refuzam să accept trecutul cumplit, acesta avea să dispară. M-am convins că multe nici nu s-au întâmplat de fapt; m-am învățat să uit restul.

Însă, când m-am apucat să scriu cartea aceasta, mi-am dat seama că fără întregul adevăr viața mea nu va avea nicio putere, niciun sens. Cu ajutorul mamei, amintirile despre viața noastră în Coreea de Nord şi în China au început din nou să se contureze în mintea mea, ca scenele unui coşmar uitat. Unele dintre imagini mi-au reapărut în fața ochilor cu o limpezime îngrozitoare; altele erau neclare sau învălmăşite, ca un pachet de cărți de joc împrăştiate pe jos. Procesul de scriere a cărții a fost în acelaşi timp şi procesul rememorării şi al încercării de a înțelege aceste amintiri.

Alături de scris, şi cititul m-a ajutat să-mi ordonez lumea. Imediat ce am ajuns în Coreea de Sud şi am putut să fac rost de traduceri ale marilor cărți din toată lumea, le-am devorat pur şi simplu. Mai târziu le-am putut citi şi în engleză. Iar când am început să scriu şi eu cartea mea, am dat peste un citat celebru din țoan Didion: „Ne spunem poveşti ca să putem supraviețui”. Chiar dacă eu şi această scriitoare provenim din culturi atât de diferite, simt că adevărul acestor cuvinte îşi găseşte ecou înăuntrul meu. Înțeleg că uneori singura modalitate de a supraviețui amintirilor noastre este să le turnăm într-o poveste care să explice întâmplări ce par inexplicabile.

Pe parcursul călătoriei mele am văzut lucrurile oribile pe care şi le pot face oamenii unii altora, dar am fost martoră şi la gesturi de tandrețe, de bunătate şi de sacrificiu în cele mai groaznice împrejurări imaginabile. Ştiu că este posibil să-ți pierzi o parte din umanitate pentru a supraviețui. Dar

mai ştiu şi că scânteia de demnitate umană nu se stinge niciodată de tot şi că, dacă i se oferă oxigenul libertății şi puterea dragostei, poate străluci din nou.

Iată povestea mea, povestea alegerilor pe care le-am făcut ca să pot supraviețui.

Partea I

Coreea de Nord

Chiar şi păsările şi şoarecii îți aud şoapta

Fluviul Yalu şerpuieşte ca o coadă de dragon între China şi Coreea de Nord în drumul său către Marea Galbenă. La Hyesan se lățeşte într-o vale ce străbate munții Paektu, unde oraşul cu 200.000 de locuitori se întinde între nişte dealuri domoale şi un platou înalt pe care sunt câmpuri, pâlcuri de copaci şi morminte. Fluviul, de obicei nu foarte adânc şi leneş, îngheață bocnă iarna, care durează cea mai mare parte a anului. Este cea mai rece regiune a Coreei de Nord, cu temperaturi ce coboară uneori şi până la – 40 de grade Celsius. Aici nu rezistă decât cei mai duri.

Pentru mine, Hyesan era casa mea.

Pe celălalt mal al fluviului se află oraşul chinez Chaingbai, care are o populație numeroasă de etnici coreeni. Familii de pe cele două maluri ale fluviului fac comerț unele cu altele de generații. În copilărie stăteam adesea pe întuneric şi mă uitam spre malul celălalt, la luminile din Chaingbai, întrebându-mă ce se întâmpla dincolo de marginile oraşului meu. Îmi plăcea foarte tare să mă uit la artificiile multicolore care explodau pe cerul de catifea neagră în timpul festivalurilor şi de Anul Nou chinezesc. Noi nu aveam niciodată aşa ceva de partea asta a graniței. Câteodată, când coboram până la fluviu ca să umplu gălețile cu apă şi vântul umed bătea din direcția bună, simțeam mirosul mâncărurilor delicioase, al tăițeilor uleioşi şi al găluştelor gătite în bucătăriile de dincolo. Acelaşi vânt purta glasurile copiilor chinezi care se jucau pe malul celălalt.

— Hei, tu! Nu ți-e foame acolo? strigau băieții în coreeană.

— Nu! Taci, chinez grăsan ce eşti! strigam eu înapoi.

Dar mințeam. Adevărul e că îmi era foarte foame, dar nu avea niciun rost să mai vorbesc despre asta.

Am venit prea repede pe această lume.

Mama mea era gravidă abia în şapte luni când a intrat în travaliu, iar când m-a născut, pe 4 octombrie 1993, cântăream mai puțin de un kilogram şi

jumătate. Doctorul de la spitalul din Hyesan i-a spus mamei că eram aşa de mică, încât nu mai puteau face nimic pentru mine.

— Ar putea la fel de bine să trăiască sau să moară, a zis el. Nu ştim. Depindea numai de mine dacă era să trăiesc.

Indiferent în câte pături mă învelea mama, nu reuşea să mă încălzească. Aşa că a încins o piatră şi a băgat-o sub pătură, cu mine, şi aşa am scăpat cu viață. Peste câteva zile, părinții mei m-au adus acasă şi s-au pus pe aşteptat.

Sora mea, Eunmi, se născuse cu doi ani înainte, iar de data asta tata, Park Jin Sik, spera să aibă parte de un băiat. În patriarhala Coree de Nord, linia masculină era cea care conta cu adevărat. Totuşi, şi-a revenit rapid după această dezamăgire, în majoritatea timpului cea mai strânsă legătură se creează între mamă şi prunc, dar numai tatăl meu putea să mă liniştească atunci când plângeam. În brațele tatii mă simțeam protejată şi iubită. Şi mama, şi tata m-au încurajat, încă de la început, să fiu mândră de ceea ce sunt.

Când eram foarte mică, locuiam într-o casă cu un singur nivel cocoțată pe un deal, deasupra şinelor de cale ferată care se unduiau ca o coloană vertebrală ruginită prin tot oraşul.

Casa noastră era mică şi friguroasă, iar pentru că aveam un perete comun cu un vecin, auzeam mereu ce se întâmplă alături. Noaptea auzeam şi şoareci chițăind şi tropăind mărunțel prin tavan. Dar pentru mine era raiul pentru că eram toți împreună, o familie.

Primele mele amintiri sunt legate de întuneric şi de frig. În lunile de iarnă, cel mai popular loc din casa noastră era o mică vatră în care ardeau lemne, cărbuni sau orice altceva găseam de pus pe foc. Găteam la focul acela şi erau nişte şănțulețe pe sub podeaua de ciment prin care fumul ajungea până la un horn de lemn din cealaltă parte a casei. Acest sistem tradițional ar fi trebuit să încălzească încăperea, dar nu făcea față nopților geroase. La sfârşitul zilei, mama întindea o pătură groasă lângă foc şi ne cuibăream toți sub cuverturi – mai întâi mama, apoi eu, apoi sora mea, iar tata la sfârşit, în colțul cel mai friguros. După apusul soarelui, era o beznă de-ți băgai degetele-n ochi. În regiunea noastră, era ceva normal să treacă săptămâni sau chiar luni întregi fără curent electric, iar lumânările erau foarte scumpe. Aşa că jucam jocuri pe întuneric. Uneori, sub cuverturi, ne tachinam unul pe altul.

— Al cui este piciorul ăsta? spunea mama, împungând cu un deget.

— Al meu, al meu! striga Eunmi.

În serile şi dimineţile de iarnă şi chiar şi în timpul verii, oriunde te uitai, vedeai fum ieşind pe hornurile din Hyesan. Cartierul nostru era foarte plăcut şi micuţ, iar noi cunoşteam pe toată lumea care locuia acolo. Dacă nu ieşea fum din hornul cuiva, mergeam să batem la uşă ca să vedem dacă totul este în regulă.

Uliţele neasfaltate dintre case erau prea înguste pentru maşini, deşi asta nu era aşa o mare problemă pentru că erau foarte puţine maşini. Oamenii din cartier umblau pe jos sau – cei câţiva care îşi permiteau – pe bicicletă ori motocicletă. Uliţele deveneau alunecoase din cauza noroiului după ce ploua, iar acesta era cel mai bun moment ca puştii din cartier să joace jocul nostru preferat de-a prinselea. Dar eu eram mai micuţă şi mai înceată decât ceilalţi copii de vârsta mea şi mereu îmi era greu să mă adaptez şi să ţin pasul cu ceilalţi.

După ce am intrat la şcoală, Eunmi a trebuit uneori să se bată cu copiii mai mari ca să mă apere pe mine. Nu era nici ea foarte voinică, dar era isteaţă şi agilă. Era protectoarea şi tovarăşa mea de joacă. Când ningea, mă ducea pe dealurile din jurul cartierului nostru, mă lua în poală şi mă cuprindea strâns cu braţele. Eu mă ţineam bine în timp ce alunecam la vale pe fund, ţipând şi râzând. Eram fericită că fac parte din lumea ei.

Vara, toţi copiii se duceau să se joace în fluviul Yalu, dar eu nu am învăţat niciodată să înot. Stăteam pe mal şi mă uitam la ceilalţi cum taie curentul cu braţele. Uneori sora mea sau prietena mea cea mai bună, Yong Ja, mă vedeau stând singură şi îmi aduceau nişte pietricele frumoase pe care le găsiseră în apa adâncă. Iar alteori mă luau în braţe şi mă băgau puţin în apă, după care mă aduceau înapoi pe mal.

Eu şi Yong la eram de aceeaşi vârstă şi locuiam în aceeaşi zonă a oraşului. Îmi plăcea de ea pentru că ne pricepeam amândouă să ne punem imaginaţia la treabă pentru a ne crea singure jucării. În piaţă mai găseai câteva păpuşi şi alte jucării fabricate, dar de obicei erau prea scumpe. Noi ne făceam însă castronele şi animăluţe din lut, iar uneori chiar şi tancuri în miniatură; jucăriile cu tentă militară făcute manual erau foarte mari în Coreea de Nord. Dar noi, fetele, eram obsedate de păpuşi de hârtie şi petreceam ore întregi decupându-le din hârtie groasă, croind rochiţe şi eşarfe pentru ele din resturi.

Uneori mama ne făcea morişti, iar noi le prindeam de pasarela de metal de deasupra liniei ferate pe care o numeam

Puntea Norilor. Ani mai târziu, când viața devenise mult mai grea şi mai complicată, treceam pe lângă pasarela aceea şi mă gândeam cât de fericite eram văzând moriştile alea rotindu-se în bătaia vântului.

Când eram mică, nu auzeam zgomotul de fond reprezentat de sunetele mecanice, aşa cum îl percep acum în Coreea de Sud şi în Statele Unite. Nu existau maşini de gunoi care să tulbure liniştea, claxoane care să țipe sau telefoane care să sune pretutindeni. Nu auzeam decât zgomotele pe care le făceau oamenii: femei care spălau vase, mame care îşi strigau copiii, clinchetul lingurilor şi al bețişoarelor în holurile cu orez când familiile se aşezau la masă. Uneori auzeam când prietenii mei erau certați de părinții lor. Pe atunci nu erau nici muzică răsunând strident în fundal, nici ochi lipiți de ecranul smartphone-urilor. Dar existau intimitate şi legături între oameni, ceva greu de găsit în lumea modernă în care trăiesc astăzi.

În casa noastră din Hyesan, țevile de apă erau aproape tot timpul uscate, aşa că de obicei mama ne ducea hainele pe malul fluviului şi le spăla acolo. Când le aducea înapoi, le punea pe podeaua caldă ca să se usuce.

Deoarece curentul electric era atât de rar în cartierul nostru, de fiecare dată când se aprindeau luminile, oamenii erau aşa de bucuroşi, încât se apucau de cântat, băteau din palme şi chiuiau. Ne trezeam chiar şi în toiul nopții ca să sărbătorim. Când ai atât de puțin, şi cel mai mărunt lucru te poate face fericit – iar aceasta este una dintre foarte puținele trăsături ale vieții din Coreea de Nord care chiar îmi lipsesc. Desigur, luminile nu rămâneau niciodată aprinse prea mult timp. Când se stingeau, pâlpâind, spuneam „Ei, asta e „şi ne culcam la loc.

Chiar şi atunci când venea curentul, intensitatea era foarte slabă, astfel încât multe familii aveau câte un amplificator care să le ajute să pună în funcțiune aparatele electrocasnice. Aceste maşinării luau mereu foc, iar într-o noapte de martie s-a întâmplat şi la noi acasă, pe când părinții mei erau plecați. Eu eram foarte mică şi nu îmi amintesc decât că m-am trezit şi am început să plâng în timp ce cineva mă ducea în brațe prin fum şi flăcări. Nu ştiu dacă m-a salvat sora mea sau vecinul nostru. Mama a venit alergând într-un suflet când i-a spus cineva că ne luase foc casă, dar eu şi sora mea eram deja la adăpost, în vecini. Casa noastră a fost distrusă de incendiu, dar tata a reconstruit-o rapid cu mâna lui.

După aceea, ne-am făcut o grădină în curticica noastră. Mama şi sora mea nu erau interesate de grădinărit, dar mie şi tatii ne plăcea la nebunie. Am sădit dovlecei şi varză, castraveți şi floarea-soarelui. Tata a plantat şi

nişte flori frumoase pe lângă gard, cărora le spuneam „cerceluşi”. Îmi plăcea la nebunie să îmi atârn la urechi florile lungi şi delicate şi să mă prefac că sunt cercei. Mama l-a întrebat pe tata de ce iroseşte un spațiu prețios plantând flori, dar el nu a băgat-o în seamă.

În Coreea de Nord, oamenii trăiau aproape de natură şi învățau să prezică vremea de a doua zi. Nu aveam internet şi de obicei nu puteam urmări emisiunile transmise la televiziunea de stat pentru că se întrerupea curentul. Aşa că trebuia să ne descurcăm singuri.

În lungile nopți de vară, toți vecinii noştri stăteau în fața caselor în aerul înserării. Nu erau scaune; ne aşezam direct pe pământ, uitându-ne la cer. Dacă vedeam milioane de stele, cineva zicea:

— Mâine o să fie senin.

Şi toți murmuram aprobator. Dacă erau doar mii de stele, altcineva putea să spună:

— Se pare că mâine o să fie înnorat. Aceasta era la noi prognoza meteo.

Cea mai frumoasă zi din fiecare lună era Ziua Tăițeilor, când mama cumpăra tăiței proaspeți, fragezi, care erau făcuți de o maşinărie din oraş. Voiam să reziste mult, aşa că îi împrăştiam pe podeaua caldă a bucătăriei ca să se usuce. Era ca o sărbătoare pentru mine şi sora mea pentru că şterpeleam câțiva tăiței şi îi mâncam cât erau încă moi şi dulci. În primii ani din viața mea, înainte ca vârful foametei care a lovit Coreea de Nord la mijlocul anilor ’90 să pună stăpânire şi pe oraşul nostru, veneau şi prietenii noştri pe la noi şi împărțeam tăițeii cu ei. În Coreea de Nord, trebuie să împarți totul. Dar mai târziu, când situația a devenit mult mai grea pentru familia noastră şi pentru țară, mama ne-a spus să-i alungăm pe copii. Nu ne mai permiteam să împărțim nimic.

În vremurile bune, o familie avea la masă orez, kimchi, nişte fasole şi supă de alge. Însă toate astea erau prea scumpe în vremurile de restrişte. Uneori nici nu mai mâncam şi adesea nu aveam de mâncare decât un terci subțire de grâu sau orz, fasole ori cartofi înghețați şi măcinați din care se făceau nişte plăcințele umplute cu varză.

Țara în care am crescut nu semăna cu cea pe care o cunoscuseră părinții mei în copilăria lor, în anii ’60 şi 70. Când erau ei mici, statul avea grijă de nevoile de bază ale tuturor: îmbrăcăminte, îngrijire medicală, mâncare. După ce s-a terminat Războiul Rece, țările comuniste care susținuseră regimul nord-coreean l-au abandonat, iar economia noastră controlată de stat s-a prăbuşit. Nord-coreenii erau brusc pe cont propriu.

Eu eram prea micuță ca să-mi dau seama cât de disperată devenea situația în lumea adulților, în timp ce familia mea încerca să se adapteze la schimbările masive care aveau loc în Coreea de Nord în anii ’90. După ce eu şi sora mea adormeam, părinții mei rămâneau câteodată treji, chinuiți de griji, întrebându-se ce ar putea face ca să nu murim cu toții de foame.

Am învățat repede să nu repet ceea ce auzeam fără să vreau. Am fost învățată să nu-mi exprim niciodată părerea, să nu pun nimic la îndoială. Am fost învățată să respect pur şi simplu ceea ce îmi spunea guvernul să fac, să spun ori să gândesc. Eu chiar credeam că Kim Jong II, Conducătorul nostru Iubit, îmi putea citi gândurile şi că aveam să fiu pedepsită pentru gânduri rele. Iar dacă nu mă auzea el, erau spioni pretutindeni, ascultând pe la ferestre şi pândind în curtea şcolii. Toți făceam parte din înmânban sau „unitățile populare” de cartier şi aveam ordin să pârâm pe oricine spunea ce nu trebuie. Trăiam cu frică, iar aproape toată lumea – inclusiv mama – avea o experiență personală care demonstra cât de periculos era să te trezeşti vorbind.

Eu nu aveam decât 9 luni când a murit Kim Ir Sen, pe 8 iulie 1994. Nord-coreenii îl venerau pe „Marele Conducător” în vârstă de 82 de ani. Până la moartea sa, Kim Ir Sen condusese Coreea de Nord cu mână de fier aproape cinci decenii, iar cei care credeau cu adevărat în el – inclusiv mama – erau convinşi că era nemuritor. Moartea lui a fost un moment de doliu profund, dar şi de nesiguranță în țară. Fiul Marelui Conducător.

Kim Jong II, fusese deja ales să-i succeadă tatălui său, însă vidul imens lăsat în urmă de Kim Ir Sen neliniştea pe toată lumea.

Mama m-a legat de spatele ei ca să se alăture miilor de persoane îndoliate care se îndreptau în fiecare zi, grupurigrupuri, către piațeta monumentului închinat lui Kim Ir Sen din Hyesan ca să-l plângă şi să-l jelească pe Conducător în perioada oficială de doliu. Oamenii aduceau ofrande de flori şi păhăruțe cu lichior de orez ca să-şi arate adorația şi întristarea.

În perioada aceea, una dintre rudele tatii venise în vizită din nord-estul Chinei, unde trăiau mulți etnici nord-coreeni. Pentru că era străin, nu avea acelaşi respect față de Marele Conducător, iar când s-a întors mama după unul dintre pelerinajele ei la monument, unchiul Yong Soo a repetat o poveste pe care tocmai o auzise. Guvernul de la Phenian anunțase că Kim Ir Sen murise în urma unui atac de cord, însă Yong Soo zicea că un prieten chinez i-a spus că auzise de la un ofițer de poliție nord-coreean că nu era adevărat. Adevărata cauză a morții, a zis el, era hwa-byung – un diagnostic

comun şi în Coreea de Nord, şi în Coreea de Sud care se traduce aproximativ prin „boală cauzată de stres mental sau emoțional”. Yong Soo auzise că existau neînțelegeri între Kim Ir Sen şi Kim Jong îl legat de planurile fiului celui mare al lui Kim de a purta negocieri cu Coreea de Sud…

— Opreşte-te! a spus mama. Să nu mai spui niciun cuvânt!

Era aşa de supărată că Yong Soo îndrăznise să răspândească zvonuri despre regim, încât a trebuit să fie nepoliticoasă cu oaspetele ei şi să-i închidă gura.

A doua zi ea şi prietena ei cea mai bună erau la monument ca să mai pună nişte flori, când au observat că cineva vandalizase ofrandele lor.

— O, ce oameni răi sunt pe lumea asta! a zis prietena ei.

— Ai dreptate! a spus mama. Nici nu ți-ar veni să crezi ce zvonuri oribile răspândesc duşmanii noştri.

Şi apoi i-a povestit prietenei sale ce minciuni auzise.

În ziua următoare mergea pe Puntea Norilor când a observat o maşină cu aer oficial parcată pe ulița de sub casa noastră şi un grup mare de oameni adunați în jurul ei. A ştiut imediat că urma să se întâmple ceva îngrozitor.

Vizitatorii erau nişte agenți în civil ai temutei bowi-bu sau Agenția Națională de Securitate, ce administra lagărele în care erau închişi deținuții politici şi ancheta amenințările la adresa regimului. Mai rău, aceştia nu erau din localitate; fuseseră trimişi de la centru.

Şeful agenților a întâmpinat-o pe mama în uşă şi a dus-o în casa vecinului, pe care o împrumutase pentru după-amiaza aceea. S-au aşezat amândoi, iar el s-a uitat la ea cu nişte ochi ca de sticlă neagră.

— Ştiți de ce mă aflu aici? a întrebat el.

— Da, a zis ea.

— Ei, de unde ați auzit lucrurile alea? a întrebat el.

Ea i-a spus că auzise zvonul de la unchiul chinez al soțului său, care îl preluase la rândul lui de la un prieten.

— Şi ce părere aveți? a întrebat el.

— Este un zvon îngrozitor şi plin de răutate! a zis ea, cu toată sinceritatea. Este o minciună scornită de duşmanii noştri care încearcă să distrugă cea mai măreață națiune din lume!

— Cu ce credeți că ați greşit? a întrebat el, pe un ton impasibil.

— Ar fi trebuit să mă duc la organizația de partid şi să raportez. Am greşit că i-am spus unei singure persoane.

— Nu, greşiți, a zis el. Nu ar fi trebuit să rostiți niciodată cuvintele acelea. Acum era sigură că va muri. Îi tot spunea bărbatului că îi pare rău, implorându- l să-i cruțe viața de dragul celor doi copilaşi ai ei. Cum se spune în Coreea, a implorat până când a crezut că o să-i cadă mâinile.

În cele din urmă, el a spus cu o voce tăioasă care a făcut-o pe mama să-i înghețe sângele în vine:

— Nu trebuie să mai pomeniți niciodată de asta. Nici prietenilor, nici soțului, nici copiilor. Înțelegeți ce o să vi se întâmple în caz contrar?

Da, înțelegea. Cât se poate de clar.

Apoi l-a interogat pe unchiul Yong Soo, care aştepta neliniştit împreună cu familia noastră acasă la noi. Mama crede că nu i s-a aplicat nicio pedeapsă deoarece Yong Soo i-a confirmat agentului cât de tare se înfuriase când i-a relatat zvonul pe care îl auzise.

Când s-a terminat totul, agenții au urcat în maşină şi au plecat. Unchiul s-a întors în China. Când tata a întrebat-o pe mama ce a vrut de la ea poliția secretă, ea a spus că nu putea să vorbească despre asta şi nu a mai deschis niciodată subiectul. Tata a murit fără să ştie cât de aproape de dezastru fuseseră.

Mulți ani mai târziu, după ce mi-a povestit toată tărăşenia, am înțeles în sfârşit de ce, atunci când mă trimitea la şcoală, mama nu-mi spunea niciodată „Să ai o zi bună" ori „Fereşte-te de străini". Ceea ce îmi spunea întotdeauna era:

— Ține-ți gura.

În majoritatea țărilor, orice mamă îi încurajează pe copiii ei să pună tot felul de întrebări, dar nu şi în Coreea de Nord. Imediat ce am crescut suficient de mult ca să pricep, mama mă avertizat să am grijă ce vorbesc.

— Ține minte, Yeonmi-ya, îmi zicea cu blândețe, şi atunci când crezi că eşti singură, şi păsările şi şoarecii îți aud şoapta.

Nu voia să mă sperie, dar am simțit în mine întuneric şi groază.

O istorie periculoasă

Cred că tatăl meu ar fi ajuns milionar dacă ar fi crescut în Coreea de Sud sau în Statele Unite. Dar s-a născut în Coreea de Nord, unde legăturile de familie şi loialitatea față de partid sunt tot ceea ce contează, iar munca grea nu îți garantează nimic altceva decât tot muncă grea şi o constantă luptă pentru supraviețuire.

Park Jin Sik s-a născut în oraşul portuar industrial Hamhung pe 4 martie 1962, într-o familie de militari cu relații la nivel politic. Asta ar fi trebuit să-

i asigure un mare avantaj în viață, pentru că în Coreea de Nord toate oportunitățile depind de castă sau songbun. Atunci când a ajuns la putere Kim Ir Sen, după al Doilea Război Mondial, a răsturnat sistemul feudal tradițional care îi împărțea pe oameni în moşieri şi țărani, nobili şi oameni de rând, preoți şi învățați.

A ordonat să se verifice originile fiecărui cetățean pentru a afla totul despre el şi familia sa preț de câteva generații. În sistemul songbun, toată lumea face parte din unul dintre cele trei grupuri principale, în funcție de presupusa lor loialitate față de regim.

Cea mai de seamă este clasa „nucleu”, formată din revoluționari respectați-țărani, veterani sau rudele celor care au luptat ori au murit pentru Nord – şi din cei care au demonstrat o mare loialitate față de familia Kim şi fac parte din aparatul ce îi menține la putere. A doua este clasa „de bază” sau „oscilantă”, formată din cei care au trăit cândva în Sud sau care aveau rude acolo, foşti negustori, intelectuali sau orice persoană obişnuită față de care ar putea exista îndoieli că ar fi în întregime loială noii ordini. În sfârşit, pe treapta cea mai de jos este clasa „ostilă”, care include foşti moşieri şi descendenții lor, foşti soldați sud-coreeni, creştini sau adepți ai altor religii, familiile prizonierilor politici şi orice alte persoane percepute ca duşmani ai statului.

Este extrem de greu să ajungi într-un songbun superior, dar este extrem de uşor să fii aruncat la nivelurile cele mai de jos fără să greşeşti cu nimic. Iar aşa cum au descoperit tata şi familia lui, odată ce îți pierzi statutul songbun, pierzi şi tot ce ai realizat datorită lui.

Tatăl tatălui meu, Park Chang Gyu, a crescut la țară, în apropiere de Hyesan, în perioada în care Coreea a fost colonie japoneză.

De mai bine de o mie de ani există un singur popor coreean, dar mulți coreeni diferiți. Conform legendei, istoria noastră a început în 2333 î.e.n., cu un regat numit Chosun, care înseamnă „Țara Dimineții”. În ciuda numelui său paşnic, țara unde m-am născut nu prea a avut parte de pace. Peninsula Coreea s-a aflat la răscrucea dintre marile imperii, iar de-a lungul secolelor regatele coreene au trebuit să-i alunge pe invadatori din Manciuria până în Mongolia şi mai departe. Apoi, la începutul secolului al XII-lea, imperiul japonez, aflat în expansiune, a absorbit treptat Coreea folosindu-se de amenințări şi tratate, sfârşind prin a anexa întreaga țară în 1910. Asta s-a întâmplat cu doi ani înainte de a se naşte primul Conducător al Coreei de Nord, Kim Ir Sen, şi cu 11 ani înainte de naşterea bunicului Park.

Japonezii au fost nişte lideri coloniali despotici care au încercat să distrugă cultura coreeană şi să ne transforme în cetăţeni de categoria a doua chiar în ţara noastră. Au scos în afara legii limba coreeană şi ne-au confiscat fermele şi industriile. Acest comportament a declanşat o rezistenţă naţionalistă faţă de stăpânirea japoneză care a fost reprimată violent. Ca mulţi coreeni, părinţii lui Kim Ir Sen au trecut cu familia graniţa de nord, în Manciuria, care pe atunci făcea parte din imperiul chinez. După ce japonezii au invadat Manciuria, la începutul anilor '30, viitorul nostru Mare Conducător s-a alăturat unui grup de gherilă care lupta împotriva ocupanţilor japonezi. Însă, când a izbucnit al Doilea Război Mondial, Kim Ir Sen s-a înrolat în armata sovietică şi (după cum am aflat mai târziu), spre deosebire de varianta propagandei din Coreea de Nord, conform căreia el i-a învins pe japonezi aproape de unul singur, a rămas pe toată durata războiului la o bază militară aflată departe de front.

Când eram mică, noi nu vorbeam despre ceea ce au făcut familiile noastre în perioada aceea. În Coreea de Nord, orice istorie poate fi periculoasă. Ceea ce ştiu despre familia tatii se bazează pe puţinele poveşti pe care tata i le-a spus mamei.

La începutul celui de-al Doilea Război Mondial, bunicul Park lucra pentru nişte şefi japonezi în departamentul financiar din cadrul biroului administrativ sau primăriei oraşului Hyesan. Acolo a cunoscut-o pe viitoarea lui soţie, Jung Hye Soon, care lucra tot la primărie. Era orfană, fusese crescută de mătuşa ei şi avusese o viaţă foarte grea înainte de a-l cunoaşte pe bunicul meu. Logodna lor a fost ieşită din comun, pentru că, spre deosebire de atâtea cupluri de coreeni ale căror căsătorii sunt aranjate de părinţii lor, bunicii mei chiar s-au cunoscut şi s-au plăcut înainte de nuntă.

Bunicul şi-a păstrat slujba de funcţionar pe tot parcursul celui de-al Doilea Război Mondial. După ce japonezii s-au predat, pe 15 august 1945, armata sovietică a pătruns în partea de nord a Coreei, în timp ce militarii americani au ocupat sudul – iar asta a pregătit terenul pentru agonia prin care trece ţara mea de mai bine de 70 de ani. S-a tras o linie arbitrară de-a lungul paralelei 38, împărţind peninsula în două zone administrative: Coreea de Nord şi Coreea de Sud. Statele Unite au adus la Seul un exilat anticomunist pe nume Li Sân-Man şi l-au instalat la putere drept primul preşedinte al Republicii Coreea. În Nord, Kim Ir Sen, care între timp

devenise maior sovietic, a fost instalat ca lider al Republicii Populare Democrate Coreene sau RPDC.

Sovieticii i-au adunat rapid pe toți cei eligibili pentru a crea o forță militară nord-coreeană. Bunicul a fost luat din postul său de la primărie şi transformat în ofițer în Armata Poporului.

În 1949, atât Statele Unite, cât şi Uniunea Sovietică îşi retrăseseră trupele şi lăsaseră peninsula în mâinile noilor oameni de paie. Asta nu a mers prea bine. Kim Ir Sen era stalinist şi un dictator ultranaționalist care a hotărât să unească din nou țara în vara anului 1950, invadând Sudul cu tancuri ruseşti şi mii de soldați. În Coreea de Nord, am fost învățați că imperialiştii yankei au pornit războiul, iar soldații noştri au respins elegant invazia acelor nenorociți. În realitate, militarii americani s-au întors în Coreea cu scopul expres de a apăra Sudul – susținut de forțe oficiale ale Națiunilor Unite – şi au împins rapid armata lui Kim Ir Sen până la fluviul Yalu, aproape ocupând țara. Au fost opriți doar atunci când soldații chinezi sau năpustit peste graniță şi i-au respins pe americani până la paralela 38. Până la sfârşitul acestui război absurd, trei milioane de coreeni fuseseră ucişi, milioane erau refugiați, iar cea mai mare parte a țării era în ruine.

În 1953, cele două tabere au căzut de acord să pună capăt luptelor, dar nu au semnat niciun tratat de pace. Şi astăzi suntem încă oficial în război, iar atât guvernul Coreei de Nord, cât şi cel al Coreei de Sud cred că sunt reprezentanții legitimi ai tuturor coreenilor.

Bunicul Park a fost ofițer însărcinat cu administrarea finanțelor şi nu a tras niciun foc de armă în timpul Războiului din Coreea. După armistițiu, a rămas în armată, mutându-se cu familia dintr-o unitate în alta. Era detaşat în Hamhung, la vreo 300 de kilometri sud de Hyesan, când s-a născut tata – al patrulea din cinci copii şi cel mai mic dintre băieți. Mai târziu, când bunicul a fost trecut în rezervă, guvernul l-a trimis împreună cu familia lui în Hyesan. Poziția bunicului ca ofițer şi membru al Partidului Muncii din Coreea, aflat la conducere, îi asigurau un statut songbun bun şi i s-a oferit alt loc de muncă – director financiar la magazinul ce vindea mărfuri pentru familiile militarilor. Cel puțin o vreme, familia a prosperat odată cu economia în creştere a Coreei de Nord.

În anii ’50 şi 60, China şi Uniunea Sovietică au investit bani în Coreea de Nord pentru a-i sprijini reconstrucția. Nordul are cărbune şi minereuri în munți şi a fost întotdeauna partea mai bogată şi mai industrializată a țării. Şi-a revenit mai rapid decât Sudul, care era încă preponderent agricol şi îşi

revenea mai greu după război. Dar asta a început să se schimbe în anii ’70 şi 80, când Coreea de Sud a devenit un centru de producție, iar sistemul de tip sovietic din Coreea de Nord a început să se prăbuşească sub propria greutate. Economia era planificată de la centru şi complet controlată de stat. Nu exista proprietate privată – cel puțin nu oficial – şi toate fermele erau colectivizate, deşi oamenii mai puteau cultiva nişte legume pe care să le vândă în piețe mici, strict controlate. Statul asigura toate locurile de muncă, plătea salariile tuturor şi distribuia rații pentru majoritatea alimentelor şi bunurilor de consum.

În copilăria părinților mei, sistemul de distribuție era încă subvenționat de Uniunea Sovietică şi China, aşa că nu prea erau oameni care să moară de foame, dar nimeni nu prospera cu adevărat în afară de membrii elitei. În acelaşi timp, mărfurile pe care le doreau oamenii – haine de import, electronice şi produse alimentare speciale – erau puține. Deşi clasele favorizate găseau multe dintre aceste mărfuri în anumite magazine de stat, prețurile erau de obicei atât de mari, încât majoritatea oamenilor nu şi le permiteau. Orice cetățean de rând care voia alcool sau țigări străine ori genți fabricate în Japonia trebuia să şi le cumpere de pe piața neagră. Aceste mărfuri ajungeau de obicei din nord, prin China.

Tata a intrat în armată prin 1980, când încă nu împlinise 20 de ani. Ca majoritatea nord-coreenilor din clasele de mijloc şi superioare, a fost înrolat pentru un serviciu militar de zece ani, deşi, dacă aveai relații, perioada se putea reduce la doar doi ani. Dar, la mai puțin de un an după ce a intrat în armată, a făcut o criză gravă de apendicită. După patru sau cinci operații menite să evite complicațiile cauzate de infecție, serviciul său militar s-a încheiat definitiv. Aceasta ar fi putut fi o catastrofă pentru el, pentru că nord-coreenii fără stagiu militar de obicei nu au acces la cele mai bune locuri de muncă. Însă, când s-a întors la Hyesan, nemaiavând ce face, tatăl lui i-a sugerat să studieze finanțele. A reuşit să se înscrie la nişte cursuri de trei ani la Facultatea de Economie din Hyesan. Şi restul familiei se descurca bine. Fratele mai mare al tatii, Park Jin, era student la Facultatea de Medicină în Hyesan, iar cel mai mare, Park Dong II, era profesor de gimnaziu la Hamhung. Sora lui mai mare se măritase şi se mutase la Phenian, unde lucra ca ospătăriță, iar sora cea mică mergea la şcoală în Hyesan.

Însă dezastrul a lovit în 1980, când Dong II a fost acuzat că a violat-o pe una dintre elevele sale şi că a încercat să-şi omoare soția. Eu nu am aflat

niciodată toate detaliile despre ceea ce s-a întâmplat şi nici măcar dacă acuzațiile erau întemeiate, dar el a ajuns să fie condamnat la 20 de ani de muncă silnică. Park a scăpat de execuție doar datorită relațiilor pe care le avea bunicul. Se întâmplă adesea ca deținuții care nu sunt închişi pentru convingerile şi activitățile lor politice să fie eliberați din închisoare înainte de a muri, pentru a scuti statul de bătaia de cap de a le trimite cadavrele acasă. Aşa că, după ce a stat închis 12 ani, Dong II a fost eliberat pe motiv de boală şi s-a întors la Hyesan. Nimeni din familie nu a vorbit vreodată despre trecutul său. Eu mi-l amintesc că pe un bărbat plăpând şi tăcut care era mereu bun cu mine. A murit când eu eram încă mică.

În Coreea de Nord, dacă un membru al familiei comite o infracțiune gravă, sunt considerați infractori şi toți ceilalți din familie. Dintr-odată, familia tatii şi-a pierdut statutul social şi politic favorabil.

Există mai mult de 50 de subgrupe în cadrul principalelor caste songbun, iar după ce devii adult, statutul tău este constant monitorizat şi ajustat de autorități. Printr-o rețea de delatori din cartier şi agențiile de poliție care te supraveghează oficial, nimic din ce faceți tu şi familia ta nu trece neobservat. Toate datele despre tine sunt stocate în birouri administrative de la nivel local şi în cadrul unor mari organizații la nivel național, iar informațiile sunt folosite pentru a stabili unde poți locui, unde poți merge la şcoală şi unde poți munci. Cu un songbun superior, poți intra în Partidul Muncii, care îți oferă acces la puterea politică. Poți să mergi la o universitate bună şi să ai un loc de muncă bun. În caz contrar, poți ajunge să munceşti la o fermă colectivă, prăşind în orezării pentru tot restul vieții. Iar în vremuri de foamete, să mori de foame.

Nici toate relațiile pe care le avea bunicul Park nu i-au putut salva cariera după ce fiul lui cel mai mare a fost condamnat pentru tentativă de omor. A fost dat afară din funcția sa de la comisariat la scurt timp după ce Dong II a fost închis, deşi nu i s-a oferit niciun motiv oficial pentru concedierea sa. Din fericire, fiii săi mai mici au fost mai puțin afectați de scandal şi au reuşit să-şi termine studiile. Unchiul Park Jin a ajuns profesor la Universitatea de Medicină din Hyesan şi mai apoi administrator la Facultatea de Medicină. Era un student loc de muncă bun. În caz contrar, poți ajunge să munceşti la o fermă colectivă, prăşind în orezării pentru tot restul vieții. Iar în vremuri de foamete, să mori de foame.

Nici toate relațiile pe care le avea bunicul Park nu i-au putut salva cariera după ce fiul lui cel mai mare a fost condamnat pentru tentativă de omor. A

fost dat afară din funcția sa de la comisariat la scurt timp după ce Dong Il a fost închis, deşi nu i s-a oferit niciun motiv oficial pentru concedierea sa. Din fericire, fiii săi mai mici au fost mai puțin afectați de scandal şi au reuşit să-şi termine studiile. Unchiul Park Jin a ajuns profesor la Universitatea de Medicină din Hyesan şi mai apoi administrator la Facultatea de Medicină. Era un student eminent şi un jucător politic inteligent care s-a descurcat, în ciuda problemelor din familia sa. Tata şi-a luat diploma în planificare economică şi, la fel ca tatăl lui, a fost angajat în departamentul financiar al primăriei din Hyesan. Dar după numai un an au avut loc restructurări ale funcțiilor din administrație şi a rămas fără serviciu. Îl ajunsese din urmă faptul că avea un songbun prost.

Tata şi-a dat seama că nu avea niciun viitor decât dacă reuşea să intre cumva în Partidul Muncii. A decis să se angajeze la o turnătorie de metal din localitate, unde putea să muncească din greu şi să-şi dovedească loialitatea față de regim. A reuşit să întrețină relații bune cu cei care dețineau puterea la locul său de muncă, inclusiv cu reprezentantul partidului. În scurt timp, a obținut carnetul de membru.

Între timp, tata se mai apucase de o mică afacere ca să mai câştige nişte bani. Era o mişcare îndrăzneață, pentru că orice afacere ce nu era controlată de stat era ilegală. Însă tata era un om ieşit din comun prin faptul că avea un spirit întreprinzător înnăscut şi ceea ce unii ar putea numi un dispreț sănătos față de reguli. A mai avut şi norocul de a trăi la momentul potrivit şi în locul potrivit din țară pentru a-şi transforma afacerea într-un mare succes. Cel puțin pentru o vreme.

În Hyesan existau deja o îndelungată tradiție a comerțului transfrontalier cu China şi o piață neagră mică, dar dinamică, unde puteai găsi orice, de la peşte uscat până la electronice. În anii '80, femeilor li se permitea să vândă alimente şi produse artizanale într-un fel de piețe, dar în general comerțul era încă o activitate subterană şi specializată. Tata s-a alăturat unei clase nu foarte numeroase de operatori pe piața neagră care găseau modalități de a exploata fisurile din economia controlată de stat. A luat-o pas cu pas. A descoperit că putea să cumpere un cartuş de țigări de cea mai bună calitate cu 70 – 100 de woni pe piața neagră din Hyesan, apoi să le vândă cu 7 – 10 woni bucata în centrul Coreei de Nord. La vremea aceea, un kilogram de orez costa cam 25 de woni, aşa că țigările erau, evident, foarte valoroase.

Guvernul restricționase şi mai mult călătoriile în Coreea de Nord şi era nevoie de o grămadă de documente ca să călătoreşti în alt oraş. Mai întâi,

tata avea nevoie de permisiune ca să plece de la turnătoria unde lucra. Negocia cu un doctor o sumă de bani cu care să-l plătească pentru a-i da o scutire medicală, apoi îi spunea supraveghetorului său că trebuia să plece din oraş câteva zile pentru tratament. Supraveghetorul îi elibera actele necesare. Apoi tata se ducea la poliție şi mituia pe cineva ca să-şi facă rost de un permis de călătorie.

Tata mergea cu trenul în orăşele în care nu exista o piață neagră prea dezvoltată. Ascundea țigările prin bagaje, asupra lui şi prin toate buzunarele. Trebuia să nu stea prea mult într-un loc, ca să nu fie percheziționat de poliție, care era mereu în căutare de contrabandişti. Uneori polițiştii îl descopereau şi îi confiscau țigările sau îl amenințau că îl vor bate cu rângile dacă nu le dă banii. Tata trebuia să-i convingă pe polițişti că era în interesul tuturor să-l lase să câştige şi el ceva ca să poată să se mai întoarcă şi să le dea țigări drept mită. De multe ori acceptau. Tata avea talent de negustor.

Deşi ştiu că ar fi preferat să aibă o viață mai puțin riscantă şi mai convențională, ca înalt demnitar guvernamental, nu asta avea să-i fie soarta. Aproape în orice altă țară, vocația tatii ar fi constituit-o afacerile. Dar în Coreea de Nord acestea nu reprezentau decât un mijloc de supraviețuire. Şi trebuia să încalce legea.

Rândunici şi coțofene

Tatăl meu şi-a început afacerea cu țigări şi curând şi-a diversificat oferta, vânzând haine fabricate în China, pentru care exista o cerere foarte mare. În vara anului 1989, s-a dus la Kowon, un orăşel aflat în apropiere de coasta estică a Coreei de Nord, ca să-şi vândă mărfurile, iar printre altele a trecut să-i facă o vizită prietenului său Byeon Min Sik, alt tânăr ambițios pe care tata îl ştia de la Hyesan. Acolo a cunoscut-o tata pe sora mai mică a prietenului său, Keum Sook. Mama mea.

Era cu patru ani mai mică decât tata şi avea un songbun la fel de prost ca al lui, fără să aibă nici ea vreo vină. În timp ce tata era nevoit să se chinuie pentru că fratele său era în închisoare, se considera că ea nu prezenta încredere deoarece bunicul din partea tatălui său deținuse nişte pământ pe vremea când Coreea era colonie japoneză. Stigmatul a trecut de la o generație la alta, iar când s-a născut mama, în 1966, era deja considerată membră a clasei „ostile" şi nu avea acces la privilegiile elitei.

Tatăl mamei mele, Byeon Ung Rook, era din provincia Hamgyong de nord, aflată în extremitatea nord-estică a Coreei. Cei din familia lui nu erau

foarte bogați, dar aveau suficient de multe proprietăți ca să fie considerați moşieri. Când s-a născut bunicul Byeon, în 1931, familia deja nu mai avea bani. Era chiar în anul în care Japonia a decis să-şi extindă imperiul invadând şi ocupând cele trei provincii chineze care formează Manciuria, chiar la nord de granița cu Coreea.

Sute de mii de etnici coreeni se stabiliseră deja în Manciuria şi se ştia că frontiera era permeabilă. Atunci când Japonia a ocupat ambele regiuni, în anii SE – O, era şi mai uşor de călătorit dintr-o parte a graniței în alta.

În 1933, când bunicul Byeon avea 2 ani, întreaga familie s-a mutat la Hunchun, în China, dincolo de fluviul Tumen cum vii din Hamgyong. Când a izbucnit al Doilea Război Mondial, el era încă la şcoală, dar a ajuns pe front. Mama nu a ştiut niciodată în ce armată a fost, pentru că bunicul meu nu vorbea niciodată despre asta.

După terminarea războiului, el a rămas în China, dar făcea adesea vizite în țara în care se născuse. Când avea 22 de ani, chiar înainte de a începe războiul din Coreea, în 1950, a făcut o vizită la Onsong, un oraş de frontieră în care tatăl său deținuse cândva nişte proprietăți. Acolo s-a întâlnit cu un grup de oameni care se duceau în Uniunea Sovietică să muncească în domeniul forestier. A luat cina cu ei, iar aceştia i-au tot făcut cinste cu băutură. În cele din urmă, s-a despărțit de ei şi a plecat singur spre pensiunea la care stătea, dar era atât de beat, încât s-a întins pe linia ferată şi a adormit. A doua zi, când s-a trezit, bunicul era într-un spital din Onsong fără un braț şi un picior şi habar nu avea cum ajunsese acolo. I s-a spus că trecuse trenul peste el în timp ce dormea şi că scăpase cu viață doar pentru că îl găsise un supraveghetor de la căile ferate care îl dusese la doctor.

Bunicul Byeon a rămas în Coreea de Nord ca să se vindece. Brațul îi fusese amputat în întregime, însă îi rămăsese o porțiune suficientă din picior ca să i se ataşeze o proteză şi a învățat să meargă fără cârje. Până ce s-a recuperat, războiul din Coreea era pe sfârşite. De fapt, se poate ca această mutilare îngrozitoare să-i fi salvat viața, pentru că ar fi ajuns aproape sigur pe câmpul de luptă, într-un conflict în care au fost ucişi peste trei milioane de oameni.

Statele Unite au aruncat asupra Coreei de Nord mai multe bombe decât în toată campania din Pacific din timpul celui de-al doilea Război Mondial. Americanii au bombardat fiecare oraş şi fiecare sat şi nu s-au oprit până când nu a mai rămas nicio clădire mare pe care s-o distrugă. Apoi au

bombardat barajele ca să inunde culturile. Pagubele au fost inimaginabile şi nimeni nu ştie câți civili au fost ucişi sau răniți.

După război, guvernul nord-coreean a înființat centre de îngrijire pentru invalizii ce nu aveau rude care să aibă grijă de ei. În unul dintre aceste centre din Onsong a cunoscut-o bunicul pe viitoarea lui soție, Hwang Ok Soon. Era orfană şi se născuse într-o comunitate rurală în ceea ce devenise acum Coreea de Sud, iar tatăl ei luptase în Rezistență împotriva japonezilor în perioada în care Coreea fusese sub ocupație. Când ea avea 10 ani, a fost arestat şi nu a mai ştiut nimeni de el. După aceea, bunica Hwang a fost abandonată de familia ei şi a ajuns să muncească la o fermă din Tumen, China – care pe atunci făcea parte din imperiul japonez.

S-a întors în țara ei natală după ce japonezii s-au predat şi Coreea şi-a câştigat independența. Din nefericire, locuia în nordul comunist atunci când Coreea a fost împărțită în două. În 1952, lucra la o fabrică de muniție din oraşul-port Chongjin de la Marea de Est când a fost rănită la picior în timpul unui bombardament şi acesta a trebuit să fie amputat.

A fost trimisă pentru recuperare la un centru de îngrijire şi a învățat să-şi folosească piciorul de lemn. Era încă tânără şi nemăritată, dar era puțin probabil ca o persoană sănătoasă să se căsătorească cu un invalid. Aşa că singura ei speranță era să găsească pe cineva la fel ca ea. Se pare că bunicul Byeon a avut aceeaşi idee şi umbla pe la centrele de îngrijire din toate provinciile nordice, căutându-şi nevastă. Bunica mea povestea că l-a văzut umblând pe holuri şi i s-a făcut milă de el. „Vai de capul lui!”, s-a gândit ea. „Dacă nu-l iau eu de bărbat, o să rămână neînsurat”.

S-au căsătorit la scurt timp după terminarea războiului, iar ea a călătorit 240 de kilometri spre nord împreună cu el, dincolo de granița cu China, acasă la el, în Hunchun. În 1956, bunica era însărcinată cu primul ei copil, sora mai mare a mamei. Era nefericită şi îi era dor de casă. Chiar dacă mai stătuse în China, nu a învățat niciodată limba chineză. Şi îi era o poftă crâncenă de fructe de mare, mai ales de caracatița gătită în Cheongjin. Până la urmă, nu a mai putut suporta, şi-a lăsat bărbatul şi a plecat să caute nişte caracatiță. Putea fi o persoană extrem de emotivă şi foarte hotărâtă. Când îşi punea în minte să facă ceva, nu mai puteai s-o faci să se răzgândească. Bunicul n-a avut încotro şi s-a dus după ea.

Cheongjin era cândva un mic sat pescăresc, însă japonezii îl transformaseră într-un port industrial, iar statul nord-coreean îl reconstruia ca important centru de producție şi militar. Bunicii mei au căzut de acord că

nu era un loc potrivit pentru a-şi întemeia o familie. Amândoi erau adepţi loiali ai lui Kim Ir Sen şi îşi făceau griji din cauza tendinţelor capitaliste din zonele de frontieră. Nu voiau ca odraslele lor să fie tentate de contrabandă şi de alte activităţi infracţionale.

Au plecat cu trenul spre sud în căutarea unui loc unde să se stabilească, în inima zonei rurale. Aşa a ajuns familia mamei să locuiască în Kowon, un orăşel aflat aproape de marea deltă cultivată a unui fluviu, având în fundal munţi unduitori. Era o zonă cu orezării şi livezi, departe de influenţele corupătoare ale agitatelor oraşe de frontieră. Ar fi trebuit s-o ia de la zero, însă au ajuns în Kowon în perioada în care Kim Ir Sen a început să cureţe Coreea de Nord de trădătorii de clasă. Toţi cetăţenii trebuiau anchetaţi pentru a li se stabili gradul de loialitate şi a înregistra în baza de date în ce songbun se încadrează. Din nefericire, bunicul era un om foarte onest şi i-a spus anchetatorului că tatăl lui deţinuse nişte pământ în Onsong. Din acel moment a purtat blestemul unui songbun prost şi nu a mai avut nicio şansă să intre în partid şi să reuşească în viaţă. I s-a repartizat un post într-o fabrică de nasturi.

Sora mai mare a mamei s-a născut la Kowon în 1957, urmată de încă trei copii

— Doi băieţi şi apoi mama, mezina familiei, care s-a născut pe 16 iulie 1966. Toţi au ajuns adepţi loiali ai regimului, la fel ca părinţii lor.

Mama a fost o studentă eminentă şi cânta cu talent, acompaniindu-se la acordeon şi la chitară. În filmuleţele de propagandă nord-coreene, vezi adesea femei frumoase îmbrăcate în tradiţionalul hanbok – jachetele şi fustele cu talie înaltă, foarte colorate, care le fac să semene cu nişte flori plutitoare – care cântă nişte melodii atât de înălţătoare şi de triste, încât publicului îi dau lacrimile. La asta se pricepea foarte bine şi mama.

Când era mică, a vrut să devină cântăreaţă profesionistă, însă profesorii ei i-au spus că trebuia să înveţe ca să intre la universitate. Şi tatăl ei s-a opus ideii ca ea să urmeze o carieră artistică. Aşa că ea s-a axat pe învăţat şi a învăţat pe de rost poezii care îi preamăreau pe Marele Conducător şi pe fiul lui, Kim Jong II, moştenitorul său desemnat.

Nu era un lucru obişnuit ca o femeie cu statutul ei să aibă studii superioare. Însă mama învăţa atât de bine, încât a fost admisă la o facultate din oraşul învecinat, Hamhung. Dacă ar fi avut de ales, i-ar fi plăcut să se facă doctor. Însă numai studenţilor din familiile mai bune li se permite să-şi aleagă ce vor să studieze. Administraţia facultăţii a decis că ea va studia

chimia anorganică, ceea ce s-a şi întâmplat. După terminarea facultății, reprezentanții partidului au trimis-o înapoi la Kowon ca să lucreze într-o uzină chimică din acel oraş. I s-a repartizat un post minor, trebuind să prepare ingredientele pentru aromele folosite la săpunuri şi paste de dinți. Câteva luni mai târziu, i s-a îngăduit să se transfere pe un post mai bun de la altă fabrică, unde se confecționau haine pentru export cu destinația Uniunea Sovietică.

În ciuda unor experiențe pe care alții le-ar putea numi dezamăgitoare, ea nu a pus niciodată la îndoială autoritatea regimului de a-i controla viața. Spre deosebire de nord-coreenii care au crescut de-a lungul granițelor, mama nu a avut contact cu lumea exterioară sau cu ideile străine. Nu ştia decât ceea ce o învăța regimul şi a rămas o revoluționară mândră şi desăvârşită. Iar pentru că avea o fire poetică, simțea o legătură emoțională profundă cu propaganda oficială. Credea sincer că țara era centrul universului şi Kim Ir Sen şi Kim Jong îl aveau puteri supranaturale. Credea că soarele răsărea datorită lui Kim Ir Sen şi că, atunci când s-a născut Kim Jong îl într-o cabană de pe muntele nostru sacru, Paektu (în realitate, el s-a născut în Rusia), sosirea lui în această lume a fost marcată de un curcubeu dublu şi de o nouă stea strălucitoare pe bolta cerească. Era atât de spălată pe creier, încât, atunci când a murit Kim Ir Sen, a intrat în panică. Parcă murise însuşi Dumnezeu. „Cum de se mai învârte Pământul?”, se întreba ea. Legile fizicii pe care le studiase la facultate erau anulate de propaganda care i se inoculase toată viața. Aveau să treacă mulți ani până să-şi dea seama că Kim Ir Sen şi Kim Jong îl nu erau decât nişte oameni care învățaseră de la Iosif Stalin, modelul lor sovietic, cum să facă populația să-i adore ca pe nişte zei.

Mama încă locuia acasă şi lucra la fabrica de textile când l-a cunoscut pe tata, în vara anului 1989. Tata îşi făcuse obiceiul să stea la fratele ei Min Sik când îşi vedea de afacerile lui de pe piața neagră în Kowon. Cum şi Min Sik locuia cu părinții lui, mama şi tata se vedeau destul de des, însă nu îşi vorbeau nimic în afară de a se saluta politicos.

Nu exista ideea de a ieşi la întâlniri cu o fată în Coreea de Nord pe vremea aceea. Cultura noastră a fost întotdeauna extrem de conservatoare în ceea ce priveşte relațiile dintre bărbați şi femei. Când creşti în Occident, poți crede că poveştile de dragoste se întâmplă de la sine, dar nu e aşa. Înveți cum să fii romantic din cărți şi din filme sau observându-i pe alții. Însă pe vremea aceea părinții mei nu aveau niciun model de la care să se inspire. Nu aveau nici măcar vocabularul necesar pentru a vorbi despre

sentimentele lor. Trebuia să ghiceşti ce simte persoana iubită după privire sau după tonul vocii atunci când îți vorbea. Cel mult puteau să se țină de mână pe furiş.

Nu ştiu ce părere a avut tata când a cunoscut-o pe mama, însă cred că era o femeie frumoasă. Era zveltă, cu membre puternice, cu pomeți proeminenți şi trăsături frumoase, delicate. Avea o minte ageră şi o voință puternică, probabil fascinante pentru el.

Ea nu a fost chiar aşa de impresionată de el. I se părea că are o înfățişare comună şi nu era tocmai înalt. Însă fratele ei Min Sik îi spusese că prietenul lui era suficient de capabil să aibă grijă de o eventuală nevastă. Există o vorbă despre bărbații ca tata: „Putea supraviețui şi pe piatră seacă”, ceea ce însemna că era descurcăreț şi rezistent, indiferent de situație.

Conform tradiției, căsătoria a fost aranjată de familiile lor.

Bunicul Park l-a însoțit pe tata la Kowon în una dintre călătoriile lui de afaceri. Hotărâseră că e mai sigur să împartă riscul, pentru ca niciunul dintre ei să nu aibă asupra sa prea multe țigări sau prea mulți bani dacă erau percheziționați. Când au ajuns cu bine, au tras la Min Sik şi familia lui.

Bunicul Park a observat-o rapid pe mama şi a văzut că schimba priviri pline de înțeles cu fiul lui. El a discutat cu mama mamei ca să aranjeze o căsătorie.

Familiile părinților mei considerau că aceştia se potriveau de minune; amândoi aveau un songbun prost. Cum se spune la noi, rândunica se potriveşte cu rândunelul şi coțofana cu bărbătuşul ei. În acest caz, şi mireasa, şi mirele erau din neamul coțofenelor. După ce părinții au căzut de acord, lui Jin Sik şi Keum Sook li s-a spus că sunt logodiți. Asta a fost tot.

Nunta nu a avut nimic special. Mama era îmbrăcată cu un hanbok tradițional, iar tata a venit acasă la părinții ei, unde era pregătită o masă îmbelşugată pentru rudele şi prietenii apropiați. Apoi, mama a plecat cu trenul la Hyesan, unde a avut loc o adunare similară şi acasă la tata. Nu a avut loc nicio ceremonie. Părinții mei au mers pur şi simplu cu actele de identitate la secția de poliție pentru a li se înregistra căsătoria şi asta a fost tot.

Mai este un proverb coreean: „Ața merge după ac”. De obicei bărbatul este acul şi ața e femeia, aşa că aceasta îşi urmează soțul acasă la el. Însă nu ia numele lui. Pentru multe femei, aceasta este singura formă de independență de care au parte în viață.

Lacrimi de sânge

Părinților mei le-a mers bine în primii ani de căsnicie. S-au mutat într-o căsuță de lângă gară pe care o primise bunicul meu din partea armatei după ce a fost trecut în rezervă. Era ca vai de ea, însă tata s-a apucat s-o repare pentru familia lui tot mai numeroasă. Mama a rămas însărcinată cu sora mea, Eunmi, aproape imediat, iar ea s-a născut în ianuarie 1991.

Tata a plecat de la turnătorie ca să-şi caute alte locuri de muncă mai flexibile, să poată să plece de la serviciu mai multe zile la rând şi să-şi vadă de afacerile lui. Pe lângă țigări, cumpăra zahăr, orez şi alte mărfuri de pe piețele infórmale din Hyesan, apoi călătorea prin țară ca să le vândă în câştig. Când mergea cu afaceri la Wonsan, un port de la Marea de Est, aducea înapoi uva uscați – nişte peşti mici şi subțiri pe care coreenilor le place să-i mănânce ca garnitură. Îi putea vinde pentru un profit frumuşel în provincia noastră fără ieşire la mare şi au devenit cel mai bine vândut dintre produsele lui.

Pentru că mama mea îşi petrecuse toată viața în centrul țării, departe de orice influențe din exterior, nu ştia nimic despre piața neagră. Nici măcar nu înțelegea conceptul de afaceri. Toate acestea s-au schimbat în anii ’90, când foametea şi colapsul economic au transformat întreaga țară într-o nație de negustori pentru a supraviețui. Însă înainte de asta capitalismul era ceva murdar pentru nord-coreeni, iar banii erau prea dezgustători pentru majoritatea oamenilor ca să pomenească de aşa ceva în conversațiile politicoase.

Acum era măritată cu un om de afaceri care îşi câştiga existența învârtind bani. I-a trebuit ceva timp ca să se obişnuiască cu asta. Însă, la fel ca mulți nord-coreeni loiali, era în stare să separe ideologia de ceea ce făcea ea şi să nu realizeze că cele două se băteau cap în cap. A ajuns să se priceapă şi ea foarte bine la negustorie. Poate că la început i s-a părut nefiresc, dar a ajuns să-şi dea seama că tata era mai informat şi mai competent decât alții şi s-a luat după el. La scurt timp după ce s-au căsătorit, a început să-l ajute să cumpere şi să vândă produsele atât pe piețele legale, cât şi pe cele subterane din Hyesan.

Chiar dacă părinții mei o duceau mai bine decât majoritatea vecinilor lor, nu au fost niciodată membri ai aşa-numitei elite. Genul acela de bogăție provenea doar din relațiile la nivel înalt. Totuşi, se descurcau destul de bine pentru a face o excursie până în capitala plină de monumente a Coreei de Nord, Phenian, când Eunmi era încă foarte mică, iar mama putea purta unele dintre hainele la modă care erau aduse de contrabandişti din China, îi

plăceau la nebunie poşetele de firmă (chiar dacă erau imitații chinezeşti), bluzele japoneze şi cosmeticele de bună calitate. Peste ani, după fuga noastră, aveam să spun în glumă că ea era un fel de Paris Hilton a Coreei de Nord. Dar nu a fost niciodată extravagantă; doar că avea mult stil.

În ciuda norocului ei, mama nu a renunțat niciodată la serviciu şi nimic nu era prea greu pentru ea. Tăia lemne pentru casă chiar şi înainte s-o nască pe Eunmi. Doctorii spuneau că de asta a intrat în travaliu mai repede şi a născut primul copil la opt luni. Noi credem că pe mine m-a născut şi mai devreme pentru că, în luna a şaptea, mama căra cărbune pe un pod de cale ferată din Hyesan.

Transportarea cărbunelui era parte a unei afaceri ilicite a bunicului Park. După ce şi-a pierdut locul de muncă de la comisariat, bunicul şi-a găsit de lucru ca agent de pază la o unitate militară din Hyesan. Clădirea avea un stoc de cărbuni într-o zonă de depozitare, iar el îi lăsa pe părinții mei să intre şi să fure cărbune. Trebuiau să intre pe furiş noaptea şi să care cărbunii în cârcă prin oraşul cufundat în beznă. Era o muncă grea şi trebuiau să se mişte repede, pentru că, dacă erau prinşi de polițistul nepotrivit – adică unul pe care nu îl puteau mitui –, puteau fi arestați. Într-o noapte, pe podul acela, mama a simțit nişte dureri ascuțite în abdomen, iar a doua zi a născut un prunc cât o găină: pe mine.

În Coreea de Nord, bunicul Park şi părinții mei erau nişte infractori. Tata aducea şi vindea mărfuri pentru a scoate profit; în alte țări ar fi fost numit pur şi simplu afacerist. Mituia funcționari – cărora nu le ajungeau salariile ca să-şi hrănească familiile – pentru a călători nestingherit în propria țară. Şi deşi este adevărat că bunicul şi părinții mei furau de la stat, statul le fura totul oamenilor, inclusiv libertatea.

După cum s-a dovedit, afacerea familiei mele pur şi simplu era prea avansată pentru vremurile acelea. Când m-am născut eu, în 1993, corupția, mita, hoția şi chiar şi capitalismul de piață deveneau un mod de viață în Coreea de Nord pe măsură ce economia centralizată se prăbuşea. Singurul lucru care nu se schimbase când criza a luat sfârşit era acapararea brutală, totalitară a puterii politice de către regim.

Cât am fost copil, părinții mei vedeau că de la lună la lună devenea tot mai greu de supraviețuit în Coreea de Nord, dar nu ştiau de ce. Mass-media străină era complet interzisă în țară, iar ziarele relatau doar veşti bune despre regim – sau puneau toate greutățile noastre pe seama unor urzeli malefice ale duşmanilor noştri. Adevărul era că în afara granițelor noastre

ermetice superputerile comuniste care creaseră Coreea de Nord îi tăiau ancora de salvare. Marele declin a început în 1990, când Uniunea Sovietică se dezmembra şi Moscova a renunţat la „tarifele prietenoase" pentru exporturile către Coreea de Nord. Fără subvenţionarea combustibilului şi a altor mărfuri, economia s-a blocat. Statul nu mai avea cum să menţină în funcţiune fabricile de îngrăşăminte din ţară şi nici nu mai exista combustibil pentru camioanele care ar fi livrat fermelor îngrăşăminte importate. Recoltele s-au diminuat vertiginos. În acelaşi timp, Rusia a sistat aproape complet ajutorul alimentar. China a dat o mână de ajutor câţiva ani, dar şi ea trecea prin mari schimbări şi îşi intensifica legăturile economice cu ţări capitaliste – precum Coreea de Sud şi Statele Unite –, aşa că a sistat unele subvenţii şi a început să ceară valută forte în schimbul exporturilor. Coreea de Nord nu îşi plătise creditorii, aşa că nu mai putea împrumuta un ban.

Când a murit Kim Ir Sen, în 1994, foametea se înstăpânea deja în provinciile din nord. Raţiile primite de la stat fuseseră reduse drastic, iar uneori nici nu mai ajungeau deloc.

În loc să-şi schimbe politicile şi să-şi reformeze programele, reacţia Coreei de Nord a fost să ignore criza. În loc să deschidă ţara ajutoarelor şi investiţiilor străine, regimul le-a spus oamenilor să mănânce doar de două ori pe zi ca să economisească resursele alimentare. În mesajul său de Anul Nou din 1995, proaspătul Conducător Iubit, Kim Jong Il, a făcut apel la poporul coreean să muncească mai mult. Deşi anul 1994 ne adusese „lacrimi de sânge", scria el, trebuia să întâmpinăm anul 1995 „cu energie, cu hotărâre şi cu un singur ţel" – să facem patria mai prosperă.

Din nefericire, problemele noastre nu puteau fi rezolvate cu lacrimi şi sudoare, iar economia a intrat definitiv în colaps după ce nişte ploi torenţiale au cauzat inundaţii cumplite care au distrus cea mai mare parte a culturilor de orez. Kim Jong Il a numit lupta poporului nostru împotriva foametei „Marşul epuizant", reînviind expresia folosită pentru a descrie greutăţile cu care se confruntase generaţia tatălui său când luptase împotriva imperialiştilor japonezi. Între timp cam un milion de nord-coreeni au murit de foame sau din cauza bolilor, în anii cei mai cumpliţi ai foametei.

Colapsul economic a perturbat societatea nord-coreeană la fiecare nivel. Deşi cândva ne satisfăcuse toate nevoile, acum regimul afirma că trebuia să ne salvăm singuri. Când ajutoarele alimentare din străinătate au început în sfârşit să ajungă în ţară pentru victimele foametei, guvernul a deturnat cea mai mare parte a acestora către militari, ale căror nevoi aveau întotdeauna

prioritate. Alimentele care mai ajungeau până la autoritățile locale ca să fie distribuite erau vândute rapid pe piața neagră. Dintr-odată aproape toată lumea din Coreea de Nord a trebuit să învețe să facă negoț dacă nu voia să riște să moară de foame. Iar regimul a realizat că nu mai avea de ales: trebuia să tolereze aceste piețe neoficiale. De fapt, Kim Jong Il chiar a îngăduit până la urmă să se construiască piețe permanente, gestionate de stat.

Noua realitate a fost dezastruoasă pentru tata. Acum, când toată lumea cumpăra şi vindea în piețe, numite jangmadang, era prea multă concurență pentru el ca să-şi mai poată câştiga existența. Între timp, pedepsele pentru activitățile de pe piața neagră s-au înăsprit. Oricât de mult au încercat părinții mei să se adapteze, le era greu să-şi vândă mărfurile şi se îndatorau din ce în ce mai mult. Tata a încercat tot felul de afaceri. Mama şi prietenele ei aveau o maşină veche de cusut, cu pedală, pe care o foloseau ca să coasă bucăți de material din care făceau haine de copii. Mama ne îmbrăca pe mine şi pe sora mea în hainele acelea; prietenele ei vindeau restul la piață.

Unii aveau rude în China şi puteau solicita permisiunea de a le vizita. Unchiul Park Jin a mers cel puțin o dată, însă nu şi tata, pentru că autoritățile nu priveau asta cu ochi buni şi ar fi acordat mai multă atenție afacerilor lui. Cei ce mergeau se întorceau aproape întotdeauna de peste graniță cu lucruri pe care le vindeau la tarabe improvizate de la marginea aşa-numitelor jangmadang. Ne povesteau ce lucruri uimitoare puteai găsi în tomberoanele din China, chiar şi haine foarte bune. În Coreea de Nord nu se irosea nimic, iar noi nu ne puteam închipui că am arunca vreodată ceva ce mai putea fi refolosit – chiar şi sticle goale de plastic, pungi şi cutii de conserve. Toate astea erau aur curat pentru noi.

Când eşti foarte mic, nu cunoşti decât ceea ce se află în fața ochilor tăi. Întreaga ta viață o constituie părinții, rudele, cartierul. Mie mi se părea ceva normal că uneori aveam ce să mâncăm, iar alteori nu aveam decât o masă pe zi şi atunci flămânzeam.

Deşi se străduiau să ne ferească de dezastru, părinții mei erau adesea nevoiți să ne lase singure pe mine şi pe sora mea. Dacă nu găsea cu cine să ne lase, mama trebuia să zăvorască uşa cu o bară de metal ca să fie sigură că rămânem în casă. Uneori lipsea mult, până după apusul soarelui, şi atunci casa se cufunda în beznă. Sora mea, căreia îi era frică de întuneric, începea să plângă. Eu îi spuneam:

— Surioară, nu mai plânge. Umma o să ajungă acuşi.

Dar după o vreme mă pierdeam şi eu cu firea şi plângeam amândouă. Când îi auzeam glasul, alergam la uşă, suspinând uşurate. Era aşa de greu pentru mama să vină acasă şi să ne găsească aşa! Dar, dacă aducea ceva de mâncare, totul era dat uitării.

În lumea liberă, copiii visează la ce vor să se facă atunci când vor fi mari şi cum îşi pot folosi talentele. Când aveam 4 – 5 ani, singurul lucru pe care doream să-l fac ca adult era să cumpăr cită pâine voiam şi s-o mănânc pe toată. Când îți este mereu foame, nu te gândeşti decât la mâncare. Eu nu înțelegeam de ce, când mama venea acasă cu nişte bani, trebuia să-i păstreze aproape pe toți pentru mai târziu. În loc de pâine, mâncam numai un pic de terci de cartofi. Eu şi sora mea ne-am înțeles că, dacă o să ajungem mari, o să ne folosim banii ca să mâncăm pâine pe săturate. Chiar ne ciondăneam când venea vorba despre câtă pâine putem mânca. Ea îmi spunea că poate să mănânce o găleată de pâine; eu ziceam că pot mânca zece. Dacă ea spunea zece, eu ziceam o sută! Credeam că puteam să mănânc un munte de pâine fără să mă satur.

Cel mai rău era iarna. Nu exista apă curentă şi fluviul era înghețat. Exista o singură pompă în oraş de unde puteai lua apă proaspătă, dar trebuia să stai la coadă ore întregi ca să-ți umpli găleata. Într-o zi, pe când aveam vreo 5 ani, mama a trebuit să plece cu nu ştiu ce treabă, aşa că m-a dus acolo la 6 dimineața, când era încă întuneric afară, şi m-a lăsat să-i țin rând. Am stat toată ziua în ger, iar când s-a întors după mine, se întunecase iar. Îmi amintesc cât de înghețate îmi erau mâinile şi văd şi acum în fața ochilor găleata şi coada imensă de oameni din fața mea. Mi-a cerut iertare pentru asta, dar eu nu o învinovățesc de nimic; nu a avut încotro. Pentru mama povestea asta este încă dureroasă, o apasă pe suflet. Şi astăzi se simte vinovată pentru că nu a avut cum să se bucure mai mult de copilăria mea; era prea ocupată să-şi frământe mintea căutând soluții ca să avem ce mânca.

În ciuda idealurilor anticapitaliste ale Coreei de Nord, erau mulți cămătari care se îmbogățeau împrumutându-le oamenilor bani cu dobândă. Părinții mei au împrumutat bani de la nişte cămătari ca să-i investească în afacerea lor, dar, după ce prețurile de pe piața neagră s-au prăbuşit şi o mare parte din marfă le-a fost confiscată sau furată, nu au mai avut de unde să dea banii înapoi. În fiecare seară, oamenii care voiau să-şi recupereze banii veneau acasă la noi în timp ce stăteam la masă. Țipau la părinții mei şi îi amenințau. Până la urmă, tata nu a mai suportat. Mai ştia o modalitate de a face bani, dar era foarte periculos. Cunoştea pe cineva la Phenian care îi

putea face rost de metale prețioase – aur, argint, cupru, nichel şi cobalt – pe care le putea vinde mai scump chinezilor.

Mama nu era de acord. Când el vindea peşti şi țigări, cel mai rău lucru care se putea întâmpla era să fie nevoit să renunțe la tot profitul pentru a da mită sau să ajungă pentru scurt timp într-un lagăr de reeducare.

— Poți să te împaci cu asta, i-a spus ea. Dar, dacă faci contrabandă cu metale furate, poți să-ți pierzi viața.

S-a speriat şi mai tare când a aflat cum intenționa el să aducă metalele la Hyesan. La coada fiecărui tren de pasageri din Coreea de Nord era ataşat un vagon special de marfă, numit Vagonul de marfă nr. 9. Acestea erau menite exclusiv pentru uzul lui Kim Jong Il, aducând pentru el delicatese, fructe şi materiale prețioase din diferite zone ale Coreei de Nord şi distribuind daruri şi articole de bază pentru cadrele de partid din toată țara. Tot ce era transportat în vagonul special era sigilat în lăzi de lemn pe care nici măcar polițiştii nu le puteau deschide pentru a le inspecta. Nimeni nu putea nici măcar să intre în vagon fără să fie percheziționat. Tata cunoştea pe cineva care lucra în tren, iar omul acela a fost de acord să-l ajute să transporte metalele din Phenian până la Hyesan în unul dintre aceste compartimente.

Mama s-a opus mult timp, dar până la urmă a fost de acord cu acest plan. Era singura noastră şansă de supraviețuire.

Conducătorul Iubit între 1998 şi 2002, tatăl meu şi-a petrecut cea mai mare parte a timpului la Phenian, făcând contrabandă. De obicei lipsea şi nouă luni pe an, întorcându-se doar rareori, pentru câte o vizită scurtă, când venea la Hyesan cu acelaşi tren în care se afla şi transportul lui de metale. Mama mea a învățat rapid să se ocupe de afacere în Hyesan, ridicând pachetele de la tren şi predându-le unor contrabandişti care vindeau marfa dincolo de graniță, în China.

Când afacerile tatii mergeau prost, eram din nou săraci şi flămânzi, dar în majoritatea timpului situația noastră era mai bună. Când era în oraş, tata invita la noi acasă funcţionari locali, inclusiv ştabii de la partid pe care îi plătea ca să închidă ochii la absențele lui de la locul de muncă „oficial". Mama pregătea adevărate ospețe cu orez şi kimehi, nişte carne la grătar numită bulgogi şi alte specialități, în timp ce tata le umplea tuturor paharele cu vodcă de orez şi lichior de import. Tata era un mare povestaş şi avea mult simț al umorului. Eu adormeam ascultându-i glasul şi hohotele de râs ale celor aşezați la masă.

Eram fericită când aveam ce mânca şi ne permiteam să ne cumpărăm încălţări noi şi uniforme pentru şcoală.

Eram cea mai mărunţică dintre toţi colegii mei din clasa întâi şi în mod clar nu cea mai deşteaptă. Ştiu asta pentru că în Coreea de Nord copiii sunt aliniaţi după înălţime şi aşezaţi în bănci în funcţie de notele pe care le iau la teste. Mi-a fost greu să învăţ să citesc şi să scriu şi am avut nevoie de ajutor special. Nu îmi plăcea să stau în fundul clasei, iar uneori pur şi simplu refuzam să merg la şcoală.

Eram foarte încăpăţânată din fire, poate pentru că trebuia să muncesc din greu pentru tot. Eram hotărâtă să învăţ să citesc, aşa că mă chinuiam să pricep toate caracterele alea care pluteau pe pagina din faţa mea.

Când era tata acasă, mă lua uneori în braţe şi îmi citea din cărţi pentru copii.

Îmi plăceau foarte mult poveştile, dar singurele cărţi pe care le găseai în Coreea de Nord erau publicate de stat şi aveau teme politice. În locul basmelor care îţi dădeau fiori, aveam poveşti plasate într-un cadru mizer şi dezgustător care se numea Coreea de Sud, unde copii fără adăpost umblau desculţi şi cerşeau pe străzi. Abia după ce am ajuns la Seul mi-am dat seama că acele cărţi descriau de fapt viaţa din Coreea de Nord. Dar pe atunci nu vedeam dincolo de propagandă.

Când am învăţat în sfârşit să citesc singură, nu mă mai săturam de cărţi. Iarăşi, majoritatea erau despre Conducătorii noştri şi povesteau cum muncesc ei din greu şi cum se sacrifică pentru popor. Una dintre preferatele mele era o biografie a lui Kim Ir Sen. Aceasta descria prin ce suferinţe a trecut în tinereţe, când se lupta cu imperialiştii japonezi, mâncând broaşte ca să supravieţuiască şi dormind în zăpadă.

În clasă, fiecare obiect – matematică, ştiinţe, citire, muzică – era predat împreună cu o doză de propagandă. Fiul lui Kim Ir Sen, Iubitul nostru Conducător Kim Jong Il, manifesta o loialitate incredibilă faţă de tatăl său, fiind un exemplu pentru şcolari. În clasă citeam o carte din care aflam că Kim Ir Sen era aşa de ocupat să ne conducă naţiunea, încât trebuia să citească documente şi în timp ce era în maşină. Dar nu era deloc uşor pentru că străzile erau pline de denivelări şi paginile se zgâlţâiau. Dar, când Kim Jong îi era foarte tânăr, a reuşit să toarne pe drumuri mult nisip pentru ca maşina tatălui său să meargă mai lin.

Conducătorul nostru Iubit avea puteri mistice. Conform biografiei sale, era în stare să controleze vremea cu puterea gândului şi a scris 1.500 de

cărți în cei trei ani de studii la Universitatea Kim Ir Sen. Chiar şi în copilărie era un tactician uluitor, iar când juca jocuri militare, echipa lui câştiga întotdeauna pentru că născocea de fiecare dată noi strategii geniale. Povestea asta îi inspira şi pe colegii mei de la Hyesan să joace jocuri militare. Dar nimeni nu voia niciodată să fie în echipa imperialiştilor americani, pentru că întotdeauna trebuiau să piardă bătălia.

La şcoală, cântam un cântec despre Kim Jong îl şi despre eforturile pe care le făcea ca să le dea muncitorilor noştri instrucții la fața locului atunci când călătorea prin țară, dormind în maşină şi mâncând doar câte puțin orez. „Te rugăm, te rugăm, Iubite Conducător, odihneşte-te pentru noi!”, cântam noi cu ochii în lacrimi. „Toți plângem pentru tine”.

Această venerare a familiei Kim era consolidată şi prin documentare, filme şi emisiuni difuzate de singura televiziune, cea de stat. De fiecare dată când figurile zâmbitoare ale Conducătorilor apăreau pe ecran, în fundal răsuna tot mai puternic o muzică sentimentală, tulburătoare. Mă emoționa foarte tare de fiecare dată. Nord-coreenii sunt învățați de mici să-i venereze pe tații şi bătrânii lor; aceasta este parte din cultura pe care am moştenit-o de la confucianism. Iar astfel, în conştiința noastră colectivă, Kim Ir Sen era bunicul nostru iubit, iar Kim Jong îi era părintele nostru.

Odată am avut chiar un vis cu Kim Jong II. Zâmbea, mă strângea în brațe şi îmi dădea dulciuri. M-am trezit foarte fericită, iar multă vreme amintirea acelui vis a fost cea mai mare bucurie a vieții mele.

Jang Jin Sung, un celebru fugar din Coreea de Nord şi fost poet laureat care a lucrat la Biroul de Propagandă nordcoreean, numeşte acest fenomen „dictatură emoțională”. În Coreea de Nord, nu este suficient că statul controlează unde mergi, ce înveți, unde lucrezi şi ce spui. Trebuie să te controleze şi prin intermediul emoțiilor tale, transformându-te într-un sclav al statului prin faptul că îți distruge individualitatea şi capacitatea de a reacționa în diverse situații în funcție de experiența lumii pe care ai acumulat-o.

Această dictatură, atât emoțională, cât şi fizică, este întărită în fiecare aspect al vieții. De fapt, îndoctrinarea începe imediat ce înveți să vorbeşti şi mama ta te duce în cârcă la întrunirile înmânban la care trebuie să participe toată lumea în Coreea de Nord cel puțin o dată pe săptămână. Înveți că prietenii tăi îți sunt „tovarăşi” şi că aceasta este formula de adresare între voi. Toți sunt învățați să gândească la fel.

Imediat ce intri la şcoală, ţi se predau cele zece principii ale regimului, precum cele zece porunci din Biblie. (1: „Trebuie să facem tot posibilul în efortul de a uni întreaga societate prin intermediul ideologiei revoluţionare a Marelui Conducător, tovarăşul Kim Ir Sen”. 2: „Respectă-l pe Marele Conducător preamărit, tovarăşul Kim Ir Sen, cu loialitate absolută”… 10: „Trebuie să transmitem din generaţie în generaţie măreţele realizări ale revoluţiei Marelui Conducător, tovarăşul Kim Ir Sen, moştenind-o şi ducând-o până la capăt”.) înveţi principiul juche – autodeterminare naţională. Şi eşti învăţat să-i urăşti cu patimă pe duşmanii statului.

Clasa şi manualele noastre erau pline cu imagini înfăţişând nişte soldaţi americani groteşti, cu ochi albaştri şi nasuri imense, care executau civili sau erau înfrânţi cu suliţe şi baionete de nişte bravi copilaşi coreeni. Uneori, în pauză, ne aliniam ca să lovim ori să înjunghiem pe rând nişte manechine în uniforme de soldaţi americani. Eu mă temeam aşa de tare că diavolii de yankei ne vor ataca din nou şi mă vor omorî în chinuri groaznice!

În clasa a doua ni se preda aritmetică, dar nu aşa cum se predă în alte ţări. În Coreea de Nord, până şi aritmetica este un instrument de propagandă. O problemă tipică suna cam aşa:

„Dacă tu ucizi un nenorocit de american şi tovarăşul tău ucide doi, câţi nenorociţi de americani morţi sunt în total?”

Nu spuneam niciodată doar „american” – ar fi fost prea respectuos. Trebuia să fie „nenorocit de american”, „diavol yankeu” sau „yankeu cu nasul mare”. Dacă nu spuneai aşa, erai acuzat că eşti prea blând cu duşmanii noştri.

La fel, orice menţionare a vreunuia dintre cei doi Kim trebuia să fie precedată de un titlu sau de o descriere tandră care să arate dragostea şi respectul nostru infinite faţă de Conducători. Odată, când mama făcea mâncare în bucătărie, am pus mâna pe un ziar şi a trebuit să citesc o grămadă până să-mi dau seama că abia terminasem titlurile Conducătorului nostru: „Marele nostru tovarăş Kim Jong II, secretar general al Partidului Muncii din Coreea, preşedinte al Comitetului Apărării Naţionale al Republicii Populare Democrate Coreene şi comandant suprem al Armatei Populare a Coreei, a spus astăzi…”

Nu cred că tata era la fel de spălat pe creier ca noi, ceilalţi. Mama mi-a spus că era mai conştient de ceea ce le făcea regimul oamenilor. L-am auzit bombănind despre asta o singură dată şi la vremea aceea nu am înţeles ce spunea. Ascultam ştirile de la televizor, cu obişnuitele imagini cu Kim Jong

îl inspectând nişte trupe pe undeva. Crainicii tot spuneau cât suferea Iubitul Conducător de frig numai ca să le ofere cu bunăvoinţă îndrumări loialilor soldaţi, când tata şi-a ieşit din fire:

— Ticălosul! Ia închide televizorul! Mama a şoptit furioasă:

— Ai grijă ce spui în faţa copiilor! Acum nu mai contează doar ce crezi tu. Ne pui pe toţi în pericol.

Habar nu aveam ce tot vorbea tata acolo despre Kim Jong II. Mie nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap să manifest vreo lipsă de respect faţă de regim sau faţă de Conducătorii noştri. Era ceva de neconceput.

Tata nu era singurul care începea să gândească altfel.

De fapt, capitalismul exista deja la câteva străzi mai încolo, în agitatele jangmadang. Doar cu câţiva ani înainte, nu vedeai în piaţă decât vreo câteva babe care vindeau legume din grădina lor şi nişte gustări. Acum un acoperiş de tablă ondulată adăpostea nenumărate şiruri de tarabe unde oamenii vindeau orice, de la prăjituri de orez făcute acasă până la tenişi chinezeşti. Dacă ştiai unde să te uiţi, puteai găsi şi lucruri precum ceasuri digitale şi DVD-playere la vânzători care activau în zona gri dintre comerţul legal şi cel ilegal în noua Coree de Nord.

Contrabandiştii care transportau mărfurile de pe piaţa neagră spre şi dinspre China locuiau în nişte case scunde din spatele pieţei, de-a lungul fluviului. Am ajuns să cunosc bine cartierul acela. Când tata venea în oraş cu câte un transport din Phenian, ascundea uneori metalele în plăsuţa mea pentru cărţi, iar apoi mă căra în spate până la cocioaba vreunuia dintre contrabandişti. De acolo unii le duceau pachetul unor cumpărători chinezi de pe malul celălalt al fluviului. Uneori contrabandiştii traversau fluviul Yalu, alteori se întâlneau cu chinezii la mijloc. Asta se întâmpla noaptea şi îşi făceau semne cu nişte lanterne. Erau aşa de mulţi cei care făceau astfel de afaceri, încât fiecare avea nevoie de un cod special – un semnal, două, trei – ca să nu se încurce.

Soldaţii care păzeau graniţa erau deja incluşi în toată operaţiunea şi erau mereu acolo ca să-şi primească partea. Desigur, chiar dacă autorităţile se uitau în altă parte, tot erau multe lucruri pe care nu aveai voie să le cumperi ori să le vinzi. Iar încălcarea regulilor putea fi fatală.

În Coreea de Nord, execuţiile publice erau folosite pentru a ne da o lecţie despre loialitatea faţă de regim şi despre consecinţele nesupunerii. În Hyesan, când eram mică, un tânăr a fost executat chiar în faţa pieţei pentru că sacrificase şi mâncase o vacă. Era o infracţiune să mănânci carne de vită

fără permisiune specială. Vacile erau proprietatea statului, fiind prea prețioase ca să fie mâncate pentru că erau folosite la arat şi ca atelaje la căruțe, aşa încât oricine sacrifica una fura din proprietatea statului.

Tânărul mai comisese şi alte infracțiuni minore, dar vaca a fost principalul cap de acuzare. Suferea de tuberculoză şi nu avea nimic de mâncare, dar asta nu a contat pentru polițişti. Ei au anunțat execuția prin tot oraşul, iar apoi l-au adus la piață şi l-au legat în dreptul pieptului, genunchilor şi gleznelor de un par gros. Trei bărbați cu puşti s-au aliniat în fața lui şi au început să tragă. Călăii au încercat să secționeze frânghiile cu gloanțe şi asta a durat mult timp. Până la urmă, au izbutit, iar mortul a căzut grămadă la pământ. Mama s-a uitat şocată cum îl rostogolesc, îl bagă într-un sac şi îl duc de acolo, în remorca unui camion. A simțit cum îi îngheață sângele în vine şi o vreme a rămas împietrită. Nu îi venea să creadă că în țara ei viața unui om are mai puțină valoare decât cea a unui animal. Până şi un câine era tratat cu mai mult respect.

În Coreea de Nord era o listă nesfârşită de infracțiuni. Guvernul era obsedat să nu lase ideile corupte să pătrundă în țară, aşa că mass-media străină era complet interzisă. Deşi multe familii aveau televizor, radio şi videouri, nu li se permitea să urmărească ori să asculte decât buletine de ştiri şi filme de propagandă realizate de stat, care erau incredibil de plictisitoare. Exista o cerere imensă de filme străine şi de seriale de televiziune sud-coreene, deşi nu ştiai niciodată când te puteai trezi cu nişte polițişti care îți percheziționează casa în căutare de asemenea materiale. Mai întâi întrerupeau curentul (dacă nu cumva era întrerupt deja), astfel încât caseta sau DVD-ul să rămână blocate în aparat când intrau ei pe uşă. Însă oamenii au învățat să evite astfel de situații cumpărându-şi două videouri şi schimbându-le rapid dacă auzeau că vine vreun echipaj de poliție. Dacă erai prins făcând trafic cu materiale video ilegale sau distribuindu-le, pedeapsa putea fi foarte aspră. Unii au sfârşit-o chiar în fața plutonului de execuție – doar ca un exemplu pentru noi, ceilalți.

Radiourile şi televizoarele se vindeau sigilate şi întotdeauna reglate pe canalele aprobate de stat. Dacă umblai la ele, puteai fi arestat şi trimis într-un lagăr de muncă corecțională, dar erau mulți care o făceau totuşi. În zonele de frontieră aceia dintre noi care aveau receptoare mai prindeau câteodată programe TV chinezeşti. Pe mine mă interesau mai ales reclamele la produse alimentare. Erau reclame la tot felul de chestii exotice, precum lapte şi fursecuri. Eu nu am băut niciodată lapte în Coreea de Nord! Nici

măcar nu am ştiut că vaca dă lapte până ce nu am fugit din țară. Eu şi prietenii mei ne uitam la lucrurile astea incredibile şi pricepeam că chinezii au mai multe, dar nu ne-a trecut niciodată prin cap că viața noastră ar putea fi altfel.

Sunt întrebată adesea de ce ar risca oamenii să ajungă la închisoare numai ca să se uite la nişte reclame chinezeşti, la telenovelele sud-coreene sau la meciuri de wrestling expirate. Motivul, cred eu, este că oamenii sunt atât de oprimați în Coreea de Nord, iar viața de zi cu zi este atât de mohorâtă şi de lipsită de culoare, încât sunt disperați după orice fel de evadare. Când te uiți la un film, te poți lăsa în voia imaginației două ore. După aceea te simți revigorat, uiți pentru o vreme de toate necazurile.

Unchiul Park Jin avea un video, iar când eram foarte mică, mă duceam acasă la el ca să mă uit la casete cu filme hollywoodiene. Mătuşa mea acoperea ferestrele şi ne spunea să nu suflăm nicio vorbă despre asta. Mi-au plăcut la nebunie Cenuşăreasa, Albă-ca-Zăpada şi filmele cu James Bond. Dar, când aveam vreo 7 – 8 ani, filmul care mi-a schimbat viața a fost Titanic. M-a surprins faptul că era o poveste care se petrecea cu o sută de ani în urmă. Oamenii aceia din 1912 aveau o tehnologie mai bună decât majoritatea nord-coreenilor! Dar mai ales nu pricepeam cum putea cineva să facă un film despre o poveste de dragoste aşa de ruşinoasă. În Coreea de Nord, realizatorii filmului ar fi fost executați. Nu era permisă ecranizarea unor poveşti adevărate, nu aveam parte decât de propagandă despre Conducător. Dar în Titanic personajele vorbeau despre dragoste şi omenie. Am fost uimită că Leonardo DICaprio şi Kate Winslet erau dispuşi să moară pentru iubire, nu doar pentru regim, cum ar fi. Ideea că oamenii îşi puteau alege singuri destinul m-a fascinat. Acest film hollywoodian piratat m-a ajutat să-mi fac pentru prima dată o idee despre ce înseamnă libertatea.

Însă, deşi materialele astea venite din afară mi-au oferit ocazia să arunc o privire fugară asupra lumii largi, atât de diferită de cea în care mă aflam eu, nu mi-am închipuit niciodată că aş fi putut să trăiesc şi eu ca personajele din filmele acelea. Mă uitam la oamenii de pe ecran, dar nu-mi venea să cred că sunt adevărați şi nu îmi permiteam să le invidiez viața. Propaganda care ni se băga pe gât mă făcuse imună la orice învățăminte pe care le-aş fi putut aplica în viața mea. Şi mă făcuse insensibilă la suferința care mă înconjura pe măsură ce foametea făcea ravagii.

Nord-coreenii au două variante ale realității care le răsună în minte în orice moment, ca nişte trenuri care gonesc pe linii paralele. Una este ceea ce

eşti învățat să crezi; cealaltă este ceea ce vezi cu ochii tăi. Abia când am fugit în Coreea de Sud şi am citit o traducere a romanului lui George Orwell o mie nouă sute optzeci şi patru am găsit un cuvânt pentru această situație aparte: dublugândit. Aceasta este capacitatea de a avea în minte două idei contradictorii în acelaşi timp – fără să înnebuneşti.

Datorită acestui „dublugândit” poți să scandezi dimineață sloganuri care denunță capitalismul, apoi să te duci la piață după-amiază ca să cumperi cosmetice sud-coreene de contrabandă.

Aşa poți crede că, de pildă, Coreea de Nord este un paradis socialist, cea mai bună țară din lume, unde locuiesc cei mai fericiți oameni, care nu au de ce să invidieze pe nimeni, în timp ce devorezi filme şi seriale în care vezi oameni obişnuiți din țări duşmane ce se bucură de un nivel de prosperitate la care tu nici nu ai visa.

Aşa poți să stai în Hyesan, să te uiți la filme de propagandă care îți arată fabrici productive, supermarketuri pline cu alimente şi oameni bine îmbrăcați în parcuri de distracții şi să crezi că trăieşti pe aceeaşi planetă cu Conducătorii statului tău.

Aşa poți să reciți mottoul „Copiii domnesc” la şcoală, apoi, în drum spre casă, să treci pe lângă orfelinatul în care copii cu burți umflate se uită la tine cu ochi flămânzi.

Poate că undeva, în străfundurile sufletului meu, ştiam că ceva nu e bine. Dar noi, nord-coreenii, ne pricepem foarte bine să mințim, chiar şi pe noi înşine. Pruncii înghețați pe care mamele moarte de foame îi abandonau pe străduțe nu se potriveau cu imaginea mea despre lume, aşa că nu puteam procesa ceea ce vedeam. Era ceva normal să vezi cadavre în mormanele de gunoi sau plutind în apele fluviului, era ceva normal să treci mai departe şi să nu faci nimic atunci când un străin striga după ajutor.

Sunt imagini pe care nu la voi putea uita niciodată. Odată, spre seară, eu şi sora mea am dat peste cadavrul unui tânăr care zăcea lângă un iaz. Era un loc unde mergeau oamenii să ia apă şi probabil că se târâse până acolo ca să bea. Era gol şi avea privirea fixă şi gura larg deschisă, într-o expresie de suferință groaznică. Mai văzusem mulți morți până atunci, dar acesta era cel mai îngrozitor şi mai înfiorător dintre toți, pentru că îi ieşeau mațele prin abdomenul sfâşiat – probabil de câini. Îmi era aşa de ruşine pentru el, văzându-l cum zăcea acolo, fără haine şi fără demnitate! Nici nu mai puteam să mă uit la el, aşa că am apucat-o pe sora mea de mină şi am fugit acasă.

Mama încerca să ajute oamenii ori de câte ori putea. Uneori mai băteau la uşa noastră vagabonzi care cerşeau mâncare. Îmi amintesc de o tânără care a venit la noi acasă cu fiica ei.

— Mi-e aşa de frig, aşa de foame! a spus ea. Dar, dacă îmi dați ceva de mâncare, îi dau fetiței mele.

Mama a înțeles ce simte, pentru că şi ea avea copii mici. Lea invitat înăuntru şi le-a dat amândurora câte o farfurie cu mâncare. Eu mă uitam foarte atentă la ele, pentru că fetița era aproape de vârsta mea. Erau foarte politicoase şi mâncau cuviincios, chiar dacă erau moarte de foame. Mă întreb adesea dacă mai trăiesc şi dacă sunt tot în Coreea de Nord.

Erau atâția oameni disperați pe străzi care strigau după ajutor, încât trebuia să-ți împietreşti inima, pentru că nu puteai suporta atâta suferință. După o vreme nu îți mai permiți să-ți pese. Iar ăsta e iadul.

Aproape toți cei pe care îi cunoşteam şi-au pierdut pe cineva din familie din cauza foametei. Cei mai mici şi cei mai bătrâni mureau primii. Apoi bărbații, care aveau mai puține rezerve decât femeile. Oamenii care mor de foame se usucă pe picioare, până când nu mai pot face față bolilor sau substanțele chimice din sânge se dezechilibrează atât de tare, încât inima lor uită să mai bată.

Şi familia mea a avut de suferit, căci norocul nostru era ba sus, ba jos, ca o frunză pe valurile oceanului. În 1999, tata a încercat să se folosească de nişte camioane în loc de trenuri ca să scoată metale din Phenian, dar costa prea mult să-i plătească pe şoferi şi să cumpere benzină, erau prea multe puncte de control şi prea mulți oameni care trebuiau mituiți, aşa că până la urmă a rămas fără niciun ban. Mama ne-a luat pe mine şi pe sora mea şi ne-am mutat la nişte rude pentru câteva luni, în timp ce tata s-a întors la trenurile lui şi a recuperat ceea ce pierduse.

Când am ajuns în Kowon, am descoperit că şi familia mamei se chinuia să supraviețuiască. Bunicul Byeon murise de câțiva ani, iar bunica mea locuia cu fiul cel mare, Min Sik, în casa familiei. Fiul ei cel mai mic, Jong Sik, care fusese băgat la închisoare cu mai mulți ani în urmă pentru că furase de la stat, venise şi el în vizită. În tabăra de muncă se îmbolnăvise de tuberculoză, care era foarte frecventă în Coreea de Nord. Acum, că se găsea atât de puțină mâncare, îi era rău tot timpul şi se stingea pe picioare.

Bunica mea primise la ea în casă o mulțime de copii din vecini, iar ca să se asigure că nu mor de foame, nu mânca decât vreo câteva îmbucături în

fiecare zi. Îşi făcea griji că ar putea să le fie o povară, deşi consuma foarte puțin şi ajunsese doar o mână de om.

O iubeam pe bunica Hwang, cu piciorul ei de lemn. Nu se supăra niciodată pe mine, nici măcar când plângeam şi o băteam la cap să mă care în spate, ca un căluț. Îmi zâmbea mereu şi avea har de povestitor; stăteam lângă ea ore în şir şi o ascultam povestindu-mi despre copilăria ei, în Sud. Mi-a spus despre o insulă minunată aflată în largul coastei sudice, care se numea Jeju, unde scufundătoarele îşi pot ține respirația foarte mult timp şi înoată ca peştele ca să culeagă de pe fundul mării lucruri bune de mâncat. Eram extrem de curioasă când mi-a povestit despre oceanul albastru şi despre delfinii jucăuşi care trăiau în apele lui. Eu nu văzusem niciodată niciun ocean şi nu mai auzisem de delfini. Odată am întrebat-o:

— Bunico, care este cel mai mare animal din lumea asta?

Ea mi-a zis că e balena, ce inspiră aerul printr-o gaură pe care o are pe spate şi face o fântână arteziană când îl scoate afară. Eu nu văzusem niciodată poze cu balene, dar mi se părea că mi-ar fi plăcut să văd aşa ceva.

Cele mai multe dintre poveştile ei erau de pe vremea Chosunului, când nu existau Coreea de Nord şi Coreea de Sud, ci o singură țară, un singur popor. Mi-a spus că noi avem aceeaşi cultură şi aceleaşi tradiții ca şi Sudul. Mi-a mai povestit puțin şi despre vizita ei la Seul, deşi în Coreea de Nord nu aveai voie nici să rosteşti numele acestui oraş. Pur şi simplu nu pomeneai de locul ăla oribil. Eu nu ştiam de existența lui decât din propagandă, din articolele de ziar care descriau demonstrațiile antiimperialiste ale maselor de sud-coreeni oprimați. Dar, cumva, bunica a reuşit să-mi trezească în adâncul sufletului o curiozitate față de oraşul acesta pe care ea îl iubise. Mi-a spus: – Sper să vii într-o zi la mormântul meu şi să-mi spui că Nordul şi Sudul s-au unit din nou.

Era un moment trist când am ajuns noi la Kowon; din cauza foametei, mureau foarte mulți oameni. Bunica lua o grămadă de medicamente, nişte opiu pentru durerile bătrâneții şi alte pastile care s-o ajute să doarmă şi să uite de suferința care o înconjura. Într-o dimineață, înainte să ies afară, la joacă, am văzut-o luând un pumn de medicamente, mai multe decât de obicei.

— Bunico, de ce iei atâtea medicamente? am întrebat-o eu. Ea mi-a zâmbit, foarte liniştită.

— Bunica vrea să doarmă, a zis ea. Trebuie să se odihnească.

În aceeaşi după-amiază, am auzit un strigăt îngrozitor din casă. Era unchiul Jong Sik, care o striga pe bunica pe nume. Am intrat şi noi repede în casă; bunica era întinsă pe pat şi el o zgâlţâia, plângând:

— Trezeşte-te! Trezeşte-te! Răspunde-mi!

Dar ea zăcea acolo, senină, şi, oricât de tare striga unchiul meu, nu îl mai auzea.

Câteva luni mai târziu, şi unchiul meu avea să moară. Uneori parcă încă îi aud vocea, strigând-o pe mama lui, implorând-o să se trezească. Acestea sunt unele dintre lucrurile pe care aş vrea să le pot uita, dar ştiu că asta nu se va întâmpla niciodată.

Oraşul visurilor în anul 2000, când am împlinit 7 ani, afacerea tatălui meu prospera. Ne întorseserăm la Hyesan după înmormântarea bunicii şi, nu peste mult timp, familia mea era bogată – cel puţin după standardele noastre. Mâncam orez de trei ori pe zi şi carne de două-trei ori pe lună. Aveam bani pentru urgenţe medicale, încălţări noi şi alte lucruri, precum şampon şi pastă de dinţi, pe care nord-coreenii de rând nu şi le permiteau. Încă nu aveam telefon, maşină sau motocicletă, dar ni se părea că trăim în lux în comparaţie cu prietenii şi vecinii noştri.

Tata se întorcea din călătoriile lui încărcat cu daruri pentru noi. Mie şi surorii mele ne aducea haine noi şi cărţi; mama primea parfumuri şi pudre. Însă cel mai incitant lucru pe care l-a cumpărat de pe piaţa neagră a fost o consolă de jocuri Nintendo din anii ’80.

Jocul meu preferat era Super Mario Bros. Ori de câte ori venea curentul, stăteam ore întregi în faţa ecranului, jucându-mă cu personajele alea mititele pe muzica veselă şi săltăreaţă care încă mă face să zâmbesc când o aud. Părinţilor mei le plăcea să joace jocuri video cu tenis şi chiar se ambiţionau să câştige. Era foarte amuzant să-i văd comportându-se ca nişte copii cu controlerele în mână, boscorodindu-se unul pe altul în joacă. Erau obsedaţi şi de filmuleţele cu meciuri de wrestling profesionist, la care se uitau împreună în camera întunecată după ce eu şi sora mea ne duceam la culcare. Îi auzeam pe amândoi strigând:

— Hai, dă-i una!

Preferata mamei era o blondă uriaşă care îşi învingea toate rivalele. Dar mie nu îmi plăcea să mă uit la meciurile astea din cauză că erau foarte violente. Aveam parte de destulă violenţă pe stradă şi acasă.

Părinţii mei au avut o căsnicie complicată şi pătimaşă. Se respectau unul pe altul şi erau nişte părinţi extraordinari. Fiecare îl făcea să râdă pe celălalt.

Când tata nu era băut, o trata pe mama ca pe o regină. Dar când bea era cu totul altă poveste.

Societatea nord-coreeană este prin natura sa dură şi violentă, la fel ca relațiile dintre bărbați şi femei. Se presupune că femeia trebuie să li se supună tatălui şi soțului ei; bărbații au mereu întâietate din toate punctele de vedere. Când eram eu mică, femeile nu puteau sta la aceeaşi masă cu bărbații. În multe dintre casele vecinilor şi colegilor mei existau castronele şi linguri speciale pentru capul familiei. Era ceva obişnuit ca bărbatul să-şi bată nevasta. Noi aveam o vecină al cărei soț era atât de brutal, încât nici nu îndrăznea să facă vreun zgomot cu bețişoarele atunci când mânca, de frică să nu ia bătaie pentru asta.

Însă tatăl meu nu era aşa. El mânca la aceeaşi masă cu mama şi cu noi două; ne respecta. Nu bea decât din când în când şi pe mama o bătea foarte rar. Dar uneori o făcea. Nu vreau să-i găsesc scuze, ci încerc să explic care era mentalitatea la noi – bărbații din Coreea de Nord erau învățați că sunt superiori, la fel cum erau învățați să i se supună Conducătorului nostru.

În casă la noi diferența era că mama nu îi permitea. Spre deosebire de multe nord-coreence, care plângeau şi îşi cereau iertare, mama riposta. Avea un caracter puternic, mai puternic decât al tatii, şi el nu se putea pune cu ea. Când certurile lor scăpau de sub control, eu fugeam în stradă şi chemam vecinii să-i despartă. Uneori mă temeam să nu se omoare unul pe altul.

În timpul celor mai crâncene certuri ale lor, mama îl amenința uneori cu divorțul, dar se împăcau repede. Mama a fost pe punctul de a pleca definitiv doar în momentul în care în viața tatii a intrat altă femeie.

Când tata şi-a început afacerile la Phenian, trebuia să-şi găsească un loc unde să stea şi pe cineva care să-l ajute la treburi. Sora lui mai mare locuia în oraş şi i-a făcut cunoştință cu o femeie necăsătorită de vreo 20 şi ceva de ani care se numea Wan Sun. Ea îl putea ajuta cu afacerile lui şi, în plus, locuia împreună cu familia ei într-un apartament mare unde mai aveau şi o cameră liberă pe care o puteau închiria. Acolo stătea el nouă luni pe an.

S-a dovedit că relația lor nu era strict profesională, deşi tata a încercat mereu să nege. Totuşi, se întâmpla adesea ca un bărbat bogat sau puternic să aibă o amantă în Coreea de Nord.

După o vreme, Wan Sun s-a îndrăgostit şi a vrut să se mărite cu el. Dar mai întâi trebuia să scape de mama. A fost ca o intrigă dintr-o telenovelă sud-coreeană proastă – şi a fost cât pe ce să aibă succes.

În august 2001, mama s-a hotărât să plece la Phenian pentru câteva luni, iar tata să mai stea puțin cu noi, la Hyesan. Fireşte, a stat în apartamentul lui Wan Sun, iar în acest timp a vândut câte ceva pe piața neagră şi a mai cumpărat nişte metale pe care să le vândă la Hyesan. Ce nu ştia ea era că Wan Sun îl suna pe tata şi îi spunea că nevastă-sa umblă cu alți bărbați. Din nefericire, el a crezut minciunile astea, iar data următoare când mama şi tata au vorbit la telefon, a acuzat-o că îl înşală. Ea nu înțelegea ce îl apucase de vorbea aşa. S-a supărat şi s-a mâniat aşa de tare, încât i-a spus că vrea să divorțeze.

De data asta vorbea serios. În loc să se întoarcă la Hyesan, a luat primul tren spre Kowon, la fratele ei, Min Sik, ca să se gândească ce va face.

Când a văzut că mama nu se întoarce acasă, tata şi-a dat seama că greşise şi s-a deprimat. A început să bea în fiecare zi, cum nu îi stătea în obicei. Apoi, într-o după-amiază, la vreo două săptămâni după ce mama a plecat la Kowon, a bătut cineva la uşă. Când am deschis uşa, am văzut o tânără pe care nu o cunoşteam, îmbrăcată în haine elegante, ca la oraş. Atunci am văzut-o pentru prima dată pe Wan Sun. De îndată ce a aflat că mama ceruse divorțul, a urcat în primul tren către Hyesan. Eu habar nu aveam ce se petrece, dar totul părea foarte ciudat.

În aceeaşi zi, lucrurile au devenit şi mai ciudate când prietena mea Yong la a băgat capul pe uşă şi mi-a zis să vin la ea să ne jucăm. Când am intrat la ea în casă, am văzut că acolo mă aştepta mama. M-am bucurat aşa de tare s-o văd, că i-am sărit în brațe.

— Yeonmi-ya! Ce dor mi-a fost de tine! mi-a zis ea. Încă nu aveam nicio idee de ce plecase şi apoi se întorsese fără să anunțe, dar mai târziu mi-a povestit ce se întâmplase. Tatăl ei fusese de acord s-o primească să stea la el dacă divorțează de tata – dar numai dacă venea fără copii. Pe ea nu a lăsat-o inima să ne abandoneze, iar cât a stat departe de tata, a început să-şi amintească de toate calitățile lui. Aşa că se întorsese la familia ei ca să îndrepte lucrurile.

— Ce face tatăl tău, Yeonmi? a întrebat ea.

— Acum e acasă cu o doamnă de la Phenian, am zis eu.

— Stai aici şi nu veni acasă până nu te chem eu, mi-a spus. Când a ajuns la noi acasă, a găsit-o pe Wan Sun aşezată pe o rogojină, stând de vorbă cu tata. Nu ştiu cine a fost mai surprins s-o vadă pe mama în uşă, tata sau prietena lui. Mama s-a repezit şi i-a tras un şut în fund lui Wan Sun, strigând:

— Ieşi afară din casa mea!

Wan Sun s-a ridicat şi i-a tras o palmă, iar tata a trebuit s-o țină pe mama, ca să n-o facă bucăți pe Wan Sun. Tata i-a spus lui Wan Sun că ar fi mai bine să plece, iar mama a trântit uşa în urma ei.

Era început de noiembrie, iar slăbănoaga aia din Phenian nu era pregătită pentru frigul acela. Avea un pardesiu subțire şi nişte pantofi uşori, complet nepotriviți. Wan Sun stătea în fața casei noastre ca o fantomă tremurândă, smiorcăindu-se şi rugându-se de tata s-o primească înapoi înăuntru.

Între timp, tata o implora pe mama să nu divorțeze de el. Îi jura că nu se întâmplase nimic între el şi Wan Sun. Mama nu ştia ce să creadă. Dar ştia că familia ei era mai importantă decât femeia aia, aşa că a hotărât să rămână. Wan Sun a plecat cu următorul tren spre Phenian.

Dacă l-ai întreba pe orice nord-coreean de la țară: „Care este visul tău?”, majoritatea ar răspunde: „Să ajung să văd Phenianul până mor”.

Eu aveam 8 ani când mi s-a împlinit acest vis.

Doar cetățenilor celor mai privilegiați li se permite să locuiască şi să muncească în capitala țării. Ai nevoie de un permis special chiar şi numai s-o vizitezi. Însă Phenianul le este la fel de cunoscut nord-coreenilor ca propria curte datorită sutelor de cărți cu poze şi filme de propagandă care îl preamăresc ca pe expresia perfectă a paradisului nostru socialist. Pentru noi, este un sanctuar mistic, cu monumente înalte şi un fast emoționant – ca o combinație între Piața Roşie, Ierusalim şi Disneyland.

Tata nu mai venise acasă de mult, aşa că ne-a chemat pe mine şi pe sora mea să stăm la el câte o lună, în timpul verii. Eu m-am dus prima. Ideea că o să-l văd pe tata şi oraşul visurilor mele în acelaşi timp era atât de incitantă, încât nu am dormit o săptămână înainte să vină să mă ia. Mai ales că în vara anului 2002 Coreea de Nord a pus pentru prima dată în scenă acum celebrele Jocuri Arirang, o celebrare în masă a potențialului militar şi cultural al regimului. Nu îmi venea să cred că aveam să văd Jocurile cu ochii mei. Le-am spus tuturor vecinilor şi colegilor mei că o să merg la Phenian. Unii dintre părinții lor mi-au zis să nu mă mai laud în fața copiilor lor, pentru că acum voiau şi ei să meargă la Phenian.

Mi-am pus în bagaj cele mai frumoase haine, inclusiv tricoul cu prințesă şi pantofiorii pentru această călătorie specială. Eu şi tata am plecat la Phenian cu trenul de dimineață. Deşi nu aveam de mers decât 362 de kilometri, călătoria dura mai multe zile, din cauză că se tot întrerupea curentul. Eu şi tata ne-am luat mâncare la noi şi aveam bilete la vagonul de

dormit, dar cei mai mulți oameni erau nevoiți să doarmă pe banchetele tari. Când în sfârşit trenul a intrat în gara din Phenian, ne aştepta Wan Sun. Eu tot nu înțelegeam care fusese problema când venise la Hyesan, cu câteva luni în urmă, şi nici n-o mai țineam minte. Dar am ştiut din instinct că ceva nu e în regulă în toată povestea asta când am văzut că îl ia pe tata de braț. Sentimentul acela s-a risipit însă rapid, fiind entuziasmată de imaginile şi sunetele fascinante ale Phenianului.

Totul mă lăsa cu gura căscată. În ziua aceea am mers pentru prima dată cu autobuzul şi am fost uimită că erau oameni care circulau cu metroul sau cu maşinile lor personale. Nu mai văzusem niciodată un taxi, iar tata a trebuit să mă ajute să pronunț cuvântul şi să-mi explice ce înseamnă. Şi mai ciudată a fost un nou soi de băutură pe care mi-a cumpărat-o tata. Era foarte colorată şi se vindea la sticlă, dar, când am gustat-o, nu era o senzație plăcută în gura mea – ba chiar era oarecum dureroasă, ca un şoc electric.

— Abuji, nu-mi place asta, i-am spus tatii, înghițindu-mi lacrimile.

— Ei, hai, a zis el încetişor. Nu te purta ca una de la țară! Dacă mai bei un pic, o să-ți placă.

Dar sucul acela acidulat m-a speriat aşa de tare, încât nu am mai vrut să beau altul după aceea.

Phenianul mi se părea un tărâm de basm. Toți păreau atât de curați şi de bine îmbrăcați! în urma unui ordin al lui Kim Jong II, toate femeile trebuiau să poarte fustă. La Hyesan, multe femei nu respectau codul vestimentar oficial şi purtau pantaloni largi, practici, dar în oraşul ăsta elegant era altă treabă. Mie localnicii mi se păreau mai rafinați, cu un accent mai puțin pronunțat şi cu un fel mai politicos de a vorbi în comparație cu limba aspră, guturală pe care o vorbeam noi în nordul îndepărtat.

Spre deosebire de blocurile în ruină, străduțele prăfuite şi depourile negre de funingine, Phenianul părea foarte nou şi strălucitor, cu clădiri uriaşe şi bulevarde largi, impecabile. Nu vedeai aproape niciun cerşetor, doar copiii străzii pe care îi numeam kotjebi, care bântuiau prin piețele şi gările din toate colțurile Coreei de Nord. La Phenian diferența era că, de fiecare dată când aceşti kotjebi cerşeau mâncare sau bani, veneau nişte agenți de poliție care îi fugăreau.

Oriunde mergeam, tata îmi zicea să-l țin de mână. Se temea să nu mă rătăcesc, deoarece căscam gura mereu la oraşul imens care mă înconjura. Când m-a dus noaptea cu un autobuz să văd luminile din centrul Phenianului, am rămas şocată. Singurul lucru care era luminat noaptea în

Hyesan era monumentul închinat lui Kim Ir Sen, dar aici toate clădirile importante străluceau ca nişte torțe. Erau foarte multe inscripții de propagandă, unele cu litere de neon: „Phenian, inima Coreei”. Chiar şi numai asta era impresionant, dar până şi firmele restaurantelor aveau neoane.

Am vizitat toate locurile despre care doar citisem sau pe care le văzusem la televizor: tata mi-a arătat celebrul hotel Ryugyong, o piramidă de 105 etaje aflată în centrul oraşului, menită să fie cea mai înaltă clădire din lume, dar care nu a mai fost terminată niciodată. Nici acum nu e finalizată.) Am făcut o poză în fața grațioaselor fântâni arteziene Mansudae de pe „Colina Soarelui”, unde am depus nişte flori la picioarele uriaşei statui de bronz a lui Kim Ir Sen. Marele Conducător zâmbea către poporul lui de la 23 de metri deasupra pieței imense. Era îmbrăcat într-un pardesiu lung, cu un braț ridicat ca pentru a dezvălui soarta națiunii. Tata, care era mereu pus pe glume, i-a spus lui Wan Sun:

— N-ar fi fain să-l dezbrăcăm de pardesiu şi să-l vindem în China? Apoi a adăugat:

— Sau măcar un papuc.

Tata zicea câte unele de te lăsa cu gura căscată. Îmi dau seama acum că era un fel de Winston Smith din o mie nouă sute optzeci şi patru, un om care, în secret, vedea dincolo de propaganda Fratelui celui Mare şi ştia cum merg lucrurile de fapt în țară. Dar eu aveam să înțeleg abia peste câțiva ani că cei doi Kim nu erau zei. Mă simțeam binecuvântată că mă aflu la Phenian, unde păşise cândva Marele Conducător şi unde trăia fiul lui, Kim Jong 11. Simplul fapt că ştiam că el respira acelaşi aer ca mine mă făcea să mă simt foarte mândră şi specială – exact aşa cum trebuia.

Într-o zi am mers două ore cu barca pe fluviul Taedong cu gândul să vizităm locul unde s-a născut Kim Ir Sen, în Mangyongdae, dar ne-am răzgândit şi ne-am dus la un restaurant chinezesc bun din apropiere. Nu mai fusesem niciodată într-un restaurant unde stăteai pe scaun. La Hyesan, mai puteam uneori să mâncăm ceva la piață şi mai erau câteva localuri ca nişte restaurante încropite în casele oamenilor, dar întotdeauna stăteai aşezat pe jos. Mi se părea foarte ciudat să stau pe un scaun țeapăn – şi întotdeauna mă aşez pe jos dacă am de ales. Dar mi-a plăcut la nebunie să-i comand unei chelnerițe tot felul de mâncăruri, pe care le aducea şi mi le punea în față. Pentru prima dată, am mâncat pâine proaspătă şi moale, nu neagră şi tare. În sfârşit am avut ocazia să gust tăițeii ăia uleioşi al căror miros îl aducea

vântul de peste fluviu când găteau chinezii de pe malul celălalt, dar nu eram obişnuită cu aroma aceea. Nu am zis nimic, dar aproape că mi-am dorit să-mi fi luat nişte kimehi în loc de tăiței. Dar m-am delectat cu nişte feliuțe subțiri de carne de porc şi alte mâncăruri chinezeşti delicioase care mi se păreau raiul pe pământ. De atunci, de fiecare dată când mi-a fost foame, am mâncat din nou toate astea în minte, de o mie de ori. Singurul meu regret era că nu am comandat mai multă mâncare.

Apartamentul lui Wan Sun era la etajul al unsprezecelea al unui bloc-turn din cartierul Songyo, în estul Phenianului. În clădirea aceea am mers cu liftul pentru prima dată în viața mea. Mai văzusem aşa ceva în filme şi în telenovele sudcoreene, dar experiența în sine a fost mai degrabă terifiantă decât incitantă. În clădire era curent electric, dar țineau luminile stinse pe holuri şi în lift ca să facă economie. Aşa că îl țineam strâns pe tata de mână când bâjbâiam pe hol şi urcam cu liftul.

În apartament erau o grămadă de ferestre şi lumini peste tot. Erau trei dormitoare, o baie, o bucătărie şi o sufragerie mare. Tatăl lui Wan Sun şi mama ei vitregă ocupau un dormitor, Wan Sun stătea cu cele două surori mai mici în altul, iar eu şi tata dormeam în al treilea. Cel puțin aşa s-a întâmplat cât am fost eu în vizită. Imediat ce am ajuns în apartament, tata a întins patul, după lunga călătorie cu trenul. Wan Sun s-a aşezat alături şi să sprijinit de el. Asta m-a făcut să mă simt prost, pentru că aşa văzusem că fac mama şi tata. Aşa că m-am băgat între ei şi m-am ghemuit lângă tata.

Cam în fiecare dimineață ne trezeam pe acordurile imnului național care răsunau strident din radioul asigurat de stat. În fiecare locuință din Coreea de Nord trebuia să existe unul şi nu aveai voie să-l închizi niciodată. Era reglat pe un singur post, iar astfel guvernul te putea controla chiar şi atunci când erai acasă la tine. Dimineața se difuzau o grămadă de cântece entuziaste, cu titluri precum „Națiune puternică şi prosperă”, reamintindu-ne cât eram de norocoşi să preamărim mândra noastră viață socialistă. Eu am fost surprinsă că se auzea radioul atât de mult la Phenian. Acasă, de obicei se lua curentul, aşa că trebuia să ne trezim singuri.

La 7 dimineața, venea mereu o doamnă care bătea la uşa apartamentului şi striga:

— Trezirea! Trebuie să faceți curat!

Ea era şefa aşa-numitei înmânban, „unitatea populară”, care includea toate apartamentele din partea noastră de clădire. În Coreea de Nord, toată lumea este obligată să se trezească devreme şi, timp de o oră, să măture şi

să spele holurile ori să îngrijească zona din fața casei. Munca patriotică ajută la întreținerea spiritului revoluționar, căci lucrăm laolaltă, ca un singur popor. Regimul vrea să fim precum celulele unui unic organism, unde nu poate exista nicio unitate fără celelalte. Trebuie să facem mereu totul împreună. Aşa că la amiază, când radioul face biiip, toată lumea se opreşte ca să ia masa de prânz. Nu ai cum să te eschivezi.

Dimineața, după ce oamenii din Phenian termină de făcut curățenie, se aşază la coadă în stațiile de autobuz ca să meargă la serviciu. În provinciile din nord, nu mai mergeau prea mulți oameni la serviciu pentru că nu mai erau locuri de muncă. Fabricile şi minele nu mai funcționau şi nu se mai producea nimic. Chiar dacă bărbații mai mergeau la birou sau la banda de montaj, nu făceau decât să bea, să joace cărți şi jocuri de noroc. Însă la Phenian era altfel. Toată lumea părea ocupată, într-o zi sora mai mică a lui Wan Sun m-a dus să vizitez fabrica în care lucra, unde făceau ambalaje de plastic pentru cauciucuri de maşini. A fost singura fabrică pe care am văzut-o funcționând în Coreea de Nord.

Am mai avut şi alte aventuri incitante în luna cât am stat la Phenian. Am cumpărat bilete la mai multe dintre spectacolele din cadrul Jocurilor Arirang, pe giganticul stadion „1 Mai". Am fost copleşită de spectaculoasele reprezentații dramatice, muzicale şi gimnastice. Cei mai impresionanți au fost cei 30 – 50.000 de elevi ce repetaseră mai multe luni ca să stea în gradenele din spatele scenei, ținând deasupra capului nişte pătrate în diferite culori pe care le foloseau ca să creeze scene imense, care se tot schimbau, şi sloganuri ce preamăreau regimul, ca nişte picturi murale vii. Abia mult mai târziu mi-am dat seama cât de abuzați erau copiii aceia, obligați să execute mişcările ore în şir, fără nicio pauză ca să mănânce ori să meargă la toaletă. Eram învățați că este o onoare să suferi pentru conducătorii noştri, care suferiseră atât pentru noi. Dacă mi s-ar fi oferit ocazia, m-aş fi alăturat şi eu bucuroasă acelor copii.

Am fost şi la o grădină zoologică pentru prima oară în viața mea şi am văzut maimuțe, tigri, urşi şi elefanți. Parcă păşisem în una dintre cărțile mele cu poze. Cea mai impresionantă creatură pe care am văzut-o a fost un păun. Eu nu credeam că păsările astea sunt reale, ci că erau desenate de cineva din imaginație. Dar, când păunul şi-a desfăcut coada cu penele acelea magnifice, aproape că mi-a scăpat un strigăt de uimire. Nu îmi închipuisem că ceva atât de frumos poate exista în aceeaşi lume în care trăiam eu.

Pe măsură ce treceau săptămânile, Wan Sun nu mai ştia ce să facă să-mi intre în voie, aşa că, după un timp, am ajuns chiar să-mi placă de ea. Iar tata se purta foarte frumos cu ea. Când sau cunoscut, ea era bolnavă de tuberculoză, o boală frecventă în rândul elitei. El avea grijă ca ea să mănânce bine şi să ia medicamentele potrivite. Aproape că se vindecase când am cunoscut-o eu. Acum, când mă gândesc, cred că el ținea la Wan Sun, dar, ca atâtea alte lucruri din viața mea, am preferat să nu văd ceea ce se afla chiar în fața ochilor mei.

Într-o noapte m-am trezit şi am auzit voci de oameni care se certau. În loc să doarmă lângă mine, în pat, tata era în camera de alături cu Wan Sun, care plângea şi se ruga de el.

— De ce nu divorțezi?! am auzit-o spunând. Pot să am eu grijă de Yeonmi, e încă mică. Las-o pe Eunmi să stea cu mama ei.

Tata a şoptit furios:

— Să nu mai spui asta! Vezi să nu o trezeşti!

Mai târziu, tata m-a pus să promit că nu îi voi spune mamei nimic din toate astea când mă întorc la Hyesan.

Spre sfârşitul vizitei mele, pe tata l-au apucat nişte crize groaznice de stomac şi s-a hotărât să se interneze la spitalul Crucii Roşii din Phenian ca să-şi facă analize. La spitalul acela nu au reuşit să-i dea de capăt, aşa că s-a dus la cel mai modern spital din capitală, unde merg să se trateze elitele. Nici cei mai buni doctori din țară nu i-au putut spune ce are, aşa că s-a lăsat păgubaş şi s-a hotărât să mă ducă acasă.

Am plecat cu trenul la Hyesan, cu ultimul lui transport de metale. Trecând prin gări, vedeam cum munții devin din ce în ce mai abrupți şi peisajul e tot mai aspru şi mai sărăcăcios. Luminile strălucitoare şi străzile curate din Phenian se topeau înapoi în vis în timp ce mă uitam pe fereastră şi vedeam țărani slăbănogi care zgâriau țărâna cu săpăligile, culegând semințele şi grăunțele pe care le găseau.

De fiecare dată când se oprea trenul, copiii străzii, kotjebi, se cățărau şi îmi băteau în geam, cerşind. Îi vedeam repezindu-se să ridice de pe jos mâncarea stricată pe care o aruncau unii, chiar şi boabe de orez mucegăite. Tata îşi făcea griji că or să se îmbolnăvească de la mâncarea stricată şi mi-a spus să nu le dăm resturile noastre. Am văzut că unii dintre copiii ăia erau cam de vârsta mea, iar mulți chiar mai mici. Dar nu pot spune că am simțit compasiune sau măcar milă, ci doar curiozitate, întrebându-mă cum reuşesc să supraviețuiască mâncând toate alimentele alea stricate. În timp ce trenul

pleca din gară, unii dintre ei încă se țineau de vagoane, chinuindu-se din răsputeri să nu cadă de pe trenul în mişcare şi uitându-se la mine cu o privire în care nu citeai curiozitate şi nici măcar mânie. Ceea ce vedeam în ochii lor era o hotărâre nestrămutată de a trăi, un instinct animalic de supraviețuire chiar şi atunci când nu mai era nicio speranță.

Înainte de a ajunge la Hyesan, trenul s-a oprit brusc între stații. Oamenii spuneau că unul dintre copii se urcase pe acoperişul unui vagon şi că murise atingând un cablu sub tensiune. Trenul a avut întârziere pentru că au trebuit să ia de acolo cadavrul, iar unii oameni au părut iritați. Altfel, nimeni nu a părut afectat de incident.

Mama ne aştepta la gară, iar tata s-a dus să-l mituiască pe polițistul care păzea vagonul de marfă nr. 9 ca să-şi ridice pachetul. Eu eram foarte bucuroasă că m-am întors şi că văd casa noastră şi grădina mea cu floarea-soarelui. Îmi fusese tare dor de mama şi abia aşteptam să-i povestesc toate aventurile mele de la Phenian.

— Ai văzut Turnul Juche, Yeonmi-ya? m-a întrebat mama în timp ce îmi făcea o prăjitură de orez. Şi toate monumentele?

— Da, Umma\ Am fost peste tot cu Wan Sun.

— A, da? a întrebat mama pe un ton foarte rece.

— Da, i-am zis. Şi am fost şi la grădina zoologică! Dar nu i-am mai povestit nimic.

Eunmi a plecat la Phenian cu tata, iar apoi s-a întors acasă cu el, la sfârşitul verii. Cât a stat la Hyesan, tata a primit un telefon de la Wan Sun şi a aflat nişte veşti îngrijorătoare. Se pare că ea mai făcea nişte afaceri, ajutând-o şi pe altă femeie din Phenian care făcea contrabandă, iar aceasta o denunțase. O ridicase poliția, dar ea a fugit într-o pauză a interogatoriului. Acum se ascundea.

Înainte să se întoarcă tata la Phenian, mama l-a avertizat să nu mai aibă de-a face cu Wan Sun. I-a spus că fata aia nu avea să-i aducă decât necazuri.

Dar el nu a ascultat-o.

Cele mai întunecate nopți

Tatăl meu s-a întors la Phenian la sfârşitul lui octombrie 2002, iar în scurt timp pregătise încă un transport de metale pentru China. Nu îi mai lipseau decât nişte pânză de sac şi sfoară ca să facă pachetul pentru trenul spre Hyesan. Lucrurile astea erau greu de găsit, chiar şi în capitală, dar tata cunoştea pe cineva în oraş care avea de obicei aşa ceva.

Neținând seama de sfatul mamei şi de instinctul lui, o contactase pe Wan Sun după ce ajunsese la Phenian. Se pare că îl ajuta în continuare cu afacerile lui, pentru că s-a dus să cumpere sfoara şi sacul în timp ce el o aştepta într-o piață din apropiere. Ce nu ştiau ei era că nişte detectivi de la procuratură – ce are propriii anchetatori – supravegheau casă, probabil pentru că primiseră informația că aveau să vină Wan Sun şi poate şi tata.

Tata a aşteptat cam o oră, iar când a văzut că Wan Sun nu se mai întoarce, s-a dus s-o caute. Acolo îl aştepta o capcană, dar detectivii nu l-au arestat pe loc, ci l-au urmărit, sperând că îi va conduce la locul unde ascunsese metalele ilegale. Dar, când au văzut că e pe punctul să urce într-un autobuz şi să dispară, au pus mâna pe el.

— Dumneata eşti Park Jin Sik? l-a întrebat unul dintre ei.

— Da, a spus tata.

Atunci l-au luat amândoi de braț şi l-au arestat.

Mai târziu, când mama mea a încercat să pună cap la cap ceea ce se întâmplase, a aflat că poliția arestase o femeie din Phenian care făcea contrabandă cu cupru şi care ştia despre afacerea tatii. În timpul interogatoriului, ea le-a spus polițiştilor că le poate da numele a încă două persoane care cumpărau metale furate, un „baştan" din Hyesan pe care îl chema Park Jin Sik şi care lucra cu o fată din Phenian.

Wan Sun a fost arestată odată cu tata şi condamnată la şase luni într-un lagăr de muncă „de instrucție". Am aflat că s-a măritat cu un fost ofițer de armată după ce şi-a ispăşit pedeapsa şi că avea un copil cu el. M-am bucurat să aud că a putut să treacă peste toate necazurile. Ca toată lumea, încerca şi ea să supraviețuiască.

Din păcate, tata avea să plătească un preț mult mai mare pentru crimele lui împotriva statului.

În noiembrie 2002, mama s-a întors de la secția de poliție plângând şi tremurând. Nu am înțeles de ce până când nu am auzit-o vorbind cu bunica prietenei mele Yong Ja. Mama i-a spus că încercase să-l sune pe tata la Phenian, dar că nu reuşise să dea de el. Atunci a aflat că fusese arestat pentru contrabandă.

Mama spera că totul era doar o greşeală sau un vis urât. Dar ştia că trebuia să facă ceva repede. Trebuia să se ducă în capitală ca să afle unde era deținut tata şi să vadă dacă putea plăti pe cineva ca să-l scoată din închisoare.

În dimineața în care a plecat mama la Phenian, ne-a explicat mie şi surorii mele ce se întâmplase şi ce urma. Ne-a prevenit că oamenii aveau să ne trateze altfel de-acum.

— S-ar putea să spună lucruri urâte despre familia noastră, a zis ea. Dar, vă rog, încercați să nu vă lăsați prea mult afectate de asta. Tatăl vostru se va întoarce în curând acasă şi ne va apăra.

Ne-a spus că nu are de ce să ne fie ruşine, aşa că ar trebui să nu ne pierdem zâmbetul şi să ne purtăm ca şi cum nu se întâmplase nimic.

A îngenuncheat în fața lui Eunmi şi i-a zis:

— Tu eşti cea mai mare, aşa că tu trebuie să ai grijă de casă cât sunt eu plecată. Apoi s-a întors spre mine şi mi-a spus:

— Yeonmi, tu trebuie s-o ajuți pe Eunmi.

Ne-a lăsat o pungă de orez şi nişte ulei. Ne-a spus că o vreme nu vom mai avea bani şi că nu mai putem mânca la fel ca până atunci. Acum trebuia să facem economie şi să nu irosim nici măcar un bob de orez.

Am condus-o la gară, iar când să urce în tren, ne-a dat vreo 200 de woni, suficient ca să ne cumpărăm nişte fasole uscată sau nişte porumb dacă rămâneam fără orez.

— Mă întorc cât de repede pot şi o să mai aduc ceva de mâncare, a spus.

Apoi ne-a îmbrățişat de rămas-bun. Ne-am uitat mult timp în urma trenului. Nu aveam decât 8 ani, dar simțeam că împreună cu ea pleacă şi copilăria mea.

În drum spre casă cu şi Eunmi am văzut pe cineva care vindea alimente pe stradă. Ne-am uitat lung la dulciurile şi gustările aduse din China. Mama nu ne lăsase niciodată să cumpărăm aşa ceva pentru că erau prea scumpe, dar noi ne doream foarte mult să le gustăm. Fără să ne gândim, ne-am cheltuit toți banii pe care ni-i lăsase mama pe o punguță de biscuiți chinezeşti cu cremă şi un păhărel de semințe de floarea-soarelui.

Avea să treacă mai mult de o lună până s-o vedem din nou pe mama.

Venise iarna şi se întuneca foarte devreme. Era aşa de ger, încât uşa casei îngheța bocnă. Şi noi habar nu aveam să facem focul pentru a încălzi casa şi a face de mâncare. Mama ne lăsase nişte lemne de foc, dar nu prea ne pricepeam să facem surcele. Toporul era prea greu pentru mine şi nu aveam mănuşi. Mult timp mi-am tot scos aşchii din mâini.

Într-o seară, era rândul meu să fac focul în bucătărie, dar am pus lemne ude şi a început să iasă o groază de fum. Eu şi sora mea abia mai respiram, dar nu puteam deschide uşile sau ferestrele pentru că înghețaseră şi erau

înțepenite. Am țipat şi am bătut cu pumnii în peretele comun cu casa vecinului, dar nu ne-a auzit nimeni. În cele din urmă am luat toporul şi am spart gheața care bloca uşa.

A fost o minune că am scăpat cu viață în luna aceea. Mâncarea pe care ne-o lăsase mama s-a terminat rapid, iar la sfârşitul lunii decembrie aproape muream de foame. Uneori ne mai dădeau ceva de mâncare mamele prietenilor noştri, dar şi pentru ei era greu. Teoretic, foametea din Coreea de Nord se terminase la sfârşitul anilor '90, dar viața a fost foarte grea mulți ani după aceea. Sora mai mică a tatii care locuia în Hyesan nu putea să ne dea nimic, iar unchiul Park Jin era furios că tata adusese şi mai multe necazuri şi ruşine familiei odată cu arestarea sa. Era cu atât mai dureros cu cât părinții mei fuseseră întotdeauna generoşi cu el şi familia lui. Acum ştiam că nu îi puteam cere ajutorul.

Vecina noastră Kim Jong Se era o femeie de treabă care a încercat să aibă grijă de noi. Era membră de partid şi lucra la Departamentul de Mobilizare Militară, aşa încât o ducea mai bine decât majoritatea oamenilor pe care îi cunoşteam. Nu voi uita niciodată ziua aceea geroasă în care eu şi sora mea ne jucam afară, în zăpadă, cu prietenii noştri – eram în vacanța de iarnă – şi, când ne-am întors acasă, la 5 după-amiaza, era deja întuneric. Nu aveam lumină în casă şi nici mâncare. Ne-am aşezat în bucătărie, pregătindu-ne pentru încă o noapte de frig şi de foame, când a apărut Jong Se în uşă cu un castron de orez aburind. Dacă închid ochii, încă pot să-mi amintesc mirosul incredibil al acelui orez, probabil cel mai frumos miros pe care l-am simțit în viața mea. Nu am mai mâncat niciodată ceva atât de delicios şi nu am fost niciodată mai recunoscătoare pentru un simplu gest de bunătate.

Şi prietena mea Yong la şi bunica ei ne-au ajutat. Yong la mai dormea câteodată la noi, pentru că mie şi surorii mele ne era foarte frică de întuneric. Îmi vine greu să scriu toate astea pentru că nu îmi place să-mi amintesc cum m-am simțit în perioada aceea disperată. De atunci nu-mi place deloc întunericul. Chiar şi acum, când sunt supărată sau când trec printr-o perioadă mai dificilă, aprind toate becurile, astfel încât camera să fie cât mai luminoasă. Dacă nu ar mai veni noaptea niciodată, aş fi foarte fericită.

Ca să ne umplem orele acelea lungi de singurătate, eu şi sora mea cântam aceleaşi cântece cu care ne liniştea mama când eram mici. Ne doream s-o auzim spunându-ne că o să se întoarcă, dar nu existau telefoane şi nu aveam niciun număr la care s-o putem suna. Când a bătut mama la uşă pe

neaşteptate, într-o zi din ianuarie, nu ne-a venit să credem. Pur şi simplu am îmbrățişat-o şi nu mai voiam să-i dăm drumul. Toate trei am plâns o grămadă de fericire că eram încă în viață. Ne-a adus nişte orez, porumb şi fasole uscată şi eram aşa de flămânde, încât am rezistat cu greu să nu ne gătim un mic dejun copios. Dar ştiam că trebuie să facem economie la mâncare deoarece mama ne-a spus că nu poate sta prea mult. Trebuia să se întoarcă la Phenian ca să câştige nişte bani cu care să încerce să-l ajute pe tata.

Povestea pe care ne-a spus-o era groaznică: curând după ce a ajuns, a aflat că el se afla la un centru de detenție şi de interogare numit ku ryujang. La început nu au lăsat-o să-l vadă pe tata, dar până la urmă a reuşit să-l mituiască pe unul dintre gardieni ca să poată intra. Tata arăta îngrozitor. I-a spus că polițiştii îl torturaseră bătându-l în acelaşi loc de pe picior până când s-a umflat aşa de tare, încât nici nu mai putea merge. Nu putea să ajungă nici măcar până la veceu. Apoi gardienii l-au legat, băgându-i un băț în spatele genunchilor, ceea ce îi provoca şi mai multă durere chinuitoare. Voiau să afle cât le vânduse contrabandiştilor şi cine mai era implicat în operațiune. Dar el nu le-a spus prea multe.

Mai târziu a fost mutat în Lagărul 11, lagărul de muncă „corecțională" din Chungsan, aflat la nord-vest de Phenian. Genul acesta de centru este destinat în special infractorilor mărunți sau femeilor care erau prinse în timp ce încercau să fugă din Coreea de Nord. Însă aceste închisori pot fi la fel de brutale ca lagărele pentru criminali şi chiar cele pentru deținuții politici din gulagul nord-coreean. În lagărele de muncă „corecțională", deținuții sunt forțați să muncească toată ziua, pe câmpuri sau realizând diferite produse, şi li se dă atât de puțină mâncare, încât trebuie să se bată pentru resturi şi uneori chiar să mănânce şobolani ca să supraviețuiască. Apoi trebuie să-şi petreacă serile învățând pe de rost discursurile Conducătorilor sau făcându-şi la nesfârşit autocritica. Deşi au comis „crime împotriva poporului", aceşti deținuți sunt considerați reeducabili, aşa că sunt reintegrați în societate după ce se căiesc şi absolvă un curs recapitulativ intensiv cu învățăturile lui Kim Ir Sen. Uneori deținuții au parte de un proces, alteori nu. Dar mama credea că e semn bun că tata fusese trimis în unul dintre centrele astea aşa-zis mai blânde. Asta o făcea să spere că vom putea fi din nou împreună în curând.

Eu şi Eunmi ne-am simțit uşurate când a venit mama acasă, în noaptea aceea ne-am ghemuit toate lângă foc şi eu am dormit fără teamă pentru prima oară de atâtea săptămâni. Însă a doua zi ne-am trezit cu nişte detectivi

care băteau cu pumnii în uşă. Veniseră s-o aresteze pe mama pentru că pusese întrebări despre crimele tatii. Dar, când ofiţerii de poliţie au văzut că are copii mici în casă, li s-a făcut milă de noi. Au întrebat-o dacă are nişte rude la care ne-ar putea duce cât o interoghează, iar ea le-a spus de fratele tatii, unchiul Jin. Aşa că poliţiştii i-au cerut şefului înmânban-ului nostru să-l caute şi să-l aducă la noi acasă. Când a ajuns, i-au ordonat să aibă grijă de noi cât era interogată mama şi au luat-o cu ei.

În următoarele câteva zile, ea a trebuit să stea într-o încăpere de la procuratura din Hyesan zi şi noapte, scriind declaraţii despre ea, despre tata şi despre toate faptele ilegale pe care le comiseseră. Apoi un detectiv citea paginile pe care le scrisese şi îi mai punea alte întrebări. Noaptea pur şi simplu încuiau uşa şi plecau. Dimineaţa se întorceau şi luau interogatoriul de la capăt.

În cele din urmă, i-au dat drumul. Polițiștii au avut suficientă încredere în ea ca s-o lase să călătorească, însă i-au spus că va trebui să se întoarcă şi să continue interogatoriul altă dată.

Eu şi Eunmi am fost foarte recunoscătoare că nu a fost trimisă şi ea la închisoare, ca tata. Dar, când a venit să ne vadă acasă la unchiul Jin, am rugat-o să ne lase să stăm acasă la noi cât timp era plecată la Phenian, unde voia să încerce să-l ajute pe tata. Unchiul şi mătuşa se purtau urât cu noi; ne dădeau ordine, de parcă eram nişte servitoare, şi ne făceau să ne simțim atât de nedorite, încât nu ştiam ce o să se întâmple cu noi după ce pleacă ea. I-am spus mamei că ne era mai bine acasă la noi. În plus, învățam să ne descurcăm şi singure. În cele din urmă, a fost de acord.

Plâng şi acum când mă gândesc la momentul în care mama a plecat din nou. Purta o jachetă bej, iar eu plângeam şi mă agățam de ea, nevrând să-i dau drumul. Ne-a fost foarte greu să ne descurcăm fără ea. Voiam să trăiesc şi eu ca alți copii, să mă aştepte cineva acasă, să-mi spună să vin la masă ori să mă trezesc. Îmi era foarte dor de ea. La început a încercat să se prefacă că nu era aşa mare lucru că pleca din nou, dar apoi a început să plângă şi ea cu mine.

— Te rog să fii fetiță cuminte, Yeonmi-ya, a zis ea. Trebuie doar să dormi 40 de nopți şi apoi vin acasă.

Mie mi se părea că asta înseamnă foarte mult timp – şi chiar aşa a şi fost. Mama a tot venit şi a plecat în următoarele şapte luni. Adesea lipsea mai multe săptămâni la rând. Îşi făcuse o afacere, cumpărând şi vânzând ceasuri de mână, haine şi televizoare vechi – doar lucruri de care statului nu îi păsa prea mult dacă te prindeau. Dar dura mult să-şi transporte toate mărfurile. A reuşit să-l mai vadă pe tata doar o singură dată şi niciunul dintre ei nu avea cum să afle cât timp urma să rămână la închisoare. Uneori, când se întorcea la Hyesan, nu ne aducea nimic de mâncare. Când eram mai mici, poate că eu şi sora mea ne-am fi plâns, dar nu şi acum. Nu mai conta decât că ea era bine şi că eram din nou împreună măcar pentru o vreme.

Între timp, eu şi sora mea am fost nevoite să abandonăm şcoala. Teoretic, educația este gratuită în Coreea de Nord, dar elevii trebuie să-şi cumpere rechizitele şi uniformele, iar şcoala se aşteaptă să aduci daruri (alimente şi altele) pentru profesori. Nu mai aveam bani pentru aşa ceva, aşa că nimănui nu îi mai păsa dacă mergeam sau nu la şcoală. În plus, eu şi Eunmi trebuia să ne petrecem tot timpul numai ca să supraviețuim.

Ca să ne spălăm hainele şi vasele, trebuia să mergem până la fluviu şi să facem o copcă. Aproape în fiecare zi, una dintre noi trebuia să stea la coadă la pompă ca să aducă apă pentru gătit şi pentru băut. Mâncarea pe care ne-o lăsa mama nu ne ajungea niciodată prea mult, aşa că eram foarte înfometate şi slabe.

Aşa cum a prezis mama, copiii din oraş au început să-şi bată joc de noi pentru că eram o familie de criminali. Toată lumea spunea că tata distrusese viitorul nostru luminos şi că ne lăsase într-o situație disperată. Noi le întorceam spatele şi plecam cu fruntea sus. Dar ştiam că spun adevărul. După ce tata a fost închis şi dat afară din Partidul Muncii, soarta noastră era pecetluită. Nu prea mai existau speranțe că vom mai fi vreodată o familie fericită.

După iarna aceea lungă şi întunecoasă din 2002 – 2003, m-am procopsit cu o erupție dureroasă pe față, care se crăpa şi sângera când stăteam în soare. Eram mai tot timpul amețită şi aveam probleme cu stomacul. Erau mulți copii care sufereau de aşa ceva, iar mai târziu am aflat că toți aveam pelagră, provocată de lipsa acidului nicotinic şi a altor minerale. Un regim de înfometare bazat în principal pe porumb şi lipsit de carne va declanşa boala, care te poate ucide în câțiva ani dacă nu ai o alimentație mai sănătoasă.

După ce am fugit în Coreea de Sud, am fost surprinsă să aud că bobocii de floare şi ramurile verzi de primăvară simbolizează viața şi reînnoirea în alte părți ale lumii. În Coreea de Nord, primăvara este anotimpul morții. Este perioada când rezervele noastre de alimente sunt epuizate, iar fermele nu mai produc nimic de mâncare pentru că noile culturi abia se însămânțează. Primăvara mureau cei mai mulți oameni de foame. Eu şi sora mea îi auzeam adesea pe adulții care vedeau cadavre pe străzi țâțâind dezaprobator:

— Păcat că nu au mai rezistat până la vară.

Acum, când călătoresc în țări ca Statele Unite şi Marea Britanie în aprilie şi mai, îmi permit luxul de a mă bucura de natură şi de a mă umple de frumusețea florilor de primăvară. Dar îmi amintesc şi de vremea când blestemam dealurile de un verde crud şi îmi doream ca florile alea să fie făcute din pâine sau din dulciuri.

Singurul lucru bun legat de primăvară era că nu mai trebuia să ardem atâtea lemne şi ne puteam duce până la munțiceii de la marginea oraşului, unde ne puteam umple burta cu gângănii şi plante sălbatice, ca să nu ne mai

chinuie foamea aşa de tare. Unele plante chiar erau gustoase, ca florile de trifoi sălbatic.

Preferata lui Eunmi era ceva ce noi numeam „planta miței”, ce are nişte frunze mici, de un verde deschis. Mestecam şi unele rădăcini, fără să le înghițim, doar aşa, ca să simțim că punem ceva în gură. Dar odată am mestecat o rădăcină de la care ni s-a umflat limba şi nu am mai putut vorbi cel puțin o oră. După aceea am avut mai multă grijă.

Multor copii le place să alerge după libelule; eu, când le prindeam, le mâncam. Băieții din cartierul nostru aveau o brichetă de plastic şi m-au învățat să perpelesc un cap de libelulă la flacără deschisă. Mirosea incredibil, a carne friptă, şi era delicios. În vara aceea, am fript şi cicade, care erau considerate o delicatesă. Eu şi sora mea ne petreceam câteodată toată ziua pe câmpuri, încercând să mâncăm cât mai mult înainte de a ne întoarce în casa noastră tăcută şi întunecată. La sfârşitul lui august 2003, mama s-a întors la Hyesan şi ne-a zis să ne facem bagajul cu câteva lucruri de care vom avea nevoie. Interogatoriul ei se încheiase şi nu ne mai putea lăsa singure încă o iarnă. Mama a vândut casă, urmând să folosim banii ca să ne mutăm înapoi în oraşul ei natal, Kowon. Dar nu era simplu să vinzi şi să cumperi proprietăți în Coreea de Nord pentru că totul aparținea statului. Deoarece era ilegală, vânzarea casei noastre nu a fost niciodată înregistrată şi nu au existat acte de proprietate sau alte hârtii de semnat. Mama şi cumpărătorul au încheiat pur şi simplu un acord verbal, sperând că nimeni nu îi va denunța.

Plecam din singurul cămin pe care îl cunoscuserăm vreodată.

Cântec pentru Chosun

Mama ne-a lăsat să stăm la fratele ei, vechiul prieten al tatii, Min Sik, care locuia împreună cu soția lui şi cu cei doi băieți ai lor în casa părintească, care acum îi aparținea lui. Min Sik era şofer la un serviciu colectiv de transport care lucra cu fabricile din localitate. Dar în Coreea de Nord nimeni nu putea trăi numai din salariu. În 2002, salariul mediu al unui muncitor era de aproximativ 2.400 de woni pe lună, asta însemnând cam doi dolari la cursul de schimb neoficial. Cu asta nu puteai cumpăra nici măcar 4,5 kilograme de cereale ieftine, iar prețurile tot creşteau. Unchiul meu nu îşi permitea să hrănească încă doi copii.

Însă mama avea bani după ce vânduse casă, pe care i-a folosit ca să închirieze o tarabă în piață pentru soția lui Min Sik, ca să contribuie la întreținerea familiei. Statul reglementa acum aceste jangmadang şi încasa

taxe pentru locurile din piețele acoperite – ceea ce implica şi mită pentru cele mai bune poziții. Soția unchiului meu s-a lansat în afaceri vânzând peşte şi prăjituri de orez, dar nu câştiga cine ştie ce. Mama i-a dat fratelui ei banii care îi mai rămăseseră, dar şi aceştia s-au terminat rapid.

La scurt timp după ce am ajuns acolo, sora mai mare a mamei, Min Hee, a venit la Kowon ca să-şi viziteze fratele. S-a simțit prost când a văzut cât de greu o duceam, iar când s-a întors în satul ei din Songnam-ri, în inima zonei rurale, m-a luat cu ea. Soțul ei pensionar fusese funcționar, iar copiii lor erau mari, aşa încât a considerat că nu voi fi o povară foarte mare pentru ei.

Casa mătuşii mele era construită în stil tradițional, cu acoperiş de paie şibârne de lemn. În față avea o curte de pământ bine măturată, cu un horn rotund de cărămidă şi o vatră unde gătea afară. Mătuşa Min Hee şi soțul ei se purtau foarte frumos cu mine, dar eu mă simțeam singură fără sora mea şi fără mama şi plângeam adesea. A durat mult până m-am obişnuit cu viața la țară.

De cele mai multe ori în sat nu era curent, aşa că nimeni nu se baza pe electricitate, trăind aşa cum trăiseră şi înainte să se inventeze tehnologia. Noaptea umblam la lumina lunii sau doar a stelelor. Multe femei purtau tot timpul fuste tradiționale. Eram înconjurați de munți, cu izvoare aşa de curate şi de pure, încât puteai să-ți faci mâna căuş şi să bei. Cel mai luxos mijloc de transport care exista acolo era carul cu boi.

În Songnam-ri nu prea vedeai ceasuri prin casele oamenilor, aşa că ne trezeam când cânta cocoşul. Cel mai adesea cocoşii cântau la aceleaşi ore, dar alteori nu, aşa că programul multor oameni era dat peste cap când cocoşii dădeau rateuri. Mătuşa avea multe găini şi era treaba mea să le păzesc când făceau ouă şi să am grijă să nu le mănânce celelalte găini şi să nu vină nimeni să le fure.

Tot treaba mea era şi să spăl vasele şi să aduc lemne de la pădure, dar nu mă deranja deloc să fac asta. În plus, nu mai eram slăbită de foame. De fapt, fusesem flămândă atât de mult timp, încât nu mă mai puteam opri din mâncat. Eram ca un pui de pasăre: când deschideam ochii, mi se deschidea şi gura; când îmi închideam ochii, mi se închidea şi gura. Mătuşa îmi făcea mâncare bună şi simplă, din porumb, cartofi şi ardei pe care îi cultiva în grădină. Cultiva şi cartofi-dulci ca să-i vândă la piață, dar păstra frunzele să le mâncăm. Erau foarte hrănitoare. Porcii mâncau resturile de la masă. Casa

avea şi o vie în jur şi am gustat struguri pentru prima dată. Parcă eram în rai.

M-am întremat foarte rapid şi am pus înapoi pe mine kilogramele pe care le pierdusem. Ba chiar am început să mai cresc. Nu sunt eu foarte înaltă acum, dar cred că, dacă aş fi avut mâncare pe săturate toată viața mea şi nu ar fi trebuit să car atâtea găleți cu apă pe cap, aş fi fost mult mai înaltă!

Fiica mătuşii era doctoriță, urmaşe Facultatea de Medicină la Hamhung. Cât am locuit la mătuşa, verişoara mea făcea practică în obstetrică şi ginecologie la spitalul din Songnam-ri. Era logodită cu un polițist din localitate, urmând să aibă o căsătorie aranjată. Mie îmi plăcea de el pentru că aducea acasă filme confiscate de poliție, la care ne uitam şi noi.

Chiar dacă verişoara mea ar fi trebuit să vindece oameni la spital, statul nu le asigura medicamente nici ei, nici celorlalți doctori. La oraş pacienții îşi mai pot cumpăra uneori singuri medicamentele de pe piața neagră, dar în zonele rurale acest lucru nu este întotdeauna posibil. În Songnam-ri, cea mai apropiată jangmadang era la mai bine de opt kilometri depărtare şi nu era niciun drum direct până acolo. Oamenii trebuiau să traverseze un munte, un râu şi un pârâu – nici măcar carul cu boi nu reuşea să facă tot drumul. Din cauza asta, mulți oameni erau neputincioşi în situații de urgență. Statul îi încuraja pe toți să se descurce cum pot, chiar şi pe doctori, ca parte a politicii juche care te îndeamnă să te bazezi pe propriile puteri, aşa încât medicii îşi făceau leacuri tradiționale ca să le aibă la îndemână. Verişoara mea mă lua de multe ori cu ea în munți ca să căutăm plante, coajă de copac şi nuci pe care să le folosească în diferite tratamente. Eu mă țineam după ea ca un cățel fericit, învățând care sunt folositoare, care sunt comestibile şi care sunt otrăvitoare.

Doctorii din Songnam-ri trebuiau să fie şi agricultori. Cultivau plante medicinale şi chiar şi bumbac, ca să aibă pentru bandaje şi pansamente. Dar toate erau mereu puține. Nici măcar în spitalele din oraşele mari nu există nimic „de unică folosință”. Bandajele sunt spălate şi refolosite. Asistentele merg din salon în salon, folosind aceeaşi seringă la toți pacienții. Ştiu că este periculos, dar nu au încotro. Când am ajuns în Coreea de Sud, am rămas uimită văzând că doctorii aruncă instrumentele pe care le folosiseră ca să mă trateze.

Chiar şi în perioada cât am locuit acolo, nu m-am putut abține să simt o ciudată nostalgie pentru stilul mai simplu de viață din Songnam-ri. Nu ştiu cum să explic altfel, dar toate aceste experiențe noi mi se păreau foarte

cunoscute. Sus, în munți, în sânul naturii, m-am simțit mai aproape de sinele meu adevărat decât în orice alt moment al vieții mele. În unele sensuri, trăiam în străvechiul Chosun, regatul coreean de altă dată despre care auzisem de la bunicuța mea din Kowon. Cred că şi ea tânjea după un loc pe care nu îl cunoscuse niciuna dintre noi, care exista doar în cântecele vechi şi în visuri.

Anul cât am locuit la țară mi-a oferit un refugiu unde să mă odihnesc şi să mă vindec. Dar nu îmi era scris să rămân acolo pentru totdeauna. Într-o zi, la începutul anului 2004, a venit mama cu nişte veşti îngrozitoare. Tatăl meu fusese judecat în cadrul unui proces secret şi condamnat la muncă silnică într-un lagăr penitenciar pentru cei care comiseseră infracțiuni grave. Noi credeam că a fost condamnat la şapte ani, dar mai târziu am aflat că era vorba de zece. Oricum nu conta, pentru că nimeni nu rezistă prea mult acolo. Toată lumea ştia asta, pentru că regimul voia să ne fie frică de aceste lagăre. Sunt locuri în care nu mai eşti considerat ființă umană. Deținuții din aceste lagăre nu au voie nici măcar să se uite direct la gardieni, pentru că un animal nu se poate uita în ochii unui om. De obicei nu li se permite să primească vizite ale familiei; nu au voie nici măcar să scrie scrisori. Îşi petrec zilele făcând o muncă istovitoare, primind de mâncare doar un terci subțire, aşa că sunt tot timpul slăbiți şi flămânzi. Noaptea deținuții sunt înghesuiți în nişte celule minuscule şi forțați să doarmă ca sardinele, unii cu capul la picioarele celorlalți. Doar cei mai puternici rezistă până îşi ispăşesc pedeapsa.

Mi-a înghețat sângele în vine când mi-am dat seama că s-ar putea să nu-l mai văd niciodată pe tata. Şi, chiar dacă scăpa cu viață, când ieşea din închisoare, eu aveam să fiu femeie în toată firea. Oare aveam să ne mai recunoaştem?

Mama a vrut să fim din nou împreună, aşa că m-a luat cu ea înapoi la Kowon şi l-a convins pe fratele ei să ne primească pe toate trei să stăm la el. Avea să câştige destui bani ca să ne întrețină.

Eu, mama şi Eunmi ne-am mutat într-o cămăruță lipită de casă. Era un pat foarte mic, cu somieră de sârmă. Am pus nişte scânduri deasupra, dar aşa era prea tare şi tot se clătina. Aşa că l-am scos din cameră şi am dormit împreună pe jos. Afară, în fața uşii era o bucătărioară sub un mic acoperiş, pe unde picura apa în cratițe când ploua. Mai târziu unchiul meu şi nişte prieteni ai lui au ridicat un perete ca să putem întreține focul. Acolo am locuit în următorii doi ani.

Kowonul era un oraş mult mai mic decât Hyesanul, iar oamenii erau mult mai prietenoşi. Mereu mi s-a părut că sunt şi mai puţini hoţi. În Hyesan se comiteau multe infracţiuni după colapsul economic şi trebuia să ţinem sub cheie tot ce aveam. Ne uscam şi hainele în casă, pentru că tot ce lăsai afară, pe frânghie, dispărea. Oamenii îţi furau orice, chiar şi câinele din curte. În Coreea de Nord, oamenii au câini din două motive: ca să păzească casa şi ca să-i mănânce. Ca în multe locuri din Asia, carnea de câine este o delicatesă în zona în care am crescut eu, deşi mie îmi plăceau prea mult câinii ca să vreau să-i mănânc. Câinii noştri trebuiau să stea afară, în lanţ, pe timpul zilei şi încuiaţi în casă noaptea, ca să nu îi fure cineva pentru a-i vinde sau a-i mânca la cină.

În Kowon nu era chiar atât de periculos, dar oamenii de acolo erau şi mult mai săraci. Principala diferenţă în Kowon era că toată lumea încă împărţea cu alţii, ca pe vremuri. În Hyesan, se întâmpla să facem prăjituri de orez şi să le mâncăm pe furiş, fără să mai dăm nimănui, ori să le împărţim doar cu vecinii foarte apropiaţi. Dar în Kowon, dacă aveai nişte prăjituri de orez, se înfiinţau toţi vecinii şi se înfruptau din ele până când ţie nu îţi mai rămânea nimic. Nu aveai încotro.

Mătuşa mea din Kowon era foarte loială regimului şi şefa înmânban-ul. M ei. Şedinţele de înmânban se ţineau o dată pe săptămână, modalitate prin care statul ţinea evidenţa activităţilor tuturor şi anunţa noi directive. Sâmbăta, ne întâlneam cu toţii pentru şedinţe de propagandă şi autocritică. Acestea se organizau în jurul unităţilor studenţeşti şi al celor de muncă, studenţii dându-le raportul colegilor lor, iar muncitorii birourilor de care aparţineau.

Pentru început, notam citate din Kim Ir Sen sau Kim Jong II, aşa cum oamenii din alte părţi ale lumii copiază versete din Biblie sau pasaje din Coran. Apoi trebuia să scrii tot ce făcuseşi în ultima săptămână, după care te ridicai în faţa grupului şi-ţi făceai autocritica. De obicei începeam cam aşa:

— Săptămâna asta, am fost prea alintată şi nu i-am fost îndeajuns de recunoscătoare pentru dragostea eternă şi necondiţionată a binefăcătorului meu Conducător Iubit.

Mai adăugam că nu muncisem îndeajuns de sârguincios ca să îndeplinesc misiunea pe care ne-a încredinţat-o partidul, nici nu învăţam îndeajuns de bine şi nici nu-i iubeam îndeajuns pe tovarăşii mei. Acest ultim aspect era foarte important, pentru că eram cu toţii tovarăşi de drum în îndelungata

luptă împotriva „nenorociților de americani” sau a „lupilor occidentali nebuni”. Eu încheiam aşa:

— De atunci, Conducătorul nostru Iubit m-a iertat, pentru că este un conducător mărinimos şi milostiv. Îi mulțumesc şi săptămâna viitoare voi face totul mai bine.

După ce ne terminam confesiunile publice, era momentul să-i criticăm pe alții. De obicei alegeam un coleg de clasă care trebuia să se ridice în picioare şi să asculte cu atenție în timp ce îi enumerăm păcatele: nu aplica învățăturile Conducătorului nostru. Sau nu participa la misiunea comună. Când terminam, victima mea trebuia să-mi mulțumească şi să-i asigure pe toți că se va îndrepta. Până la urmă îmi venea şi mie rândul să fiu criticată. Nu îmi plăcea deloc, bineînțeles, dar nu lăsam niciodată să se vadă asta pe fața mea.

Şedințele de autocritică de la Hyesan puteau fi destul de vehemente, dar cele din Kowon erau de-a dreptul brutale. Oamenii din această zonă foarte izolată şi patriotică a țării chiar credeau că sunt nişte revoluționari. Devotamentul lor față de regim nu fusese compromis de o prea mare expunere la lumea de dincolo de granițe. Iar autoritățile păreau hotărâte să mențină această stare de spirit cât mai mult.

Eu aveam deja 10 ani, iar mama m-a înscris la gimnaziul din localitate, chiar dacă nu mai făcusem ultimii doi ani de şcoală primară. Nu prea înțelegeam ce mi se preda la clasă. Iar şcolile din Kowon erau mult mai rigide decât cele la care mersesem în Hyesan. Aici copiii nu aveau voie niciodată să facă nimic singuri. Dimineața, după ce terminam de curățat împreună străzile sau de lustruit monumentele, şcolarii trebuiau să se aşeze în coloană şi să plece la clasă. Ne legănam brațele la unison, intonând cântece vesele, care aveau versuri de genul: „Cât de luminoasă este țara noastră socialistă! Noi suntem generația cea nouă!”. De obicei făceam asta şi când plecam acasă, după ce se terminau orele.

În Coreea de Nord, şcolarii nu doar învață. Ei fac parte din forța de muncă neplătită care mai ține cât de cât țara pe linia de plutire. Eu trebuia să-mi iau întotdeauna cu mine în ghiozdan şi nişte haine de lucru, pentru după-amiezile când ne duceau să facem muncă patriotică. Primăvara ajutam la muncile câmpului, la cooperative. Treaba noastră era să curățăm câmpurile de pietre, să semănăm porumb şi să cărăm apă. În iunie şi iulie pliveam buruienile de pe câmp, iar toamna eram trimişi să adunăm orezul, porumbul sau fasolele rămase în urma culegătorilor. Degețelele noastre erau

numai bune pentru aşa ceva. Mie nu-mi plăcea deloc să fac asta. Dar ni se spunea că nu putem irosi niciun bob când oamenii sufereau de foame.

Singurele dăți când mă bucuram pe câmp era când mai găseam câte o gaură de şoarece, pentru că şoarecii făceau aceeaşi treabă ca şi mine. Dacă le dărâmai adăpostul, puteai găsi aproape un kilogram de grăunțe sau fasole pe care le adunaseră ca să aibă provizii mai târziu. Dacă aveam noroc, prindeam şi şoarecii. Dar toate boabele pe care le culegeam de pe câmp aparțineau şcolii, nu nouă. La sfârşitul zilei, profesorii adunau tot ce găsiserăm. Nu voiau să păstrăm nimic, aşa că ne aliniau şi ne spuneau:

— Să vă vedem buzunarele!

Noi ne-am învățat să ne punem hainele de lucru peste cele de şcoală, aşa că mai puteam să ascundem nişte boabe în hainele de dedesubt şi să le aducem acasă ca să le mâncăm.

Una dintre marile probleme din Coreea de Nord era faptul că nu prea se găseau îngrăşăminte. Când s-a prăbuşit economia, în anii ’90, Uniunea Sovietică nu ne-a mai trimis îngrăşăminte şi nici fabricile noastre nu au mai produs aşa ceva. Ceea ce mai donau alte țări nu mai putea ajunge la ferme din cauză că nici sistemul de transport nu mai funcționa. Aceasta a dus la recolte deficitare care au agravat şi mai mult foametea. Aşa că guvernul a inițiat o campanie menită să compenseze lipsa îngrăşămintelor cu o sursă locală şi regenerabilă: dejecțiile oamenilor şi ale animalelor. Fiecare muncitor şi şcolar trebuiau să contribuie cu o anumită cantitate. Vă imaginați ce probleme crea asta pentru familiile noastre. Fiecare membru al familiei avea o anumită cotă zilnică, aşa că, atunci când ne trezeam, începea războiul. Mătuşile mele erau cele mai competitive.

— Ține minte să nu faci caca la şcoală! îmi spunea în fiecare zi mătuşa mea din Kowon. Ține-te până ajungi acasă!

De fiecare dată când mătuşa mea din Songnam-ri pleca în călătorie şi trebuia să-şi facă nevoile în altă parte, se plângea în gura mare că nu avea la ea o pungă de plastic.

— Data viitoare o să țin minte! spunea ea.

Din fericire, nu ținea minte niciodată.

Marele efort de colectare a dejecțiilor s-a intensificat în ianuarie, ca totul să fie pregătit pentru perioada de vegetație, în Coreea de Nord veceurile nu erau de obicei în casă, aşa că trebuia să ai grijă să nu te jefuiască vecinii în timpul nopții. Unii îşi încuiau veceurile din curte, ca să nu dea hoții. Profesorii ne trimiteau pe străzi ca să căutăm excremente şi să le aducem în

clasă. Aşa încât dacă vedeam un câine făcându-şi nevoile pe stradă era aur curat. Unchiul meu din Kowon avea un câine mare care făcea şi mult caca – şi toți din familie se băteau pentru el. Aşa ceva nu prea vezi în Occident.

Mama muncea de toate în Kowon. Făcea masaje faciale şi sprâncene tatuate pentru femei. Cumpăra şi vindea casete video şi televizoare pe piața neagră. Dar tot nu ajungea pentru îndeajuns de mult orez încât să ne săturăm. Am început iar să merg cu sora mea în afara oraşului ca să ne umplem burțile cu buruieni şi gângănii. Îmi plăceau foarte mult florile salcâmilor sălbatici care creşteau prin munți. Dar cele mai bune erau lăcustele. Abilitățile mele motorii se îmbunătățiseră cu timpul şi chiar mă pricepeam să le prind. Când mama le prăjea, erau delicioase.

Însă aproape tot ce găseai de mâncare în sălbăticie nu prea era bun pentru oameni. Abia dacă îți umpleau burta. Când mergeam printre dealuri, rupeam tot felul de frunze – unele pentru mine, iar altele pentru iepurii pe care îi creşteam în oraş. Erau prietenii mei buni; împărțeam mâncarea cu ei. Chiar şi acum, când ies la plimbare, mai ştiu ce plantă este preferata iepurilor. Dar nu prea îmi place salata pentru că îmi aminteşte de vremurile acelea grele.

Când am locuit în Kowon, am crescut iepurii de când erau pui şi le-am dat şi nume: Ochi Roşu, Negruțul şi Aurică. Dar nu puteau fi animale de companie deoarece, când creşteau, îi jupuiam şi îi mâncam. Cel mai adesea, asta era cam toată carnea de care aveam parte. Şi blănițele erau foarte valoroase. În Coreea de Nord, toate şcolile trebuiau să colecteze blană de iepure pentru uniformele de iarnă ale soldaților. Fiecare elev trebuia să aducă cinci blănițe pe semestru. Dar pielea de iepure este greu de tăbăcit, iar militarii aveau standarde ridicate, aşa că adesea şcoala nu le primea pe cele care nu erau bune. Nu puteai fi sigur că îți îndeplineşti cota decât dacă cumpărai blănițe tăbăcite ca lumea de la jangmadang. Bineînțeles, administratorii şcolii nu le trimiteau militarilor pe toate – şi le păstrau, ca să mai scoată şi ei un ban. Ştiu asta pentru că mama cumpăra şi vindea blănițe de iepure. Iar uneori cumpăra de la şcoli blănițe pe care tocmai le vânduse unor clienți care încercau să-şi îndeplinească cota.

Acest sistem nebunesc era profitabil pentru mama, dar dificil pentru toți ceilalți.

Când aveam vreo 11 ani, am început să calc pe urmele părinților mei. Mama mi-a dat nişte bani cu care să-mi încep şi eu o afacere. Am folosit acest împrumut ca să cumpăr nişte vodcă de orez, cu care să-l mituiesc pe paznicul unei livezi de curmali japonezi care aparținea statului. El ne-a lăsat

pe mine şi pe sora mea să ne furişăm în livadă şi să culegem fructele. Am umplut o găleată mare de metal şi am cărat curmalele mai mulți kilometri înapoi în Kowon, unde le-am vândut în jangmadang.

— Eu am cele mai delicioase curmale! strigam eu spre clienții care treceau pe lângă mine. Cumpărați de la mine!

La sfârşitul acelei zile, aveam destui bani ca să-i dau înapoi mamei cât îmi împrumutase şi să cumpăr nişte dulciuri şi încă o sticlă cu care să-l mituiesc pe paznicul livezii. Sora mea a cules fructe împreună cu mine până când mama nu ne-a mai lăsat să ne continuăm mica afacere: ne uzam prea repede încălțările mergând până la livadă, iar ea nu îşi permitea să ne cumpere altele noi.

Totuşi, am învățat ceva important din scurta mea carieră de vânzătoare la piață: după ce începi să faci afaceri pe cont propriu, începi să te gândeşti la tine. Înainte de a se prăbuşi sistemul de distribuție publică, statul era singurul care hotăra cine supraviețuieşte şi cine moare de foame. Piețele au eliminat controlul statului. Micile mele tranzacții de la piață m-au făcut să-mi dau seama că pot să-mi controlez soarta într-o oarecare măsură. Aşa am mai simțit puțin gustul libertății.

Generația jangmadang în toamna anului 2005, mama mea a trebuit să se ascundă: o căuta poliția din Kowon.

În Coreea de Nord, nu poți să-ți alegi unde vrei să locuieşti. Statul trebuie să-ți dea voie să te muți din zona care ți-a fost desemnată, iar autoritățile nu îți uşurează deloc situația. Singurele motive acceptate sunt căsătoria, divorțul sau transferul în alt loc de muncă. Chiar dacă s-a născut şi a crescut în casa care îi aparținea acum fratelui ei, reşedința oficială a mamei era tot la Hyesan. Schimbarea ilegală a reşedinței nu prea contează în cazul copiilor, dar pentru adulți, ca mama, a fost o mare problemă.

Mult timp nu avusese probleme pentru că unchiul meu era membru de partid şi soția lui era şefa înmânban-ului ei, aşa că aveau relații la nivelul autorităților locale. Din când în când mai veneau pe la noi nişte polițişti care îi spuneau mamei să treacă pe la secție, ceea ce era o aluzie transparentă că voiau mită ca să închidă ochii. Însă mama era foarte ocupată şi nu prea le lua în seamă aluziile. Polițiştii au aşteptat răbdători o bună bucată de timp, dar în cele din urmă s-au hotărât s-o trimită într-un lagăr de reeducare, ca să-i dea o lecție. Când a aflat că o caută poliția, mama a fugit şi s-a ascuns la nişte prieteni. De asta nu era acasă în după-amiaza însorită când la uşa unchiului meu a apărut tata.

Eunmi era la şcoală, iar eu eram singură în cămăruța noastră când am auzit câinele lătrând tare. Apoi am auzit o voce de bărbat care vorbea cu unchiul meu. Inima a început să-mi bată nebuneşte în piept, căci cunoşteam vocea aceea, dar nu îmi venea să cred că era tatăl meu. Trecuseră aproape trei ani de când îl băgaseră la închisoare şi credeam că nu o să-l mai revăd niciodată. Apoi l-am auzit pe unchiul meu strigându-mă:

— Yeonmi-ya! Yeonmi-ya! A venit taică-tău!

Am alergat în casa cea mare, unde am văzut un străin care stătea lângă unchiul meu.

— Abuji? am şoptit. Tata?

Nu mai rostisem cuvântul acesta de mult şi mi se părea că sună ciudat ieşind din gura mea. M-am uitat mai bine la el: da, chiar era tata, dar slab ca vai de el şi tuns chilug. Mereu am crezut că el este cel mai voinic om din lume, eroul meu care putea face orice. Dar acum părea doar o mină de om. Mai rău, vorbea aşa de temător şi de încet, că parcă nici nu mai era vocea lui. M-am oprit în fața lui şi el mi-a pipăit fața şi părul, ca un orb care citeşte o carte, spunând:

— Chiar e Yeonmi? Chiar e Yeonmi?

Nu plângea, doar stătea aşa şi se uita la mine. Crescusem. Aveam deja 12 ani, eram aproape adolescentă.

— Chiar tu eşti, fetița mea?

Îmi venea să-i sar în brațe, dar locuiam în casa unchiului meu şi mă temeam să-i arăt cât de mult mă bucuram să-l văd pe tata. Unchiul meu, care fusese cândva prieten bun cu tata, ajunsese să nu-l mai sufere, iar adesea vorbea foarte urât despre el. Îl învinovățea pentru faptul că fusese iresponsabil şi se lăsase arestat, iar astfel nevasta şi copiii lui deveniseră o povară pentru alții. Eu mă întristam foarte tare când vedeam că unii oameni care îl respectaseră pe tata cât fusese bogat şi puternic se purtau acum aşa de urât cu el. Până la urmă, nu m-am mai putut stăpâni şi l-am strâns tare în brațe, temându-mă să-i mai dau drumul.

După ce tata a fost arestat, eu nu mă mai purtasem ca un copil. Acum, că se întorsese, mă cuibăream în brațele lui, ca atunci când eram mică. Şi voiam să facem toate lucrurile pe care le făceam când eram mică. Pe vremea aceea mă aşezam pe genunchii lui şi el mă sălta ca un căluț. Am vrut să fac din nou asta şi chiar l-am rugat să mă ridice pe picioare, cum decolează avionul. Bietul tata a încercat, dar m-a pus repede jos, spunând:

— Au! maimuțica mea s-a făcut cam greluță!

Aşa mă alinta el când eram mică. Mi-a venit să plâng când l-am auzit spunându-mi iar aşa.

Când s-a întors Eunmi de la şcoală, i-am trimis mamei vorbă că tata a ieşit din puşcărie. El ne-a zis că se îmbolnăvise foarte tare şi că îl mituise pe gardian ca să-l lase să plece temporar.

Când l-am ajutat să se schimbe, ne-am speriat în ce hal era. I se cunoşteau toate oasele şi îi atârna pielea pe el din cauza malnutriției. Mama mi-a spus să dau fuga să cumpăr nişte zer de tofu ca să-l spele şi să-i oblojească rănile. Era aşa de flămând, că ar fi mâncat orice, dar organismul lui nu mai putea procesa alimentele după ce suferise de foame atât de mult timp. Aşa că trebuia să-l păzim şi să ne asigurăm că mănâncă numai câte puțin orez, ca să nu i se facă rău.

Când s-a mai întremat puțin şi a fost în stare să vorbească, i-a povestit ce se întâmplase.

Gardianul ştia că tata era la închisoare deoarece comisese o infracțiune financiară gravă, iar tata l-a convins că ascunsese nişte bani la o femeie din Hyesan. I-a promis gardianului că, dacă îl lasă să plece pe motiv de boală, o să-i dea un milion de woni nord-coreeni. Era o mită uriaşă, cu banii ăia puteai să-ți cumperi o casă frumoasă. Gardianul s-a lăcomii aşa de tare, încât l-a crezut, dar tata nu a avut nicio clipă intenția să-i dea banii aceia, nici dacă i-ar fi avut. S-a gândit că, după ce iese din închisoare pe caz de boală, nu mai au cum să-l aducă înapoi fără să-şi dea arama pe față că sunt corupți. Poate că, după o vreme, aveau să pretindă că tata se întremase îndeajuns ca să se întoarcă la închisoare. Dar cu asta avea să-şi bată capul mai încolo.

Tata l-a convins pe gardian să-l lase să-şi viziteze familia în Kowon înainte de a merge la Hyesan. Acolo avea să fie dat în grija fratelui său, Park Jin, ca să-l ajute să-şi trateze durerile de stomac din ce în ce mai acute. Gardianul l-a trimis cu el pe unul dintre doctorii închisorii, ca să-l însoțească, teoretic, până la Hyesan. Adevăratul său scop, desigur, era să ia banii. Dar nu avea să capete niciun ban, pentru că nu avea de unde.

Tata a rămas în Kowon câteva zile, apoi a plecat la Hyesan. După ce se instala, avea să trimită după noi.

În timpul ăsta, mama s-a hotărât să se predea la poliție şi a fost condamnată la o lună de reeducare într-o unitate care se chema „corpul de instrucție al muncitorilor”, un fel de lagăr mobil de muncă silnică. Deținuții dormeau laolaltă într-o încăpere plină de păduchi şi ziua erau trimişi să

construiască poduri şi să muncească şi la alte proiecte masive de construcție, în unitatea mamei nu erau decât vreo câteva femei, dar gardienii le puneau să lucreze cot la cot cu bărbații. Dacă vreunul dintre ei se mişca prea încet, tot grupul era pedepsit să alerge prin curtea lagărului toată noaptea, fără să doarmă deloc. Ca să nu pățească aşa ceva, deținuții îi băteau pe cei care nu munceau suficient de repede. Gardienii nu mai trebuiau să facă nimic. Iar ritmul era atât de epuizant, încât unii deținuți erau mai mult morți decât vii după câteva săptămâni în lagăre. Când a început mama să-şi ispăşească pedeapsa era spre sfârşitul toamnei, iar ea a suferit de frig, într-o jachetă subțire şi fără mănuşi.

Uneori şantierele erau foarte departe, dar, când mama era mai aproape de Kowon, eu şi sora mea o vizitam pe câmp. Prima dată când ne-am dus, eu şi sora mea ne-am trezit la 5 dimineața ca să facem mâncare pentru ea. Ştiam că deținuții nu primesc niciodată destulă mâncare. Eu am gătit un dovleac mic şi l-am amestecat cu orez şi porumb, apoi am tăiat nişte ridichi şi le-am sărat. Ridichile sărate sunt kimehiul săracului; nu ne permiteam să cumpărăm ingredientele necesare ca să facem sosul picant pentru varza murată tradițională.

Ne-am pornit la 6 dimineața, când încă nu se luminase de ziuă, dar, în drum spre şantier, ne-am rătăcit. Cât am tot mers, ni s-a făcut aşa de foame, încât ne-am apucat să gustăm mâncarea pe care o luaserăm cu noi. Până am ajuns noi la şantier, nu a mai rămas nimic. Ne-am simțit amândouă cu musca pe căciulă că am ajuns cu mâna goală, dar mama s-a bucurat foarte mult să ne vadă. Ca orice mamă, îşi făcea griji mai mult pentru noi decât pentru ea, aşa că ne-a adus nişte apă să bem. Gardienii nu o lăsau decât vreo câteva clipe cu noi, aşa că o vizitam cât de des puteam, aducându-i şi de mâncare când aveam ce.

Din fericire, mama nu a trebuit să stea prea mult la corpul de instrucție al muncitorilor. A reuşit să mituiască pe cineva de la secția de poliție şi a fost eliberată după doar 16 zile. După ce s-a odihnit cu noi puțin, a plecat cu trenul la Hyesan ca să-l viziteze pe tata. Ştia că polițiştii aveau s-o hărțuiască atât timp cât reşedința ei era la Hyesan – iar singura modalitate de a schimba situația era să divorțeze de tata cât el încă era în viață. Părinții mei se iubeau, dar au convenit în taină că divorțul era singura soluție practică. Dacă el era nevoit să se întoarcă la închisoare, era mai bine pentru familie să locuiască în Kowon, pentru că era mai cald şi mai ieftin decât la

Hyesan. Aşa că s-au mişcat rapid şi divorţul a fost înregistrat în aprilie 2006.

Între timp, un prieten al tatii i-a oferit cazare fără să-i ceară niciun ban de chirie până se mai punea pe picioare. El plănuia să-şi reia afacerile cu ajutorul mamei. Cel puţin deocamdată, voia să ne mutăm şi noi înapoi la Hyesan, ca să fim alături de el. În mai, am plecat singură cu trenul în nord ca să locuiesc cu tata; Eunmi şi mama au venit şi ele peste câteva luni. În sfârşit, eram din nou împreună.

Apartamentul tatii era la ultimul nivel al unei clădiri cu opt etaje din suburbia Wiyeon, la câţiva kilometri est de cartierul unde locuiserăm înainte în Hyesan. Apartamentul dădea spre fluviul Yalu şi de la fereastră se vedea China. Erau trei camere, pe care le împărţeam cu încă două familii. Pereţii erau subţiri, aşa că trebuia să vorbim foarte încet, ca să nu ne audă toată lumea. Cum clădirea nu avea lift, trebuia să urcăm opt etaje pe întuneric ca să ajungem la apartament – de asta în Coreea de Nord apartamentele de la nivelurile inferioare sunt preferabile. Cu cât ai mai puţini bani, cu atât locuieşti mai sus.

Tata îşi trata problemele de stomac, dar, din nou, niciunul dintre doctori nu reuşea să-şi dea seama ce are. El era într-o mare dilemă, pentru că se simţea prea rău ca să muncească, dar, dacă se însănătoşea, îl puteau trimite iar la închisoare. Aşa că trăia în incertitudine. Cartea lui de identitate fusese distrusă când intrase la puşcărie – numai fiinţele umane pot avea cărţi de identitate şi el era considerat subuman. Fără cartea de identitate, nu poţi merge nicăieri, aşa că nu avea cum să călătorească pentru a cumpăra metale pe care să le vândă contrabandiştilor. În plus, trebuia să se prezinte regulat la poliţie, care îl supraveghea îndeaproape. Aşa că stătea acasă şi avea grijă de mine şi de sora mea în timp ce mama se ocupa de afacere.

Acelaşi om care i-a oferit tatii apartamentul s-a arătat dispus să investească într-o afacere pe care i-a propus-o mama. Ea şi fiul acelui bărbat se duceau într-o localitate de lângă Songnamri ca să cumpere argint, apoi se întorceau la Hyesan şi îl vindeau unor contrabandişti. Părinţii mei au început să câştige oarece bani din aceste tranzacţii, dar încă eram foarte săraci. De multe ori nu aveam de mâncare decât cartofi degeraţi, care îl făceau pe tata să se simtă şi mai rău.

Îmi fusese foarte dor de Hyesan după ce ne-am mutat şi abia aşteptam să-i revăd pe toţi prietenii mei. Yong la crescuse şi se înălţase foarte mult – cel puţin pentru o nord-coreeancă. Fusese întotdeauna mai voinică, dar acum

lua şi lecții de taekwondo, care o făceau şi mai dură. Când îmi petreceam timpul cu ea, mă simțeam în siguranță, pentru că în Hyesan se schimbaseră foarte multe în cei trei ani cât lipsisem eu. Oraşul părea acum mai animat şi mai prosper, datorită comerțului legal şi ilegal cu China. Iar tinerii arătau şi se purtau foarte diferit. Fetele mai mari îşi îndreptau părul ondulat cu o cremă numită Magic, adusă de contrabandişti de peste graniță. Unele îşi vopseau părul şi purtau blugi, ceea ce era ilegal. Blugii erau simbolul decadenței americane, iar dacă te prindeau polițiştii îmbrăcat în aşa ceva, ți-i tăiau cu foarfecă. Apoi puteai fi condamnat la o zi de reeducare sau la o săptămână de muncă suplimentară. Dar asta nu îi oprea pe adolescenți să încerce lucruri noi.

Yong la mi-a explicat că toți adolescenții aveau „prieten" sau „prietenă" – adică băieții şi fetele îşi petreceau timpul împreună. Dar mie mi se părea nemaipomenit de ciudat. Până şi copiii de grădiniță se prefăceau că au prieten sau prietenă. Yong la mi-a împărtăşit câteva din noile reguli dintre sexe. De pildă, dacă un băiat făcea anumite sunete din buze, nu trebuia să te întorci decât dacă voiai să fii prietena lui. Dacă te întorceai, nu te mai lăsa în pace. Eu am făcut greşeala asta de câteva ori pentru că încă mă zăpăceau toate aceste obiceiuri noi. De fapt, mă simțeam cam de la țară. Yong la chiar râdea de accentul meu de Kowon pe care îl căpătasem cât timp fusesem plecată. Oamenii din zona centrală a Coreei de Nord vorbesc mult mai lent decât cei care locuiesc în oraşele aflate la granița cu China. Când m-am întors din Kowon, parcă eram un american din Atlanta care se mutase la New York. A durat ceva timp până am reînvățat să vorbesc ca localnicii.

M-am înscris la gimnaziul din Wiyeon şi mi-am făcut un nou grup de prieteni, majoritatea fete cu câțiva ani mai mari decât mine. Iar pierdusem câteva clase şi nu țineam pasul la şcoală. Când a venit şi Eunmi de la Kowon, avea 15 ani şi era într-o clasă mai mare. Şi-a făcut şi ea rapid o grămadă de prieteni şi nu ne-am mai petrecut timpul împreună, ca înainte. A început şi ea să iasă cu băieți şi s-a îndrăgostit de unul al cărui tată era din China. Mama i-a cerut să se despartă de el pentru că era dintr-un songbun foarte prost, chiar mai rău decât al nostru. Eunmi a ascultat-o, dar asta a provocat unele fricțiuni în familia noastră.

Noii mei prieteni ştiau totul despre ce era la modă pentru că se uitau la telenovelele sud-coreene şi la videoclipuri internaționale. Nimeni nu avea calculator acasă şi, bineînțeles, nu exista conexiune la internet, de unde s-ar fi putut descărca materiale străine ilegale. Însă acestea erau aduse clandestin

de dincolo de fluviu, din China, în fiecare noapte. DVD-uri subțiri înlocuiseră casetele voluminoase, uşurând astfel aducerea lor în țară într-un număr mai mare. Ceea ce cu câțiva ani în urmă doar picura ajunsese acum să curgă şuvoi.

Unii dintre prietenii mei aveau camere cu draperii groase pe care le trăgeau ca să se uite la DVD-uri, aşa că puteam să punem filme şi să dansăm pe coloana sonoră. Ascultam şi casete şi CD-uri – tot ce prindeam. Mie şi surorii mele ne plăceau cel mai mult cântecele de dragoste triste. Preferatul nostru era despre doi îndrăgostiți care au jurat să-şi fie credincioşi unul altuia încrucişându-şi degetele mici. Apoi unul dintre ei a dispărut pe neaşteptate. Mereu mă făcea să plâng.

Dacă nu ar fi fost DVD-urile şi CD-urile acelea străine, nu am fi ştiut niciun cântec în afară de cele pe care eram obligați să le învățăm, despre Kim Ir Sen şi Kim Jong Il. Încercam să le modificăm, ca să le facem mai interesante. Unul dintre băieții mai mari cu care umblam cânta la chitară, iar când cântam şi noi cu el, săream peste versurile despre cei doi Kim. De fiecare dată când cântam cântecele acelea, mă simțeam mai liberă. Am avut mare noroc că nu ne-au prins. Dar eram tineri şi nu ne gândeam la viitor.

Nord-coreenii de vârsta mea şi cei mai mici sunt numiți câteodată generația jangmadang, pentru că am crescut cu piețe şi nu ne mai aminteam vremurile când statul le dădea tuturor tot ce aveau nevoie. Noi nu am avut aceeaşi loialitate oarbă față de regim pe care o simțea generația părinților noştri. Totuşi, deşi economia de piață şi mass-media din exterior ne slăbeau dependența față de stat, eu nu puteam face saltul mental necesar pentru a vedea filmele şi telenovelele străine la care îmi plăcea să mă uit ca pe nişte exemple de viață pe care aş fi putut s-o am.

Intram în adolescență şi poveştile de iubire începeau să-mi stârnească curiozitatea. Eu şi prietenele mele ne imaginam tot felul de lucruri despre cuplurile pe care le vedeam în filmele acelea, doi oameni ce se priveau în ochi şi vorbeau cu un accent nespus de dulce şi de frumos. Încercam şi noi să-i imităm, iar când ne invita câte un băiat în oraş, îl puneam să vorbească precum sud-coreenii. Bineînțeles, „ieşitul în oraş” în Coreea de Nord era mult mai inocent chiar şi decât cele mai cuminți scene din filmele la care ne uitam. Eu nu mai văzusem poveşti de dragoste decât în filme şi habar nu aveam ce face Frumuşica când camera se îndrepta în altă direcție. Încă eram absolut inocenți. În Frumuşica mă interesau doar hainele acelea frumoase

pe care eu şi Yong la încercam să le recreăm pentru păpuşile noastre de hârtie.

Mi-e cam ruşine să recunosc, dar nu ştiam că sărutul este ceva romantic. Pentru că mama şi tata mă pupau o grămadă când eram mică, am crezut că e ceva ce face toată lumea ca să-şi arate afecțiunea. În Coreea de Nord nu există educație sexuală. Poate că unele mame sau anumiți doctori vorbeau cu o fată înainte de ziua nunții ei, dar eu nu am auzit niciodată de aşa ceva. De mai multe ori, când eram mică, o întrebasem pe mama cum m-am născut, dar ea mi-a spus doar că o să aflu când o să cresc mare. Cred că băieții erau la fel de inocenți ca fetele.

În Hyesan, încă erau puțini oamenii care aveau telefon fix, iar mobil nu aveau decât cei mai bogați. Singura modalitate prin care un băiat putea să invite în oraş o fată era să se ducă s-o caute. Bineînțeles, părinții nu voiau ca fetele lor să se întâlnească cu băieți. Generația lor credea în continuare că dansul este scandalos, aşa încât băieții trebuiau să găsească soluții ca să treacă de baricade. Eu cunoşteam câțiva băieți care voiau să iasă cu mine, iar fiecare încerca să urce scările până la apartamentul nostru de la etajul al optulea şi să bată la uşă.

Mama se supăra şi striga prin uşa închisă:

— Ieşiți! Plecați de aici!

Nu mă lăsa să ies. Ca să nu mai dea de ea, băieții îmi făceau un semn la şcoală, iar seara veneau şi mă aşteptau lângă clădire, strigând numele de cod, ca să-i aud şi să găsesc un pretext să cobor. Bineînțeles, erau şi băieți care voiau să iasă cu sora mea. Şi mai erau o grămadă de alte adolescente în blocul nostru, aşa că după ce apunea soarele era cam gălăgie pe-afară.

Pe mine nu prea m-a interesat cu adevărat să ies cu nimeni până ce nu l-am cunoscut pe Chun Guen, prima mea dragoste. Avea 18 ani, cu cinci mai mult decât mine, şi învăța la un liceu special, pentru cei mai străluciți elevi din toată provincia Ryanggang. Era mai înalt decât majoritatea coreenilor, cu tenul palid şi o voce calmă. Ne mai întâlneam când vizitam nişte prieteni de familie care locuiau în aceeaşi clădire cu el, alături de a noastră. La început Chun Guen doar mă saluta din cap când treceam unul pe lângă altul pe hol sau pe stradă. Apoi, într-o bună zi, m-a invitat să ies cu el. Eu îmi doream foarte tare să ne întâlnim, dar a trebuit să spun nu. Ştiam că povestea asta a noastră nu putea să aibă un final fericit.

Pentru că familia mea era nouă în acea zonă a oraşului, Chun Guen nu ştia că eram fiica unui infractor. Familia lui era bogată şi puternică. Tatăl lui

studiase în străinătate, făcuse un doctorat şi era un distins profesor de agricultură la universitate. Mama lui era o personalitate foarte importantă în politică, cu un rang înalt în Partidul Muncii. Dacă părinții lui aflau că suntem împreună, o încurca. Iar dacă relația noastră devenea serioasă ori dacă voia să ne căsătorim, i-aş fi distrus viața. Chun Guen nu ar fi putut niciodată să mai devină membru de partid, nici să studieze la cele mai bune universități şi să aibă o carieră de succes. Eu aş fi fost o rană, o povară care l-ar fi tras în jos. Aşa că îl refuzam de fiecare dată.

Dar el tot insista. Aşa că într-o zi am acceptat să vin la o petrecere acasă la el, când părinții lui erau plecați. Era ceva total inocent. Erau o grămadă de băieți şi fete mai mari de la şcoală de la el. Eu eram cea mai mică şi în mod sigur cea mai săracă dintre toți invitații. La un moment dat, mi-am dat seama cât de prăpădite erau hainele mele la mâna a doua şi că aveam pantalonii găuriți. În Coreea, ne descălțăm înainte de a intra în casa cuiva, aşa că toată lumea putea vedea de câte ori îmi cârpisem şosetele alea urâte pe care le aveam în picioare. Era umilitor pentru mine să mă aflu printre toți copiii aceia cu bani.

Apartamentul lui Chun Guen mi se părea imens – era la fel de mare ca al nostru, dar era ocupat de o singură familie, nu de trei. Nu mi-a venit să cred când am văzut coji de portocale şi de ouă în coşul de gunoi. Ouăle erau o delicatesă foarte rară în familia mea; mâncam aşa ceva doar de Anul Nou şi la ocazii speciale. Iar portocalele erau un adevărat lux, eu nu mai mâncasem niciodată – doar o bucățică o dată, când a adus tata o portocală acasă, pe vremea când eram bogați. Mi se părea o risipă că aruncau coaja.

Am încercat să mă prefac că mă simt bine între ei şi că înțeleg ce vorbesc toți. Chun Guen încerca să-mi explice cum folosea calculatorul la şcoală, iar eu aprobam politicoasă din cap şi zâmbeam, deşi nu mai văzusem niciodată aşa ceva. În şcolile de rând din Coreea de Nord nu existau calculatoare. Mă simțeam aşa de prost, încât m-am supărat fără motiv pe Chun Guen şi am plecat mai repede. Am alergat până acasă.

Am crezut că acolo o să se termine totul, dar Chun Guen era foarte răbdător şi iertător. Iar de fiecare dată când îl vedeam, simțeam un gol în stomac – şi nu de la foame. Aşa că uneori mai acceptam să mă întâlnesc cu el, dar numai dacă îmi promitea că nu mai spune nimănui. Trebuia să aşteptăm să se întunece de-a binelea ca să ne întâlnim; dacă ne vedea vreun vecin ar fi fost prea periculos pentru el. Când ne vedeam pe stradă, unul dintre noi traversa pe celălalt trotuar sau o lua în altă direcție.

Chun Guen a aflat unde stau, iar într-o seară a venit şi a bătut la uşa mea. Părinții mei au fost impresionați: mama a spus că este respectuos, generos şi inteligent. Tata mi-a spus să-l invit la cină. Dar eu nu l-am chemat. Nu voiam să vadă cât de săraci eram – şi încă nu îi spusesem că tata fusese la închisoare. Ce rost avea? Ştiam că nu aş fi putut să mă căsătoresc niciodată cu cineva ca Chun Guen. Eu nu puteam avea un viitor fericit. Eu nu aveam să merg niciodată la facultate şi probabil că urma să mă mărit cu vreun țăran sărac, dacă nu muream de foame până atunci.

Era deja iarnă, iar situația familiei mele era de-a dreptul disperată. Era o problemă cu vechiul sistem feroviar, care folosea curent electric pentru a pune trenurile în mişcare.

Rețeaua electrică din nord devenise atât de slabă, încât trenul care venea de la Phenian trebuia să se oprească înainte de a ajunge la Hyesan şi să facă cale-ntoarsă. După un timp nu a mai venit deloc. Părinții mei au tot aşteptat, dar trenul nu a mai venit. Acum singura modalitate de a aduce metale de la Phenian era cu maşina, ceea ce era imposibil. Părinții mei nu mai aveau ce să vândă şi nimeni nu voia să le mai împrumute bani. Îşi cheltuiau economiile, banii pe care îi puseseră deoparte pentru a-şi continua afacerea şi care se terminau văzând cu ochii.

În apartamentul nostru era mereu frig când bătea vântul dinspre fluviu, iar tata urca în munți în fiecare zi ca să caute lemne cu care să ne încălzească. Mânca zăpadă ca să nu aibă burta goală. Mama mai vindea câte una, alta ca să aibă cu ce cumpăra un pic de porumb sau nişte cartofi degerați. Dar acum eram tot timpul flămânzi. Eu nu mai visam pâine. Nu îmi doream decât să am ceva de mâncare la următoarea masă. Altfel, riscam să mor efectiv de foame, aşa că asta a devenit cea mai mare spaimă şi obsesie a mea. Nu îți pasă ce gust are mâncarea şi nu mănânci de plăcere. Mănânci doar din instinctul animalic de a supraviețui, calculând în subconştient cât o să-ți mai țină corpul în viață următoarea înghițitură.

Părinții mei nu mai puteau dormi noaptea. Le era teamă că nu se vor mai trezi, iar apoi copiii lor vor muri de foame. Din nou, în nopțile nedormite, se întrebau ce puteau face ca să ne țină în viață.

Luminile Chinei

Norocul familiei mele se schimbase pentru totdeauna, iar asta nu a fost niciodată mai clar decât de Anul Nou lunar, pe care l-am sărbătorit acasă la unchiul Park Jin în februarie 2007. Când eram mică, tatăl meu era cel mai bogat din clanul lui, iar toată lumea venea să-şi petreacă sărbătorile la noi

acasă. Dar acum unchiul meu era cel bogat, care găzduia petrecerile. Iar în loc să-l trateze pe tata ca pe un frate, se purta cu el de parcă era servitorul lui. De fapt, în lunile cât tata a locuit la mătuşa şi unchiul meu la Hyesan, după ce a ieşit din puşcărie, îl puneau să mături şi să facă curat în casă. Cei din familie îl acuzau pe tata că le distrusese viaţa. Statutul lor, songbun, oricum nu fusese cine ştie ce, iar acum, pentru că era un infractor condamnat, lucrurile se înrăutăţiseră foarte mult. Până şi verii lui se purtau urât cu el în faţa rudelor şi a celor care îi fuseseră cândva prieteni. La petrecerea de Anul Nou, nu l-au lăsat să stea de vorbă cu vecinii care altă dată se ospătau la masa lui. A fost o seară extraordinar de dificilă, dar tata a înghiţit totul cu o resemnare ostenită.

Înainte de a fi arestat, tata era un om inteligent, amuzant, ireverenţios. Însă, chiar dacă aveam doar 13 ani, îmi dădeam seama că închisoarea îl îngenunchease. Nu mai putea privi în ochi niciun poliţist, nici măcar pe cei cu care altă dată glumea şi stătea la un pahar la el acasă. Înainte tatii îi plăcea foarte mult muzica sud-coreeană; acum nici nu mai voia să asculte aşa ceva. Se temea să nu audă cineva şi să-l denunţe. După ce a ieşit din lagăr, nu a mai cântat decât un singur cântec, „Ţara noastră este mai preţioasă decât viaţa mea”, care avea următoarele versuri: „Pădurea cea verde foşneşte pe pământul nostru şi în munţii noştri, iar eu nu am plantat nici măcar un copac…”. Nu mai era acelaşi om ca în copilăria mea.

M-am bucurat foarte tare când s-a terminat petrecerea de Anul Nou şi am putut în sfârşit să plecăm.

Aveam de mers patru kilometri de la unchiul meu până la noi acasă. Tata a mai rămas, iar eu, mama şi sora mea am plecat pe jos de-a lungul fluviului întunecat. Nu ne luminau drumul decât artificiile care explodau pe cerul de deasupra Chinei. Eu trăiam în Coreea de Nord, ţara unde ar fi trebuit să nu avem niciun motiv să-i invidiem pe alţii, iar tot ce simţeam era invidie – îi invidiam cu disperare pe oamenii de pe celălalt mal al fluviului, încă nu îndrăzneam să mă gândesc de ce nu puteam avea şi noi atâtea în Coreea de Nord, dar ştiam că voiam să plec unde erau lumină şi mâncare. Parcă eram atrasă de o flacără, fără să mă gândesc de ce. Mi-aş dori să fi ştiut atunci ce însemna de fapt lumina pentru nord-coreenii ca mine. Pentru faptul că m-am lăsat atrasă de ea, aveam să plătesc cu inocenţa şi, pentru o vreme, chiar cu umanitatea mea.

De Anul Nou, Kim Jong îl făcea mereu o declaraţie pe care eram obligaţi cu toţii s-o învăţăm pe de rost. În 2007, am auzit aceleaşi lucruri: poporul

nord-coreean era mai puternic, duşmanii noştri aveau să fie înfrânți, economia îşi revenea. Dar nu mai credeam în propagandă pentru că o duceam din ce în ce mai rău. În cele din urmă, părinții mei nu au mai suportat. Ştiau că fiicele lor nu au niciun viitor acolo, aşa că au început să caute o cale de scăpare.

Cunoşteam un om care plecase la muncă în Rusia. Practic, muncea ca un sclav, însă măcar i se dădea de mâncare, aşa că nu flămânzea. Şi a reuşit să pună deoparte suficienți bani ca să-şi pună pe roate o afacere de succes când s-a întors. Tata mai cunoştea pe cineva care fusese trimis în Libia ca parte a unei forțe de muncă ce câştiga valută pentru regim. Când s-a întors, ne-a spus că s-a simțit foarte singur în Libia – nu şi-a văzut familia trei ani. Dar avea ce mânca. Iar uneori chiar mânca aripioare de pui.

Noi eram aşa de flămânzi, încât am vrut să ne povestească totul de-a fir a păr. El ne-a zis că libienii mănâncă o grămadă de pui – ceea ce pentru noi era uluitor dar de obicei nu mănâncă toată pasărea. Tăiau aripile puilor şi le vindeau la un preț atât de mic, încât până şi nord-coreenii îşi permiteau să le cumpere. Nouă ni se părea că în Libia era ca în rai. Tata intenționase să plece în străinătate, sperând că va reuşi să câştige ceva bani pe care să ni-i trimită. Dar nu a avut niciodată ocazia, iar acum nici nu mai intra în discuție aşa ceva.

Nord-coreenilor li s-a spus întotdeauna că restul lumii este impur, dezgustător şi periculos. Cel mai rău era în Coreea de Sud, care era o adevărată hazna, o biată colonie sărăcită a nenorociților de americani pe care eram cu toții învățați să-i urâm şi să ne temem de ei. Tatii nici nu îi trecea prin cap să plece vreodată în Coreea de Sud, dar cu China era altă poveste. Cine ştie, dacă reuşeam să găsim o modalitate de a traversa fluviul, poate aveam o şansă.

Părinții mei discutau despre asta cu voci atât de şoptite, încât nu i-ar fi auzit nici măcar un şoarece. Mai aveam nişte rude în China, dar părinții mei nu aveau cum să ia legătura cu ele. Poate că, dacă reuşeam să traversăm fluviul, le-am fi găsit cumva şi le-am fi cerut ajutorul. Ştiam cu toții că oamenii de acolo sunt bogați. Văzuserăm şi noi programele lor televizate şi toate produsele de lux la care se făcea reclamă. Cunoşteam persoane care vizitaseră China legal, printre care şi unchiul Park Jin, şi spuneau că toți chinezii au ce să mănânce pe săturate. Se mai zvonea şi că nord-coreencele tinere îşi puteau găsi uşor ceva de lucru în China. Erau mai multe adolescente pe care nu le mai văzusem în ultimul timp şi umbla vorba că ar

fi plecat în China. Poate că puteam găsi ceva de lucru şi eu şi Eunmi. Mama mai auzise că în China nu sunt destui copii, iar pentru că eu şi sora mea eram încă foarte mici, poate găseam pe cineva care să ne adopte.

Dar într-o ţară fără internet şi fără niciun ziar din exterior era imposibil să afli ceva sigur. Dacă puneai prea multe întrebări, cineva putea să te denunţe. Aşa că habar nu aveam dacă vreunul dintre zvonurile acelea era adevărat. Părinţii mei cunoşteau piaţa neagră, dar le vindeau metalele doar unor contrabandişti care le duceau în China; ei înşişi nu cunoşteau pe nimeni de dincolo de frontieră. Contrabandiştii obişnuiţi nu treceau oameni peste graniţă. Asta era o operaţiune mult mai periculoasă. Iar paza era prea strictă ca să rişti să traversezi fluviul de unul singur. Aveam nevoie de o călăuză care să mituiască grănicerii şi să ne ducă dincolo. Dar unde puteam găsi aşa ceva?

Părinţii mei ne-au spus mie şi lui Eunmi să încercăm să punem discret întrebări înjur, ca să aflăm cum ajung în China celelalte fete. Tata o îndemna pe mama să plece şi ea cu noi, dacă avea cum. Zicea că el o să rămână, deoarece nu credea că va găsi de lucru pe celălalt mal. Şi îşi făcea griji pentru rudele pe care le-ar fi lăsat în Coreea de Nord. Când fugeau femei în China, statul nu era chiar aşa de deranjat, iar de obicei rudele lor nu erau pedepsite. Dar, dacă fugea un bărbat, ca tata, statul era foarte aspru cu fratele şi surorile lui şi cu familiile lor. Puteau să-şi piardă slujba de doctor ori de profesor sau chiar să ajungă la închisoare. Chiar dacă unchiul meu se purtase atât de urât cu el, tata tot era loial familiei sale.

În plus, nu credea că o să fim foarte departe de el.

— După ce ajungeţi în China şi începe să vă meargă bine, veniţi la fluviu de Anul Nou, ne-a spus el. Mergeţi pe plaja unde ne scăldăm mereu şi unde ne spălăm hainele, iar eu vă voi aştepta acolo.

Eu şi sora mea am început să-i întrebăm pe prietenii noştri dacă ştiu ceva, iar eu mi-am ciulit urechile la tot ce se vorbea înjur. Într-o zi am auzit fără să vreau o poveste ciudată pe care le-o spunea o femeie din cartier prietenelor ei. Zicea că ştie o tânără care a traversat fluviul şi a început să bată din uşă în uşă prin Chaingbai. Nişte oameni au primit-o în casă şi i-au dat o grămadă de mâncare bună şi nişte haine noi şi frumoase. Apoi i-au spus că vor să-l însoare pe fiul lor cu ea. Ei nu i-a convenit treaba asta şi a încercat să se întoarcă în Hyesan pe unde venise. Dar de data asta a fost prinsă şi arestată de grănicerii nord-coreeni. Una dintre vecine a comentat că fata aia fusese proastă de refuzase aşa o ofertă.

Eu habar nu aveam ce voia să spună cu asta.

Acum mă întreb cum de am putut fi toți atât de naivi. Niciunul dintre noi nu cunoştea conceptul de trafic de ființe umane şi nu ne trecea prin cap că ar exista cineva atât de abject încât să vândă oameni. Şi nu prea eram în stare să gândim critic pentru că fuseserăm învățați să nu punem întrebări. Eu chiar credeam că, dacă am reuşi să traversăm fluviul fără să fim împuşcate sau arestate, eu şi Eunmi ne-am descurca. Dar, când eşti aşa de flămând şi de disperat, eşti dispus să-ți asumi orice risc ca să supraviețuieşti.

Chiar şi atunci când plănuiam să fugim, eu încă mă întâlneam în secret cu Chun Guen. Relația noastră era atât de inocentă, încât nici măcar nu ne ținuserăm de mână vreodată. Într-o noapte, când blocul nostru era cufundat în întuneric, ne-am dus pe casa scării de la capătul holului, unde o fereastră deschisă dădea spre fluviu. Ca întotdeauna, în zare străluceau luminile din Chaingbai. Mie îmi era frig, aşa că el mi-a pus pe umeri haina lui şi m-a cuprins în brațe.

— Am întrebat:

— Oare cum ar fi să trăim acolo, unde este atâta lumină?

— Nu ştiu, a zis el.

Nu îi puteam spune nimic despre planurile noastre de a pleca acolo. Oricum nu conta, deoarece ştiam că urma să plece în armată în aprilie. De obicei tinerii fac zece ani de armată. Dar, pentru că părinții lui erau atât de bogați şi de puternici, aranjaseră să facă doar doi ani. Apoi avea să meargă la facultate. Viitorul lui luminos se aşternea deja la picioarele sale, dar el mi-a zis că voia să-l aştept. Familia mea era încă destul de nouă în cartier şi nu auzise despre petele negre din dosarul nostru.

— Opt ani, Yeonmi-ya, a spus el. Aşteaptă-mă opt ani şi mă însor cu tine.

A zis că va face cumva ca să vină să mă vadă în fiecare lună, orice-ar fi. Mi s-a rupt sufletul când l-am auzit. Dintr-odată, luminile acelea după care tânjisem mereu mi s-au părut foarte crude.

În dimineața următoare, Chun Guen a venit să mă ia până la jangmadang-ul din Hyesan. Era urât afară, aşa că a plătit un taxi pe motocicletă. Era puțin diferit de o motocicletă obişnuită pentru că avea patru roți şi un portbagaj deschis în spate. Neam cocoțat în portbagaj şi ne-am acoperit cu o prelată, ca să ne adăpostim de ploaia rece. Când am ajuns la piață, mi-a zis să-mi aleg orice colier îmi place. Am ales un pandantiv în formă de cheie.

Mi-a zis că el este stăpânul cheii care avea să-mi deschidă inima. I-am zâmbit, dar aveam inima împietrită.

Eu nu reuşeam să găsesc o călăuză care să ne ducă în China, dar Eunmi credea că ştie pe cineva. Încă nu ştia cum îl cheamă, dar a spus că va trebui să plecăm curând. Venea primăvara, iar fluviul avea să se dezgheţe, aşa că trebuia să plecăm cât mai repede.

Dar, înainte de a mai apuca să facem vreun plan, eu m-am trezit într-o dimineaţă cu febră mare.

— Ce-ai păţit, fetiţa mea? auzeam vocea mamei, care parcă venea de departe. Îmi era atât de rău, încât nici nu puteam să deschid ochii. Apoi am început să vomit. În scurt timp mi-au apărut nişte pete mari şi roşii pe tot corpul. Am crezut că mor. Am auzit zvonuri că în ţara noastră ar fi ajuns din China un virus periculos, dar nimeni nu ştia cum să scape de el. Mama a împrumutat bani ca să-mi cumpere nişte medicamente, dar zilele treceau şi eu tot nu mă simţeam mai bine. Mă durea îngrozitor stomacul şi vomam tot ce mâncam. Slăbisem aşa de tare, încât nici nu mai puteam să merg. Aşa că m-au dus la spital.

După ce m-au consultat doctorii, au hotărât că trebuia să mă operez de apendicită. După experienţa din tinereţe a tatii, părinţii mei au crezut că numai aşa puteam să scap cu viaţă. Deşi ar fi trebuit să beneficiem de îngrijire medicală gratuită, doctorii aşteptau să le dăm bani pentru operaţie. Pare dur, dar nu primeau aproape nimic de la stat, iar mita era singurul mod în care puteau să supravieţuiască. Părinţii mei au reuşit cumva să-i convingă pe doctori să facă operaţia dacă aduceau anestezicul şi antibioticele. Mama s-a dus în fostul nostru cartier şi a împrumutat 20.000 de woni (cam cu cât puteai cumpăra vreo 22 de kilograme de orez) de la Kim Jong Se, femeia aceea de treabă care locuise chiar lângă noi, iar cu banii a cumpărat medicamentele de pe piaţa neagră.

Când doctorii mi-au deschis abdomenul, au descoperit că nu aveam apendicită, însă intestinele erau foarte inflamate. Dar tot mi-au scos apendicele, mi-au dat un antibiotic puternic şi au început să mă coasă la loc. Cantitatea infimă de anestezic pe care mi-au administrat-o nu şi-a făcut însă efectul suficient de mult timp şi m-am trezit în timpul operaţiei. Nu pot să descriu ce durere am simţit. Au trebuit să mă ţină cu forţa, pentru că urlam încontinuu. Am crezut că o să-mi pierd minţile, dar ei au dus operaţia la bun sfârşit. Mai târziu mama mi-a adus nişte calmante şi mi-am pierdut cunoştinţa.

Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că mă aflam într-un salon de spital, cu mama lângă mine. Toate paturile erau ocupate, aşa că m-au aşezat pe nişte paleți, direct pe podea. Mama îmi mângâia mâna, iar după o vreme am observat că aveam un inel pe deget. Era auriu, cu nişte cristale.

— De unde a mai apărut şi ăsta, Ummă? am întrebat eu amețită.

— Chun Guen a venit aici când dormeai, a zis ea.

El îmi adusese ceva de ronțăit, nişte suc şi inelul, ca să-mi facă o surpriză după operație. Dar eu nu mă mai trezeam. Mama mi-a spus că m-a ținut de mână o vreme, apoi, înainte să plece, mi-a pus inelul pe deget.

Chun Guen s-a întors mai târziu să vadă cum mă simt, iar primul lucru pe care l-a făcut a fost să se uite la mâna mea.

— Mă bucur că porți inelul, Yeonmi-ya, a zis el.

Eu m-am străduit să zâmbesc şi i-am arătat cât de larg îmi era pe deget.

— E prea mare, i-am spus.

— Atunci va trebui să te faci bine şi să te mai îngraşi puțin.

A venit să mă vadă aproape în fiecare zi cât m-am recuperat, iar eu mă bucuram mereu să-l văd.

Mama a rămas la căpătâiul meu. Pentru că nu aveam bani să le dăm, asistentele mă ignorau. Mama trebuia să facă totul, să-mi curețe locul inciziei şi să mă hrănească cu ce mâncare reuşea să găsească. Spitalul era prost echipat şi mizerabil. Ca să merg la toaletă, trebuia să mă ridic şi să traversez o curte până la veceu. La început eram prea slăbită ca să stau în picioare. Dar, după ce m-am înzdrăvenit suficient ca să merg până la veceu, am descoperit că spitalul depozita şi morții tot în curte. Cât am stat acolo, erau mai multe cadavre stivuite ca nişte lemne între salonul meu şi veceu. Şi mai oribili erau şobolanii care se ospătau din ele zi şi noapte. A fost cea mai îngrozitoare privelişte pe care am văzut-o vreodată. Prima dată şobolanii mănâncă ochii, pentru că sunt partea cea mai moale a corpului. Am şi acum în minte imaginea acelor orbite goale şi roşii. Le văd în coşmarurile mele şi mă trezesc țipând.

Mamei nu îi venea să creadă că spitalul lăsa pur şi simplu cadavrele afară, sub cerul liber.

— De ce nu-i luați pe oamenii ăia să-i îngropați?! a întrebat-o pe o asistentă care trecea pe acolo.

Asistenta a ridicat din umeri.

— Nu vin să le ia decât dacă sunt şapte. Acum sunt doar cinci, a zis ea, apoi şi-a văzut de drum.

Mama a trebuit să se lupte să nu-şi piardă convingerea că trăieşte într-o ţară bună. A fost şocată şi întristată când şi-a dat seama cât de coruptă şi de nemiloasă devenise Coreea de Nord. Acum era tot mai convinsă că nu-şi putea lăsa fiicele să crească într-o asemenea ţară. Trebuia să scăpăm de acolo cât mai repede posibil.

Doctorii ne-au spus că trebuia să rămân în spitalul acela infernal şapte zile, până îmi scoteau firele. Era deja sfârşitul lunii martie, nu prea mai aveam mult timp ca să traversăm fluviul îngheţat. Dar eu eram prea slăbită ca să călătoresc.

Pe 25 martie, cu o zi înainte să mă externez, a venit sora mea să mă vadă la spital în timp ce era şi mama cu mine. Ne-a spus că nu putea să mai aştepte şi că găsise o călăuză care s-o ducă în China. Avea acum 16 ani şi începea să ia singură decizii. Deşi mama a tras-o deoparte şi a implorat-o să mă aştepte şi pe mine, Eunmi a spus:

— Nu, eu plec la noapte cu sora prietenului meu. Dacă las să-mi scape şansa asta, poate n-o să mai am altă ocazie.

Faţă de mama, s-a prefăcut că drumul acesta spre China nu era mare lucru, că poate doar o să viziteze un cartier de pe malul celălalt şi – cine ştie? — o să se întoarcă repede. Mama simţea că ceva nu e bine, dar nu a putut s-o convingă să rămână.

Mai târziu în seara aceea, Eunmi a apărut din nou la spital.

— Nu am putut pleca în seara asta, a spus.

— Vezi, nu-i chiar aşa uşor să fugi! i-a zis mama.

— Stai să vedem, a spus sora mea. A rămas că plecăm mâinenoapte.

Dispărută

A doua zi, unchiul meu a împrumutat o maşină ca să mă ducă acasă. Familia mea spera că doctorii îmi vor scoate firele şi mă vor externa, dar ei nu au vrut pentru că le mai datoram nişte bani. Aşa că a trebuit să mai rămân o noapte la spital.

Sora mea a trecut pe la mine mai târziu, împreună cu prietenul ei. Eunmi era îmbrăcată în nişte haine negre, subţiri, şi avea părul prins la spate. Când i-am spus că încă nu puteam pleca, i-a spus mamei mele în şoaptă, ca să nu o audă ceilalţi pacienţi:

— Îmi pare rău. Eu plec la noapte.

Mama nu credea că o să se descurce singură. I-a spus doar atât:

— Da, bine. O să te întorci tu.

Nu a strâns-o în braţe şi nici măcar nu şi-a luat rămas-bun. Avea să regrete asta mulţi ani. Mie îmi dau lacrimile şi acum când mă gândesc la noaptea aceea. Noi habar nu aveam cât de disperată era Eunmi. Tatăl meu îmi gătise un fel de mâncare special, un cartof scobit, prăjit în ulei, cu condimente. Era o delicatesă rară şi scumpă, dar el era îngrijorat pentru că eram atât de slabă şi nu mai mâncasem hrană solidă de câteva zile. Aşa că mi-a gătit mâncarea asta şi mi-a trimis-o prin Eunmi. Dar mie îmi era prea rău ca să mănânc în seara aceea.

— Nu mi-e foame, surioară, am zis eu.

— Atunci te superi dacă o mănânc eu?

— Nu, chiar te rog, am spus.

Auzind asta, s-a aşezat lângă mine şi şi-a îndesat repede tot cartoful în gură, de parcă încerca cineva să-i fure mâncarea.

— A fost delicios, a spus peste câteva clipe. Te rog, nu-i spune tatii că l-am mâncat eu!

— Promit.

Încă este foarte dureros să mă gândesc la vremurile acelea. Asta era tot ce voiam: să mâncăm.

Mama a rămas cu mine în noaptea aceea. Când am văzut că Eunmi nu se întoarce, cum făcuse înainte, am presupus că se dusese la apartament. Dar la 5 dimineaţa a intrat tata în salon, tremurând.

— Unde este Eunmi? a întrebat el. E aici?

— Nu! a zis mama. Nu e cu tine?

— Nu, a spus el. Nu a mai venit acasă.

Eunmi plecase. Mama nu a crezut nicio clipă că avea să-şi ducă planul până la capăt de una singură, iar acum se simţea vinovată. Era aşa de supărată, încât abia mai respira. Tata îşi frângea mâinile.

Dacă Eunmi căzuse în apa rece ca gheaţa şi se înecase? Dacă nu îi mai găseau trupul niciodată? Părinţii mei mi-au spus că trebuiau s-o caute pe sora mea imediat, aşa că era nevoie să mă externez chiar atunci. I-au căutat pe doctori şi s-au rugat de ei până când, în sfârşit, mi-au scos firele.

Eu eram încă prea slăbită ca să merg, dar Chun Guen trecuse pe la mine cu o seară înainte şi se oferise să mă ducă acasă după ce eram externată. M-am bucurat foarte mult când a venit împreună cu un prieten, cu motocicleta. Prietenul lui a aşteptat afară şi noi am rămas singuri în salon. Chun Guen a recunoscut în sfârşit că ştie totul despre familia mea. Nişte fete geloase care locuiau în bloc cu ei au aflat că mă vizitează la spital şi i-au spus că tata este

un infractor. Dar Chun Guen a spus că nu îi pasă. Tot voia să se însoare cu mine. Era un om foarte optimist şi foarte încrezător că mă va face cea mai fericită din lume. Eu nu îi spuneam nimic, doar zâmbeam. Asta părea să-i fie de ajuns. Cumva, în disperarea mea, el a fost dispus să-mi ofere un pic de căldură, lumină şi speranţă. Îi voi fi mereu recunoscătoare pentru asta.

Am ieşit împreună din spital şi prietenul lui a pornit motorul. Chun Guen m-a ţinut strâns în braţe în timp ce prietenul lui a condus încet motocicleta până la mine acasă. Eu nu reuşeam să urc scările, aşa că Chun Guen m-a purtat în braţe opt etaje, până la apartamentul meu. A fost foarte galant primele câteva etaje, apoi a început să transpire.

— Parcă începi să te îngraşi! a zis el, rânjind.

Eu doar am zâmbit, pentru că mă durea prea tare dacă râdeam.

Când am ajuns la uşă, mi-a fost ruşine să-l invit înăuntru, unde putea să vadă în ce sărăcie trăiam. Aşa că ne-am luat rămas-bun şi a plecat.

Când am intrat în camera noastră, i-am găsit pe părinţii mei ghemuiţi unul lângă altul pe podea. Nu se ştia nimic de Eunmi. Tata se legăna înainte şi înapoi, plângând pe muţeşte. Nu îndrăznea să scoată niciun sunet pentru că vecinii noştri ar fi auzit şi şi-ar fi dat seama că ceva nu e în regulă. Când l-au întrebat unde era Eunmi, le-a spus:

— A, doarme la nişte prietene.

Nu trebuiau să ştie adevărul, căci ne-ar fi denunţat. Aşa că am aşteptat în noaptea aceea, sperând că Eunmi se va întoarce şi în acelaşi timp temându-ne să nu i se fi întâmplat ceva rău. Ne treceau tot felul de gânduri prin minte. Faptul că nu ştiam nimic era cel mai dificil.

Eu eram foarte obosită şi slăbită când m-am dus la culcare şi atunci am găsit un bilet de la Eunmi sub pernă. Iată ce scria: „Caut-o pe femeia asta. Ea te va aduce şi pe tine în China”. Îmi dădea o adresă de lângă fluviu, vizavi de gara Wiyeon.

În dimineaţa următoare, părinţii mei s-au dus să vorbească cu părinţii fetei care fugise împreună cu Eunmi. Au luat şi biletul cu ei. Apoi s-au dus cu toţii la adresa pe care o lăsase Eunmi. Când o femeie a deschis uşa, mama a întrebat-o:

— Unde este fata noastră? Spune-mi ce ai făcut cu ea! Femeia a scuturat din cap.

— Nu ştiu despre ce vorbiţi, a zis ea. Nu o cunosc pe fata voastră. Nu aveau ce face, aşa că au plecat acasă.

Zilele treceau şi tot nu aflaserăm nimic de Eunmi. Pe 31 martie, tata a trimis-o pe mama să facă o mică afacere. Eu eram încă foarte slăbită, dar mă simţeam îndeajuns de bine încât să merg puţin pe jos, aşa că m-am dus cu ea. Mama intenţiona să treacă pe la părinţii prietenei lui Eunmi, ca să vadă dacă mai aflaseră ceva de fete.

Când am ajuns acolo, parcă nimeriserăm la o înmormântare. Toţi plângeau, iar mama fetei era înnebunită de durere.

— E numai vina mea, plângea ea.

Spunea că fata ei era mereu flămândă şi că nu-i ajungea niciodată ce îi dădea mama ei să mănânce.

— I-am zis că mănâncă prea mult. Dacă ştiam că o să plece aşa, nu i-aş mai fi spus asta.

Nu se putea opri din plâns, iar soţul ei încerca s-o liniştească.

— O să mori dacă o ţii tot aşa, a zis el.

Cu voce şoptită, ne-a spus mie şi mamei că era mai bine că fiica lui plecase. Nu putea trăi în ţara aia. Mai erau şi alte vecine care ziceau că ar pleca în China, dacă li s-ar oferi ocazia.

După ce am plecat de acolo, mama a născocit altă strategie. Era disperată să afle dacă Eunmi trecuse graniţa cu bine în China. Mi-a zis să mă duc din nou acasă la intermediara aceea, de data asta singură, şi să-i spun că vreau şi eu să plec în China. Speram că femeia mă va primi înăuntru şi o să apuc să arunc o privire prin casa ei, pentru că – cine ştie? — poate că sora mea era încă acolo.

Când am bătut la uşă, mi-a deschis tot femeia aceea. Avea vreo 40 şi ceva de ani, la fel ca mama, şi ţinea în braţe un sugar. Era îmbrăcată foarte sărăcăcios, iar când m-am uitat înăuntru, am văzut că era aşa o dărăpănătură de casă, încât părea că stă să cadă dintr-o clipă în alta. Când a văzut că sunt singură, a devenit brusc foarte prietenoasă. I-am spus că vreau să plec în China, iar ea a zis că asta se poate aranja. Apoi am chemat-o şi pe mama. Femeia s-a proţăpit în uşă şi nu ne-a lăsat să intrăm, aşa că am stat de vorbă cu ea afară. Tot nu recunoştea că o ştie pe sora mea, dar părea mai dornică să ne câştige încrederea.

— Aşteptaţi aici, a spus ea.

S-a dus după colţ, iar după puţin timp s-a întors şi ne-a condus pe o străduţă.

Acolo ne-a făcut cunoştinţă cu o femeie însărcinată care era foarte prietenoasă.

— Dacă vreți, puteți să traversați fluviul chiar în noaptea asta, a spus gravida. Până în clipa aceea nu mi-am dat seama cât de mult îmi doream să plec din

Coreea de Nord. Nici măcar când am bătut prima dată la uşa aceea nu îmi dădeam seama. Dar în momentul acela m-am hotărât. Aveam să plec în China, iar mama urma să vină cu mine. Chiar atunci. Nu acesta era planul nostru inițial. Eu şi sora mea ar fi trebuit să plecăm înainte, fără mama. Dar în momentul acela am ştiut că nu o puteam părăsi pe mama.

Am apucat-o pe mama de mâini şi i-am zis:

— Trebuie să plecăm, Umma\ Poate că nu o să mai avem niciodată şansa asta! Dar mama a vrut să se dea un pas înapoi.

— Yeonmi-ya, nu îl pot părăsi pe tatăl tău. E bolnav. Trebuie să pleci singură. Dar eu i-am ținut strâns mâinile şi i-am spus:

— Nu, dacă îți dau drumul la mâini, o să mori în Coreea de Nord. Nu pot să plec dacă trebuie să te las aici!

M-a implorat:

— Măcar lasă-mă să-i spun tatălui tău că plec. Apoi mă întorc. Nu am vrut s-o las să plece, nici măcar ca să-i spună tatii. El ar fi făcut cumva s-o oprească ori s-ar fi răzgândit ea. Ştiam că, dacă o lăsam să plece, nu aveam s-o mai văd niciodată. Aşa că i-am spus tot ce mi-a trecut prin minte ca s-o conving să plece cu mine chiar atunci. I-am zis că o s-o găsim pe Eunmi şi poate ne stabilim mai întâi undeva în China, iar apoi îl vom aduce şi pe tata, mai târziu. Încă îmi închipuiam că puteam să ne întoarcem oricând şi să-i facem tatii cu mâna de pe malul celălalt al fluviului, precum copiii ăia chinezi care mă întrebau dacă mi-e foame. Dar lucrul cel mai important, singurul care conta, era că de a doua zi nu mai trebuia să ne batem capul cu mâncarea. Nu i-am dat de ales. Încă o țineam pe mama de mâini când i-am spus femeii:

— Eu merg dacă poate să vină şi mama.

— Puteți pleca amândouă, a zis ea.

— Dar sora mea, Eunmi? am întrebat. O s-o găsim acolo?

— Sunt sigură că o s-o găsiți, a zis femeia. Dincolo de fluviu, toți nord-coreenii locuiesc în aceeaşi zonă şi o veți vedea pe-acolo.

Ni s-a părut logic ce spune, pentru că aşa era organizată şi Coreea de Nord, cu diferite zone repartizate diferiților oameni. Nu ne-a trecut prin cap să le întrebăm pe femeile acelea de ce ne ajută şi de ce nu trebuie să le dăm niciun ban. Nu ne-am gândit că poate ceva nu e în regulă. Deşi mama făcea

afaceri pe piața neagră, avea încredere în oameni. Fiind nord-coreence, gradul nostru de inocență era uluitor.

În restul zilei ne-am tot schimbat locul, căci gravida aceea nea pus să aşteptăm pe lângă tot felul de clădiri de la periferia Hyesanului. În cele din urmă, spre seară, ne-am pitit într-un veceu public şi ea ne-a dat nişte haine foarte închise la culoare şi subțiri în care ne-a spus să ne schimbăm. Ne-a zis că aşa o să semănăm cu cărăuşii care trec diferite mărfuri de contrabandă peste fluviu. Asta trebuia să spunem dacă ne prindeau. Trebuia să zicem că eram plătite să luăm nişte pachete din China, după care intenționam să ne întoarcem imediat.

Apoi a dispărut şi din casă au ieşit doi tineri. Aceştia ne-au condus pe mine şi pe mama pe nişte străduțe dosnice spre marginea oraşului. Ne-au spus că, dacă mergem pe drumul principal, ne poate vedea cineva şi am intra în mare bucluc. Aşa că ne-au condus pe nişte poteci, prin munți – aşa le ziceam noi dealurilor acelora abrupte unde mergeam să adunăm lemne pe o rută sinuoasă, până am ajuns din nou pe malul fluviului. Nu trecuseră nici două săptămâni de când fusesem operată şi eram deja epuizată. Băieții mergeau foarte repede, iar după o vreme nu am mai putut suporta durerea pe care o simțeam într-o parte, aşa că le-am spus să meargă puțin mai încet. La început ne-au condus pe poteci doar cei doi băieți, apoi ni s-a mai alăturat unul. Era mai mic decât ceilalți, dar se purta de parcă el era şeful. Ne-a mai dat nişte instrucții, spunându-ne ce să facem când ajungem în China.

— După ce traversați fluviul, să nu spuneți nimănui ce vârstă aveți cu adevărat, a zis el. Le-am spus celor de dincolo că aveți 18 şi 28 de ani. Dacă eşti prea mică sau prea în vârstă, nu te primesc. Şi să nu le spuneți că sunteți mamă şi fiică. Nu se aşteaptă la asta şi ar fi o problemă.

Asta mi s-a părut cam ciudat, dar trebuia să am încredere că aceşti contrabandişti ştiu mai bine ce trebuie să facem ca să ajungem în China. Umblaserăm pe jos toată ziua şi se întuneca. Nu mai puseserăm nimic în gură de dimineață, iar ei nu ne-au dat nimic să mâncăm. La un moment dat primii doi s-au oprit şi ne-au spus să mergem după cel mai mic. Acesta ne-a condus până la marginea unei faleze. Era foarte întuneric, dar se vedeau un drum mare sub noi şi malul abrupt care cobora până la fluviul înghețat.

— Mergeți după mine, ne-a zis. Şi nu faceți niciun zgomot.

Partea a II-a

China

Cealaltă parte a întunericului

Pe malul celălalt nu aveam timp să ne odihnim. Trecuserăm de grănicerii nord-coreeni, dar patrulele chineze puteau oricând să ne prindă şi să ne trimită înapoi peste graniță. Călăuza noastră ne-a spus să nu ne oprim, aşa că eu şi mama am mers în urma sa pe malul înghețat, până la o cocioabă mică şi neluminată. Acolo ne aştepta un bărbat chelios şi voinic.

— Hai, dați-mi hainele de pe voi şi îmbrăcați-vă cu astea, a zis el.

După accentul lui aspru, ne-am dat seama că era unul dintre numeroşii chinezi de origine coreeană care trăiau în Chaingbai. Pe întuneric, ne-am dezbrăcat şi am pus pe noi nişte haine chinezeşti, ieftine. Acum, dacă eram oprite, măcar puteam părea de-ale locului. Călăuza noastră nord-coreeană a rămas cu mine în timp ce intermediarul cel chel a tras-o pe mama după un colț al cocioabei.

— Nu-ți face griji, mi-a spus călăuza. Nu e nicio problemă.

Dar mie nu mi se părea că totul era în regulă. Am auzit-o pe mama rugându-se de omul acela şi au urmat nişte zgomote cum nu mai auzisem niciodată până atunci.

Abia mai târziu am aflat ce se întâmplase. Intermediarul i-a spus mamei că vrea să facă sex cu mine. Ea a trebuit să se gândească rapid la ceva – nu avea cum să-i spună că sunt fiica ei şi că nu am decât 13 ani. Putea să ne trimită înapoi şi riscam să ne prindă grănicerii. Aşa că i-a explicat că eram prea bolnavă, că tocmai fusesem operată şi că mi s-ar rupe firele.

— O să fiu blând, a zis el.

— Nu, nu se poate! a țipat mama.

— Dar care-i problema ta? a întrebat el. Ce te interesează pe tine de fata asta?

— Sunt mătuşa ei, a spus mama. Nu ar fi trebuit să-ți spunem asta.

— Hei, ce se întâmplă aici? a întrebat el. Dacă îmi faceți probleme, vă trimitem frumuşel înapoi în Coreea de Nord, unde o să fiți arestate.

— N-o să vă facem probleme, a zis ea. Ia-mă pe mine în locul ei.

Bărbatul a împins-o pe mama pe o pătură întinsă direct pe pământ, pe care era evident că o mai folosise înainte, şi a violat-o.

Peste câteva minute, intermediarul a apărut de după colț împreună cu mama. Tocmai atunci a oprit o maşină în fața cocioabei. Am urcat toți alături de şofer, eu şi mama în spate, şi am mers o vreme de-a lungul fluviului. Simțeam că ceva nu era în regulă, dar încă nu ştiam ce făcuse mama ca să mă protejeze.

— Umma, ce s-a întâmplat? am întrebat-o. Tot uitam că nu trebuia să-i spun „mamă”.

— Nimic, nu îți face griji, a spus ea, dar tremura toată.

Nu eram obişnuită să merg cu maşina şi curând a început să mi se facă rău de la stomac. Mama m-a pus cu capul în poalele ei şi mi-a strâns mâinile. Dar, când am virat, la un cot al fluviului, mi-a zis să mă uit pe geam. Se vedeau clădirile întunecate de pe malul nord-coreean.

— Uite, Yeonmi-ya. S-ar putea să fie ultima dată când vezi oraşul în care te-ai născut, a zis mama.

Inima mi-a bătut puțin mai repede când am trecut prin dreptul blocului nostru. Ştiam că tatăl meu era acolo, aşteptându-ne să ne întoarcem acasă. Pot să jur că am văzut o luminiță la fereastră, ca un semnal pe care mi l-a transmis tata. Dar mama a zis că doar mi se păruse. Nu fusese nicio lumină.

Următoarea oprire a fost la apartamentul din Chaingbai al intermediarului.

— Ce se întâmplă aici? l-a întrebat mama pe nord-coreeanul cel tânăr care ne fusese călăuză.

— Ascultați-i pe oamenii ăştia şi totul va fi bine, a spus el. Nevasta cheliosului, şi ea de etnie coreeană, la fel ca el, era paralizată de la mijloc în jos. Mama ei locuia cu ei şi avea grijă de ea. În casa intermediarului exista curent electric, iar acum, că ne puteam vedea bine la față, individul s-a înfuriat.

— Astea nu au 18 şi 28 de ani! a urlat el la călăuză.

Mama a început să-l contrazică şi a reuşit să-l convingă pe intermediar că are 34 de ani, când ea avea de fapt 41. Dar, când s-a uitat la mine, şi-a dat seama că nu sunt decât un copil. Intermediarul a dat un telefon şi a început să se certe cu cineva în coreeană. Mi-am dat seama că era vorba despre nişte bani.

Nevastă-sa, care stătea aşezată în pat, urmărind tot ce se întâmplă, ne-a explicat în cele din urmă despre ce era vorba.

— Dacă vreți să rămâneți în China, trebuie să fiți vândute şi să vă măritați, ne-a zis ea.

Am fost şocate. Cum adică „vândute”? Nu îmi puteam închipui că un om putea vinde alt om. Eu credeam că oamenii nu pot să vândă decât câini, găini sau alte animale – nu şi oameni. Şi cum adică „să ne măritām”? Nu îmi venea să cred ce se întâmplă.

Când a văzut că şovăim, nevasta intermediarului şi-a pierdut răbdarea cu noi.

— Hotărâţi-vă acum! Hotărâţi-vă! ne-a cerut ea. Vă lăsaţi vândute sau vă întoarceţi de unde aţi venit. Altă cale nu este.

De când o apucasem pe mama de mâini şi nu mai voiam să-i dau drumul, ceva se schimbase între noi. Din momentul acela, eu aveam să iau deciziile. Mama s-a uitat la mine şi a întrebat:

— Tu ce vrei?

Fără să mă gândesc, am spus:

— Eu vreau să mănânc ceva.

Nu puseserăm nimic în gură toată ziua, iar totul era atât de derutant şi de terifiant, încât nu prea mai puteam să mă concentrez.

— Da, Yeonmi-ya, a zis ea. Dar vrei să te întorci în Coreea de Nord?

M-am gândit puţin. Dacă eram vândute, m-am gândit că măcar aveam să fim în acelaşi sat şi mai vedeam noi ce făceam. Poate o găseam pe Eunmi şi poate mâncam ceva.

— Vreau să rămân în China, am spus.

— Bun, a zis intermediarul cel chelios.

— Ştiţi ceva despre fata mea cea mare, Eunmi? a întrebat mama. Trebuia să plece şi ea în China şi nu am mai auzit nimic de ea.

Intermediarul ne-a spus că trebuia să primească două fete cu câteva zile în urmă, dar că acestea nu mai ajunseseră. El mai încercase o dată şi cu o zi înainte să ajungem noi, dar nu reuşise să ia legătura cu ceilalţi. După părerea lui, fetele erau încă în Coreea de Nord. Dar ne-a asigurat că aveau să ajungă curând în China şi că ne puteam reîntâlni în satul unde trăiau şi ceilalţi fugari.

— Bine, am spus eu. Suntem de acord.

A mai dat un telefon, iar peste puţin timp au venit un chinez foarte gras şi o femeie slăbănoagă, cu accent nord-coreean. S-au tocmit cu cheliosul de faţă cu noi. Grăsanul, Zhifang, era tot un samsar din lanţul de traficanţi care aveau să ne vândă în cele din urmă „soţilor” noştri. Am aflat că o mamă cu o fiică micuţă erau de obicei vândute împreună mult mai ieftin decât două tinere sănătoase care puteau fi vândute separat. Aşa că traficanţii nord-coreeni îl minţiseră pe intermediarul cel chel, iar acum el îl minţea pe chinezul ăsta gras; nu i-a spus că suntem mamă şi fiică, încercând să-l convingă că eu aveam de fapt 16 ani, ca să obţină un preţ mai mare.

Zhifang se tot uita la mine şi zicea:

— Hai, zi-mi câți ani ai de fapt!

Nu am avut cum să-l conving că sunt mai în vârstă pentru că eram foarte mărunțică. Am recunoscut că am 13 ani.

— Ştiam eu! a spus Zhifang.

Până la urmă, s-au înțeles la preț. Mama, care fusese vândută de nord-coreeni cu 500 de yuani chinezeşti, ceea ce însemna cam 65 de dolari (în 2007), a fost cumpărată de Zhifang cu echivalentul a 650 de dolari. Prețul meu inițial era echivalentul a 260 de dolari şi i-am fost vândută lui Zhifang cu 15.000 de yuani, adică aproape 2000 de dolari. Prețul avea să crească de fiecare dată când îi eram revândute altui traficant.

Nu voi uita niciodată umilința crâncenă pe care am simțit-o auzindu-i cum se tocmesc; în câteva ore ajunsesem o marfă. Era un sentiment care trecea dincolo de furie. Încă nu îmi dau seama de ce am acceptat toate astea, poate doar pentru că eram prinse la mijloc între frică şi speranță. Eram amorțite, iar țelul nostru se redusese la nevoile imediate: să scăpăm de granița plină de pericole. Să scăpăm de intermediarul ăla chelios şi oribil şi de nevastă-sa. Să mâncăm ceva şi să lămurim restul mai târziu.

După ce s-au învoit la preț, călăuza nord-coreeană, Zhifang şi femeia au plecat din apartament. Apoi, în sfârşit, mie şi mamei ne-au dat ceva să mâncăm. Nu mi-a venit să cred când soacra intermediarului mi-a pus în față un bol plin cu orez şi nişte castraveți murați picanți. Nu mai văzusem niciodată castravete iarna, mi se părea o minune să gust aşa ceva atunci. Mi se părea cu neputință să mănânc tot orezul acela. În Coreea de Nord, ar fi trebuit să-mi împart mâncarea cu alții şi să las mereu câte ceva şi în castron. Acasă, e nepoliticos şi ruşinos să mănânci tot din farfurie, deoarece ştii că gazda ta va mânca ceea ce rămâne de la tine. Dar acolo, în China, era aşa de mult orez, încât aveai voie să mănânci singur un castron întreg. Iar în coşul de gunoi din acest apartament era mai multă mâncare decât vedeam eu o săptămână întreagă în Hyesan. Dintr-odată, am fost foarte mulțumită de decizia luată.

La ora 5 dimineața, când în jurul blocului viscolul învârtejea ninsoarea deasă, a sosit un taxi care a parcat după colț. Am ieşit din bloc, iar intermediarul cel chel mi-a spus să aştept la poartă. Apoi a împins-o pe mama la pământ şi a violat-o în fața mea, ca un animal. Am văzut teroarea din privirea ei, dar nu puteam face nimic, doar să aştept tremurând, rugându-mă în gând să se termine mai repede. Aşa am aflat eu ce este sexul.

Când a terminat, intermediarul ne-a dus la taxi şi ne-a împins pe bancheta din spate. Eram amândouă şocate şi nu mai puteam să scoatem niciun cuvânt. În maşină mai era o nord-coreeancă, de vreo 30 şi ceva de ani. Tocmai trecuse şi ea granița. Asistenta lui Zhifang, pe care o chema Young Sun, stătea în față, lângă şofer. Young Sun ne-a explicat că mai mergeam undeva înainte de a fi vândute. Eu şi mama ne-am ghemuit una în alta şi am încercat să ne păstrăm calmul. Eu am avut rău de maşină aproape tot drumul şi nu prea a vorbit nimeni cât am străbătut o zonă rurală. La sfârşitul zilei, ne-am oprit în sfârşit la periferia unui oraş care părea mare. Mama nu ştia nici să vorbească, nici să citească în chineză, dar învățase puțină engleză la facultate. A văzut un indicator pe care scria ceva atât cu caractere chinezeşti, cât şi occidentale: eram în Changehun, capitala provinciei Jilin.

Şi aerul părea diferit în China. În Coreea de Nord trăiam într-o ceață de praf şi fum de la gunoaiele cărora li se dădea foc. Dar în China lumea părea mai curată şi simțeai peste tot miros de mâncare gătită delicioasă.

Young Sun locuia împreună cu Zhifang, intermediarul cel gras, într-un cartier cu blocuri modeste – care mie mi se păreau foarte frumoase. După ce ne-au lăsat să intrăm în apartamentul lor, primul lucru care ne-a întrebat ea a fost:

— Ce vreți să mâncați?

— Ouă! am zis eu. Eu vreau să mănânc ouă!

Mai ciugulisem o singură dată dintr-un ou de când fusese arestat tata, de Anul Nou. Dar Young Sun a prăjit cinci ouă întregi şi mi le-a dat să mănânc. În timp ce îmi muiam pâinea proaspătă în bogăția aceea de gălbenuşuri, părerea mea despre China se îmbunătățea şi mai mult.

Mai târziu, am aflat povestea lui Young Sun. În Coreea de Nord fusese un fel de traficant, dar a intrat în datorii şi a rămas fără niciun ban. Zhifang i-a oferit ceva de lucru dacă venea în China să stea cu el. Acum, în loc să transporte el femeile pe care le cumpăra la graniță, o trimitea pe ea. Astfel, ea îşi asuma toate riscurile. Trăia cu el, dar nu erau căsătoriți. Nu avea drepturi şi nici acte de identitate, aşa că putea fi arestată în orice moment şi trimisă înapoi în Coreea de Nord.

Practic, toți cei care au fugit în China trăiesc cu o teamă permanentă. Bărbații ce reuşesc să treacă granița muncesc de obicei pe la ferme pentru o plată de nimic. Nu îndrăznesc să se plângă pentru că fermierul nu trebuie decât să anunțe poliția şi acesta este arestat şi repatriat. Guvernul chinez nu vrea un val de imigranți, nici nu vrea să supere conducerea de la Phenian.

Coreea de Nord nu este doar un partener comercial, ci şi o putere nucleară aflată chiar la granița Chinei şi un tampon important între China şi prezența americană din Sud. Beijingul refuză să le acorde statutul de refugiați fugarilor din Coreea de Nord, etichetându-i drept „imigranți economici” ilegali şi trimițându-i înapoi în țară. Bineînțeles, noi nu am ştiut toate acestea înainte să fugim. Am crezut că vom fi primite cu brațele deschise. Iar în unele locuri chiar am fost – dar nu de autorități.

Exista cerere pentru nord-coreence în zonele rurale ale Chinei deoarece erau prea puține chinezoaice. Strategia statului de control al populației împiedica majoritatea cuplurilor să aibă mai mult de un copil – iar în cultura chineză, băieții sunt mai prețuiți. Tragic este că multe fetițe erau avortate sau, conform grupurilor care apără drepturile omului, ucise în secret la naştere. China a ajuns să aibă prea mulți băieți şi insuficiente femei care să se mărite cu ei la maturitate.

Raportul de bărbați față de femei era dezechilibrat mai ales în zonele rurale, multe localnice fiind atrase de oraşele mari, unde plecau să caute de lucru şi o viață mai bună.

Bărbații cu dizabilități fizice sau mentale nu prea aveau şanse să-şi găsească o soție, ei fiind cei care, împreună cu familiile lor, au creat piața pentru miresele-sclave nordcoreene. Dar miresele nu erau ieftine, costând uneori şi mii de dolari, cam cât câştiga într-un an un fermier mai sărac. Bineînțeles, traficul de persoane şi căsătoriile prin care femeile devin sclave sunt ilegale în China, iar copiii unor astfel de cupluri nu sunt considerați cetățeni chinezi. Asta înseamnă că nu pot merge legal la şcoală, iar fără acte de identitate, nu îşi pot găsi un serviciu când cresc. Tot ce ține de traficul de persoane este inuman, dar acesta continuă să fie o mare afacere în nord-estul Chinei.

După ce eu, mama şi cealaltă nord-coreeancă am mâncat şi ne-am odihnit, Zhifang, care se întorsese şi el de la Chaingbai, a discutat cu noi despre ceea ce avea să se întâmple în continuare. A spus că o să vină alt chinez care ne va duce la țară, unde ne va găsi soți.

— Nu putem fi vândute împreună? a întrebat mama. Ea de fapt este fata mea, nu nepoata mea.

Grăsanul nu a părut surprins să audă asta.

— Îmi pare rău, dar tu şi fata ta veți fi vândute separat, a spus el. Eu am plătit câte un preț separat pentru fiecare dintre voi şi numai aşa pot să-mi recuperez banii.

— Dar fiica mea nu are cum să se mărite, a zis mama. Nu are decât 13 ani.

— Ştii ce, nu îți mai bate capul. Sunt de acord cu tine, e prea mică, a spus Zhifang. Sunt şi eu om, ca tine! Cum aş putea să vând ca mireasă o fetiță de 13 ani?

Ne-a zis că, dacă mama era de acord să fie vândută separat, el şi Young Sun aveau să mă țină la ei până mai creşteam. Între timp, aveau să-i dea mamei un număr de telefon la care mă putea găsi oricând.

Eu şi mama ne-am sfătuit câteva minute şi am căzut de acord că aceasta era probabil cea mai bună soluție la care puteam spera.

Mama a acceptat să fie vândută fără mine.

— Bun, a zis Zhifang. Acum, ce mai vreți să mâncați? Dacă vreți un pepene, vă cumpăr unul mâine.

A doua zi dimineață, Zhifang şi Young Sun m-au scos în oraş ca să văd şi eu pentru prima oară cum e de fapt în China. Am trecut pe lângă nişte magazine şi am văzut un manechin pentru prima dată în viața mea. Nu ştiam dacă e un om viu sau nu.

Young Sun a văzut că mă holbam la el şi a spus:

— Nu e decât o păpuşă, micuțo.

Nu îmi venea să cred că sunt atâtea produse în magazine. Şi erau şi restaurante şi vânzători care aveau tot felul de mâncăruri. Puteai să cumperi porumb copt de pe stradă şi frigărui din fructe pe care le vedeam pentru prima oară. Nu am recunoscut decât o căpşună, pentru că văzusem cândva o poză într-un manual.

— O vreau pe aia! am zis, arătând spre fruct.

Mi-au cumpărat-o şi atunci am gustat pentru prima dată o căpşună. Nu îmi venea să cred că ceva poate avea un gust atât de bun. Aş fi putut să mănânc aşa ceva la nesfârşit. La început îmi făceam griji că toate delicatesele acelea erau prea scumpe, dar noii mei prieteni mi-au spus să nu îmi bat capul cu asta.

Acum eram convinsă că, probabil, China era cea mai minunată țară din lumea asta. Aproape că uitasem ororile din ultimele două zile. Mintea îmi zumzăia de toate lucrurile pe care trebuia să le învăț. Nu îmi plăcea că nu înțelegeam ce vorbeau oamenii în jurul meu, aşa că am rugat-o pe Young Sun să mă învețe câteva cuvinte în mandarină. Primele au fost: Zhe şi shen me, care înseamnă: „Ce este asta?”. Oriunde mergeam, arătam cu degetul

spre ceva şi întrebam: Zhe şi shen me? — iar Young Sun îmi spunea cuvântul în mandarină.

În timpul acelei prime plimbări, Young Sun a trebuit să-mi explice regulile de trafic, ca să nu mă apuc să merg pe carosabil. Noi nu aveam semafoare în Hyesan şi oricum erau foarte puține maşini. Când am fost la Phenian, eram prea micuță ca să observ cum se procedează. Dar aici trebuia să fii atent şi să urmăreşti un anumit semnal înainte să traversezi strada, dacă nu voiai să te calce maşinile. În scurt timp, totul a devenit de-a dreptul copleşitor. Am amețit tot uitându-mă la atâtea culori vii şi la atâția oameni. Mi s-a făcut rău de la mirosul de benzină, de grătare şi de gaze de eşapament şi a fost cât pe ce să vomit pe stradă.

Cei doi m-au dus înapoi la apartament. Când am ajuns, mi-au spus că era timpul să-mi iau rămas-bun de la mama. Zhifang urma să le ducă pe ea şi pe femeia cealaltă la următorul samsar care avea să le vândă mai departe. Dintr-odată, m-am trezit din visare. Mama pleca şi mă lăsa cu nişte străini. Ea a încercat să pară curajoasă în fața mea şi am văzut hotărârea pe chipul ei delicat şi obosit.

— Să fii cuminte, mi-a spus. Să faci curat în casă în fiecare zi şi să le faci mâncare oamenilor ăstora, ca să vadă că merită să te țină aici.

Mi-a arătat numărul grăsanului, scris pe o bucățică de hârtie pe care o ținea, împăturită, în buzunar.

— Te sun cât de repede o să pot. Poate că o s-o găsesc acolo pe Eunmi.

Cu o seară înainte, cei doi intermediari ne dăduseră nişte pâine albă şi proaspătă, chinezească, împachetată într-o pungă de plastic. Era aşa de bună, încât am hotărât să păstrez jumătate din porția mea ca să i-o dau mamei, să aibă ce mânca pe drum. Dar, când m-am dus s-o iau, am descoperit că femeia cealaltă mi-o furase şi o mâncase. Aşa că nu am mai avut ce să-i dau mamei când ne-am îmbrățişat, înainte să plece.

După ce a plecat mama, m-am pus pe plâns, aşa încât, ca să mă mai înveselească, Zhifang şi Young Sun m-au scos la un restaurant ca să luăm cina. Era prima dată când călcam într-un astfel de loc după restaurantul la care fusesem la Phenian cu tata. Nu mai văzusem niciodată bețişoare de unică folosință, iar Zhifang şi Young Sun mi-au arătat cum să le desfac fără să le rup. Apoi au comandat nişte platouri uriaşe cu carne de porc, ardei şi orez prăjit. Am mâncat până ce nu a mai încăput nimic în mine.

În seara aceea, Young Sun a început să îmi dea lecții de igienă. Eu nu mai văzusem niciodată un veceu la care se trage apa, aşa că mi-a arătat cum se

foloseşte. Credeam că trebuie să stai cu picioarele pe el, ca pe closetele ordinare pe care le foloseam în Coreea de Nord. Mi-a arătat cum să mă spăl pe mâini la chiuvetă şi mi-a amintit cum se folosesc corect periuța şi pasta de dinți. Fuseserăm aşa de săraci după arestarea tatii, încât ne spălam pe dinți cu degetul pe care presăram nişte sare. Mi-a mai spus că în China femeile foloseau absorbante când aveau menstruație, pe care le aruncau după folosire. În Coreea de Nord, foloseam o bucățică de pânză subțire pe care trebuia s-o spălăm, aşa că nu puteam ieşi din casă câteva zile pe lună. Când mi-a dat absorbantul acela moale în ambalaj de plastic, habar nu aveam ce să fac cu el. Şi mirosea aşa de frumos, încât îmi venea să-l păstrez pentru altceva. Dar ideea mi s-a părut grozavă, pentru că aşa femeia avea mult mai multă libertate.

În ziua următoare, m-a dus la o baie publică unde femeile fac duş la un loc, în aceeaşi încăpere. Mai văzusem duşuri în filme, dar era prima mea experiență directă. A fost minunat să simt apa caldă stropindu-mă peste tot. Young Sun m-a săpunit bine din cap până în picioare – cu săpun adevărat iar apoi mi-a pulverizat pe păr nu ştiu ce soluție ca să omoare păduchii, după care mi-a pus pe cap o cască de baie. În Coreea de Nord toată lumea avea păduchi şi nu aveai cum să scapi de ei. Aşa că tratamentul acela a fost o mare uşurare pentru mine.

Peste câteva ore, transformarea mea era gata. Când am plecat înapoi la apartament, aveam părul curat. Văzându-mă, Zhifang a zâmbit şi mi-a spus:

Între timp, mama şi femeia care ne-a furat pâinea fuseseră vândute unui da laoban, un „mahăr” din lumea traficanților căruia i se spunea Hongwei. Exista o ierarhie a gangsterilor specializați în traficarea mireselor nord-coreence, începând cu furnizorii din Coreea de Nord, după care veneau angrosiştii, ca intermediarul acela chel din Chaingbai, şi cuplul din Changehun. Şmecherii ca Hongwei se aflau în vârful ierarhiei, iar adesea aveau o întreagă rețea de trepăduşi care lucrau pentru ei.

Hongwei era chinez Han – grupul etnic majoritar din China – şi nu ştia o boabă de coreeană. Era înalt, avea vreo 30 şi ceva de ani, o față lungă şi o claie de păr. Călătoreau cu autobuzul şi cu taxiul tot mai departe în China, dar mama habar nu avea unde merg. S-au oprit să înnopteze într-o casă întunecată şi rece dintr-o zonă rurală. A venit un moş care le-a făcut focul, iar Hongwei i-a arătat mamei prin gesturi că acela era soțul ei; trebuia să se culce cu el. Dar o înşelaseră: era tot un intermediar. Această rețea de

traficanți de persoane se foloseau întotdeauna de femei înainte să le vândă, inclusiv Hongwei. Mama nu a avut încotro, aşa că a acceptat.

A doua zi, Hongwei le-a dus pe mama şi pe cealaltă nordcoreeancă la o casă din zona rurală, lângă oraşul Jinzhou, la vreo 500 de kilometri nord-est de Beijing. Acolo le-a spălat şi le-a dat nişte haine noi şi nişte cosmetice. Femeia cealaltă a fost vândută repede, dar a durat mai mult până a găsit pe cineva potrivit şi pentru mama. În următoarele zile, Hongwei a dus-o să se întâlnească cu diferiți bărbați. Se simțea ca un sac de cartofi la piață în timp ce ei se tocmeau la preț. Bărbații spuneau că e prea slabă sau prea bătrână şi prețul ei tot scădea. O femeie l-a adus pe fiul ei care nu era prea întreg la minte şi a vrut s-o cumpere, dar mama a refuzat. Intermediarii nu le forțează de obicei pe femei să accepte pe cineva, pentru că ştiu că după aceea vor încerca să fugă, iar asta dăunează afacerii lor. Dar, dacă nu se pot înțelege cu ele, le bat sau le dau pe mâna poliției ca să le trimită înapoi în Coreea de Nord.) Până la urmă, a venit o familie de țărani cu un fiu de vreo 30 şi ceva de ani, care rămăsese neînsurat. Mama le-a fost vândută acestora pentru echivalentul a aproximativ 2.100 de dolari.

În ziua aceea, au dus-o acasă la ei, la țară, undeva la dracu-n praznic. Era foarte modestă, construită din piatră tencuită, cu acoperiş metalic. Era la începutul lunii aprilie, aşa încât câmpurile erau brăzdate, gata de a fi cultivate cu porumb şi fasole. Mama nu învățase decât vreo câteva cuvinte în chineză, dar a reuşit să-i dea de înțeles noului ei „soț" că vrea să-mi dea un telefon. La început nu a lăsat-o, dar după câteva zile de plânsete şi rugăminți s-a înduplecat. Am fost foarte fericită s-o aud când a sunat pe celularul grăsanului şi el mi-a întins telefonul.

— Ai văzut-o pe Eunmi? am întrebat-o.

— Nu, fetiță, a spus ea. Nu am mai văzut pe nimeni din Coreea de Nord.

Îmi dădeam seama după tonul vocii sale că era ca vai de ea. Nu mai dormise de câteva zile şi nu ştia cum să spună noii sale familii că are nevoie de nişte somnifere, ca acelea pe care le lua acasă când îşi permitea să le cumpere. Acum îi părea rău că mă părăsise. Aşa nu mai putea să mă protejeze şi nici pe sora mea nu o găsise. Am încercat s-o încurajez, spunându-i să nu-şi facă griji, pentru că eu eram bine, iar ea avea un număr de telefon unde putea să mă găsească oricând.

După aceea a mai putut să dea telefon abia după mai multe săptămâni. Familia aceea îşi ținea sub cheie telefonul, banii, chiar şi mâncarea. Ea a descoperit că trebuia nu doar să fie nevasta acelui fermier chinez, ci şi

sclavă pentru toată familia lui. Trebuia să gătească, să facă curat şi să muncească la câmp. I-a rugat de nenumărate ori s-o lase s-o sune din nou pe fetiţa ei, dar, oricât plângea, lor nu le păsa. Pentru ei, era la fel ca animalele de la fermă, nu om.

13

Pact cu diavolul

Mama mea plecase abia de trei zile când Zhifang a încercat să mă violeze. Apartamentul lui avea două dormitoare despărţite de un hol. Eu dormeam în camera aflată vizavi de cea a lui Zhifang şi Young Sun când s-a băgat în patul meu pe întuneric. Mirosea a băutură şi i-am simţit mâinile aspre pe mine. Am fost aşa de şocată, încât am început să-l lovesc cu picioarele, chinuindu-mă să scap din strânsoarea lui.

— Potoleşte-te! a şoptit el. O s-o trezeşti!

— Dacă nu-mi dai drumul, ţip! am zis.

Aşa că m-a lăsat în pace, fără nicio tragere de inimă, şi s-a întors la prietena lui, care dormea.

Peste vreo două zile, a încercat din nou. De data asta a îmbătat-o bine pe Young Sun, care a adormit buştean, apoi a venit în camera mea în toiul nopţii. Şi de data asta m-am luptat cu el – îl loveam cu picioarele, ţipam şi muşcam. Credeam că singura modalitate de a mă salva era să mă port ca o nebună. Eram aşa de sălbatică, încât şi-a dat seama că va trebui să mă bată ori chiar să mă omoare ca să termine ce începuse. Iar apoi nu aş mai fi avut nicio valoare. Aşa că s-a lăsat păgubaş.

— Bine, a zis. Dar nu mai poţi să rămâi în casa asta. O să te vând unui ţăran.

— Foarte bine, i-am spus. N-ai decât să mă vinzi.

Câteva zile mai târziu, a venit să mă ia bărbatul acela care o cumpărase şi o revându-se pe mama.

Hongwei nu era numele lui adevărat, dar, oricum, nu era adevărat nimic din ce spunea. Mi-a zis că are 26 de ani, dar de fapt avea 32. Nu ştia care este vârsta mea reală deoarece grăsanul de Zhifang îi spusese că am 16 ani. Toată lumea minţea.

Eu încercam să învăţ chineză, dar încă nu înţelegeam mare lucru. Iar Hongwei nu putea să comunice cu mine decât prin gesturi. M-a dus la un restaurant chinezesc ca să luăm micul dejun înainte de lunga noastră călătorie. Dar eu eram aşa de speriată, că îmi tremurau mâinile. Fiecare intermediar pe care îl întâlnisem în China încercase să mă violeze şi am

presupus că nici ăsta nu era mai breaz. Hongwei îmi tot făcea semn să mănânc, dar eu nu eram în stare. Chiar dacă eram încă slabă şi subnutrită, îmi pierise pofta de mâncare. Pentru mâncare venisem în China, iar acum chiar şi gândul la mâncare îmi făcea greață.

Am schimbat mai multe autobuze până am ajuns pe teritoriul lui Hongwei, care se întindea de la vechiul oraş Chaoyang până la agitatul port Jinzhou. Autobuzele opreau des, iar într-o stație a urcat un om ca să le vândă înghețată pasagerilor. Hongwei mi-a cumpărat şi mie una. Nu mai mâncasem de mult aşa ceva şi, brusc, mi-a revenit pofta de mâncare. Nu îmi venea să cred că poate exista ceva aşa de delicios. Am mâncat-o pe toată şi am continuat şi după aceea să-mi imaginez că mănânc înghețată.

În noaptea aceea am rămas la un han dintr-un orăşel de lângă Jinzhou. Când am ajuns în seara aceea, eram iarăşi atât de întoarsă pe dos, încât nu puteam să mănânc. Aşa că Hongwei m-a luat cu el până la un magazin ca să cumpere nişte provizii. Am priceput că voia să aleg eu ce lucruri aveam nevoie, dar eu nu mai văzusem niciodată asemenea produse de lux, aşa încât am încercat să-i spun că nu îmi trebuie nimic. A ales el o periuță de dinți foarte ochioasă, un săpun şi un prosop frumos, brodat. A văzut că am pielea aspră din cauza malnutriției şi a vântului rece şi uscat care bătea în Coreea de Nord iarna, aşa că mi-a cumpărat şi o loțiune hidratantă. Lucruşoarele astea erau aşa de frumoase, încât am început să mă mai destind.

Când am ajuns la han, mi-a arătat un fel de telefon celular cum nu mai văzusem niciodată până atunci. Nu numai că puteai să vorbeşti la el, ci ascultai şi muzică şi avea şi o cameră cu care făceai poze. Hongwei tocmai îmi arăta cum poți să vezi filmulețe, când, brusc, a apărut mama pe ecran, făcând cu mâna şi spunând „Bună”. M-am emoționat teribil, nu îmi venea să-mi cred ochilor.

— Umma! Umma! am strigat către telefon, smulgându-i-l din mână.

Eu am crezut că vorbeşte cu mine, aşa că încercam să-i răspund. Hongwei a fost şocat. Habar nu avea că femeia pe care tocmai o vânduse era mama mea. Ca şi mie, îi arătase şi ei telefonul şi făcuse un filmuleț cu ea ca să-i demonstreze cum funcționează.

Când mi-am dat seama că mama nu vorbea cu mine prin telefon, mi s-a frânt inima. Dar mi-a făcut bine să-i văd chipul şi m-am gândit că asta înseamnă că în curând o voi vedea în carne şi oase.

Mai târziu, Hongwei mi-a spus prin gesturi că el este soțul meu, aşa că trebuie să mă culc cu el. Apoi a încercat să mă violeze.

Şi de data asta m-am luptat, dând din picioare, țipând şi muşcând ca o nebună.

Făceam atâta gălăgie, încât sunt sigur că se auzea ca şi cum era cineva omorât în camera noastră. Hongwei a renunțat şi s-a culcat. Eu mi-am petrecut noaptea cu spatele lipit de perete, cu ochii larg deschişi, aşteptându-mă ca el să încerce din nou.

În dimineața următoare, Hongwei a încercat să mă îmbuneze cu daruri şi cu vorbă dulce. M-a dus la un magazin şi mi-a cumpărat o pereche de blugi, un pulover şi nişte tenişi. Mai văzusem încălțări din acelea când mă mai uitam pe furiş la emisiuni chinezeşti în Coreea de Nord. Fusese visul meu să am şi eu o pereche. Acum visul mi se împlinise, dar tot nefericită eram. Începeam să-mi dau seama că nici toată mâncarea şi toți tenişii de pe lumea asta nu mă puteau face fericită. Lucrurile materiale nu aveau nicio valoare. Îmi pierdusem familia. Nu eram iubită, nu eram liberă şi nu eram în siguranță. Eram în viață, dar nu mai exista nimic pentru care viața să merite trăită.

După ce am stat o zi în orăşelul acela, Hongwei a plătit un taxi să ne ducă în Jinzhou. Închiriase un apartament cu un singur dormitor dintr-o clădire cu patru etaje aflată într-un cartier vechi, aproape de grădina zoologică şi de un parc mare. Mie mi se părea că arată bine, dar eram îngrozită să stau acolo cu Hongwei. A mai încercat o dată să mă violeze. Şi de data asta, m-am luptat cu el ca şi când nu mai aveam nimic de pierdut, de parcă eram posedată. Eram atât de înfricoşată şi de furioasă, încât, şi dacă mă atingea din întâmplare în timp ce dormeam, începeam să țip şi să plâng aşa de tare, că nu mai puteam să mă opresc. O țineam aşa până ce aproape îmi pierdeam cunoştința şi cred că l-am cam speriat. Hongwei şi-a dat seama că nu mă putea avea cu forța decât dacă era dispus să mă distrugă.

Aşa că m-a încuiat într-o cameră din apartament, unde am rămas câteva zile sau câteva săptămâni – habar nu am cât. Deschidea uşa doar ca să-mi aducă mâncare. Dar tot nu m-am dat pe brazdă. Prin urmare, într-o bună zi s-a hotărât să-mi arate cam care era situația mea de fapt.

Am mers vreo două-trei ore, până la o casă de la țară unde Hongwei mi-a făcut cunoştință cu o tânără nord-coreeancă însărcinată care trăia cu un chinez. Hongwei a pus-o să traducă, să fie sigur că înțeleg ce îmi spune:

dacă refuzam să mă culc cu el, avea să mă vândă unui țăran. Voia să pricep că îmi oferă o alternativă mult mai bună.

— N-are decât să mă vândă, i-am spus fetei.

Hongwei a clătinat din cap neîncrezător. M-a lăsat singură cu ea, ca să mă mai gândesc. Ea mi-a spus că Hongwei se aştepta să obțină un preț bun pe mine pentru că eram virgină şi, evident, foarte tânără.

M-am gândit că pot să am încredere în fața aceea pentru că eram amândouă nord-coreence şi avea să-i fie milă de mine.

— Mă salvezi? am întrebat-o. Poți să mă ajuți să fug şi s-o găsesc pe mama mea?

Ea a vorbit cu soțul ei, iar el a fost de acord. Am pus la cale un plan. Când Hongwei nu era atent, m-am strecurat pe uşa din spate, am sărit un gard şi am fugit până la o casă veche şi dărăpănată din pădure. Peste puțin timp a venit după mine şi soacra chinezoaică a fetei. După câteva ore, a venit un bărbat pe o motocicletă ca să mă ducă la o casă din creierii munților ce îi aparținea unei rude a lor.

Când am ajuns acolo, mi-am dat seama că fusesem păcălită. Nord-coreeanca şi soțul ei mă furaseră de la Hongwei, iar acum încercau să mă vândă ei. Au venit să mă vadă, în munți, împreună cu alt intermediar, şi fata mi-a spus:

— Dacă eşti de acord să te culci cu bărbatul ăsta, o să-ți găsească un soț tânăr şi bogat dintr-un oraş mare. Nu va trebui să te măriți cu un țăran.

Am zis nu. Le-am spus că mai bine mor decât să accept aşa ceva. Nord-coreeanca a rămas cu mine cam o săptămână, încercând să mă convingă să mă las vândută. Am avut ocazia să-mi exersez chineza în tot acest timp şi am învățat repede.

Între timp, Hongwei îi chemase pe unii dintre prietenii lui infractori ca să-l ajute să mă găsească. Patrulau cu motocicletele prin toată zona, scotocind prin case şi şoproane, în speranța că or să-mi găsească ascunzătoarea. Cei doi soți care m-au furat i-au spus lui Hongwei că fugisem, dar el nu i-a crezut. A încercat să-i amenințe ca să pună din nou mâna pe mine, dar ei au ținut-o pe-a lor. Chinezul care mă dusese cu motocicleta chiar s-a oferit să-i ajute să mă caute.

Prin relațiile lui din lumea traficanților, Hongwei a aflat până la urmă unde fusesem ascunsă. Le-a făcut celor doi soți o propunere: dacă nu cooperau cu el, urma să-i reclame la poliție, iar fata avea să fie trimisă înapoi în Coreea de Nord. Dar, dacă mă aduceau înapoi vie şi nevătămată, avea să le plătească o răscumpărare. Ei au acceptat. Aşa că Hongwei m-a cumpărat de două ori. Nu am aflat niciodată exact câți bani a dat, dar ştiu că a plătit mai scump decât atunci când mă cumpărase de la Zhifang.

Când a apărut alt bărbat pe motocicletă la ascunzătoarea mea din munți, am crezut că sunt în sfârşit salvată. Însă el m-a dus în oraş, unde mă aştepta Hongwei împreună cu o gaşcă de indivizi fioroşi.

— Eşti bine? m-a întrebat Hongwei. Ți-au făcut ceva rău?

Am dat din cap că nu. Acum înțelegeam mai bine ce spunea, dar nu voiam să vorbesc cu el.

De obicei, când miresele-sclave nord-coreence fug de samsarii care le-au cumpărat, sunt bătute cu sălbăticie sau chiar ucise. Dar Hongwei nu a făcut asta. Părea aşa de bucuros că mă găsise, încât le-a făcut o mare cinste la restaurant tuturor infractorilor care îl ajutaseră să mă caute. Am plecat cu autobuzul spre Jinzhou în aceeaşi seară.

Când am plecat din autogară către apartament, mă simțeam foarte puternică şi calmă, pentru că deja luasem decizia să mă sinucid, neputând accepta o astfel de viață. Toate celelalte îmi scăpaseră de sub control, dar asta era o ultimă alegere pe care puteam s-o fac. Plângeam în fiecare zi de când plecasem din Coreea de Nord, plânsesem aşa de mult, încât nu credeam că mai am lacrimi. Dar în ultima zi a vieții mele nu aveam să mai plâng.

Tocmai când eu renunțasem, Hongwei era plin de speranță. Nu era el credincios, dar din când în când se mai ruga la Buddha. Mie ideea de religie îmi era cu totul străină. În Coreea de Nord, nu îi veneram decât pe dictatorii Kim şi credeam în juche, doctrina naționalistă a autodeterminării inventată de Kim Ir Sen. Practicarea oricărei alte religii este strict interzisă şi poate să te coste viața. Dar în Coreea de Nord sunt foarte apreciate ghicitoarele (deşi nu sunt aprobate oficial), iar mulți oameni sunt superstițioşi când vine vorba de anumite date şi numere.

Aşa că înțelegeam firea extrem de superstițioasă a lui Hongwei. Şi-a numărat paşii până la apartament, iar când am ajuns, a ars tot atâtea hârtii funerare – un fel de bancnote false care sunt trimise pe lumea cealaltă ca

ofrande închinate strămoşilor. Spera că asta îi va purta noroc cu mine. Dar nu a mers.

A încercat din nou să mă violeze. Mi-a țintuit brațele de pat, dar l-am muşcat, l-am lovit tare cu picioarele şi am scăpat. Am fugit în bucătărie şi am înşfăcat un cuțit, apoi mi l-am pus la gât şi am ieşit pe balcon.

Strigam la el în coreeană:

— Dacă te apropii de mine, sar!

Nu înțelegea ce îi spun, dar a văzut în ochii mei că eram hotărâtă să mă omor. Hongwei mi-a vorbit cu voce blândă, spunând Biedong, biedong, care înseamnă „Nu mişca” în chineză. Folosea cuvinte simple pe care puteam să le înțeleg şi se ajuta de gesturi ca să-mi propună ceva.

— Tu fii soția mea, zicea. Mama vine. Tata vine. Sora vine.

Brusc, mi-a atras atenția. Am lăsat încet cuțitul jos. Ne-am aşezat şi, folosindu-se tot de pantomimă şi de cuvinte simple, mi-a prezentat oferta lui: dacă eram dispusă să trăiesc cu el ca xiao-xifu sau „nevestică” – adică amantă avea s-o găsească pe mama şi s-o răscumpere. Apoi avea să-l caute pe tatăl meu în Coreea de Nord şi să plătească un intermediar ca să-l aducă în China. Şi avea să mă ajute s-o caut şi pe sora mea.

Iar dacă nu acceptam? Evident că nu putea să mă vândă, aşa că avea să mă dea pe mâna poliției chineze. Eu nu aş fi permis să se ajungă până acolo, bineînțeles.

În momentul acela nu puteam gândi prea logic, dar mi-am dat seama că am ocazia să fac ceva nu doar pentru mine. Aproape toată viața mea nu mă gândisem decât la mine. Dar acum aveam şansă de a-mi pune familia pe primul loc, călcându-mi pe mândrie. Eram gata să mor ca să evit ruşinea de a fi violată. Dar acum mai aveam o opțiune: să mor ca o egoistă ori să-mi salvez familia.

Dar mai întâi trebuia să mă gândesc bine: puteam să am încredere în omul acela?

De când plecasem din Coreea de Nord, toată lumea mă mințise. Dar ceva în felul cum mi-a prezentat Hongwei acest târg m-a făcut să cred că era sincer. La urma urmei, nu se lăsase până nu mă găsise când am fugit. Ştia că, dacă nu se ține de cuvânt, aveam să mă omor, iar în felul lui barbar, părea să țină cu adevărat la mine.

Până la urmă, chiar nu am avut de ales.

Mult timp am considerat că a fost o negociere de afaceri, nu un viol. Abia acum, după mai multă vreme, pot accepta adevărata semnificație, cu toate

implicațiile sale teribile. Abia trecuseră şase luni de când împlinisem 13 ani şi eram foarte măruntică pentru vârsta mea. Când Hongwei s-a împins în mine, am crezut că o să mă rupă în două. Eram aşa de înfricoşată, iar actul în sine a fost atât de dureros, dezgustător şi violent, încât m-am gândit că nu se poate să mi se întâmple aşa ceva în realitate. După o vreme chiar am avut impresia că îmi părăsisem corpul şi că stăteam pe podea, lângă pat. Mă uitam la mine, dar nu eram eu.

Imediat ce Hongwei a terminat cu mine, m-am dus în baie şi am stat sub duş mult timp, poate chiar ore întregi. Mă simțeam foarte murdară. Eram copleşită de disperare. Mi-am frecat pielea până a dat sângele, iar asta m-a făcut să mă simt puțin mai bine. Am descoperit că durerea fizică îmi alină durerea interioară, iar pentru o vreme am prins obiceiul să mă ciupesc şi să mă zgârii cu o cârpă aspră. Câteodată numai aşa puteam să scap de durerea care îmi sfâşia inima.

Când Hongwei a venit să vadă de ce curge apa la duş de atâta vreme, m-a găsit pe podeaua băii, fără vlagă şi pe jumătate înecată. Nu a scos nicio vorbă când m-a luat în brațe şi m-a dus înapoi în pat, dar vedeam că îi curg lacrimi pe obraji.

Simțeam că îmi pierd mințile. Actul sexual era atât de respingător, încât vomam în fiecare noapte. Mult timp nu am putut să mănânc decât vreo câteva linguri de orez pe zi. În cele din urmă am fost cuprinsă de un fel de amorțeală, iar Hongwei a crezut că îmi revin. Dar eu făceam gesturile unui om viu, dar privindu-mă de la distanță, ca şi cum jucam un rol într-un film care părea să nu se mai termine niciodată. Iar tot ce rămânea în mine era o ură mocnită față de bărbatul acela. Îmi imaginam că îl omor în timp ce doarme şi apoi fug. Dar unde m-aş fi dus atunci? Şi cine altcineva îmi putea salva familia?

— O s-o găsim în curând pe mama ta, mi-a spus Hongwei într-o dimineață. Dar trebuie să faci şi tu ceva în plus. Va trebui să mă ajuți cu afacerile mele.

Eram în China doar de două luni când am început să lucrez pentru Hongwei. El a adus două nord-coreence în apartament, iar eu am stat de vorbă cu ele şi am reuşit să mai traduc câte ceva. Le-am spălat, aşa cum mă spălase Young Sun pe mine, le-am ales haine şi cosmetice şi le-am dat lecții de igienă. Spre deosebire de mine şi de mama, fetele acelea ştiau că aveau să fie vândute în China când fugiseră din țară. Nu le păsa, au zis ele. Mai bine aşa decât să moară în Coreea de Nord.

Hongwei m-a luat cu el ca să-l ajut să le vândă pe femeile acelea undeva la țară. După ce a încheiat tranzacția, ne-am întors în satul unde o vânduse pe mama, iar eu l-am cunoscut pe „soțul” ei chinez. Deja ştiam destulă chineză ca să-i spun că voiam s-o răscumpăr pe mama. Ne-am tocmit la preț – a fost prima mea tranzacție adevărată. Hongwei a plătit vreo 2000 şi ceva de dolari ca s-o răscumpere pentru mine, iar eu m-am bucurat în sinea mea că ieşise în pierdere.

Câteva zile mai târziu, ne-am întâlnit cu familia aceea într-un loc secret din zona rurală, ca să facem schimbul. Era iunie şi iarba crescuse înaltă. Mama m-a zărit de departe şi a alergat pe drumeag ca să mă strângă în brațe. Habar nu avea ce mi se întâmplase sau că veneam s-o iau de acolo. La un moment dat reuşise să-l mai sune pe ascuns pe grăsanul de Zhifang din Changehun, dar el nu i-a spus decât că nu mai eram acolo. Eram aşa de fericite că ne vedem din nou, încât nu ne mai puteam opri din plâns. Era pentru prima dată când zâmbeam şi mă simțeam vie după multe săptămâni.

După vechiul ei obicei, mama m-a luat în cârcă, să ne jucăm de-a călușul, ca atunci când eram mică.

— Ia să văd cât a mai crescut maimuțica mea cât am fost eu plecată, a spus ea. Dar eu nu mai eram maimuțica ei. Mai târziu mi-a zis că aproape nici nu mă recunoscuse cu tot machiajul acela şi hainele mele noi. Nici măcar eu nu mă recunoşteam. Nu mai arătam ca un copil, iar toată copilăria din mine dispăruse. Parcă nu mai aveam sânge în vene şi devenisem alt om. Nu mai simțeam milă, nici pentru fetele pe care îl ajutasem pe Hongwei să le vândă, nici pentru mine. Singurul meu țel era acum să-mi reunesc familia.

De sora mea nu se ştia nimic. Hongwei ne-a spus că îi întrebase pe ceilalți intermediari dacă ştiau ceva despre ea, dar nu aflase nimic. A fost o dezamăgire pentru mine, dar încă aveam speranțe că şi-ar putea folosi rețeaua ca s-o găsească. Iar curând aveam să-l vedem din nou pe tata.

Mama a plecat de la ferma aceea îngrozitoare fără să se uite înapoi. Ne-am întors toți trei la Jinzhou.

Tot îl uram pe Hongwei, dar m-am învățat să trăiesc cu el. Uneori a fost foarte dur cu mine la început, dar cu timpul a devenit mai blând şi cred că a ajuns să mă respecte, să aibă încredere în mine şi, în felul lui, să mă iubească.

Şi lui îi fusese greu în viață. Hongwei s-a născut la o fermă aflată la vest de Chaoyang, un oraş străvechi cu temple budiste, parcuri, zgârie-nori şi

găşti de stradă. Pe la vreo 12 – 13 ani, a fugit la oraş şi a intrat într-o bandă care controla un lanț de cluburi de karaoke. Nu erau genul de baruri prietenoase unde te duci şi cânți, cum mai poți găsi la Seul sau în alte oraşe. Erau locuri în care femeile nu te serveau doar cu băuturi. Hongwei nu a făcut niciodată cine ştie ce studii, dar ştia să scrie şi să citească şi era foarte isteț. Până la 15 ani, ajunsese şeful bandei şi avea propriul imperiu karaoke. S-a folosit de relațiile lui ca să se implice în tot felul de afaceri cu restaurante şi proiecte imobiliare. Cu vreo doi ani înainte să fug din Coreea de Nord, şi-a lărgit sfera de interese, apucându-se şi de trafic de persoane. Un timp, de aici se câştigau foarte mulți bani.

În Chaoyang, Hongwei avea o nevastă chinezoaică şi doi copii, un băiat şi o fată. Aceasta, am aflat mai târziu, era doar cu un an mai mică decât mine.

După ce Hongwei a răscumpărat-o pe mama, ea i-a spus că nu aveam de fapt decât 13 ani, nu 16. Nu mă gândisem niciodată să-i zic câți ani am, deoarece nu credeam că o să conteze. Dar el a părut şocat.

— Nu m-aş fi culcat cu ea dacă ştiam că e aşa de mică, a spus el.

Nu ştiu dacă spunea adevărul, dar după aceea s-a purtat mai blând cu mine şi aproape că am început să-l consider om. Dar tot aşteptam să-şi respecte toate promisiunile, inclusiv să-l salveze pe tata din Coreea de Nord. Hongwei cunoştea nişte oameni la Chaingbai, printre care şi nişte femei care treceau diferite lucruri peste graniță. Ele erau plătite pentru a le duce bani unor nord-coreeni ale căror rude din afara țării voiau să-i ajute. Introduceau în țară şi telefoane mobile chinezeşti, pentru ca familiile care erau separate să poată ține legătura. Era foarte periculos, dar se putea aranja dacă plăteai cât trebuie.

În august, Hongwei a plătit-o pe una dintre femeile acestea să-l găsească pe tata.

Un dar de ziua mea 15 august este o mare sărbătoare în Coreea de Nord pentru că se celebrează ziua în care s-a predat Japonia în 1945. În acea zi din 2007, femeia pe care o plătiserăm l-a găsit în sfârşit pe tatăl meu, în vechiul nostru apartament de la marginea Hyesanului. Nu avea telefon şi l-am fi pus în pericol încercând să-l contactăm altfel. Aşa că femeia i-a dat un telefon mobil chinezesc. El stătea ghemuit pe balcon, privind fluviul Yalu, când l-am sunat, la ora stabilită.

— Abuji? Sunt Yeonmi! Eu şi Umma suntem bine. Tu cum eşti?

La celălalt capăt al firului s-a aşternut tăcerea. Nu îi venea să creadă că îmi aude vocea după cinci luni nesfârşite.

— Sunt bine, fetițo, a spus el în cele din urmă. Mă bucur aşa de tare că te aud! Voi unde sunteți?

Nu puteam vorbi prea mult, pentru că poliția monitorizează mereu convorbirile ilegale. Am reuşit să-i spun doar că suntem în China şi că eu şi mama suntem bine. Încă nu o găsiserăm pe Eunmi, dar o căutam în continuare.

— Mi-e foarte dor de tine, tata, i-am zis. O să te aduc în China. O să plătim o călăuză să te aducă la noi.

— Vă rog, nu vă faceți griji pentru mine, a spus el.

— Tata, tu vino aici, am zis eu. Mă ocup eu de tot.

— Am spus că o s-o căutăm pe Eunmi împreună când ajunge.

— Bine, a zis el. O să vin.

A plâns toată noaptea după ce a plecat femeia aceea de la el.

Tata ne-a căutat mult timp după ce am fugit din țară. S-a întors la adresa pe care mi-o lăsase Eunmi şi a aflat că femeia care ne traficase se numea Jo Yong Se. Când i-a cerut să-i spună ce se întâmplase cu soția şi fiicele lui, ea a recunoscut că ne trimisese în China pe mine şi pe mama. Dar Yong Se susținea că de Eunmi nu ştia nimic. Tata nu ştia ce se întâmplase cu noi după ce am trecut granița. Tot ce i-a spus Yong Se a fost că plecaserăm într-un loc unde aveam ce să mâncăm. Nu mai putea decât să spere că aveam să luăm legătura cu el.

După plecarea noastră, fratele lui şi fostul nostru vecin au găsit o femeie care să stea la el, să-i facă mâncare şi curat. Toți s-au gândit că mama nu o să se mai întoarcă niciodată. El ne-a spus că nu mai putea nici să doarmă, nici să mănânce, nici să se oprească din plâns.

Între timp, mulți dintre cei care ne cunoşteau au crezut că tata ne trimisese în China. La urma urmei, era un om deştept şi avea multe relații. Cum adică nu ştia unde plecaserăm?

Adolescentele care locuiau în apartament cu noi credeau că tata le putea ajuta şi pe ele să plece în China. Erau sărace şi disperate. El le-a spus că nu poate să le ajute, dar ele s-au tot rugat de el, zicându-i că nu mai puteau trăi în Coreea de Nord.

În cele din urmă, el a acceptat să le ajute, cu condiția să-i spună mamei lor că pleacă. Le-a dat adresa lui Yong Se şi fetele au plecat cu ajutorul ei, dar fără să-i spună mamei lor. Ştiau că ea nu le-ar fi lăsat niciodată să plece.

Când a văzut că fetele ei au plecat, ea a dat vina pe tata. Mai târziu el i-a spus mamei că Yong Să îi dăduse 100 de yuani, bani chinezeşti care valorau cam 13 dolari, pentru că îi trimisese fetele. A zis că i-a părut rău că o făcuse să sufere aşa de mult pe mama fetelor. Dar nu ştia că sunt vândute ca mirese – sau că asta păţiserăm şi eu, şi mama. El credea că nişte chinezi bogaţi plăteau ca să adopte nordcoreence.

A mai durat şase săptămâni ca să aranjăm fuga tatii. Ştiam că era încă foarte bolnav, deşi credeam că asta e din cauză că munceşte prea mult şi nu mănâncă destul. Când am vorbit din nou cu el, i-am spus că în China aveam să-i dau să mănânce şi să-l pun din nou pe picioare.

— Da, desigur, a zis el.

Era mereu foarte optimist şi nu se plângea niciodată că îl doare ceva. Dar îi simţeam slăbiciunea în glas. Nu mai aveam timp de pierdut.

Ajunseseră să-mi placă apartamentul nostru drăguţ şi cartierul din Jinzhou unde locuiam, unde puteam să mă bucur de parcul şi de piaţa din apropiere. Dar nu a trecut mult şi ne-am mutat din nou.

Pe strada principală din faţa clădirii noastre era o florărie care mă fascina, pentru că nu mai văzusem niciodată aşa ceva. În Coreea de Nord, dacă vrei flori, te duci şi îţi culegi. Dar aici erau magazine speciale, pline cu flori minunate. Uneori intram în florărie numai ca să inspir parfumul dulce şi înţepător, chiar dacă nu cumpăram niciodată nimic. Florăreasa mă cunoştea de-acum. Curând a început să-mi zâmbească şi să-mi facă cu mâna de fiecare dată când mă vedea. Asta mă nelinişte deoarece ştiam că, dacă descoperă cineva că sunt nordcoreeancă şi că mă aflu ilegal în China, avea să ne caute poliţia. Când i-am spus lui Hongwei despre asta, a făcut bagajele şi ne-am mutat chiar a doua zi. Oricum probabil că am fi plecat curând, pentru că era riscant să stăm prea mult într-un loc.

Ne-am mutat într-o garsonieră mare, cu bucătărie şi baie, în altă zonă a oraşului. Câteodată aveam şi câte nouă femei în casă, care dormeau pe podea, aşteptând să fie vândute.

În timp ce mama rămânea să aibă grijă de casă, Hongwei mă trimitea să-i rezolv treburile, aşa cum se folosise şi Zhifang de Young Sun. Eu eram cea care îşi asuma toate riscurile, călătorind prin zona rurală cu refugiate ilegale. Trebuia să mă prefac că sunt mult mai mare, pentru că femeile nu ascultau de o fetiţă de 13 ani. Treaba mea era să le fiu interpret, să cumpăr bilete ori să plătesc taxiuri cu care să le aduc înapoi la Hongwei şi să le conving să coopereze dacă voiau să rămână în China. După ce se întâlneau

cu potențialii lor soți, le spuneam bărbaților că ele vor învăța chineză, aşa cum învățasem şi eu, şi că le vor fi soții credincioase. Femeilor le spuneam că bărbații aceia erau oameni de treabă şi bogați, aşa că le puteau trimite bani rudelor lor.

Încercam să uşurez situația femeilor pe care le vindeam, dar nu reuşeam întotdeauna. Intermediarii erau violatori şi gangsteri, iar multe dintre femei au avut foarte mult de suferit. O tânără de vreo 25 de ani sărise de pe un pod în apele înghețate ale unui râu în timp ce fugea din țară. Când a ajuns la Changehun, nu îşi mai putea mişca jumătatea inferioară a corpului. Mi-a spus că Zhifang o violase chiar şi aşa. Hongwei a reuşit totuşi să i-o vândă unui țăran. A fost oribil. Din păcate, erau multe cazuri ca al ei, iar unele chiar mai grave.

Mă dezgustă să mă gândesc ce a trebuit să facem eu şi atâtea alte fete şi femei ca să supraviețuim în China. Mi-aş dori să nu fi trecut niciodată prin toate astea şi să nu mai vorbesc niciodată despre aceste întâmplări. Dar vreau să afle toată lumea adevărul şocant despre traficul de persoane. Dacă guvernul chinez ar pune capăt politicii sale nemiloase de a-i trimite pe refugiați înapoi în Coreea de Nord, atunci intermediarii nu ar mai avea puterea de a le exploata şi de a le înrobi pe aceste femei. Dar, desigur, dacă nici Coreea de Nord nu ar fi iadul pe pământ, nici femeile nu ar mai fi nevoite să fugă din țară.

De cele mai multe ori Hongwei le vindea chinezilor mirese, dar uneori femeile îi cereau să le vândă unor proxeneți, pentru că din prostituție puteau câştiga bani pe care să-i trimită familiilor lor rămase în țară. Când am ajuns eu în China, habar nu aveam ce este o prostituată. Apoi, într-o zi, Hongwei m-a luat cu el într-un port maritim cețos care se numea Huludao, unde veneau mulți sud-coreeni şi alți turişti pentru sex ieftin. O ducea pe o femeie la un bordel şi avea nevoie de mine ca interpret.

Bordelul din Huludao era condus de o chinezoaică între două vârste, care nu mai ştia ce să facă să-mi intre în voie. Mi-a arătat masa frumoasă pe care o avea în biroul ei şi m-a condus într-un tur al holurilor mărginite de cămăruțe cu perdele, în care nu încăpea decât un pat mic. Era şi o sală de duşuri, deşi nu înțelegeam de ce o foloseau oamenii ziua în amiaza mare.

Acolo am cunoscut mai multe nord-coreence, printre care şi o fată frumoasă din Phenian care lucra la bordel de şapte ani. Toate mi-au spus că era un loc grozav dacă voiam să fac bani, plus că puteam să mănânc kimehi şi alte mâncăruri coreene în fiecare zi şi să cunosc tot felul de sud-coreeni.

Ideea asta m-a încântat, pentru că voiam să cunosc şi eu un sud-coreean care să vorbească cu accentul acela minunat, ca aceia pe care îi văzusem pe casetele video. Fetele îmi prezentau totul în roz, iar matroana mi-a spus că pot să lucrez la ea dacă vreau.

Când i-am spus lui Hongwei că vreau să rămân cu doamna aceea de treabă, mi-a zis:

— Ai înnebunit? Să nu te gândeşti vreodată să lucrezi într-un loc ca ăsta!

— Nu, vreau să mă vinzi ei! am spus.

Atunci mi-a dat o palmă.

— Tu chiar nu pricepi nimic din ce-ți spun!

Şi-a terminat treaba şi m-a scos de acolo cât de repede a putut.

Am mai mers la Huludao de mai multe ori în lunile următoare şi am aflat în ce m-aş fi băgat dacă rămâneam acolo. Clienții plăteau cam cinci dolari ca să se culce cu femeile acelea, iar ele aveau voie să păstreze doar un dolar. De fapt, era un procent foarte bun pentru un bordel şi de aceea voiau femeile să lucreze acolo. Dar trebuia să faci sex şi cu zece bărbați pe zi, printre care şi țărani care erau aşa de mizerabili, că nu mai scăpai de putoarea lor nici dacă te spălai cu toate apele. Şi totuşi, în alte părți era mult mai rău.

Hongwei mi-a povestit de nişte hoteluri din Beijing şi Shanghai unde fetelor care voiau să plece li se injectau droguri ca să devină dependente. După aceea nu mai puteau să fugă niciodată.

Fără îndoială că traficul de persoane e o afacere urâtă şi brutală. Dar, de fiecare dată când mai multe ființe umane sunt aruncate la un loc, indiferent de împrejurări, găsim modalități de a crea legături între noi. Putem să plângem şi să râdem împreună, chiar şi în cele mai grele momente. Eu şi mama ajungeam să le cunoaştem pe femeile care treceau prin viața noastră, iar cu unele chiar ne-am împrietenit.

Myung Ok avea 40 şi ceva de ani, era din Hyesan şi fugise din Coreea de Nord de două ori. Prima dată, a reuşit să traverseze fluviul împreună cu fata ei, care era cam de vârsta mea, şi au fost vândute împreună. Dar, pe când locuiau împreună cu soțul ei chinez, le-a prins poliția şi le-a repatriat. Fata ei era prea micuță ca s-o interneze într-un lagăr de detenție, aşa că au trimis-o la „reeducare" – ceea ce înseamnă că a fost înfometată şi bătută săptămâni la rând. Myung Ok a fost trimisă într-un lagăr de muncă, unde a fost torturată şi silită să muncească până ce aproape că şi-a dat sufletul.

După ce i-au dat drumul, Myung Ok s-a hotărât să rişte să fugă din nou, deşi fetei sale i-a fost prea frică şi a rămas acolo. Myung Ok a reuşit să treacă din nou granița şi a ajuns să fie traficată de Zhifang, care i-a vândut-o lui Hongwei. Mama s-a înțeles foarte bine cu Myung Ok pentru că erau amândouă din Hyesan şi Myung Ok avea un extraordinar simț al umorului.

Din nefericire, Hongwei i-a vândut-o pe Myung Ok unui țăran handicapat care se purta foarte rău cu ea. Individul se temea aşa de tare ca ea să nu fugă, încât se ținea de coada ei peste tot, chiar şi la baie. Ea nu a mai suportat şi a reuşit să fugă în aglomeratul oraş Shenyang din nord-est, unde se ascundeau mai mulți fugari nord-coreeni. Dar Hongwei avea relații în lumea interlopă din Shenyang, iar oamenii lui au găsit-o şi au bătut-o bine. Au trimis-o înapoi la țăranul acela. Dacă ar fi reuşit să-şi piardă urma, Hongwei ar fi trebuit să-i dea țăranului banii înapoi; pentru femeile lui oferea o garanție de un an, ca la maşini.

Înainte să auzim poveştile pe care ni le-au spus Myung Ok şi alte femei pe care le-am cunoscut, nu am înțeles niciodată cu adevărat cât de periculos era să te prindă poliția şi să te trimită înapoi în Coreea de Nord. Am auzit şi poveşti mai groaznice, despre femei însărcinate cu prunci pe jumătate chinezi care au fost forțate să-i avorteze dacă nu voiau să fie executate, în caz că le prindeau nord-coreenii când încercau să fugă în Coreea de Sud. După aceea, eu şi mama ne-am jurat că nu o să ne lăsăm niciodată prinse vii.

Prima dată tata a încercat să fugă în China în septembrie 2007. Eu îi spusesem că o să vină cineva să-l ia după ce traversează fluviul. Dar, când a ajuns pe malul celălalt, nu îl aştepta nimeni. Hongwei îl plătise pe grăsan să aranjeze fuga tatii, dar el nu o făcuse. Bietul tata a trebuit să se ferească iar de grăniceri ca să ajungă înapoi în Coreea de Nord.

A încercat din nou pe 1 octombrie. Apele fluviului crescuseră şi erau mai reci.

De data asta Hongwei s-a dus el însuşi la Chaingbai ca să se asigure că totul este în regulă. I-a plătit lui Zhifang echivalentul a 1.300 de dolari pentru tata – un preț foarte mare pentru un bărbat fugit din Coreea de Nord.

Hongwei a fost şocat când s-a întâlnit cu tata şi a văzut cât de costeliv şi de slăbit era. El sperase să-l pună la muncă, pentru a-şi recupera banii. Dar în momentul acela şi-a dat seama că tata era aşa de bolnav, că nici măcar cu autobuzul nu putea merge, aşa că Hongwei a plătit un taxi să-i ducă pe el şi pe două femei pe care le cumpărase tocmai până la Jinzhou.

Au ajuns pe 4 octombrie 2007, când eu împlineam 14 ani, la şase luni după ce ajunsesem în China. Când eu şi mama l-am văzut pe tata intrând pe uşă, ne-am repezit în brațele lui. Nu îmi venea să cred că ambii mei părinți erau din nou cu mine. Şi a fost pentru prima dată după mulți ani când tata era prezent de ziua mea. De obicei era plecat cu afaceri, iar mai târziu, la închisoare. Aşa că Hongwei a hotărât să organizeze o petrecere foarte specială. În timp ce eu şi părinții mei plângeam, ne îmbrățişam şi stăteam de vorbă, Hongwei a ieşit din casă şi nea adus tot felul de mâncăruri şi băuturi. Îi spusesem că tatii îi place foarte mult carnea, aşa că a cumpărat rață, pui, vită şi porc. În momentul acela erau şi câteva nord-coreence la noi în apartament, iar Hongwei mai adusese şi altele împreună cu tata, aşa că a fost o mare petrecere. Mâncarea era pentru tata ca un vis devenit realitate, dar ți se rupea inima când vedeai că era prea slăbit ca să poată mânca.

În seara aceea, ne-a arătat mie şi mamei o pungă de plastic cu opiu pe care îl luase cu el ca să se sinucidă dacă era prins când trecea granița. A spus că o să-l folosească şi dacă este arestat în China, pentru că nu voia să fie trimis înapoi ori să rişte să le dezvăluie polițiştilor locul unde ne aflam noi. Dar era foarte fericit că scăpase cu viață şi îşi vedea din nou familia. Nu mai lipsea decât Eunmi. Încă nu aflaserăm nimic despre ea, dar tata era plin de speranțe. Plănuia s-o caute după ce urma un tratament pentru stomac. Iar apoi poate reuşea cumva să pună pe roate o afacere, ca să poată avea iar grijă de noi. Unchiul Min Sik avea dreptate când i-a spus mamei că viitorul ei soț era ca o plantă care putea să crească şi pe stâncă goală.

În scurt timp tata a priceput ce înțelegere făcusem eu cu Hongwei. I s-a frânt inima văzând că fata lui cea mică era exploatată de bărbatul acela mult mai în vârstă, dar lucrurile erau mai complicate, şi, la fel ca mine şi mama, avea o atitudine ambivalentă față de Hongwei. Tata îi era recunoscător lui Hongwei că se ținuse de cuvânt şi o salvase pe mama şi că nu mă vânduse vreunui țăran, pentru că m-ar fi pierdut pentru totdeauna. Ştia că aş fi putut ajunge mult mai rău. I-a mulțumit că l-a adus în China şi că l-a primit sub acoperişul lui. Dar în sinea lui şi el îl ura pe Hongwei. Tata aproape că nu mă mai recunoştea acum, cu machiajul şi manichiura mea. Eram alt om, eram responsabilă pentru viața părinților mei şi a atâtor altora. Şi totuşi, nu avea ce să facă şi nu avea cum să-mi uşureze povara.

Trebuia să se bazeze cu totul pe mine. Şi era foarte bolnav.

Tata nu era genul de om care să-şi dezvăluie sentimentele profunde ori să-şi arate slăbiciunea. Zâmbea mereu şi îmi spunea că totul va fi minunat.

Eu îi eram recunoscătoare că mă tratează ca pe un adult. Dar îmi dădeam seama că îl măcina să vadă că mi se furase copilăria. Singura dată când a lăsat de înțeles ce era în sufletul lui a fost atunci când m-a strâns în brațe şi a inspirat mirosul meu.

— Ți-ai pierdut parfumul acela dulce de copil, Yeonmi-ya, a zis el cu blândețe. Mi-e dor de felul cum miroseai când erai copil.

Eu şi mama am vrut să aflăm tot ce se mai întâmplase în Hyesan. Tata ne-a povestit despre băieții fratelui său, care sperau să devină doctori, şi despre surorile lui din Phenian şi Hyesan. Sora lui din Hyesan era văduvă şi avusese numai ghinion în viață. Şi ea, şi fiica ei, care era cam de vârsta mea, erau bolnave de tuberculoză. Tata m-a rugat să am grijă de ele şi de restul familiei dacă el pățeşte ceva.

Chun Guen plecase în armată, după cum ştiam cu toții că se va întâmpla. Chiar şi după ce am dispărut, mi-a rămas credincios. Tata mi-a spus că a venit pe la noi la apartament ca să mă caute.

— Unde este Yeonmi? a întrebat el.

Părea foarte trist şi neliniştit. Dar tata nu a putut să-i spună nimic.

Tata trebuia să se interneze într-un spital modern din China pentru o consultație şi nişte analize. Dar era o problemă: se afla ilegal acolo. Nici măcar nu puteam pretinde că este un nordcoreean venit în vizită la rude pentru că actele lui de identitate fuseseră distruse când intrase la puşcărie. Aşa că internarea lui într-un spital adevărat ar fi fost foarte costisitoare şi riscantă. Personalul spitalului l-ar fi putut da pe mâna autorităților. Prin urmare, l-am dus la o mică clinică unde nu s-ar fi pus atâtea întrebări. Tata avea încă dureri cumplite şi, deşi era flămând, îi era prea greață ca să mănânce. Doctorița de la clinică l-a examinat şi ne-a spus că, după părerea sa, cazul tatii era prea grav ca să se ocupe ea de asta.

— Trebuie să-l duceți imediat la un spital, ne-a zis.

Dar noi nu puteam face asta. Aşa că i-a dat nişte medicamente care să-i mai aline durerea. Când l-am dus acasă, era tot alb la față, de parcă nu mai avea nicio picătură de sânge în vene. Am hotărât că trebuia să ne riscăm viața şi să-l internăm într-un spital.

Lui Hongwei nu îi convenea deloc toată treaba asta, dar s-a învoit să ne ajute să-l internăm. La începutul lunii noiembrie, după numai o lună de când ajunsese în China, tata a fost dus în sala de operații a unui spital din Jinzhou. Chirurgii i-au deschis abdomenul şi l-au închis imediat la loc.

Am văzut pe fața doctorului care a ieşit să stea de vorbă cu noi că nu avea veşti bune.

— Mă tem că nu mai putem face nimic, a spus el. Pacientul are un cancer de colon în stadiu avansat care s-a răspândit la toate organele.

Ne-a explicat că erau atât de multe tumori, încât nu mai avea niciun rost să încerce să-l opereze. Tata mai avea de trăit, poate, între trei şi şase luni, în cel mai bun caz. Nu mai puteam face altceva decât să-i uşurăm pe cât posibil ultimele zile.

Praf şi oase

Mama mea nu înțelegea, aşa că a trebuit să-i explic ce ne spusese doctorul. Tot ce am înțeles de fapt era că tata avea să moară foarte curând. Eu nu ştiam nimic despre cancer pentru că în Coreea de Nord nu prea auzi de aşa ceva. Asta nu însemna că boala nu exista; probabil că pur şi simplu rămânea mediagnosticată. Majoritatea oamenilor nu mureau de cancer pentru că nu mai apucau.

Eu şi mama nu ştiam cum să-i spunem tatălui meu ce descoperiseră doctorii.

Îmi era mai mare mila de el; s-a trezit după operație crezând că totul va fi bine.

A trebuit să-l scoatem cât mai repede din spital, aşa că l-am adus înapoi în apartament ca să se recupereze. Imediat ce a trecut efectul anestezicului, a început din nou să-l doară. Nu putea să mănânce nimic. Starea i se agrava de la o zi la alta, iar noi nu ne permiteam să cumpărăm calmantele care îi trebuiau, perfuziile ce l-ar fi ajutat să se simtă mai bine sau suplimentele nutritive care i-ar fi putut prelungi viața. Operația costase atât de mult, încât mă temeam să-i mai cer lui Hongwei alți bani.

— De ce nu mă fac bine, fetițo? mă tot întreba el. Dacă nu pot să mă ajute aici, în China, poate că ar trebui să mă întorc în Coreea de Nord.

Se simțea şi vinovat pentru rudele sale. Aflaserăm că fratele şi surorile lui fuseseră interogați de poliție după ce fugise el din țară. Băieții unchiului Park Jin au fost forțați să părăsească armata, iar carierele lor de doctori erau amenințate. Mătuşa mea din Hyesan fusese torturată în timpul interogatoriului.

Tatii îi părea rău că luase hotărârea asta şi voia să se întoarcă, să-i ajute. Credea că ar fi putut spune la poliție că de fapt nu fugise din țară, ci se dusese în China pentru tratament medical.

Atunci eu şi mama am fost nevoite să-i spunem că are cancer şi că doctorii nu credeau că scapă.

— Atunci mă voi întoarce să mor în țara în care m-am născut, a zis el.

A trebuit să-l implorăm să nu ne ceară să-l ducem înapoi. Era prea bolnav ca să călătorească, iar dacă ajungea la Hyesan, avea să moară în închisoare.

— Abuji, cine o să aibă grijă de tine acolo? am zis eu cu tristețe. Şi cine o să te îngroape?

După ce i-am spus asta, nu a mai vorbit despre întoarcerea în Coreea de Nord. Următoarele luni au fost foarte dificile. Guvernul chinez începuse să ia măsuri drastice împotriva traficanților de persoane, iar afacerea lui Hongwei devenise mai periculoasă şi mai puțin profitabilă. Eram în 2008 şi întreaga țară se pregătea pentru Jocurile Olimpice de Vară de la Beijing. Mai târziu am aflat că unele state occidentale şi grupuri care apără drepturile omului făceau presiuni asupra Chinei să amelioreze tratamentul aplicat imigranților, minorităților etnice şi disidenților politici. Conform unor buletine informative pe care noi nu le auzeam niciodată, Beijingul a răspuns prin a-i aduna pe toți cei care ar fi putut să pună guvernul în situații jenante şi să păteze măreţul triumf internațional al Chinei. Tot ce ştiam noi în perioada aceea era că polițiştii cereau mite mai mari şi că îi urmăreau şi îi repatriau pe refugiații nord-coreeni într-un ritm record. Din ce în ce mai mult, potențialii clienți se temeau să cumpere femeile lui Hongwei pentru că poliția putea să facă percheziții la fermele lor şi să le ia pe femei.

Hongwei era tot mai nervos şi mai irascibil. Era mai tot timpul la țară, încercând să le vândă pe femeile pe care le cumpărase deja, şi voia să stau cu el să-l ajut. Eram sfâşiată între dorința de a mai petrece timp cu tata, care era pe moarte, şi obligația de a-l ajuta pe Hongwei.

Eu şi mama nu aveam la noi nicio fotografie cu tata şi credeam că este foarte important să-i facem una, ca să ni-l amintim. Era prea bolnav ca să iasă din casă, aşa că am chemat un fotografia noi în apartament, ca să facă nişte poze. Tata era îmbrăcat cu un pulover frumos pe care i-l cumpăraserăm în China. Eu şi mama aveam pe noi hainele noastre cele mai bune şi eram machiate. Eu eram într-o rochie aurie pe care mi-o cumpărase Hongwei. L-am sprijinit pe tata în pat între mine şi mama, iar el a reuşit să schițeze o umbră de zâmbet pentru poză. Eu păream cu zece ani mai în vârstă. Tata era atât de slab, încât e de nerecunoscut în fotografiile astea. Posturile noastre erau forțate şi formale. În spațiile dintre noi se insinuase moartea.

Pe măsură ce starea tatii s-a înrăutățit, a început să-l doară şi când respira şi nu a mai putut să meargă singur la baie, o soartă cumplită pentru un om atât de demn. Totuşi, nu se plângea niciodată. În timp ce se stingea, tata nu îşi dorea decât să fie cu mine. Dar eu eram prea tânără ca să înțeleg ce înseamnă moartea. Chiar şi după ce a murit, credeam că aveam să-l văd din nou, pentru că mereu reuşise să se întoarcă la mine.

Când apucam să mai stau cu el, voia adesea să-mi povestească despre copilăria lui. Îl ascultam povestind cum fusese cât pe ce să se electrocuteze în timp ce se juca cu prietenii lui în Hyesan. A atins un cablu sub tensiune cu ambele mâini şi a fost proiectat prin aer. S-a trezit în spital, într-o cuvă cu apă în care îl băgaseră ca să scoată electricitatea din el. Cel mai adesea vorbea despre copilăria lui cu o nostalgie plină de căldură. Când era mic, a zis el, sistemul de distribuție publică era atât de bine pus la punct, încât el şi prietenii lui mâncau dulciuri în fiecare lună.

În zilele lui bune, ne petreceam timpul jucând şah chinezesc, în Coreea de Nord, a fost mereu cel mai bun la jocul ăsta, iar eu nu am câştigat decât de vreo câteva ori când am jucat cu el.

Dar acum puteam să-l bat. Aveam să fiu fără milă, chiar dacă era bolnav! într-o zi a zâmbit, m-a tras mai aproape şi m-a sărutat în creştet, inspirând adânc.

— Yeonmi-ya, tu eşti, a zis. Simt din nou mirosul acela de când erai copil. Hongwei devenea din ce în ce mai iritat că trebuia să aibă grijă de noi trei, iar situația era extrem de tensionată. Într-o seară Myung Ok, femeia pe care Hongwei o adusese înapoi după ce fugise în Shenyang, s-a îmbătat în apartament şi făcea prea multă gălăgie. Când Hongwei s-a repezit s-o pălmuiască, eu am încercat să-i despart şi el m-a lovit pe mine. Haosul începea să pună stăpânire pe casa aceea. Lucrurile s-au înrăutățit şi mai mult după ce am dus-o pe Myung Ok înapoi la țăranul ei şi ea a fugit din nou. Hongwei a fost obligat să se întoarcă în satul omului şi să-i plătească garanția.

La începutul lui ianuarie, mama m-a sunat cât eram la țară cu Hongwei.

— Yeonmi, trebuie să te întorci chiar acum, mi-a zis. Tatăl tău nu o mai duce mult.

Îi simțeam panica din glas. M-am întors la Jinzhou cu un taxi şi l-am găsit pe tata în pat, incoerent.

— Tu eşti, Yeonmi? a întrebat.

Mă ținea de mână, dar nu mă mai vedea. — Tu eşti, fata mea? Unde este fata mea?

Nu ştiu dacă mă chema pe mine sau pe Eunmi, care dispăruse de nouă luni. Mama mi-a spus că el găsise somniferele ei şi că le înghițise pe toate. A vrut să se omoare ca să nu-mi mai facă mie atâtea probleme.

— O, tată, am suspinat eu. Te rog, nu-ți mai face griji. Totul va fi bine. Sunt aici.

Dar, bineînțeles, nu era bine, iar eu nu puteam să rămân cu el. Hongwei mă tot suna, insistând să mă întorc ca să-l ajut să termine de vândut femeile. Însă spiritul tatii era atât de puternic, încât nu voia să i se desprindă de trup. Până la urmă am fost nevoită să-i spun mamei că trebuie să plec, dar că mă voi întoarce cât de repede.

Tata a mai dus-o aşa câteva săptămâni. Eu mă tot întorceam cu autobuzul sau cu taxiul ca să văd cum se mai simte, iar de obicei călătoria dura mai multe ore. Hongwei a devenit mai mânios şi mai violent. Odată a aruncat în mine cu un pahar masiv care m-a lovit după ureche. Altă dată m-a pălmuit în fața tatii. Nu ştiu cum am reuşit s-o scot la capăt în perioada aceea.

În cele din urmă, tata nu a mai putut vorbi, iar Hongwei m-a adus acasă pentru ultima oară ca să-mi iau rămas-bun. Îl strângeam în brațe pe tata şi îl tot întrebam:

— Ce îți trebuie? Ce pot să fac?

Dar el nu putea să-mi răspundă. Nu putea decât să deschidă ochii ca să-mi arate că m-a auzit. I-am luat mâna şi am văzut că unghiile îi crescuseră foarte mult.

— Trebuie să fac asta, i-am spus.

— Am tăiat cu grijă unghiile de la o mână, masându-i uşurel degetele în timpul acesta. A adormit înainte să apuc să i le tai şi la mâna cealaltă.

— Putem termina mâine, am zis, apoi m-am ghemuit pe podea, lângă el.

M-am trezit la 7: 30 a doua zi dimineață şi am văzut că nu mai respira. Trupul îi era cald încă, aşa că m-am întins lângă el şi l-am cuprins cu brațele. Avea ochii deschişi şi nu reuşeam să-i închid, indiferent cât de mult timp îmi țineam degetele pe pleoapele lui. În Coreea se spune că, dacă un om nu poate închide ochii când moare înseamnă că a lăsat ceva neîmplinit pe lumea asta. Cred că tata încă o căuta pe Eunmi şi de asta nu îşi găsea liniştea. M-am gândit că şi eu voi fi ca tata şi că nu voi închide ochii până nu o găsesc pe sora mea.

Eram înnebunită de durere şi nu voiam să mă desprind de trupul tatii. Pur şi simplu nu îmi venea să cred că nu aveam să-l mai văd niciodată. Am încercat să vorbesc cu el, gândindu-mă că poate se trezeşte. Îmi era imposibil să accept că omul cel mai puternic pe care îl cunoscusem vreodată putea să moară aşa, iar eu să nu pot face nimic. I-am terminat de tăiat unghiile de la mină şi l-am pieptănat. I-am şters faţa cu un prosop şi l-am învelit cu o pătură, ca să-i ţină cald. Am stat lângă el până s-a lăsat noaptea şi a trebuit să-l ducem de acolo.

Discutaserăm cu tata despre înmormântarea lui când încă putea să vorbească. Nu voia să fie incinerat pentru că nu suporta ideea că o să ardă, dar ştia că îşi doreşte să fie îngropat în Coreea de Nord cândva, iar incinerarea era singura variantă posibilă. Când am fost pregătită să mă despart de el, i-am înfăşurat cu mama trupul într-o fâşie de hârtie groasă, ca acelea folosite pentru a proteja podelele când se construieşte ceva. La miezul nopţii, doi oameni care lucrau pentru Hongwei ne-au ajutat să-l aşezăm pe bancheta din spate a unei maşini.

Hongwei a hotărât că era timpul să ne mutăm din nou, aşa că ne-am împachetat puţinele lucruri pe care le aveam şi am plecat spre nord, în Chaoyang. Ştia el un loc unde tata putea fi incinerat în secret. Până şi în moarte trebuia să ne ascundem de autorităţi. Când am ajuns, oamenii aceia au dat cu spatele până la crematoriu şi au scos din maşină trupul tatii. Eu şi mama ne-am uitat cum îl rostogolesc în flăcări şi închid uşa. Pentru prima dată de când murise tata, am început să plâng. Curând plângea şi mama cu mine, dar bărbaţii aceia ne-au spus să tăcem, să nu ne audă cineva.

A durat cam o oră până ce flăcările şi-au terminat treaba. La sfârşit, nu mai rămăseseră decât praf şi oase. Trebuia să plecăm repede de acolo, ca să nu ne găsească cineva, aşa că m-am apucat să pun cenuşa tatii într-o cutie pe care o adusesem cu mine. Omul care lucra la crematoriu mi-a dat nişte mănuşi pentru că rămăşiţele erau încă fierbinţi, dar eu le-am împins la o parte. Am adunat cenuşa şi bucăţelele de oase cu mâinile goale, ca să-i simt greutatea; până la urmă, rămăsese aşa de puţin din el!

Am mai mers vreo două ore prin câmp, până ce am ajuns în orăşelul Yangshanzhen, unde era o casă în care puteam sta. Ne hotărâserăm deja să îngropăm cenuşa tatii într-un loc secret din apropiere, pe vârful unui munţicel care dădea spre un râu. Mereu a iubit soarele şi apa. Mama a rămas acasă la prietenul lui Hongwei în timp ce acesta şi oamenii lui m-au condus pe câmpuri şi pe coasta muntelui. Îl ţineam în braţe pe tata în timp

ce mergeam în urma lor prin noaptea geroasă. Bărbații au săpat o groapă în pământul înghețat. Apoi am pus fotografia tatii în cutie şi am aşezat cutia cu fața spre râu, pentru ca tata să-l poată vedea cât aştepta să mă întorc.

Nu mă mai simțisem niciodată în viața mea aşa de singură.

Răpită

Hongwei începea să rămână fără bani. Măsurile drastice luate de guvernul chinez împotriva traficanților de persoane în lunile de dinaintea Jocurilor Olimpice de Vară din 2008 îi distruseseră afacerea, aşa că trebuia să găsească altă modalitate de a obține venituri. Ne-am mutat din nou, într-un apartament din Shenyang, iar el a început să caute investiții imobiliare ca să facă iarăşi bani.

Shenyangul este un mare centru industrial şi financiar, cel mai mare oraş din nord-estul Chinei, având reputația de capitală a regiunii în ceea ce priveşte infracționalitatea. Oraşul era infestat de bande violente şi controlat de funcționari corupți care erau eliminați din când în când de guvernul de la Beijing, doar pentru a fi înlocuiți de alții. Toți dezvoltatorii pe care îi cunoştea Hongwei în Shenyang erau gangsteri, iar când nu se ocupau cu afaceri dubioase, îşi petreceau nopțile în săli de jocuri private. Hongweimă căra după el prin cluburile astea sordide şi pline de fum, unde mă uitam la el cum joacă zaruri şi ruletă. Credea că îi port noroc, dar pierdea de sute de ori mai des decât câştiga. Când s-a desprimăvărat, Hongwei a renunțat de tot la afacerile lui şi a devenit obsedat de un joc chinezesc de loterie numit 6 din 49. În scurt timp, a ajuns să piardă echivalentul a 1.000 – 4.500 de dolari pe zi. Hongwei era atât de dependent de acest joc, încât nu mai mânca, nu mai dormea şi nu îi mai păsa de nimic altceva. Dispărea cu zilele, apoi reapărea împreună cu nişte amici beți care luau droguri ce îi făceau să-şi piardă mințile şi se foloseau de prostituate chiar în apartamentul nostru. Dacă mă plângeam, Hongwei devenea foarte violent.

Din nou, eu şi mama mea ne aflam într-o situație disperată. Hongwei ne dădea mai puțin de zece yuani – adică 1,30 dolari – pe săptămână ca să cumpărăm mâncare şi amândouă ajunseserăm periculos de slabe şi de subnutrite. Mama făcuse o infecție în gât şi nu puteam s-o duc la un doctor. Pentru mine, picătura care a umplut paharul a fost când ne plimbam prin oraş şi nu am putut să-i dau nici măcar nişte apă ca să-i mai calmeze gâtul pentru că o băutură îmbuteliată costa aproape 40 de cenți în Shenyang. Nu mai puteam continua aşa şi amândouă ştiam care era singura soluție pentru noi.

— Trebuie să mă vinzi, Yeonmi-ya, a spus mama. Te rog. Vreau să fiu vândută. Aici nu sunt decât o povară pentru tine.

Simţeam că dădusem greş. Făcusem un târg cu Hongwei să-mi salveze familia şi uite ce se alesese de noi: pe sora mea încă nu o găsisem, tata nu mai era, iar mama murea de foame. Nici măcar nu îndrăzneam să mă gândesc în ce hal ajunsesem eu şi nici nu îmi păsa. Hongwei voia să-i fac copii, dar nu puteam accepta aşa ceva. Nici în ruptul capului nu aveam să-i fac copii celui care mă violase. Şi totuşi, nu aveam nicio idee despre contracepţie; la noi, în Coreea de Nord, nu exista aşa ceva. Aşa că am făcut ceea ce trebuia făcut atunci când au apărut primele greţuri. În China există medicamente pe care poţi să le iei ca să opreşti ceea ce a început să se dezvolte. După aceea mă simţeam moartă pe dinăuntru şi poate că aşa şi eram. Dar nu mi-am imaginat niciodată că poate fi şi mai rău. Iar acum se ajunsese la asta: eram gata să-mi vând mama.

Am căutat din răsputeri un loc bun pentru ea, dar toţi se temeau de poliţie. Am dat sfoară-n ţară printre femeile pe care le vânduserăm înainte, iar una dintre ele m-a sunat cu o variantă. Era o familie de ţărani care avea un fiu neînsurat într-un sat aflat la câteva ore cu maşina spre vest, dincolo de Chaoyang. Hongwei a fost de acord cu planul nostru – oricum nu avea ce să facă cu mama – şi s-a dus să se întâlnească cu familia aceea. Păreau oameni de treabă, munca nu avea să fie chinuitoare şi mama ar fi avut mâncare pe săturate. De asemenea, familia a promis că o va lăsa să ţină legătura cu mine. Aşa că le-am vândut-o pentru aproximativ 2.850 de dolari.

Hongwei a pierdut toţi banii la jocuri de noroc imediat ce neam întors la Shenyang.

Acum eram iarăşi despărţită de mama şi mă simţeam îngrozitor. Hongwei era falit şi frustrat şi se descărca pe mine. Dar, oricât eram de deprimată, mi-am dat seama că există în mine o forţă care nu se dă bătută. Poate că era doar furie sau poate sentimentul inexplicabil că viaţa mea ar putea avea o semnificaţie cândva. În vocabularul meu nu existau cuvântul demnitate sau conceptul de moralitate. Pur şi simplu îmi dădeam seama ce nu e bine şi ce nu trebuie să accept. Situaţia asta era ceva ce nu mai puteam să accept. Trebuia să scap de acolo.

În Shenyang erau mulţi refugiaţi nord-coreeni. Majoritatea se ascundeau, dar unii reuşiseră să-şi facă rost de acte de identitate chinezeşti, dându-se drept cetăţeni de etnie coreeană. O carte de identitate era esenţială dacă

voiam să-mi găsesc ceva de lucru şi să trăiesc fără teamă, aşa că am început să-i întreb pe amicii lui Hongwei dacă nu ştiu de unde aş putea face rost de aşa ceva. Până şi Hongwei şi-a dat seama că trebuia de-acum să am singură grijă de mine şi a acceptat să-mi acorde o oarecare independenţă.

Unul dintre amicii lui gangsteri, pe nume Li, mi-a adus nişte acte de identitate, dar erau făcute aşa de prost, încât nu aş fi păcălit pe nimeni cu ele. Apoi, într-o zi, am luat prânzul la un restaurant coreean împreună cu Li şi un cuplu de gangsteri, cărora le-am povestit în ce situaţie mă aflam. Femeia a spus că ştia pe unii care mi-ar fi putut face rost de nişte acte de identitate adevărate sau măcar de un fals convingător.

După prânz, prietena gangsterului a mers cu mine într-un loc foarte dichisit, plin de oameni care păreau bogaţi. Era un fel de club sau restaurant privat, pentru că li se serveau mâncăruri unor bărbaţi cu costume scumpe care stăteau în nişte fotolii comode din piele. Am rămas cu gura căscată când am văzut vreo zece tinere frumoase şi foarte înalte, îmbrăcate cu rochii elegante, care stăteau alături de bărbaţii aceia.

Prietena gangsterului părea să-i cunoască pe mulţi dintre oamenii aceia şi i-a salutat când m-a condus la o masă la care stătea singur un bărbat de vreo 40 şi ceva de ani, îmbrăcat mai conservator. De fapt, era singurul bărbat din încăpere care nu avea nicio femeie pe lângă el. Dar toată lumea părea să-l cunoască şi i se adresa respectuos.

— Fata asta e din Coreea de Nord şi vrea să lucreze, dar are nevoie de acte de identitate, a zis ea.

— Ia loc, a spus el, făcându-mi semn spre un scaun de lângă el.

M-am aşezat. Îşi spunea Huang, deşi nu ştiu dacă ăsta era numele lui adevărat.

— Ai mai fost aici? m-a întrebat Huang.

— Am zis că era prima dată. Mi-a cercetat mâinile şi braţele, să vadă dacă nu am urme de ace şi tatuaje, ca prostituatele. Nu a găsit nimic.

— Bei, fumezi?

— Nu, am spus eu.

— Bun, a zis. Nu ar trebui să bei şi să fumezi niciodată.

— A chemat pe chelneri, pe şefii localului şi chiar şi pe femeile acelea înalte şi sexy ca să-i întrebe dacă lucram acolo, iar toţi au zis că nu.

— Locul ăsta nu este bun pentru tine, a spus bărbatul. Nu vrei să ajungi ca fetele alea.

— Nu vreau decât o carte de identitate, ca să pot lucra într-un restaurant, i-am zis.

— Am nişte oameni în poliție şi aş putea să te ajut, a spus el într-o doară. Pentru mine era o chestiune de viață şi de moarte, dar Huang vorbea de parcă pentru el nu era mare lucru.

— Am spus că i-aş fi foarte recunoscătoare pentru ajutor.

M-a întrebat dacă nu vreau să mergem să stăm în parc, unde era mai linişte, ca să discutăm. Părea de treabă şi politicos, încât m-am gândit că nu ar fi nicio problemă, aşa că am fost de acord. Acum îmi dau seama că ar fi trebuit să fiu mai prudentă, dar cumva credeam încă în oameni. Toată viața mea fusesem învățată să cred minciunile, iar obiceiul ăsta devenise periculos.

Maşina care îl aştepta în parcare arăta ca un tanc, cu un şir de lumini deasupra cabinei şi un pat făcut la comandă instalat în spatele banchetelor.

— Ce părere ai? a întrebat el. Nu sunt decât vreo câteva la fel în China.

Ne-am dus într-un parc public uriaş din partea de nord a oraşului, unde am rămas în maşină ca să stăm de vorbă.

— Spune-mi despre tine, a zis el. Câți ani ai?

Aveam 14 ani, dar i-am spus că am 18, vârsta necesară pentru a avea acte de identitate în China.

— Ai familie? a întrebat.

— O am pe mama, am spus, şi încerc s-o găsesc pe sora mea. De asta am nevoie de acte ca să lucrez.

— Prieten ai?

— E un bărbat care are grijă de mine, dar acum suntem mai independenți unul de altul.

— Atunci vei avea nevoie de un apartament, a zis el. Eu am o grămadă în oraş. De fapt, unul e chiar vizavi de parcul ăsta. Ai putea să stai acolo până sunt gata actele. Vrei să-l vezi?

Huang m-a dus la una dintre cele mai luxoase clădiri din Shenyang. Uriaşul lui apartament de la etajul 27 arăta ca un muzeu. Mi-a spus că era un mare dealer de artă şi antichități care pornise de jos şi ajunsese unul dintre cei mai bogați şi mai puternici oameni din Shenyang. Mai târziu am aflat că nu terminase nici şcoala primară şi abia dacă ştia să-şi scrie numele. Dar mie mi se părea foarte sofisticat. Nu semăna deloc cu un gangster.

Apartamentul lui era decorat cu picturi, statuete vechi din fildeş înfățişându-l pe Buddha şi vaze de porțelan peste tot. Mi-a arătat un scaun

de lemn laborios sculptat spunându-mi că valorează cam 650.000 de dolari.

În hol erau paznici şi un sistem de securitate care declanşa alarma dacă încercai să ieşi pe balcon ori să deschizi uşa care nu trebuia. Parcă era o fortăreaţă.

— Dacă stai aici, îţi fac rost de acte. O să am eu grijă de tot ce îţi trebuie.

La început i-am fost foarte recunoscătoare lui Huang. Am sunat-o pe mama şi i-am spus că sunt bine, cu cineva care o să-mi facă rost de acte. Hongwei îmi tot lăsa mesaje, dar i-am zis să nu-şi facă griji. Iar pentru scurt timp a părut că totul avea să fie minunat.

A doua zi, Huang m-a luat cu maşina şi m-a dus la magazinul lui de antichităţi. Apoi m-a dus în apartamentul unui prieten al lui ca să văd cum joacă golf pe un teren mic instalat în interior. M-a dus la mormântul mamei lui, iar după aceea la o ghicitoare bătrână care i-a spus că aveam să-i port noroc. În palma mea ghicitoarea a văzut un fiu.

— Tu ai ceva special, mi-a zis Huang. Vreau ca fiul acesta al tău să-l faci cu mine.

Eu nu am zis nimic. Mi-am dat seama că trebuia să încerc să scap de individul ăla, dar nu ştiam cum pentru că era mereu cu ochii pe mine.

Am ajuns la alt bloc luxos din cealaltă parte a oraşului, iar el m-a dus într-un apartament unde locuiau şapte femei frumoase.

— Vezi, dacă vrei să rămâi cu mine, o să ai o grămadă de prietene, a spus el. N-o să te simţi singură.

Majoritatea fetelor erau adolescente, dar eu eram de departe cea mai mică. Una dintre ele mergea la facultate şi îşi scosese cărţile ca să înveţe. Huang s-a întins într-un fotoliu confortabil, iar în timp ce unele dintre fete au început să-i maseze mâinile şi picioarele, eu am profitat de ocazie şi m-am dus după altă fată în bucătărie.

— Vreau să plec de aici, i-am şoptit. Poţi să mă ajuţi să fug?

— Ai înnebunit? a zis ea. De ce ai vrea să faci asta? Omul ăsta e bogat şi generos.

În seara aceea Huang m-a dus înapoi în apartamentul lui ticsit cu obiecte de artă. În timp ce el era în altă cameră, mi-am scos mobilul şi am sunat-o din nou pe mama.

— Nu cred că e bine să rămân aici, Umma, i-am spus în coreeană. Ceva nu e în regulă cu tipul ăsta. Are nişte femei care îi fac masaj şi zice că vrea să-i fac un copil, pentru că a avut noroc la toate în viaţă, numai un fiu nu are…

Atunci m-am trezit cu Huang lângă mine. Nu cred că a înțeles ce vorbeam, dar probabil că a priceput din tonul vocii mele, pentru că mi-a smuls telefonul din mână.

— Nu trebuie să vă faceți niciun fel de griji, i-a zis el mamei în chineză. O să-i fac rost de acte fiicei dumneavoastră şi vă voi trimite bani în fiecare lună. Totul va fi bine.

Ea încă nu ştia bine limba, aşa că nu prea a înțeles ce se întâmplă, în afară de faptul că fusesem răpită.

Huang a închis şi a pus în buzunar telefonul meu.

Apoi m-a înşfăcat. Eu m-am smuls din strânsoare.

— Nu, nu asta vreau, am zis. Vreau să muncesc. Brusc, vocea lui a devenit rece ca gheața.

— Ştii ce le fac fugarilor când sunt trimişi înapoi în Coreea de Nord? a întrebat el. Îi leagă unul de altul cu o sârmă băgată prin muşchiul de la umeri, ca să nu mai poată fugi. Aş putea să te trimit înapoi chiar în noaptea asta. Sau aş putea să pun să te ucidă şi nu ar şti nimeni niciodată ce s-a întâmplat cu tine.

A încercat să mă înşface din nou, dar l-am muşcat. M-a lovit peste față aşa de tare, încât mi-a țâşnit sânge din gură.

Apoi s-a retras.

— Ştii, chiar nu trebuie să fac asta, a spus. Pot să am orice fată vreau. Toate mă iubesc, chiar şi studentele. Şi o să te fac şi pe tine să mă vrei.

Apoi m-a lăsat singură în apartament şi a încuiat uşa.

Nu puteam să mă gândesc decât cum să scap de acolo. Nu fugisem din Coreea de Nord ca să fiu sclava acestui individ, un trofeu, ca un obiect din colecția lui de bijuterii. Cu Hongwei era rău, dar măcar el avea inimă. Sângele care curgea prin venele acestui om era rece, ca la reptile. Nu mai cunoscusem niciodată pe cineva atât de înfiorător.

Cât a fost noaptea de lungă am tot încercat uşile, dar se declanşa alarma şi paznicii veneau în fugă. Eram sechestrată şi nimeni nu ştia unde mă aflu.

În ziua următoare, Huang s-a întors şi a încercat altă tactică. Mi-a adus haine şi bijuterii frumoase şi mi-a spus să le încerc.

— Spune-mi ce vrei şi îți cumpăr, a zis.

— Vreau să mă laşi să plec, i-am spus eu.

— Nu, o să te rogi să fii cu mine până termin cu tine.

Nu ştiu cât am fost captiva acestui răpitor. Poate o săptămână, poate mai mult. Eram tot timpul supravegheată. Când nu eram cu Huang, mă

supravegheau amantele lui. Mă simțeam prinsă în capcană, ca niciodată în viața mea. La fel ca în Coreea de Nord, trăiam cu o teamă atât de profundă şi de apăsătoare, încât putea să umple tot cerul nopții şi să-mi țintuiască sufletul la pământ. Nu vedeam nicio scăpare.

Huang nu a mai încercat să mă violeze, dar putea fi foarte crud şi dur. Când refuzam să mănânc, încerca să-mi bage mâncarea pe gât cu de-a sila. Mă amenința, după care era iarăşi binevoitor. Am crezut că nu voi mai scăpa vie din mâinile lui.

Apoi, într-o zi, când stăteam cu unele dintre amantele lui în principalul magazin de antichități al lui Huang, a intrat amicul lui Hongwei, Li. Huang a ieşit din biroul lui să vadă cine intrase.

— Bună, frate Huang, a zis el. Este o onoare să te cunosc.

— De unde ştii cine sunt? a întrebat Huang.

— Cine ar putea să nu-ți ştie numele? a spus Li.

— Mamei fetei ăsteia îi este dor de ea. Şi am fost trimis să-ți transmit un mesaj de la Hongwei. Şi el o vrea înapoi.

— Spune-i lui Hongwei că ea nu mai are nevoie de el, a zis Huang. Nu-i aşa, fato?

S-a uitat la mine, iar eu am făcut semn din cap că da. Mă temeam să nu ne ucidă pe toți, inclusiv pe Hongwei şi pe mama, dacă şovăi.

— Spune-i cât de bine mă port cu tine, a zis el.

— Se poartă foarte bine cu mine, i-am spus prietenului lui Hongwei.

Huang i-a zis să plece.

Puțin mai târziu, s-a auzit telefonul meu din buzunarul lui Huang, unde îl ținea ca să vadă cine mă sună. Când a văzut că e Hongwei, a răspuns.

Hongwei scotocise tot Shenyangul ca să mă găsească. Era înnebunit când a sunat-o pe mama, iar ea l-a ajutat să dea de urma mea. Mai târziu mi-a povestit ce îi spusese lui Huang.

— Dacă nu mi-o dai înapoi, asta înseamnă război, a zis Hongwei. Ori e albă, ori e neagră. Dacă vrei să ne jucăm de-a poliția, aduc poliția pe capul tău. Dacă vrei să ne jucăm de-a bandele, aduc bandele.

— Chiar vrei să faci atâta caz pentru o fată? a zis Huang.

— Nu, întrebarea este dacă tu eşti dispus să mori şi să laşi toți banii ăia de izbelişte, a spus Hongwei.

După telefonul acela, Huang m-a dus înapoi în apartamentul protejat de paznici şi de alarme. Ştiam de ce era în stare Hongwei, dar ajunsesem să-l cunosc şi pe răpitorul meu suficient de bine ca să-mi dau seama că nu îl

putea lăsa pe Hongwei să câştige. Aşa că m-am hotărât să încerc altă abordare.

— Acum înțeleg că am greşit, i-am zis lui Huang. Nu vreau să mă întorc la Hongwei. Tu eşti mult mai puternic. Şi de ce să te războieşti cu el? Hongwei nu are nimic de pierdut, iar tu ai totul de pierdut. O să-i spun că nu îl mai vreau.

— Am convins pe dealer că nu voiam decât să-mi văd mama din nou.

— Am fost aşa de urâcioasă numai pentru că îmi este foarte dor de ea, am spus. Ştiam că, deşi individul acela era un criminal nemilos, era şi un budist pios şi îşi iubise mama.

— Te rog, lasă-mă să mă duc s-o mai văd o dată pe mama. Locuieşte în Chaoyang. După aceea, mă întorc şi îl vom da uitării pe Hongwei.

— Am făcut să mă creadă. A doua zi, s-a oferit să mă trimită la Chaoyang cu unul dintre şoferii lui, dar i-am zis că era suficient să mă urce în autobuz. Era mai simplu aşa. A fost aşa de convins că mă câştigase de partea lui, încât a acceptat. Chiar mi-a dat înapoi şi telefonul.

Imediat ce autobuzul a plecat din stație, l-am sunat pe Hongwei.

Hongwei m-a aşteptat în stația de autobuz din Chaoyang. A început să plângă când m-a văzut.

— O, Yeonmi-ya! Ce-a fost în capul tău? a suspinat el. Tu nu înțelegi cum merg lucrurile pe lumea asta.

M-a dus la ferma unde locuia mama. Nu mai ştia nimeni altcineva unde se afla, iar el s-a gândit că voi fi în siguranță acolo când va începe Huang să mă caute.

Mi-am dat seama că lui Hongwei nu i-am lipsit decât când cineva m-a furat de la el. Şi am fost uimită că ar fi riscat să se războiască cu un om atât de bogat şi de puternic doar ca să mă ia înapoi. Cred că asta s-ar putea să-l fi surprins şi pe Hongwei. Mi-a spus mai târziu că niciodată nu îşi mai asumase riscuri doar aşa, din dragoste.

Țăranii aceia de treabă m-au primit la ei şi m-au lăsat să stau cu mama. Am fi putut rămâne acolo mult şi bine, doar că era deja iulie 2008, iar Olimpiada de la Beijing urma să înceapă în primele zile din august. Poliția umbla din casă în casă prin satele din jur, căutând imigranți ilegali. Am auzit că mai multe nord-coreence fuseseră deja deportate. Familia noastră de chinezi îşi făcea griji să nu ne denunțe cineva din sat, pentru că atunci şi ferma lor ar fi fost percheziționată. Aşa că l-am sunat pe Hongwei, care a aranjat să ne ascundem în orăşelul unde îl îngropaserăm pe tatăl meu. Dar

acolo oamenii şi-au dat rapid seama că suntem refugiate nord-coreence, aşa că Hongwei ne-a mutat înapoi în oraşul lui natal, Chaoyang. Am locuit toţi împreună o vreme, dar nu aveam niciun ban. În acest timp mama a sunat pe numărul de mobil al prietenei noastre Myung Ok, femeia care tot fugea de la soţul ei chinez. Myung Ok se întorsese la Shenyang. Şi îşi găsise de lucru.

— Ce lucrezi? a întrebat mama.

— Nimic deosebit, a spus Myung Ok. Dacă vii la Shenyang, îţi fac cunoştinţă cu şeful meu.

Eu şi mama eram iarăşi disperate. Şi ne schimbam mereu locuinţa, nu doar ca să fim cu un pas înaintea poliţiei, ci şi pentru că Hongwei era convins că îl bântuie stafia tatii.

La început, tata îi apărea în coşmaruri. Dar în ultimul timp, intrând în apartament când nu era nimeni acolo, Hongwei îl găsea pe tata moşmondind pe la fierbătorul de orez. Sau stând pur şi simplu pe pat şi privind fix peretele. Hongwei plângea şi îmi spunea că tata nu îl putea ierta pentru ce îmi făcuse mie. Iar acum ştia că trebuia să mă lase să plec. Mi-a zis că regreta că îmi răpise inocenţa şi că îi părea rău pentru toate dăţile când îmi făcuse rău, deşi ştia că era prea târziu. Dar mi-a promis că o să mă aştepte mereu şi că va cinsti memoria tatălui meu şi va avea grijă de mormântul lui pentru tot restul vieţii.

Aveam sentimente foarte complicate faţă de bărbatul acesta, îl uram de foarte mult timp şi nu credeam că îl voi putea ierta vreodată, dar inima mea se mai înmuiase. Până la urmă, nu era chiar atât de rău. Iar pentru mine fusese un adevărat miracol. O adusese pe mama înapoi, îl adusese pe tata în China şi mă ajutase să-l îngrop acolo. Ştiu că încercase din răsputeri şi să dea de urma surorii mele.

Cât am locuit împreună, îmi cumpărase o grămadă de bijuterii, iar eu le ţinusem ascunse în tot timpul ăsta. Acum i le-am dat înapoi. Avea nevoie de ele mai mult decât mine. Într-un fel, îmi cumpăram libertatea.

— Am mulţumit pentru tot ce făcuse pentru mine, iar apoi neam luat rămas-bun.

Eu şi mama am luat următorul autobuz spre Shenyang.

17

Ca pâinea din cer

Când eu şi mama am ajuns în apartamentul lui Myung Ok din Shenyang, ea ne-a spus în sfârşit ce slujbă putea să ne găsească.

Tot ce trebuia să facem, a zis ea, era să vorbim cu bărbați prin intermediul calculatorului.

Myung Ok lucra pentru un şef chinez – sau laoban – care închiria mai multe apartamente în care erau calculatoare conectate la internet. Acest laoban era un trepăduş care lucra pentru un mahăr mai mare din lumea interlopă a chat-roomurilor pentru adulți din Shenyang. Pentru ei lucrau nordcoreence care nu mai aveau alte opțiuni. Femeile locuiau în nişte dormitoare micuțe unde puteau să „converseze” pe internet 24 de ore din 24. Clienții – aproape exclusiv sudcoreeni – căutau pe diferite site-uri femei care le plăceau, iar apoi plăteau la minut ca să tasteze întrebări şi să se uite la femei online. Majoritatea femeilor se dezbrăcau pentru bărbații aceştia, dar unele doar îi tachinau cu discuții sexy. Scopul era să-i ții online cât mai mult posibil deoarece erau taxați în funcție de timp. Aceşti laoban îşi băgau în buzunar cea mai mare parte din bani.

Eu nu mai auzisem niciodată de webcam; mie şi mamei ni se părea o modalitate foarte ciudată de a-ți câştiga existența. Am încercat mai întâi să-mi găsesc ceva de lucru într-un restaurant, dar era imposibil să mă angajez fără acte. Poliția făcea percheziții, căutând imigranți ilegali. Nu prea aveam de ales. Aveam

14 ani, dar văzusem tot felul de lucruri urâte pe care erau dispuşi oamenii să le facă pentru a supraviețui – iar majoritatea erau mult mai rele decât chat-room-urile pentru adulți. Oricât de rea fusese situația mea, cel puțin Hongwei nu m-a drogat niciodată şi nu m-a dat pe mina altor bărbați. Iar în comparație cu ceea ce se putea alege de mine şi de mama acum, că nu mai beneficiam de protecția lui, chat-room-ul părea o alegere uşoară.

În niciun caz nu era o slujbă grozavă, însă măcar nu trebuia să faci sex cu nimeni. Nu era nimeni stăpânul tău şi exista posibilitatea de a câştiga mulți bani. Planul meu era să lucrez până când strângeam suficienți bani ca să îmi cumpăr o carte de identitate ca lumea; după ce îmi făceam rost de acte, puteam să-mi găsesc o slujbă mai bună şi să am grijă şi de mama.

La scurt timp după ce am început să lucrăm acolo, Myung Ok, care era incredibil de isteață şi de descurcăreață, l-a lăsat baltă pe şeful ei chinez ca să-şi cumpere dreptul de a-şi face şi ea un chat-room. Ne-a oferit mai mulți bani, aşa că am plecat şi noi cu ea.

Tehnologia era foarte primitivă față de ceea ce există astăzi, dar tot complicată era pentru noi. Eu şi mama nu mai văzuserăm niciodată un

calculator, aşa că a trebuit să învățăm să tastăm caracterele şi să le vedem apărând pe monitor.

Mama se cam chinuia. Când un client începea o conversație, dura aşa de mult până găsea tastele ca să scrie „Bună”, încât, până ridica iar privirea, ecranul era gol, căci clientul renunțase.

— Lasă-mă pe mine, Umma, i-am spus.

Chiar dacă şi mie îmi lua mult ca să tastez, pe clienții mei părea să nu îi deranjeze. De asemenea, acceptau şi refuzul meu de a mă dezbrăca. Nu îi lăsam să-mi vadă decât fața, iar dacă deveneau prea nesimțiți sau insistenți, pur şi simplu întrerupeam conversația. Mie îmi convenea aşa, iar bărbații deveneau curioşi să afle mai multe despre mine. De obicei le scriam ceea ce voiau să audă, dar am ajuns să-i cunosc bine pe unii dintre ei şi am avut şi câteva conversații adevărate cu ei. Chat-room-ul meu a devenit foarte popular, iar uneori se întâmpla să mă caute chiar şi şase-şapte bărbați în acelaşi timp, de pe site-uri diferite. Trebuia să încerc să nu-i confund şi să nu-i răspund din greşeală altuia.

Cu cât lucram mai mult, cu atât puteam face mai mulți bani. Dacă stăteam online non-stop, puteam câştiga cam 4.000 de yuani – peste 500 de dolari – pe lună după ce şefii îşi opreau cei 70%.

În sfârşit, eu şi mama puteam mânca orez pe săturate şi nu ne mai temeam în fiecare noapte că vom fi violate. Dar nu eram libere. Chat-room-ul nu era decât un alt gen de închisoare. Dacă plecam din apartament, trebuia să ne uităm mereu peste umăr, ca să ne asigurăm că nu ne recunoaşte nimeni. Nu ştiu ce mă îngrozea mai mult: să cad pe mâna poliției chineze ori să dau nas în nas cu Huang sau cu unul dintre oamenii lui. Ştiam că încă mă caută, iar Huang nu era genul de om pe care să-l tragi pe sfoară fără să plăteşti pentru asta.

Lângă blocul nostru era un gimnaziu de cartier. De la fereastră, puteam vedea fete de vârsta mea cu ghiozdane în spate care se jucau cu prietenii lor. Am întrebat-o pe mama:

— Umma, când o să fiu şi eu aşa? Dar ea nu putea să-mi răspundă.

Am crezut că viața noastră va fi mereu aşa, până când mama a cunoscut o nord- coreeancă pe nume Hae Soon, care trăia cu un sud-coreean în Shenyang. Înainte s-o cunoaştem pe Hae Soon, eu şi mama nu ne gândiserăm niciodată că am putea fugi în Coreea de Sud. Dar Hae Soon ştia foarte multe informații şi ne-a spus că sud-coreenii ne vor primi cu brațele deschise, cu drepturi de cetățeni, şi ne vor ajuta să ne găsim serviciu şi casă.

De asemenea, ştia cât de periculos era să fugi din China. Dacă erai prins şi trimis înapoi în Coreea de Nord, riscai să-ți pierzi viața. Era o infracțiune să-ți cauți de lucru în China, dar încercarea de a fugi în Coreea de Sud însemna înaltă trădare şi ori erai trimis într-un lagăr pentru deținuți politici, de unde nu mai aveai cum să scapi, ori erai pur şi simplu executat.

Hae Soon ne-a spus că ştia o cale de a fugi din China care funcționase în cazul altora. În oraşul Qingdao erau nişte misionari creştini care puteau să te ducă din China în Mongolia, unde se presupunea că refugiații nord-coreeni erau acceptați. Dacă ajungeai în Mongolia, avea grijă de tine ambasada Coreei de Sud. Hae Soon voia să plece la Qingdao şi să pornească în această călătorie, dar nu avea curaj s-o facă singură. Aşa că nea cerut mie şi mamei s-o însoțim.

Cum am auzit povestea acestei femei, am ştiut că trebuia să ajungem în Mongolia. Mamei îi era foarte frică. În Shenyang ne mergea bine, a zis ea. Era prea riscant să plecăm, mi-a mai spus, încercând să mă facă să mă răzgândesc. Dar simțeam cum mă mistuie o sete mai veche, una care îmi spunea că viața nu înseamnă doar supraviețuire. Nu ştiam ce avea să se întâmple cu noi, dar ştiam că mai bine mor decât să mai trăiesc aşa – în adâncul sufletului, ştiam că merit să fiu tratată ca un om, nu ca un animal hăituit. Încă o dată, i-am ținut strâns mâinile mamei şi nu i-am mai dat drumul până ce nu a acceptat să vină cu mine în Mongolia.

Hae Soon ne-a dat numărul de mobil al unui misionar cu care să luăm legătura. Când l-a sunat mama, i-a spus că şi el fugise din Coreea de Nord, iar prin mila lui Dumnezeu viața lui era binecuvântată şi acum era liber. Ea i-a spus că noi speram să fugim în Coreea de Sud şi că încercam s-o găsim pe sora mea, care poate era deja acolo, aşteptându-ne. El i-a zis că Dumnezeu e mare şi că totul stă în puterea lui. Dacă ne rugam la Dumnezeu, totul avea să fie bine. I-a dat un număr la care să sune în Qingdao. Cei de acolo aveau să ne învețe mai multe despre Dumnezeu şi ne puteau ajuta să ajungem cumva în Coreea de Sud.

Când mama mi-a relatat conversația, niciuna dintre noi habar nu avea despre ce tot vorbea misionarul acela. Coreea de Nord este o țară atee, aşa că era prima dată când auzeam de Dumnezeul ăsta creştin. Dar eram dispuse să credem şi în ceva nou dacă asta însemna că vom supraviețui. Iar ideea de milă ni se părea ceva bun. Încă o dată, fără să avem prea multe informații, eu şi mama am hotărât să facem un mare salt.

Singurul obstacol îl constituiau banii. Mai puseserăm noi câte ceva deoparte, dar aveam nevoie de mai mulți bani pentru această evadare.

Nu pot să explic de ce, dar, când îmi era foame, credeam că, dacă îmi doresc suficient de tare, o să-mi pice cumva nişte pâine din cer. Şi tata era la fel de optimist, chiar şi atunci când toate erau împotriva lui. Dar, dacă vrei să reuşeşti, optimismul şi munca sârguincioasă nu sunt de ajuns. Îți trebuie şi noroc. Şi poate că ghicitoarea aceea bătrână avea dreptate, pentru că, în ciuda a tot ce am pățit, am avut foarte mult noroc în viață.

În timp ce ne pregăteam să fugim din țară, datorită unui prieten pe care îl cunoscusem online, totul a devenit brusc posibil. Era un profesionist de aproape 40 de ani care trăia în Coreea de Sud şi devenise unul dintre clienții mei regulați pe chat. Majoritatea bărbaților pe care îi cunoşteam online credeau că mă aflu undeva la Seul, pentru că îi mințeam. Dar omul ăsta era altfel. Mă trata ca pe un om, aşa că i-am spus o parte din povestea mea adevărată. A fost aşa de impresionat, încât a vrut să mă ajute să fug. A luat un avion până la Shenyang ca să se întâlnească cu mine şi mi-a dat suficienți bani ca să ne acoperim cheltuielile. Tot ce voia, mi-a spus, era să-i dau un telefon când ajungem în Sud, deşi mă îndoiesc că se aştepta să fac asta. Era un bărbat singur cu suflet mare.

Curând eram gata de plecare. Mama a întrebat-o pe Myung Ok dacă nu vrea să vină cu noi, dar ea avea afacerea ei şi se temea prea tare să plece.

La începutul lunii februarie, a venit momentul să plecăm din Shenyang. Eram foarte stresate de această evadare periculoasă. Eu mi-am cumpărat un palton maro de tweed pe care să-l port în această călătorie şi ne-am hotărât să ne răsfățăm cu o ultimă masă copioasă la un restaurant coreean – ceva ce nu am fi făcut niciodată în mod obişnuit. Ne-am dus chiar şi la un bar cu karaoke – din acela normal, unde te duci să te distrezi cu prietenii.

Nu sunt eu mare cântăreață, dar mereu ne-a plăcut vocea mamei. Când eram mică, îmi cânta în timp ce făceam curat în casă ori când încerca să mă adoarmă. Avea cea mai frumoasă şi mai caldă voce pe care o auzisem vreodată. Când am auzit-o din nou cântând, zidul pe care îl ridicasem în jurul inimii mele s-a prăbuşit. Aproape doi ani, avusesem impresia că toate cele cinci simțuri ale mele îmi erau amorțite. Nu mai puteam să pipăi, să miros, să văd, să aud ori să gust lumea care mă înconjura. Dacă mi-aş fi permis să simt toate acestea cu toată intensitatea, riscam să-mi pierd mințile. Dacă îmi permiteam să plâng, riscam să nu mă mai pot opri niciodată. Aşa că am supraviețuit, dar nu am simțit nicio bucurie, nu m-am

simțit nicio clipă în siguranță. Acum, în timp ce o ascultam pe mama cântând cântecele acelea vechi, toată amorțeala se risipea. Am fost copleşită de iubirea infinită pe care o simțeam pentru ea şi de frica intensă de a o pierde. Sentimentul acela de teroare mi-a sfredelit pieptul cu o durere aproape fizică. Ea era totul pentru mine. Era tot ce aveam.

Acum trebuia să-mi respect promisiunea pe care i-o făcusem tatii, să am grijă ca familia mea să fie în siguranță şi s-o găsesc pe Eunmi. Asta însemna că trebuia să ajungem în Coreea de Sud.

Pe cărarea stelelor în dimineața următoare, eu, mama şi Hae Soon am pornit într-o călătorie lungă şi tensionată cu autobuzul de la Shenyang spre Qingdao. Erau cam 1.200 de kilometri pe şosea, iar oricând în autobuz puteau urca polițişti chinezi care să verifice actele pasagerilor. Dar am avut noroc şi am ajuns în oraş după două zile fără să ne controleze nimeni.

Qingdao este un port imens şi modern, aflat pe celălalt țărm al Mării Galbene, în dreptul Coreei de Sud. De acolo călătorii cu paşaport puteau ajunge cu avionul pe aeroportul Incheon din Seul în numai o oră şi ceva. Dar fugarii nord-coreeni trebuie să urmeze o rută mult mai întortocheată către libertate.

În autogara din Qingdao ne aştepta o nord-coreeancă între două vârste care ne-a dus într-un bloc dintr-un cartier oarecare. Acolo ne-a lăsat la unul dintre cele cel puțin două adăposturi administrate în oraş de o misiune protestantă clandestină. Era prima oprire de pe un traseu subteran, unde fugarii nordcoreeni învățau despre Biblie cât aşteptau să apară ocazia de a fugi prin Mongolia. Misiunea era condusă de un pastor sudcoreean, ajutat de femeia de etnie coreeană şi de un chinez Han creştin care organiza şi servea drept călăuză în periculoasele incursiuni spre granița cu Mongolia.

Republica Populară Chineză are o relație complicată, adesea violentă cu religia organizată. Bisericile au fost epurate în timpul revoluției culturale din anii ’60, deşi în ultima perioadă de reforme economice guvernul ateu a mai permis unor biserici să funcționeze. Însă misiunile creştine care convertesc atei sunt ilegale, ca şi facilitarea fugii nord-coreenilor în alte țări. Ni s-a spus că, dacă autoritățile aflau de misiunea din Qingdao, pastorul şi ajutoarele lui puteau fi trimişi la închisoare şi noi am fi fost deportate. Din acest motiv nu ni s-au spus niciodată numele adevărate ale salvatorilor noştri.

Grupul nostru de trei din Shenyang împărțea un mic apartament cu alte opt sau nouă femei care fugiseră din Coreea de Nord. Am fost prevenite să

nu facem prea mult zgomot şi să nu ieşim niciodată neînsoţite din apartament – deşi unele făceau asta. Trebuia să ne cumpărăm singure mâncarea, dintr-un stipendiu de cinci yuani

— Cam 65 de cenţi – pe zi. O dată pe săptămână, femeia de etnie coreeană ne ducea într-un loc sigur ca să ne facem cumpărăturile. Din fericire, eu şi mama aveam bani să cumpărăm mai multă mâncare, pe care o împărţeam şi cu celelalte.

Când am ajuns, eu şi mama nu mai auziserăm niciodată de Iisus Hristos. Ne-a ajutat una dintre celelalte fugare, care ne-a explicat aşa:

— Gândiţi-vă că Dumnezeu e Kim Ir Sen şi Iisus e Kim Jong II. Aşa o să înţelegeţi mai bine.

Trebuie să recunosc că la început doar m-am prefăcut că mă las convinsă. Dacă trebuia să-l accept pe Hristos ca mântuitor ca să ajung în Coreea de Sud, atunci aveam să fiu cea mai bună creştină pe care o văzuseră vreodată oamenii aceia. Trebuia să ne închinăm în fiecare dimineaţă şi apoi să studiem Biblia toată ziua. Pastorul ne punea să transcriem integral pagini întregi din Pildele lui Solomon în coreeană. Cântam şi ne rugam foarte mult şi ne căiam pentru păcatele noastre. Mie nu mi-a fost greu să înţeleg ideea de Dumnezeu atotputernic şi omniscient. Semăna foarte mult cu ceea ce fuseserăm învăţaţi în Coreea de Nord despre Conducătorul nostru Iubit, care ştia totul şi avea grijă de tot în locul nostru dacă îi eram loiali. Dar îmi venea greu să înţeleg cum de El era un Dumnezeu milostiv. Mă întrebam de ce Dumnezeul acesta exista în Coreea de Sud, dar nu şi în Coreea de Nord.

Dar, în scurt timp, am fost cucerită de imnuri şi de spiritul evangheliei şi m-am lăsat cu totul pătrunsă de mesajul speranţei. De asemenea, am descoperit că mă pricep foarte bine să mă rog.

La scurt timp după ce am ajuns, mama a sunat-o pe prietena noastră Sun Hi, care locuia într-o provincie din apropiere împreună cu „soţul” ei chinez şi fiica de 9 ani, Hyong Sim. Pentru scurt timp locuiserăm împreună în unul dintre apartamentele lui Hongwei, iar Sun Hi şi mama se împrieteniseră din prima clipă. Erau de-o seamă, amândouă din Hyesan (deşi acolo nu s-au cunoscut) şi amândouă îşi căutau fiicele mai mari care dispăruseră fără urmă în reţeaua traficanţilor din China. Viaţa lui Sun Hi fusese complicată şi tragică, dar era o femeie rezistentă, chiar optimistă, iar noi ajunseserăm să ne gândim la ea şi la Hyong Sim ca la propria familie.

Mama i-a spus lui Sun Hi ce planuri aveam şi cum putea să fugă şi ea în Coreea de Sud dacă lua legătura cu misiunea. Sun Hi şi fetiţa ei se chinuiau

să supraviețuiască la ferma amărâtă a soțului ei, aşa că abia aştepta o ocazie să plece. Ea şi Hyong Sim au ajuns în Qingdao la mijlocul lunii februarie şi s-au alăturat grupului nostru.

Din nefericire, noi deja ne pregăteam să ne mutăm în alt apartament. Mama nu reuşea să se înțeleagă cu Hae Soon, care avea o personalitate autoritară. Poate că lipsa de toleranță a mamei era cauzată doar de stres, dar ea nu mai suporta să locuiască în acelaşi apartament cu Hae Soon şi nu voia să ne continuăm călătoria împreună cu ea. I-am făcut nişte donații femeii de etnie coreeană ca să ajutăm misiunea şi în scurt timp ne-am mutat într-un apartament similar, împreună cu alt grup de persoane care se pregăteau de plecare. Din întâmplare, era chiar următorul grup programat să plece în Mongolia, aşa că şi noi aveam să părăsim China mai repede decât celelalte.

În afară de mine şi de mama, din noul nostru grup mai făceau parte alte trei femei – una care trăia în China de aproape un deceniu, una de vreo 20 şi ceva de ani şi una de vârsta mamei. Mai era şi o tânără familie: tatăl, mama şi un băiat de vreo 3 ani. Aceştia aveau rude în Coreea de Sud care îi dăduseră o grămadă de bani unei călăuze ca să-i scoată din Coreea de Nord. De la graniță s-au dus direct la misiunea din Qingdao, aşa că nu apucaseră să stea deloc în China şi nu ştiau o boabă de chineză.

Mie şi mamei ne plăcea de oamenii aceştia şi ne-am integrat bine în grup. Îşi terminaseră instruirea cu privire la Biblie, iar pastorul considera că eram toți gata de plecare.

Apoi, într-o zi, la sfârşitul lunii februarie, pe când ne făceam ultimele pregătiri înainte de plecare, pastorul a convocat noul nostru grup la o întâlnire de rugăciune. În timpul acestora îi aduceam laude lui Dumnezeu şi ne căiam pentru păcatele noastre, un ritual binecunoscut oricărui nord-coreean. Ne aşezam în cerc, ne făceam autocritica şi ne rugam la Dumnezeu să ne ierte pentru toate greşelile noastre.

Făcuserăm asta de multe ori împreună cu acest pastor, dar de data asta parcă era altfel. După ce m-am căit, pastorul a spus: – Nu mai ai nimic de mărturisit?

M-am uitat la el contrariată. El s-a întors spre mama:

— Sigur nu mai aveți şi alte păcate pe care vreți să ni le mărturisiți?

Am fost şocate. Eu şi mama ne-am înțeles din priviri. Nu ne puteam gândi decât că cineva din celălalt grup îi spusese pastorului că lucraserăm la chat-room.

— Ne-am mărturisit păcatele în fața lui Dumnezeu, a zis mama. Trebuie să le spunem şi de față cu toată lumea?

Ne-a spus că, într-adevăr, trebuia să mărturisim totul în fața celorlalți şi să ne cerem iertare.

Am izbucnit în plâns, iar atunci el le-a cerut celorlalți să iasă din încăpere.

Eu şi mama i-am povestit că fuseserăm nevoite să lucrăm la chat-room-uri în Shenyang, dar că ne părea rău şi că făcuserăm asta doar ca să supraviețuim. Credeam că Dumnezeu ne iertase.

Pastorul a dat grav din cap.

— Nu, sunteți nişte păcătoase. Şi nu vă pot lăsa să plecați în Mongolia pline de păcate. Îi veți expune pe toți cei nevinovați la riscuri.

— Am implorat din răsputeri pe pastor, promițându-i că nu vom mai face niciodată aşa un lucru păcătos. Ne părea extraordinar de rău. Chiar nu putea să ne ierte?

— Asta nu ține de mine, a zis el. Trebuie să vă rugați la Dumnezeu să vă ierte. Apoi mama a spus:

— Ai foarte mare dreptate. Am fost prea păcătoase, iar dacă pocăința noastră sinceră nu este destul ca să ne ierte Dumnezeu, atunci nu îndrăznim să plecăm împreună cu ceilalți şi să le facem rău. Nu putem decât să spunem cât de rău ne pare şi să cerem îndurare.

Pastorul a rămas tăcut o vreme. Apoi ne-a citit un pasaj din Isaia, tradus în coreeană:

— „Veniți să ne judecăm, zice Domnul. De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, ca zăpada la voi albi, şi de vor fi ca purpura, ca lâna albă la voi face”.

Cuvintele acestea mi-au adus alinare şi i-am mulțumit iar şi iar pastorului pentru rugăciunile sale. Dar am plecat de la întâlnirea aceea simțindu-mă murdară şi ruşinată de ceea ce făcusem ca să supraviețuiesc.

În ziua următoare, femeia de etnie coreeană ne-a spus mie şi mamei că putem să plecăm şi noi împreună cu ceilalți.

Pastorul a mai venit o dată în apartament ca să se roage împreună cu noi înainte să plecăm spre Mongolia şi să ne ureze drum bun. Pe mine m-a tras mai deoparte ca să-mi mai spună ceva.

— Vă rog să trăiți cuviincios în Coreea de Sud, a zis el.

Mi-am dat seama că nu se aştepta să se aleagă mare lucru de capul meu – credea că trecutul îmi va modela viitorul. Cum puteam să-i spun că tot ce

îmi doream era să trăiesc şi să fiu liberă?

Grupul nostru plănuia să treacă granița în Mongolia noaptea, pe jos, în una dintre cele mai reci perioade ale anului, când temperaturile în acea zonă a Deşertului Gobi pot scădea până la – 33 de grade Celsius. Teoretic, iarna era mai puțin riscant să treci granița pentru că patrulele chineze de frontieră erau mai rare şi nu se aşteptau să rişte cineva să moară înghețat în timpul unei incursiuni atât de periculoase. Dar tot puteam fi arestați înainte să ajungem la graniță. Iar dacă se întâmpla, eu şi mama hotărâserăm să nu ne lăsăm prinse. Mama dosise o cantitate mare de somnifere – din acelea pe care le folosise şi bunica mea ca să se sinucidă. Eu am ascuns o lamă în cordonul paltonului de tweed, ca să-mi tai gâtul cu ea înainte de a fi trimisă înapoi în Coreea de Nord.

În seara de dinaintea plecării, l-am sunat pe Hongwei. Nu ne mai văzuserăm de câteva luni, iar eu aveam în continuare sentimente foarte complicate față de el. Dar acum, că urma să înfrunt posibilitatea de a muri, eram mai împăcată cu trecutul meu. Îmi consumasem prea multă energie şi prea mult timp urând şi netolerând alegerile făcute de alții. Acum, la 15 ani, simțeam că nu îmi mai rămăsese destul timp ca să-mi exprim dragostea şi recunoştința față de oamenii din viața mea. I-am spus lui Hongwei că mă rugasem să nu-l mai bântuie tatăl meu şi să-l ierte. Mă rugam să-l pot ierta şi eu. De asemenea, am vrut să-i spun că fug din China prin Mongolia, pentru că, dacă urma să mor în deşert, el avea să fie singurul care şi-ar mai fi amintit de mine.

Când am terminat de vorbit, eu plângeam, iar Hongwei avea vocea gâtuită de emoție.

— Adio, Yeonmi-ya, a spus el. Îți doresc tot binele din lume. Te rog, ai grijă să nu mori.

De data asta, i s-a împlinit dorința.

A durat patru zile lungi ca să ajungem la graniță. Grupul nostru de fugari călătorea cu trenul şi cu autobuzul, însoțiți de chinezul Han care lucra la misiune. Acesta era de statură normală şi părea să aibă vreo 40 şi ceva de ani. Arăta ca mai toți chinezii de rând, ceea ce îl ajuta să nu atragă atenția atunci când scotea din țară fugari fără acte. Nu ştia nicio boabă de coreeană, iar eu vorbeam cel mai bine mandarina din tot grupul nostru, aşa că a trebuit să traduc ce ne-a spus să facem dacă ne oprea poliția.

— Dacă vreunul dintre voi este prins, vă rog, nu îi dați de gol şi pe ceilalți, a zis el. Spuneți-le polițiştilor că nu vă însoțea nimeni şi salvați-ne

pe noi, ceilalți.

Evident, eram toți tensionați când am urcat în tren, la Qingdao. Am mers toată ziua, prefăcându-ne că dormim, ca să nu vorbească nimeni cu noi. La Beijing, am luat un autobuz şi am pornit pe un drum şerpuit, prin munții în care nişte împărați chinezi de demult construiseră un lanț sinuos de ziduri uriaşe de piatră ca să nu lase să pătrundă în țară armatele triburilor din stepa aflată la nord. Peisajul a început să devină mai plan şi mai pustiu când am intrat, pe o şosea cu două benzi, în marele deşert al Mongoliei Interioare.

Călătoream fără alte bagaje în afară de nişte rucsăcele în care aveam sticlele cu apă, nişte gustări şi câteva obiecte personale, pe care le țineam stresați în poală în timp ce ne uitam pe geam după baraje rutiere şi puncte de control. Din fericire, nu am dat peste aşa ceva.

Lunga noastră călătorie cu autobuzul s-a sfârşit la Erlian, un orăşel prăfuit de frontieră din inima imensului deşert Gobi. Am ajuns cu noaptea-n cap, iar călăuza noastră a început să caute un loc unde să ne ascundem până la lăsarea serii. Dar, oriunde mergeam, ni se închidea uşa în nas pentru că nu aveam acte. Până la urmă, am găsit o pensiune unde acceptau bani gheață fără să pună întrebări.

Am petrecut o zi chinuitoare în camerele noastre, aşteptând să se lase noaptea. Eu şi mama eram foarte suspicioase față de cuplul de la pensiune şi, deşi era ger, am stat cu geamul de la camera noastră deschis, ca să putem sări repede pe fereastră dacă auzeam că vine poliția. La apus, călăuza noastră ne-a spus că avea să ne lase aproape de graniță şi că de acolo trebuia să mergem singuri mai departe. Pentru că tatăl băiețelului era singurul bărbat din grupul nostru, el a primit sarcina să ne conducă în deşert. Femeia de etnie coreeană de la misiune ne dăduse două lanterne şi două busole, iar călăuza i-a arătat bărbatului cum să găsească o anumită direcție. Din locul unde ne lăsa singuri trebuia să ne îndreptăm spre nord-vest, apoi să trecem de cinci garduri de sârmă ghimpată, după care ajungeam la un gard foarte înalt, unde era granița. Primului om cu care ne întâlneam în Mongolia trebuia să-i spunem că suntem refugiați nord-coreeni şi să ne predăm, ca să putem fi salvați. Dacă nu venea nimeni, trebuia să găsim şinele de cale ferată şi să mergem de-a lungul lor până în primul oraş.

Cel puțin aşa ar fi trebuit să se întâmple.

În întuneric a oprit un taxi care ne-a dus până la un şantier aflat la câțiva kilometri de oraş. Părinții băiețelului vorbiseră cu el, ca să se asigure că, atât timp cât îl poartă prin deşert, nu se apucă de plâns şi nu ne divulgă

poziția. Din fericire, a fost cuminte şi nu a scos niciun sunet, deşi pregătiserăm nişte sedative, în caz că era nevoie.

Călăuza noastră chineză ne-a mai dat câteva ultime instrucții, iar eu le-am tradus în coreeană:

— Dacă vă uitați spre deşert, luminile acelea strălucitoare sunt dintr-un orăşel din Mongolia, a zis el. Mergeți spre ele. Luminile din oraşul ăsta din China sunt mult mai estompate. Să nu vă apropiați de ele.

Deasupra noastră, o bucată de lună atârna pe un cer spuzit de stele. Călăuza noastră ne-a arătat cea mai strălucitoare dintre toate stelele.

— Dacă vă rătăciți de grup sau nu vă puteți folosi busola, ridicați privirea şi căutați steaua asta. Ea indică nordul.

Apoi ne-a spus să plecăm. După ce am făcut câțiva paşi, eu şi mama ne-am uitat înapoi şi am văzut că el căzuse în genunchi pe pământul înghețat. Îşi împreunase mâinile şi le înălța spre cer. Eu m-am întrebat: De ce acestui om, care nici măcar nu ştie limba noastră, îi pasă atât de mult de noi, încât este dispus să-şi rişte viața pentru noi? Ne-a impresionat pe amândouă aşa de tare, încât ne-au dat lacrimile. I-am mulțumit în gând lui Dumnezeu în timp ce ne pierdeam în noapte.

Nu era nicăieri vreun loc unde ne-am fi putut adăposti, niciun copac, nici măcar tufişuri – totul era plat pe kilometri întregi de nisip şi piatră, cu smocuri de iarbă uscată. Frigul parcă era viu, mereu pe urmele noastre. Se agăța cu ghearele de pielea mea şi mă înşfăca de picioare, încetinindu-le. Mi-a părut imediat rău că eram îmbrăcată cu paltonul de tweed pe care îl cumpărasem în Shenyang şi nu aveam un hanorac. Misionarii ne spuseseră să nu luăm prea multe lucruri la noi în această călătorie, dar eu le interpretasem sfatul prea literal. Nu aveam nici măcar mănuşi şi fular. Mă lipeam de mama ca să mă mai încălzesc puțin, iar ea mi-a dat haina ei groasă când a văzut că nu mă mai puteam opri din tremurat. Încălțările mamei erau prea subțiri pentru terenul acela accidentat şi se tot împiedica. Aşa că tatăl copilaşului i-a dat mamei nişte tenişi pe care îi avea la el. Erau prea mari pentru ea, dar a legat şireturile foarte strâns, ca să nu-i sară din picioare. Nu cred că ar fi reuşit s-o scoată la capăt fără ajutorul lui.

A fost cea mai lungă noapte din viața mea. De fiecare dată când auzeam vreun zgomot sau vedeam nişte faruri în depărtare, intram în panică. După ce ne-am strecurat pe sub al patrulea gard de sârmă ghimpată, am auzit în depărtare motoarele unor maşini, apoi am văzut un proiector uriaş care mătura deşertul. Ne-am aruncat la pământ şi am încercat să rămânem

nemişcați. Tatăl băiețelului primise un telefon nou-nouț pentru această călătorie şi l-a folosit ca să sune la misiunea din Qingdao. Putea pastorul să ne spună dacă proiectorul era al chinezilor sau al mongolilor? Şi ce trebuia să facem?

Răspunsul pastorului a fost:

— Aveți grijă să nu fiți arestați.

Am rămas lipiți de pământ şi ne-am rugat până ce zgomotele şi lumina s-au estompat în depărtare. Nu mai aveam curaj să aprindem lanternele ca să ne uităm la busolă, aşa că ne-am ghidat după stele în timp ce mergeam şi ne târam prin deşert. După ce am trecut şi de al cincilea gard de sârmă ghimpată, m-am gândit că poate chinul nostru avea să se sfârşească curând.

Dar atunci stelele au fost acoperite de nori şi am rămas fără niciun punct de reper. O vreme am mers probabil în cerc, până ce am născocit un plan: ne-am înghesuit toți în jurul bărbatului, ca să ascundem lumina lanternei cât se uita la busolă încercând să găsească direcția bună.

Pe măsură ce treceau orele, se făcea tot mai frig, iar eu am început să mă îndoiesc că vreunul dintre noi o să mai scape de acolo. M-am gândit cum ar fi fost să mor acolo, în deşert. Oare mi-ar mai fi găsit cineva oasele sau mi-ar fi pus ceva pe mormânt? Sau aş fi fost pierdută şi uitată, ca şi cum nu aş fi existat niciodată? Conştientizarea faptului că sunt absolut singură pe lumea asta a fost cel mai înfricoşător lucru pe care l-am simțit în viața mea – şi cel mai trist.

Tot în noaptea aceea am început să-l urăsc pe dictatorul Kim Jong II. Nu prea mă gândisem la asta până atunci, dar acum îl acuzam de toate suferințele noastre. În sfârşit îmi permiteam să gândesc lucruri urâte despre el deoarece, chiar dacă putea să-mi citească gândurile, oricum aveam să mor probabil acolo. Ce putea să facă, să mă mai omoare o dată? însă, chiar şi în fața morții, trădarea Conducătorului Iubit a fost probabil cel mai greu lucru pe care îl făcusem vreodată. Răzbunarea lui nu mă mai putea ajunge şi totuşi aveam impresia că mâna lui mă urmărea oriunde mă duceam, încercând să mă tragă înapoi. Mai târziu mama mi-a spus că şi ea se gândea la acelaşi lucru în timp ce ne împleticeam prin beznă.

Tocmai când credeam că mai rău de atât nu se putea, în întuneric ne-a înconjurat o haită de animale sălbatice. Le auzeam râcâind pământul şi gâfâind când treceau pe lângă noi şi le vedeam strălucirea slabă a ochilor ce reflectau lumina stelelor. Nu ştiu dacă erau capre sau lupi, dar m-am pierdut complet cu firea.

— Ajutor! E cineva acolo? Oricine! am țipat eu.

În momentul acela nu îmi mai păsa dacă mă auzeau chinezii sau mongolii.

Dar nu era nimeni.

Eram pe punctul să mă dau bătută, să mă întind pe jos şi să mor. Nu mai puteam face niciun pas. Începusem să am halucinații cu câteva ore înainte, vedeam garduri de foc la orizont.

— Umma, uite! tot spuneam.

Dar, când ajungeam în locul acela, nu era nimic.

Chiar înainte să se crape de ziuă, gerul s-a întețit aşa de tare, încât ne temeam să nu murim cu toții de frig. De disperați ce eram, am făcut un foculeț din rămurelele şi ierburile uscate pe care le-am putut aduna de prin deşert. Dar nu avea putere. Tocmai ne sfătuiam dacă să mai punem pe foc şi nişte haine pe care le aveam în plus, când am auzit apropiindu-se un tren. Cel puțin aşa părea, deşi credeam că eram în mijlocul sălbăticiei. Dar în aerul rece şi greu sunetul părea să vină din două părți. Cei mai mulți din grupul nostru au luat-o la fugă într-o direcție, dar eu şi mama eram convinse că vine din altă parte, aşa că am alergat în altă direcție.

Câteva minute mai târziu, uriaşul gard de la frontieră a început să se înfiripe în semiîntuneric chiar în fața noastră. Am crezut că e tot un miraj, dar apoi am văzut găurile din sârmă şi bucățele de pânză agățate în locurile prin care mai trecuseră şi alții înaintea noastră. Reuşiserăm! Cât ne chinuiam să trecem prin una dintre găuri, sârma ghimpată groasă mi-a sfâşiat pantalonii şi paltonul, de parcă încercau să mă împingă înapoi în China. Mama m-a ajutat să mă desprind şi, brusc, eram liberă.

Soarele a răsărit în spatele nostru, proiectându-ne umbrele lungi şi firave pe nisipul deşertului când am intrat în Mongolia. Mama m-a luat de mână şi mi-a amintit că era 4 martie – ziua tatii.

Partea a III-a

Coreea de Sud

Păsările libertății

Nu respiram aerul libertății din Mongolia decât de câteva minute când un soldat în ținută de camuflaj s-a apropiat în fugă de noi.

Şi-a înălțat arma şi a strigat ceva într-o limbă pe care nu o mai auzisem niciodată. Asta însemna probabil că era mongol. Eram salvate!

— Xiexie! Xiexie! am strigat eu în chineză. Mulțumesc! Mulțumesc!

Soldatul tot striga la noi, dar eu eram aşa de fericită că mă prinsese, încât țopăiam de bucurie cu mâinile sus. El a încercat să rămână serios, dar până la urmă nu s-a mai putut abține şi a izbucnit în râs.

Atmosfera s-a schimbat rapid cândia orizont a apărut şi restul grupului nostru, cu mâinile pe cap, mânați de mai mulți soldați cu armele în poziție de tragere. După ce ne-au adunat la un loc, soldații mongoli au început să vorbească toți odată în stațiile lor de emisie-recepție, iar scena a devenit foarte derutantă. În doar câteva minute, am văzut apropiindu-se din deşertul vast vreo trei-patru maşini de teren militare.

În unul dintre vehicule era un ofițer superior, iar noi opt a trebuit să ne înghesuim pe cele două rânduri de scaune din spatele lui. Cum am urcat, s-a întors spre noi şi ne-a spus într-o chineză aproximativă:

— Hui zhongguo. Înapoi în China.

Am înmărmurit. Nu aşa trebuia să se întâmple! Fără să ne gândim, am sărit din maşină. Doar mama mea şi bărbatul care îşi ținea băiețelul în brațe au rămas la locurile lor. Soldații au încercat să ne urce înapoi în maşină, dar noi ne agățam de uniformele lor, plângând şi implorându-i să aibă milă.

— Salvați-ne! Vă rugăm, nu ne trimiteți înapoi! Or să ne execute!

Am pipăit lama pe care o ascunsesem în cordon, gata s-o scot şi să-mi tai gâtul cu ea. Eram cât se poate de hotărâtă. Pentru mine avea să se termine aici.

— Mai degrabă ne omorâm cu mâna noastră decât să ne trimiteți înapoi! am strigat.

— Da, mai bine murim! a mai strigat o femeie.

Soldații au părut speriați, chiar ruşinați. În cele din urmă, unul dintre ei a spus:

— Bine. Să mergem la Seul.

Asta ne-a calmat îndeajuns cât să urcăm înapoi în maşină. Dar ne-am panicat din nou când şoferul a pornit în direcția punctului chinez de control la frontieră.

— Nu! Nu putem să ne întoarcem! am strigat eu.

Apoi am început toți să ne văicărim şi să-i implorăm din nou.

Una dintre nord-coreence l-a înghiontit pe tatăl băiețelului şi i-a zis:

— Roagă-te! El i-a şoptit:

Soldații au părut speriați, chiar ruşinați. În cele din urmă, unul dintre ei a spus:

— Bine. Să mergem la Seul.

Asta ne-a calmat îndeajuns cât să urcăm înapoi în maşină. Dar ne-am panicat din nou când şoferul a pornit în direcția punctului chinez de control la frontieră.

— Nu! Nu putem să ne întoarcem! am strigat eu.

Apoi am început toți să ne văicărim şi să-i implorăm din nou.

Una dintre nord-coreence l-a înghiontit pe tatăl băiețelului şi i-a zis:

— Roagă-te! El i-a şoptit:

— Mă rog!

Eu eram prea distrusă ca să-mi mai amintesc rugăciunile, dar misionarii ne spuseseră că, atunci când nu ne putem ruga, să spunem doar câteva cuvinte. Eu tot repetam în gând: „Sângele lui Iisus e sângele meu”. Nu ştiam ce înseamnă asta, dar părea că se potriveşte şi nu mă puteam gândi la altceva care să ne ajute să scăpăm cu viață. Evident, nu mă puteam baza pe niciun om în momentul acela, aşa că m-aş fi rugat la pietre, la copaci şi la cer dacă asta ne-ar fi salvat de acolo.

În tot acest timp mama încercase să găsească o soluție ca să-şi salveze fiica. S-a gândit să mă arunce din maşină, ca să pot fugi înainte de a ajunge în China. În Coreea de Nord sunt mulți oameni care se aruncă din trenuri aflate în mişcare, ca să nu fie arestați. Apoi şi-a amintit că maşinile nu sunt trenuri – acestea pot fi oprite, aşa că aş fi fost prinsă iarăşi foarte uşor. Singura opțiune reală era să încercăm să ne luăm viața. Dar, din fericire, nu a mai fost nevoie.

Maşina a intrat zgâlțâindu-se în oraş, trecând de drumul care ducea la punctul chinez de control al frontierei, şi nu s-a oprit până ce nu a intrat într-o bază militară mongolă.

Imediat ce SUV-ul a trecut de porți, am fost escortați într-o clădire cu un singur nivel care arăta ca o cazarmă sau o puşcărie. Femeile au fost duse pe rând într-o încăpere şi o femeie soldat ne-a ordonat să ne dezbrăcăm de toate hainele. Ne-a controlat chiar şi prin păr, să vadă dacă nu ascunseserăm acolo bani sau droguri. A luat toți yuanii chinezeşti pe care îi mai avea mama la ea. Ne tratau ca pe nişte infractori, nu ca pe nişte refugiați. Totuşi, era o încăpere mare cu paturi suprapuse unde puteam dormi şi ne-au dat ceva să mâncăm. Am rămas în baza asta militară mai mult de o săptămână, iar soldații ne spuneau adesea că ne trimit înapoi în China. Nu ştiam dacă vorbeau serios sau dacă erau pur şi simplu cruzi.

Din când în când, mai veneau nişte ofițeri mongoli ca să ne facă poze şi să ne ia la întrebări, aşa că eram chemată să traduc pentru toată lumea. În

afară de băiețel, eu eram cea mai mică din grup, dar, pentru că puteam să comunic cu cei care ne prinseseră, mi-am asumat responsabilitatea pentru toți.

Am răsuflat uşurate când nişte ofițeri ne-au dus cu trenul în capitala Ulan Bator, unde am fost transferați la altă bază militară şi în cele din urmă într-un complex păzit din zona rurală. Când am ajuns acolo, am mai găsit vreo 20 şi ceva de refugiați care aşteptau şi ei, iar când mai plecau unii veneau alții.

Bărbații şi femeile erau separați în două încăperi. Nu erau paturi, doar nişte scânduri acoperite cu mai multe pături. O dată pe săptămână, încălzeau apă ca să facem baie – bărbații intrau întotdeauna primii, la fel ca în Coreea de Nord. În cea mai mare parte a timpului tremuram de frig, pentru că era încă iarnă, dar nu ne plângeam. Nord-coreenilor genul ăsta de loc li se pare ceva normal, chiar luxos, deşi probabil că sud-coreenii ar spune că este un lagăr de detenție.

Nu aveam voie să plecăm nicăieri şi trebuia să respectăm cu strictețe orele de somn, de masă şi de muncă. Adulții făceau curat în clădire, iar eu mă ocupam mai ales de curte. Cam o dată pe săptămână, venea nu ştiu ce reprezentant de la ambasada Coreei de Sud, ne punea întrebări şi ne cerea să ne aşternem povestea pe hârtie. Dar oamenii de la ambasadă nu ne puteau spune cât mai aveam de aşteptat sau ce era locul acela.

Evident, exista un soi de înțelegere tacită între Mongolia şi guvernul sud-coreean să-i țină pe fugari în complex până ce puteau fi trimişi la Seul. Politica declarată a Mongoliei era că le asigură refugiaților nord-coreeni care ajung din China tranzitarea teritoriului său în drum spre o terță țară, dar în realitate lucrurile erau mult mai complicate. De fapt, fugarii erau prinşi la mijloc într-o veche luptă politică şi economică. Cândva stat-satelit al Uniunii Sovietice, Mongolia era acum o democrație pluralistă cu o economie de piață în creştere. Avea legături diplomatice şi economice atât cu Coreea de Nord, cât şi cu Coreea de Sud, precum şi cu China şi Statele Unite, iar felul cum îi trata pe refugiații nord-coreeni părea să reflecte importanța relativă a fiecăreia dintre aceste relații la un moment dat. În 2005, aproximativ cinci sute de nord-coreeni treceau granița în fiecare lună. Până în 2009, când am trecut noi, erau mult mai puțini, deoarece China a crescut numărul patrulelor de frontieră şi Mongolia şi-a mai îndulcit relațiile cu Phenianul. Situația se înrăutățise atât de mult, încât călăuzele şi

misiunile de salvare îi sfătuiau acum pe fugari să nu mai treacă prin Mongolia, ci să meargă pe altă rută, prin Asia de Sud-Est.

De fapt, grupul nostru de opt persoane a fost printre ultimele trimise în Mongolia de misiunea din Qingdao. Sun Hi a ajuns în Mongolia cu fiica ei la o lună după evadarea noastră. După ce eu şi mama am sărit peste rând, Sun Hi, Hyong Sim şi dificila Hae Soon au fost repartizate într-un al treilea grup care a plecat şi mai târziu decât fusese stabilit inițial să plecăm noi în Mongolia. S-a dovedit că au avut mare noroc – toți membrii grupului nostru inițial au fost prinşi de chinezi înainte să ajungă la graniță. Toți au fost trimişi înapoi în Coreea de Nord.

Grupul lui Sun Hi a plecat la două săptămâni după ce a fost prins grupul inițial. Ca şi noi, au reuşit să treacă de gard, fiind prinşi de nişte grăniceri mongoli care au încercat să-i trimită înapoi în China. Sun Hi chiar a înghițit nişte otravă înainte ca ei să apuce să facă asta, iar grănicerii au fost nevoiți s-o ducă de urgență la un spital ca s-o resusciteze. Mai târziu am aflat că misiunea din Qingdao a fost închisă la scurt timp după aceea. Femeia de etnie coreeană şi misionarul chinez care ne-a servit drept călăuză au fost arestați şi trimişi la închisoare în China pentru crima de a fi facilitat fuga nord-coreenilor către libertate.

Eu şi mama nu ştiam cât urma să fim ținute în Mongolia sau dacă încă riscam să fim trimise înapoi în China. Speranța ne părăsea cu fiecare zi pe care o petreceam aşteptând. Dar mie îmi făcea bine să muncesc afară, în aer liber, pentru că atunci locul acela nu mai semăna aşa de tare cu o închisoare şi în jurul Ulan Batorului erau peisaje frumoase. Uneori venea şi mama cu mine şi ne plăcea amândurora să privim munții şi să ne gândim la libertatea noastră. De mai multe ori pe zi, nişte avioane cu reacție argintii şi agile zburau la joasă altitudine după ce decolau de pe un aeroport aflat undeva în vale. Când avioanele se înălțau spre cer, semănau cu nişte păsări hotărâte care zburau către libertate. Mama m-a văzut uitându-mă la ele şi mi-a spus:

— O să zburăm şi noi cu un avion din ăsta spre Coreea de Sud. Vom fi libere în curând.

Încercam să-mi închipui că mă aflu în fiecare dintre ele, dispărând pe cer, dar mi se părea imposibil.

Pe 20 aprilie 2009, un reprezentant al Coreei de Sud ne-a luat de la complexul acela şi ne-a dus la aeroportul internațional din Ulan Bator. Pentru că nu aveam acte de identitate, ni s-au dat nişte paşapoarte sud-

coreene cu nume false ca să trecem de vama şi de biroul de imigrație din Mongolia.

Am fost avertizate să nu vorbim în coreeană pe aeroport, aşa că am stat în sala de aşteptare în tăcere, temându-ne şi să respirăm. De fiecare dată când vedeam pe cineva în uniformă militară, mă panicam. Mai am şi acum reacția asta câteodată.) în cele din urmă, am fost escortate la avion şi am răsuflat uşurată că nu ne oprise nimeni. Bineînțeles, era pentru prima dată în viața noastră când urcam într-un avion. Când ne-am aşezat pe locurile noastre, eu şi mama ne-am uitat una la alta uimite, iar apoi am bătut palma. Era un gest pe care îl învățasem din filmele sud-coreene, iar eu eram pregătită să devin sud-coreeancă. Sau cel puțin aşa credeam.

În timp ce aşteptam avionul sau taxiul, eu şi mama ne țineam strâns de mână. Aveam impresia că sunt în unul dintre filmele acelea în care, într-un moment hotărâtor din viață, ți se învălmăşesc tot felul de gânduri prin minte. Retrăiam fiecare pas pe care îl făcusem în Deşertul Gobi; îmi aminteam de fluviul înghețat pe care îl traversaserăm ca să ajungem în China şi de situațiile în care fuseserăm pe muchie de cuțit înainte să ajungem în sfârşit în Mongolia. Îl vedeam pe tatăl meu, care fusese lângă mine în tot timpul acesta, ajutându-mă să supraviețuiesc, călăuzindu-mă printre pericole. Mă simțeam foarte vinovată pentru că murise înainte să mai apuce să simtă gustul libertății, iar acum plecam fără el. Simțeam ruşinea supraviețuitorului, a celui care scapă cu viață în timp ce atâția prieteni şi membri ai familiei mor sau nu mai au scăpare din acel iad pe pământ. Dar tristețea şi vinovăția îmi erau alinate de gândul că mama va fi fericită şi de speranța că o vom găsi şi pe sora mea în curând – dacă nu cumva ne aştepta deja în Coreea de Sud.

Stăteam la geam şi abia aşteptam să decolăm, ca să văd orizontul şi oceanul, pe care nu îl ştiam decât din poze şi din filme. Dar, imediat ce am început să gonim pe pistă, mi s-a făcut cumplit de rău. Nu m-am mai uitat deloc pe geam tot restul călătoriei de trei ore şi jumătate, nici măcar atunci când am început să aterizăm pe Aeroportul Internațional Incheon din Coreea de Sud. Nu voiam să compromit prima imagine a libertății din cauză că îmi era rău.

De gândul că mama va fi fericită şi de speranța că o vom găsi şi pe sora mea în curând – dacă nu cumva ne aştepta deja în Coreea de Sud.

Stăteam la geam şi abia aşteptam să decolăm, ca să văd orizontul şi oceanul, pe care nu îl ştiam decât din poze şi din filme. Dar, imediat ce am

început să gonim pe pistă, mi s-a făcut cumplit de rău. Nu m-am mai uitat deloc pe geam tot restul călătoriei de trei ore şi jumătate, nici măcar atunci când am început să aterizăm pe Aeroportul Internațional Incheon din Coreea de Sud. Nu voiam să compromit prima imagine a libertății din cauză că îmi era rău.

Ni s-a spus să rămânem pe locurile noastre după ce aterizăm şi să aşteptăm să coboare toți ceilalți pasageri. Apoi un agent de la Serviciul Național de Informații, varianta sud-coreeană a CIA, a urcat în avion ca să ne escorteze. Curând i s-au mai alăturat câțiva ca să ne conducă prin aeroport. Oamenii aceia erau atât de frumoşi şi vorbeau cu un accent aşa de minunat, ca sud-coreenii pe care îi vedeam în filmele piratate, încât mama trebuia să-mi dea câte un ghiont în coaste ca să nu mă mai holbez la ei.

Când am ieşit din avion, parcă am păşit pe altă planetă. Primul lucru pe care l-am văzut a fost un coridor alb, cavernos, scăldat într-o lumină strălucitoare. Trotuarul rulant parcă era un covor fermecat, care ne ducea spre terminalul principal. Toate sud-coreencele acelea aranjate care alunecau în direcția opusă erau îmbrăcate cu jachete elegante din piele şi fuste mini şi aveau pe urechi căşti viu colorate. Când am dat cu ochii de ele, mi-a venit să intru în pământ ca să nu mă vadă nimeni cu paltonul meu ponosit de tweed şi blugii cârpiți. Era mai mare ruşinea să fiu îmbrăcată ca o țărăncuță în această țară nouă şi impresionantă.

Când s-a terminat trotuarul rulant, mi-a fost teamă să calc pe podeaua lucioasă din marmură. Părea la fel de netedă ca un râu înghețat şi am crezut că o să alunec. M-au aşteptat toți cât m-am dus până la toaletă. Eu credeam că în China văzusem toalete moderne, dar asta depăşea orice închipuire. Vasele de toaletă erau atât de strălucitoare şi de curate, încât m-am gândit că acolo te speli pe mâini. Iar la robinetele chiuvetelor apa tot începea să curgă în mod misterios de fiecare dată când treceai pe lângă ele, iar după aceea se oprea pe neaşteptate. Îmi era prea ruşine să rog pe cineva să mă ajute şi simțeam că sunt o proastă care nu are ce căuta acolo. Aşa că, încă înainte să intru oficial în Coreea de Sud, mă simțeam ca o ratată.

Chipeşii agenți de la SNI ne-au scos repede pe toți opt pe coridoarele aeroportului, până la un autobuz care ne aştepta.

Prima dată ne-am oprit la un spital, unde mi s-a făcut prima examinare de rutină din viața mea. Era foarte ciudat să fiu consultată de nişte doctori cu echipamente aşa de moderne. Dar cel mai ciudat a fost când mi s-a cerut să

fac pipi într-un pahar. Poftim? Habar nu aveam cum să fac asta. Şi mi-au dat un pahar aşa de grozav, că nici nu îmi venea să-l folosesc pentru asta!

Doctorii au primit repede rezultatele: eram în regulă. Nu aveam nici tuberculoză, nici boli contagioase. Curând eram cu toții liberi să ne continuăm călătoria.

Centrul Național de Informații este o clădire bine păzită, în care accesul este restricționat, cam la o oră de Seul. Imediat ce am ajuns, ni s-au luat toate bunurile pe care le aveam asupra noastră şi ni s-au dat nişte sacoşe mari pline cu haine, şampon şi alte lucruri care ne trebuiau cât timp urma să rămânem acolo, în acel moment, s-a terminat cu primirea noastră călduroasă şi a devenit limpede că locul acela era mai mult un soi de închisoare decât un adăpost pentru refugiați. Oamenii care ne-au supus formalităților erau duri şi vorbeau foarte repezit, chiar şi cu copiii. La fel ca în Mongolia, toți am fost duşi pe rând într-o încăpere, dezbrăcați şi percheziționați minuțios, ceea ce m-a făcut să mă simt iarăşi umilită şi violată. Era deprimant să ne începem aşa viața în libertate.

Scopul centrului este să-i elimine pe impostori: persoane de etnie coreeană din China care încearcă să emigreze în Coreea de Sud şi agenți nord-coreeni deghizați în fugari. Aceasta reprezintă o preocupare legitimă, pentru că de-a lungul anilor câteva zeci de fugari au fost arestați pentru spionaj. Şi totuşi, aceştia reprezintă doar un mic procent din cei peste 26.000 de nord-coreeni care au trecut prin centru şi trăiesc acum în Coreea de Sud.

Agenții de la SNI ne-au explicat că trebuia să fim interogați şi anchetați înainte de a putea să intrăm în țară. Eu şi mama a trebuit să ne hotărâm cât din povestea noastră să dezvăluim. Eram foarte îngrijorate după reacția îngrozitoare a pastorului din Qingdao când a aflat că lucraserăm într-un chat-room. Ne-am gândit că, cu cât află sud-coreenii aceia mai puține despre trecutul nostru, cu atât ne va fi mai bine. Aşa că am încercat să încropim o poveste care omitea faptul că fusesem traficată în China la 13 ani sau că trăisem cu Hongwei. Dar povestea era atât de complicată şi greu de ținut minte, încât mama a hotărât că era mai simplu şi mai bine să spunem adevărul. Singurul lucru pe care nu l-a mărturisit a fost că divorțase de tata.

Întotdeauna a considerat că divorțul acela fusese numai de formă, pentru că făcuseră asta doar ca să-şi poată schimba ea reşedința cât el era la

închisoare. A vrut să cinstească memoria tatii fiind soția lui, chiar şi după moartea sa.

După ce am fost percheziționați, micul nostru grup din Qingdao a fost condus într-o încăpere în care mai erau vreo douăzeci şi ceva de fugari care tocmai sosiseră şi care stăteau întinşi pe podea, pe nişte pături. Am primit toți pix şi hârtie şi ni s-a spus să scriem totul despre noi. După ce le-am dat compunerile, am avut voie să stăm de vorbă, să dormim ori să ne uităm la un televizor cu circuit închis pe care se prindea doar Discovery Channel dublat în coreeană sau subtitrat. Aşa am aflat despre viața de pe fundul oceanelor, insule pustii şi crocodilii din Africa. Am văzut pentru prima oară cum creşte un copil în pântecele mamei. A fost o aşteptare lungă, dar foarte instructivă. Şi mâncarea era bună. Ni se dădeau o grămadă de gustări şi fursecuri, iar la ora mesei ne aşezam la coadă ca să primim nişte feluri noi de mâncare, delicioase, precum curry, de care nu mai gustasem niciodată. Unii dintre angajați se purtau urât cu noi, dar majoritatea erau extrem de drăguți şi de prietenoşi. În fiecare zi aveam voie să ne mai dezmorțim şi să facem mişcare vreo câteva ore, dar în rest eram izolați pe măsură ce unii treceau la etapa următoare a interogatoriului şi alții veneau în locul lor.

Am auzit o grămadă de poveşti înfiorătoare şi triste de la oamenii pe care i-am cunoscut. Am aflat că altă prietenă a lui Myung Ok, care lucrase la chat-room ca să strângă bani să fugă prin Asia de Sud-Est, se înecase în fluviul Mekong, care se revărsase din matcă, înainte să mai apuce să ajungă în Thailanda. Şi eu şi mama ne gândiserăm s-o luăm pe ruta aceea, dar costa prea mult pentru noi. Nu exista nicio cale sigură de a fugi din Coreea de Nord, iar noi avuseserăm noroc că scăpaserăm cu viață.

După ce am stat vreo 20 de zile în marea sală de aşteptare, eu şi mama am fost mutate într-o încăpere mai mică, împreună cu încă o femeie şi cei trei copilaşi ai ei. Ea ne-a spus că soțul ei fusese arestat în China chiar sub privirile ei, dar ea fusese nevoită să se prefacă că nu îl cunoaşte, ca să-şi salveze copiii. Se simțea vinovată că-l abandonase. Mama a încercat s-o liniştească, spunându-i că făcuse ce trebuia, dar noaptea femeia îl striga în somn.

După încă două săptămâni, ne-a venit în sfârşit rândul la interogatoriu. Eu şi mama am fost mutate în camere separate unde stăteam singure şi în care erau câte un pat mic, o masă, un scaun şi o baie minusculă. La ora mesei, venea cineva şi ne aducea mâncarea în cameră, luând tava după ce terminam de mâncat.

Agentul care se ocupa de interogarea mea era un om înalt, între două vârste şi vorbea cu un glas mieros care la început mi s-a părut fermecător. Dar multe dintre întrebările pe care mi le punea mă făceau să mă simt foarte stânjenită, la fel cum mă simţisem şi la Qingdao.

A început prin a mă întreba ce am învăţat la şcoală şi alte lucruri pe care doar copiii din Coreea de Nord ar putea să le ştie, ca jurământul micului pionier. M-a pus să desenez o hartă a cartierului în care am locuit şi m-a întrebat ce făcea familia mea în Coreea de Nord. Câteodată eram dusă în biroul lui ca să răspund la întrebări, iar alteori mă suna la telefon ca să verifice ceva ce îi spusese mama. Ştiu că a fost necesar, dar toate astea mă făceau să mă simt foarte stresată. Mai ales când voia să-i povestesc despre China.

Spre sfârşitul interogatoriului, m-a întrebat:

— Ai vreun tatuaj?

Ştiam ce mă întreabă de fapt: „Te-ai prostituat?”. Prostituatele din China pot fi adesea identificate după tatuajele de pe braţe sau de pe spate. Eram roşie la faţă de ruşine că omul acela îşi permisese să mă întrebe aşa ceva. Şi, oricum, ce mai conta? îmi cunoştea trecutul; ştia că lucrasem la un chat-room. Acum mă privea de parcă eram un gunoi. În ochii lui, nu valoram nici cât o insectă.

— Nu, nu am niciun tatuaj, am spus.

— Eşti sigură? a insistat el.

— Nu am. De ce nu mă credeţi?

— Să ştii că pot să chem o femeie să te dezbrace.

— N-aveţi decât! Puteţi să verificaţi chiar acum!

— Bine, bine, calmează-te, a zis el. Te cred. Agentul a încercat să schimbe subiectul.

— Aşadar, ce plănuieşti să faci în Coreea de Sud? Fără nicio ezitare, am spus:

— Vreau să învăţ şi să merg la facultate.

— A, nu cred că poţi să faci asta. Apoi a adăugat:

— Dar presupun că tuturor ar trebui să li se acorde o a doua şansă.

A doua şansă? m-am gândit eu. Infractorilor li se dă o a doua şansă. Eu ştiam că nu sunt infractoare; am făcut ce trebuia să fac ca să supravieţuiesc şi să-mi salvez familia. Dar în momentul acela mi s-a frânt inima. Mi-am dat seama că acolo nu aveam nicio speranţă. M-am simţit murdară şi pierdută, ca atunci când pastorul îmi ţinea predici despre păcat. Dacă aşa

aveau să se poarte oamenii cu mine dacă aflau cine sunt, atunci trebuia să fiu altcineva. O persoană care putea să fie acceptată şi să reuşească în Coreea de Sud. Toată viața mea nu făcusem decât să supraviețuiesc. Făcusem cumva ca să supraviețuiesc în Coreea de Nord. În China găsisem altă modalitate de supraviețuire. Dar mă întrebam dacă mai am energie să supraviețuiesc şi aici. Mă simțeam atât de obosită!

M-am întors în camera mea ca o celulă şi m-am uitat pe fereastră la țara unde crezusem că aveam să fiu liberă. Dar nu vedeam decât un alt iad. Ce uşor ar fi fost să-mi frec încheietura mâinii de metalul acela tăios până ce ar fi pătruns suficient de adânc ca viața mea să țâşnească precum o furtună neaşteptată şi să se termine la fel de repede!

Dar apoi mi-am amintit că aveam de respectat o promisiune. Ca şi tata, am jurat că n-o să închid ochii până ce nu o găsesc pe sora mea. Voiam să trăiesc ca s-o văd din nou.

În timpul fugii noastre din China, eu şi mama i-am întrebat pe toți cei pe care îi cunoşteam dacă nu o văzuseră pe Eunmi. Nu ştia nimeni nimic. Le-am spus agenților de la SNI numele ei când am ajuns la centru, dar nu era înregistrată la ei. Am fost dărâmată, dar nu voiam să mă las. Dacă trăia şi era în China, nu trebuia decât să-i dau de ştire unde eram şi avea să găsească o soluție ca să vină şi ea.

La începutul lunii iunie, grupul nostru de 130 de fugari nou-veniți era gata să părăsească acel centru. Primiserăm cu toții permisiunea securității statului. În seara din ajunul plecării, angajații ne-au organizat o mare petrecere de bun venit în noua noastră viață. Ne-au urat baftă, căci ştiau că o să avem nevoie. Următoarea noastră escală a fost la un centru de reinstalare unde nord-coreenii erau învățați cum să fie sud-coreeni.

Vise şi coşmaruri

Primul lucru pe care l-am învățat la Centrul de Reinstalare Hanawon a fost să cântăm imnul național. La asta ne-am descurcat foarte bine. La urma urmei, noi, nord-coreenii, ne perfecționaserăm abilitățile de genul ăsta toată viața. Celelalte sarcini au fost mult mai grele.

Hanawon, care se află la vreo 65 de kilometri sud de Seul, înseamnă „Casa Unității”.

Campusul cu clădiri de cărămidă roşie şi gazon verde împrejmuit de ziduri de securitate a fost construit în 1999 de Ministerul Unificării din Coreea de Sud, o agenție guvernamentală creată cu scopul de a face pregătirile pentru ziua în care Nordul şi Sudul se vor uni din nou.

Programele sale sunt menite să ajute tranziția fugarilor la o societate modernă – ceva ce va trebui să se întâmple la o scară uriaşă în cazul în care celor 25 de milioane de locuitori ai Coreei de Nord li se va permite vreodată să păşească în secolul XXI.

Republica Coreea evoluează separat de Regatul Eremit de peste şase decenii şi până şi limba e diferită acum. Într-un fel, Hanawon este ca o tabără de instrucție pentru cei care călătoresc în timp din Coreea anilor '50 şi 60, care au crescut fără bancomate, malluri, cârduri sau internet. Sud-coreenii folosesc multe cuvinte de argou pe care noi nu le cunoaştem, iar engleza s-a strecurat în vocabular, într-un fel de „congleză". De exemplu, în Coreea de Sud handbag („geantă") este acum han-dubag-u. Iar shoppingul este syoping. Am fost uimită când am aflat că oamenii fac cumpărături de plăcere. Şi mai erau atâtea: imprimantă, scaner, salată, hamburger, pizza, clinică. Nu era doar un vocabular nou pentru mine; aceşti termeni marcau pătrunderea într-o lume complet nouă.

Era deopotrivă criptic şi captivant. Personalul de la Hanawon a încercat să ne învețe cât de mult a putut în cele trei luni cât am rămas acolo până să fim lăsați liberi în noua noastră patrie hipercompetitivă, digitalizată şi democratizată.

Imediat ce am ajuns, micul nostru grup din Qingdao a fost repartizat unei echipe – grupul 129 – şi am primit nişte uniforme lejere – pantaloni de trening, tricouri, hanorace şi tenişi – pe care să le purtăm pe durata şederii acolo. Complexul era menit să adăpostească maximum trei sute de fugari, dar cât am fost noi acolo era ticsit cu vreo şase sute de rezidenți – numai femei şi copii de cel mult 18 ani. Bărbații erau trimişi în alt complex. Dormeam câte patru-cinci în cameră şi mâncam într-o sală de mese comună.

În timp ce mama şi ceilalți adulți erau învățați cum să-şi deschidă un cont în bancă, să folosească un cârd, să plătească o chirie şi să se înscrie pentru a vota, eu participam, împreună cu ceilalți adolescenți şi copii, la cursuri menite să ne pregătească pentru rigurosul sistem de învățământ sudcoreean. Mai întâi ne-au testat ca să vadă la ce nivel eram. Eu aveam 15 ani, dar, după ce ratasem atâția ani de şcoală, m-am încadrat la nivelul clasei a doua la matematică, iar la citire şi scriere chiar mai prost.

Trebuia să-mi reîncep educația de la zero.

Multora dintre noi le-a fost greu să se obişnuiască cu sala de clasă. Părea inconfortabil şi nefiresc să stai nemişcat pe un scaun. Iar lecțiile erau

dificile. În manuale nu se mai foloseau „nenorociții de americani” ca unități ale adunării și scăderii – acum aveam tot felul de obiecte simpatice și colorate: mere, portocale și altele. Dar încă nu știam tabla înmulțirii. Și aveam nevoie de ajutor și cu niște lucruri de bază, ca alfabetul latin, în afară de caracterele coreene, singurul alfabet pe care îl mai cunoșteam era cel pe care îl foloseam pentru a transcrie cuvinte rusești în Coreea de Nord. Învățarea unuia nou părea de-a dreptul chinuitoare.

Instructorii se străduiau să ne învețe despre lumea din afara granițelor ermetice ale Coreei de Nord. A fost pentru prima dată când am aflat că există democrații prospere în toată lumea, iar Coreea de Nord era una dintre cele mai sărace țări de pe planetă și cea mai represivă. În fiecare zi, instructorii contestau convingeri fundamentale care ne fuseseră inoculate încă de la naștere. Unele informații erau mai ușor de asimilat decât altele. Puteam să cred că Kim Jong Il locuia în reședințe luxoase în timp ce poporul lui murea de foame. Dar nu puteam să accept că tatăl lui, Marele Conducător Kim Ir Sen, fusese cel care pornise războiul din Coreea din 1950, și nu diabolicii invadatori yankei și sud-coreeni. Mult timp, pur și simplu am refuzat să cred asta. Ideea că țara mea natală fusese mereu victima agresiunilor imperialiste era parte din identitatea mea. Nu e ușor să renunți la o mentalitate impregnată în toate fibrele ființei tale și inoculată în creierul tău la fel ca glasul tatălui. În plus, dacă tot ce fusesem învățată până atunci era o minciună, de unde puteam eu să știu că oamenii aceia nu mințeau și ei? Nu mai puteam să cred în niciun fel de autoritate.

La Hanawon, am învățat și niște reguli de comportament în societatea în care urma să ne integrăm. De pildă, instructorii ne-au spus că aici nu aveam voie să batem pe nimeni. Asta ne-ar fi costat mulți bani și riscam chiar să ajungem la închisoare. Lucrul ăsta i-a șocat pe băieți, dar mie mi s-a părut minunat. În Coreea de Nord și în China nu existau asemenea legi și niciodată când m-a lovit cineva nu m-am așteptat să fie pedepsit. Credeam că nu am ce să fac, pentru că eram slabă. Așa că acest sistem juridic mi se părea foarte atrăgător pentru că îi proteja pe cei slabi de cei care aveau mai multă putere. Nu mi-aș fi închipuit niciodată așa ceva.

Nu știu dacă și ceilalți fugari aveau aceleași probleme, dar pentru mine cea mai dificilă etapă a programului a fost să învăț să mă prezint în fața clasei. Aproape nimeni nu știa cum să facă asta, așa că profesorii noștri ne-au învățat că mai întâi spui cum te cheamă, câți ani ai și de unde ești. Apoi poți să le zici oamenilor ce hobby-uri ai, care este cântărețul sau actorul tău

preferat, iar în cele din urmă poți vorbi despre „ce vrei să fii când o să crești mare”. Când mi-a venit rândul, m-am blocat. Habar nu aveam ce e ăla „hobby”. Când mi s-a explicat că este ceva ce mă face fericită, nu mi-a venit nimic în minte. Singurul țel pe care ar fi trebuit să-l am era să fac fericit regimul. Şi de ce i-ar fi păsat cuiva ce voiam „eu” să fiu când o să cresc mare? în Coreea de Nord nu exista „eu” – ci doar „noi”. Acest exercițiu mă făcea să mă simt foarte stânjenită şi mă dădea peste cap.

Când profesoara şi-a dat seama de asta, mi-a zis:

— Dacă asta e prea greu, atunci spune-ne care este culoarea ta preferată. Nici de data asta nu am ştiut ce să răspund.

În Coreea de Nord, de obicei suntem învățați să memorăm totul pe de rost, iar de cele mai multe ori nu există decât un singur răspuns corect la fiecare întrebare. Aşa că, atunci când profesoara m-a întrebat care este culoarea mea preferată, m-am gândit bine care ar fi răspunsul „corect”. Nu fusesem niciodată învățată să-mi folosesc acea parte a creierului care se ocupă de „spiritul critic”, partea ce hotărăşte în cunoştință de cauză dacă un lucru pare mai bun decât altul.

Profesoara mi-a spus:

— Hai, că nu e greu. Uite, spun eu prima: culoarea mea preferată este roz. Acum spune tu: care este culoarea ta preferată?

— Roz! am zis, uşurată că în sfârşit aflasem răspunsul corect, în Coreea de Sud, am ajuns să urăsc întrebarea „Tu ce crezi?”

Cui îi pasă? A durat mult până am început să-mi folosesc creierul şi să înțeleg de ce părerile mele contează. Dar, după cinci ani de exercițiu al libertății, ştiu acum că culoarea mea preferată este verdele crud şi că hobby-urile mele sunt cărțile şi documentarele. Nu mai copiez răspunsurile altora.

Cred că profesorii mei de la Hanawon au avut cele mai bune intenții când ne-au avertizat cât de greu ne va fi să concurăm cu elevii şi studenții născuți în Coreea de Sud. Gradul de succes al procesului didactic în Coreea de Sud o situează pe primul loc în lume de Pearson Global Index, un sistem de clasificare conform căruia Marea Britanie este pe locul al şaselea, iar Statele Unite pe locul al cincisprezecelea. Ni s-a spus că în Coreea de Sud copiii erau atât de obsedați de educație, încât învățau şapte zile pe săptămână, iar în timpul liber făceau meditații, ca să-i întreacă pe colegi. Astfel, personalul de la Hanawon încerca să se asigure că avem aşteptări realiste în ceea ce priveşte integrarea în şcolile publice. Dar mie îmi

spulberau toate speranțele. Aproape că îmi venea să mă las păgubaşă înainte să fi început.

Nu am ştiut niciodată că libertatea poate fi ceva atât de crud şi de dificil. Până în momentul acela, crezusem întotdeauna că eram liberă dacă puteam să port blugi şi să mă uit la ce filme vreau fără să mă tem că voi fi arestată. Acum îmi dădeam seama că trebuia să gândesc tot timpul – şi asta era extrem de obositor. Erau momente când mă întrebam dacă, în caz că nu ar fi existat foamea aceea perpetuă, nu mi-ar fi fost mai bine în Coreea de Nord, unde alții gândeau şi alegeau în locul meu.

Mă săturasem să fiu atât de responsabilă. În China, eu câştigam pâinea, eu eram cea care o ținea pe mama în viață. Acum nu mai ştiam cum să fiu din nou copil. Când am ajuns la Hanawon, eu şi mama am stat în aceeaşi cameră cu o altă femeie şi cu fiica ei, care era cam de vârsta mea. Mama ei se plângea că sunt prea independentă şi prea matură, zicând că ar trebui să mă port mai copilăreşte. Dar eu nu înțelegeam ce voia să spună cu asta. În sufletul meu, mă simțeam foarte bătrână.

Nu puteam să sufăr când oamenilor nu le plăcea de mine, aşa că de față cu mamele încercam să mă port mai copilăreşte, iar cu ceilalți adolescenți încercam să mă integrez. Nu ştiu cât de bine mi-a ieşit. Ne vedeam în fiecare zi şi făceam excursii în grup, dar mă simțeam foarte singură. Personalul ne-a făcut un tur al

Seulului, ne-a arătat muzeul războiului şi fluviul Han şi ne-a învățat să cumpărăm bilet şi să mergem cu metroul. Pe mine mă stresau toată gălăgia şi maşinăriile alea, firmele luminoase şi furnicarul acela de oameni care mă înconjurau pretutindeni. Zâmbeam şi mă prefăceam că sunt atentă. Pe dinafară eram copilul perfect, dar înăuntru fierbeam.

Într-o zi, stăteam de vorbă lângă cantină cu nişte nordcoreeni de vârsta mea.

Unul dintre băieți o bârfea pe o adolescentă care făcuse un copil.

— Nu poți să ai încredere în nord-coreence, a zis alt băiat. Toate au fost traficate. Numai că ea nu a avut cum să ascundă asta.

— Nu ştiu ce vrei să spui cu asta! am zis eu. Ce înseamnă traficate?

De fiecare dată când venea vorba de China, evitam subiectul în felul acesta. Eu şi mama nu vorbeam niciodată despre trecut, nici măcar când eram singure. Ne uitam una la alta şi înțelegeam tot ce rămânea nespus: chiar şi păsările şi şoarecii ne puteau auzi şoapta. Mama se confrunta şi ea cu dificultăți în această lume nouă şi ciudată în care urma să păşim. Dar

avea o atitudine mai sănătoasă decât mine. Fiecare zi în care nu trebuia să lupte pentru supraviețuire era o zi bună pentru ea.

Încercam amândouă din răsputeri să uităm amintirile urâte şi să mergem mai departe. Eu voiam să-mi şterg trecutul cu buretele, dar oroarea lui se întorcea să mă bântuie din clipa în care adormeam. Aveam tot timpul coşmaruri, de obicei cu acelaşi subiect: în jurul meu curgea apă şi trebuia să traversez râul ca să scap. Mereu era cineva pe urmele mele, dar, orice aş fi făcut, nu puteam scăpa. Uneori coşmarurile erau atât de îngrozitoare, încât mă trezeam țipând. Treceau câteva secunde bune până recunoşteam pătura de pe patul meu, până îmi aminteam că sunt în siguranță, că supraviețuisem, că scăpasem.

Dar uneori, chiar şi în toiul zilei, mă întrebam dacă nu cumva mă aflu încă în Coreea de Nord şi toate celelalte nu sunt decât un vis.

Cred că mă ciupeam de o mie de ori pe zi. Credeam că o să mă trezesc dintr-o clipă în alta în casa mea friguroasă din Hyesan, numai cu sora mea, întinsă pe podea, cu ochii țintă la luna care se vedea prin geam, întrebându-mă când o să se întoarcă mama cu mâncare.

Uneori mă ciupeam atât de tare, încât îmi făceam vânătăi şi îmi dădea sângele, pentru că aveam nevoie să simt durere fizică pentru a-mi dovedi că viața aceasta este reală. Alteori o făceam doar ca să mă asigur că mai sunt în stare să simt ceva. În mine încă zăbovea un soi de amorțeală, ca un tovarăş indiferent care mă privea de la distanță, incapabil să interacționeze cu lumea.

În Coreea de Nord nu există cuvinte ca depresie sau stres posttraumatic, aşa că habar nu aveam ce sunt chestiile astea sau dacă nu cumva sufăr de aşa ceva. Conceptul de consiliere îmi era atât de străin, încât, atunci când mi s-a oferit aşa ceva la Hanawon, habar nu aveam despre ce tot vorbeau. Am văzut recent nişte studii conform cărora aproximativ 75% dintre nord-coreenii fugiți de puțin timp în Coreea de Sud suferă de o formă de stres emoțional sau psihologic. Această estimare mi se pare foarte scăzută. Toți cei de la Hanawon încercam să ne purtăm ca nişte oameni normali, deşi chinul trecutului nostru şi nesiguranța viitorului ne mâncau pe dinăuntru.

În primele zile ale Republicii Coreea, fugarii nord-coreeni care intrau în țară erau tratați ca nişte eroi şi de obicei li se ofereau recompense consistente, subvenții şi burse. Dar după foametea din anii ’90 un val de refugiați a început să se reverse în Coreea de Sud, copleşind sistemul de

reinstalare. De fapt, numărul fugarilor a fost în 2009 mai mare ca niciodată: 2.914 de nou-veniți.

Iar spre deosebire de anii anteriori, când majoritatea fugarilor erau bărbați calificați, acum aproximativ 75% dintre refugiați erau femei sărace din provinciile nordice – ca mine şi ca mama. Cu timpul, pachetele de relocare deveniseră mai limitate şi mai restrictive. Dar erau în continuare un colac de salvare pentru noi, care ne adaptam la noua noastră patrie.

Pe 26 august 2009, Hanawon a organizat o petrecere de absolvire pentru membrii grupului 129. Eu şi mama am primit documente care atestau că suntem cetățeni ai Republicii Coreea. M-a copleşit un sentiment extraordinar de uşurare. Am crezut că aceasta fusese ultima încercare căreia trebuise să-i facem față în drumul nostru către libertate. Dar, aproape imediat ce am ieşit pe porțile centrului Hanawon, a început să-mi pară rău că plecam de acolo. Mă aflam acum în țara opțiunilor, unde supermarketurile îți ofereau 15 mărci de orez din care să alegi, iar eu tânjeam deja să mă întorc într-un loc unde să ni se spună ce să facem.

Imediat ce ne-am obişnuit cât de cât cu noua noastră viață, am aflat cât de dureroasă poate fi libertatea.

Eu şi mama am primit un pachet de relocare pentru locuință şi alte cheltuieli în valoare de aproximativ 25.234 de dolari în următorii cinci ani. Pare o sumă enormă până ce iei în considerare faptul că majoritatea familiilor sud-coreene cam atât câştigă într-un an. Fugarii trebuie să muncească din greu ca să ajungă la nivelul unui cetățean mediu, iar mulți dintre ei nu reuşesc niciodată. Ni s-a spus că mai putem primi nişte bani dacă locuim în afara capitalei aglomerate, aşa că eu şi mama am acceptat oferta şi am fost trimise într-un orăşel industrial de lângă Asan, cam la două ore cu trenul de Seul.

Apartamentul nostru ne-a fost repartizat şi plătit de stat. Pe numele mamei a fost deschis un cont şi ni s-a acordat un stipendiu unic ca să avem cu ce porni. Dar nu am primit toți banii odată. Se ştia că unii intermediari chinezi îi caută pe fugari în Coreea de Sud ca să le ceară banii pe care aceştia li-i datorează. Şi mai erau şi escroci sud-coreeni care îi păcăleau pe fugari, uşurându-i de banii pe care îi primeau de la stat pentru reinstalare. Cazurile acestea erau foarte frecvente pentru că nord-coreenii nou-sosiți habar nu aveau cum funcționează lucrurile în lumea reală.

În Coreea de Nord nu există contracte scrise, aşa că la Hanawon ne-au tot spus că pe lumea asta totul se întâmplă pe hârtie, iar după ce semnezi ceva,

devii responsabil pentru acel lucru. Nu mai poți să te răzgândeşti. Dar e greu să scapi de obiceiurile vechi şi să-ți faci altele noi. Aşa că guvernul s-a gândit că, dacă primeam banii în tranşe, nu riscam să-i pierdem pe toți odată. Dar, dacă ar fi văzut cum trăiam în Asan, şi-ar fi dat seama că eu şi mama oricum nu prea mai aveam ce pierde.

Complexul de locuințe în care stăteam era cocoțat pe un deal de la marginea oraşului, nu departe de câteva magazinaşe şi o linie de autobuz cu care ajungeai în zonele mai populate. Aici chiriile erau foarte mici, iar clădirea noastră era plină de chiriaşi care primeau ajutor de la stat, inclusiv bătrâni şi infirmi ce nu mai aveau familii care să aibă grijă de ei, mai mulți oameni cu boli psihice care ar fi trebuit să stea la azil – şi noi.

Noi locuiam într-o cameră în care erau o chicinetă, o saltea pe podea care ținea loc de pat şi un balcon unde puteam depozita lucruri. Clădirea era plină de gândaci, oamenii urinau în lift şi pe hol, iar în apartamentul de alături era un nebun care răcnea la orice oră din zi şi din noapte. Din fericire, cealaltă vecină a noastră era o bătrână de treabă care ne-a dat un bol pentru orez şi nişte farfurii frumoase de care nu mai avea nevoie. Ne-am cumpărat un mic frigider dintr-un magazin second-hand. Celelalte mobile le-am luat de pe spațiul verde din parcare unde locatarii aruncau haine uzate şi alte lucruri din casă. Mie şi mamei nu ne venea să credem ce noroc avem când am găsit lămpi, oale şi cratițe, o saltea uzată şi chiar şi un mic televizor. Era un du-te-vino continuu de locatari care se mutau în clădire sau plecau, aşa că în fiecare săptămână apăreau noi comori. Am hotărât că sud-coreenii ăştia aruncă mai multe lucruri folositoare chiar şi decât chinezii.

Un alt lucru nemaipomenit la sud-coreeni era faptul că în magazine găseai fructe la prețuri decente. În Coreea de Nord, portocalele şi merele erau un lux la care nici nu puteai visa, aşa că aici mamei îi plăcea la nebunie să cumpere fructe şi să le taie felii, pe care le mâncam împreună. Avusese o viață extrem de grea, dar mereu reuşise să găsească ceva pentru care să fie recunoscătoare. De asemenea, de cele mai multe ori vedea şi partea amuzantă a lucrurilor – chiar şi când era vorba despre ea însăşi. De pildă, mereu făceam greşeli cu produsele din jurul nostru pe care nu le cunoşteam, iar odată mama şi-a dat cu parfumul meu în gură, crezând că este spray de gură. Când s-a oprit din tuşit şi din blestemat, a izbucnit în râs. Am râs amândouă până ne-au dat lacrimile.

Într-o noapte, la scurt timp după ce am ajuns la Asan, m-am trezit şi am auzit-o pe mama chicotind.

— Ce este, Umma? am întrebat-o. Ce e aşa de amuzant?

— Frigiderul, Yeonmi-ya! a zis ea. Tocmai am auzit că s-a pornit singur.

O minte însetată

Primul meu obiectiv a fost să cunosc nişte sud-coreeni adevăraţi. Toţi cei pe care îi cunoscuserăm până atunci erau fugari, ca şi noi, agenţi sud-coreeni şi personalul instruit să aibă de-a face cu noi. De asemenea, abia aşteptam să aflu mai multe despre calculatoare, aşa că m-am hotărât să vizitez o sală de internet pe care o observasem printre alte magazine aflate în apropierea apartamentelor. Spre deosebire de internet-cafeuri, în care este permis accesul oricui, acestea seamănă mai mult cu nişte cluburi private în care plăteşti o mică taxă pentru fiecare oră ca să joci jocuri şi să stai pe chat cu prietenii. Mi-am strâns părul în coadă, m-am îmbrăcat cu nişte haine curate, apoi am coborât.

Sala de internet era la etajul al doilea, în capătul unor scări de ciment mizerabile. Mie mi s-a părut ceva incredibil de sofisticat, cu luminiţele acelea colorate şi şirurile lucioase de calculatoare în faţa cărora stăteau tineri ce păreau hipnotizaţi.

Mi-am luat inima în dinţi şi am deschis uşa de sticlă. Bătrânul de la recepţie a ridicat ochii spre mine când am intrat.

— Aş vrea să folosesc şi eu calculatorul ăsta… am zis.

De îndată ce mi-a sesizat accentul, s-a prins că nu eram din Coreea de Sud.

— Străinii nu au voie aici, a spus el.

— Da, sunt din Coreea de Nord, dar acum sunt cetăţean sudcoreean, am zis eu, de-a dreptul şocată.

Simţeam că îmi dau lacrimile.

— Nu, eşti o străină, a spus bărbatul. Străinii nu au voie aici!

Am făcut stânga-mprejur, am coborât scările în fugă şi nu m-am mai oprit până ce nu am ajuns înapoi în apartamentul nostru. Mă simţeam nemaipomenit de dezamăgită.

A doua zi, nu mai voiam decât să zac în pat cu pătura în cap, dar mama mi-a spus că trebuia să mă îmbrac. Era început de septembrie, iar trimestrul începuse deja. Era timpul să mă înscriu la şcoală.

Deşi rezultatele pe care le-am obţinut la teste mă situau la acelaşi nivel cu sud-coreenii de opt ani, eu aveam aproape de două ori pe atât, deci eram prea mare pentru şcoala elementară. Aşa că, dacă voiam să învăţ la o şcoală publică, trebuia să intru la gimnaziu. Aş fi putut să aleg o şcoală alternativă

privată, destinată refugiaților, dar voiam să învăț să mă integrez în Coreea de Sud cât mai repede posibil.

Gimnaziul era o clădire modernă de cărămidă care avea pe ziduri bannere colorate ce îi felicitau pe elevi pentru reuşitele lor şcolare şi sportive. Eu şi mama ne-am întâlnit cu unul dintre administratorii şcolii la el în birou şi primul lucru pe care mi la spus a fost cât de greu avea să-mi fie să reuşesc.

— Am avut un nord-coreean la şcoala noastră acum câțiva ani, a zis el, dar nu a reuşit să-i ajungă pe ceilalți din urmă şi a picat.

S-a uitat cu subînțeles la mine, parcă spunându-mi că şi eu eram un caz fără speranță.

— Iar uniformele sunt foarte scumpe aici, a mai adăugat directorul. Va trebui să-ți dăm una folosită pe care să ți-o repare mămica.

Apoi am fost condusă să-i cunosc pe unii dintre colegii mei. Toate fetele erau îmbrăcate cu uniforme elegante, în timp ce eu aveam pe mine nişte haine căpătate de la un asistent social. Am încercat să intru în vorbă cu nişte copii, dar s-au uitat puțin la mine şi au plecat. Mai târziu, am auzit nişte fete vorbind despre mine, fără să le pese că puteam să le aud.

— Ce caută chestia aia aici? a zis una.

— Care-i faza cu accentul ăla al ei? a spus alta. E spioancă sau ce?

La sfârşitul zilei, am plecat acasă cu mama şi nu m-am mai întors niciodată acolo.

După aceea, mă temeam atât de tare de alți oameni, încât refuzam să mai ies din casă. Dacă încercam să ies, mă năpădea o sudoare rece şi inima începea să-mi bată aşa de tare în piept, încât credeam că o să mor. Singurul moment când mă simțeam bine afară era noaptea târziu, când nu mai era nimeni în jur. Mama mă însoțea până la un părculeț de joacă pentru puținii copii care locuiau în complexul de apartamente. Acolo mă dădeam în leagăn în timp ce mama îmi povestea ce făcuse în ziua aceea sau îmi cânta unele dintre cântecele vechi.

— Trebuie să fii mai încrezătoare, Yeonmi, zicea ea. De ce eşti aşa de speriată când se uită lumea la tine?

Dar nu aveam cum să-i explic.

După ce am stat ascunsă o lună, mi-am dat seama că trebuia să mă forțez să ies din nou în lume. Chiar dacă mulți sudcoreeni credeau că nu am niciun viitor, chiar dacă ei credeau că sunt proastă, înapoiată şi nedemnă de încredere, aveam să le arăt eu lor. Aveam să reuşesc într-un fel sau altul. Iar primul pas era să dobândesc educație.

Înainte să moară, tatăl meu mi-a spus pentru ce îi pare rău. Întotdeauna şi-a dorit să merg la şcoală şi să vin acasă cu note bune. Ştia că voiam să merg la facultate într-o bună zi şi, poate, să devin doctor, ca atâtea dintre rudele noastre. Dar, după ce a fost arestat, acest vis a devenit imposibil. Acum îmi stătea în putere să îndeplinesc dorințele tatii.

Foarte multe dintre lucrurile pe care le-am învățat la Hanawon păreau să nu aibă sens. Dar ceea ce m-a izbit a fost o frază simplă pe care am auzit-o de nenumărate ori: „Într-o democrație, dacă munceşti din greu, vei fi răsplătit". La început nu am crezut. Nu aşa mergeau lucrurile în Coreea de Nord, unde munca sârguincioasă era răsplătită doar dacă aveai un songbun bun şi nişte relații. Dar ştiam că puteam să muncesc din greu şi mă incita gândul că aveam să fiu răsplătită pentru efortul meu. Încă nu aveam un cuvânt pentru „dreptate" şi nici măcar nu înțelegeam conceptul, dar ideea îmi plăcea. Trebuia să încep imediat să muncesc ca să-mi ating țelurile; nu mai era nicio clipă de pierdut.

În noiembrie 2009, m-am înscris la şcoala „Visul divin", o şcoală creştină cu internat destinată exclusiv copiilor nordcoreeni, din oraşul învecinat Cheonan. Aproape toate şcolile speciale pentru refugiați erau conduse de creştini şi nu prea aveam de ales. Şcoala asta era cel mai aproape de mama.

Aveam mult de recuperat. Obiectivul meu era să obțin diploma de absolvire a gimnaziului şi a liceului odată cu ceilalți copii de vârsta mea de la şcolile normale, iar apoi să merg la facultate. Erau vreo 15 adolescenți la „Visul divin" – cu toate că numărul lor avea să mai varieze printre care şi nişte fete pe care le cunoscusem la Hanawon. Dar eu nu eram prea populară în şcoală. Eram hotărâtă să scap de singurul lucru care dădea de gol faptul că eram refugiată, aşa că, în conversații, încercam să vorbesc cu accent sud-coreean. Fetele mă credeau ciudată şi îngâmfată. Profesorii îmi spuneau că nu mă „deschid" suficient de mult. Nu eram interesată să stau numai cu nasul în Biblie şi să merg la biserică, lucruri foarte importante pentru toți ceilalți din jurul meu. La Şcoala „Visul divin" nu voiam decât să învăț. Eram aşa de însetată de cunoaştere, încât nu toleram nimic care îmi distrăgea atenția. Mă porecliseră „Maşina de învățat".

În majoritatea timpului, stăteam în camera mea şi citeam, îmi aminteam de vechea plăcere de a citi cărți în Coreea de Nord, numai că acum lecturile mele nu se mai limitau la aventurile lui Kim Ir Sen şi Kim Jong II.

În acest timp, mama a răsuflat uşurată că am ales o şcoală cu internat, unde eram în siguranță şi avea cine să-mi dea de mâncare. Ea plănuia să

facă o călătorie până în China.

Imediat ce ne-au dat drumul de la Hanawon, mama a luat legătura cu nişte intermediari din China care au trimis o femeie peste graniță, la Hyesan, să se intereseze de Eunmi. Voiam să aflăm dacă fusese cumva arestată în China şi trimisă înapoi, ca atâtea alte femei pe care le cunoşteam. Dar nimeni nu mai ştia nimic de sora mea de doi ani şi jumătate, de când dispăruse.

Aşa că am dat sfară în țară prin rețelele de traficanți din China că oferim o recompensă de 10.000 de dolari pentru orice informații despre Eunmi. În acelaşi timp, mama a depus cerere pentru un paşaport sud-coreean. În primele luni la Asan am trăit în sărăcie pentru că economiseam cât de mult puteam ca să o căutăm pe sora mea. Cum a pus mâna pe paşaport, mama şi-a cumpărat bilet de avion spre China.

Este greu de imaginat cât curaj i-a trebuit mamei ca să facă această călătorie singură. Nici acum nu ştia aproape deloc chineză şi nu mai călătorise niciodată fără cineva care s-o îndrume. Chiar dacă acum avea cetățenie sud-coreeană, nu avea de unde şti că nu va fi răpită şi vândută din nou, dacă nu cumva pica în mâinile unor agenți nord-coreeni care aveau s-o trimită înapoi în țară, unde o aştepta moartea. Dar şi-a învins temerile, a zburat cu avionul până în stațiunea Dalian – pentru că era mai ieftin – şi apoi a străbătut singură cu autobuzul drumul lung până la Shenyang.

A stat la vechea noastră prietenă Myung Ok, şefa de la chatroom, cât a căutat-o pe Eunmi. Pe vremea când ne ascundeam, ne temeam să le contactăm pe rudele tatii, care locuiau în oraşul Yanbian din nord-estul Chinei. Nu îndrăzniserăm nici măcar să dăm nişte telefoane ca să le localizăm, ca nu cumva să le aducem poliția la uşă. De data asta mama le-a găsit prin intermediul băncii la care lucrase cândva mătuşa tatii. A fost minunat să ia din nou legătura cu acea parte a familiei, dar am aflat cu dezamăgire că nimeni nu ştia nimic de Eunmi.

După ce a stat 20 de zile în China, mama s-a întors acasă descurajată. Nu reuşeam să dăm de sora mea, dar nu ne pierdeam speranța că avea să ne găsească într-o bună zi. Dar mama nu s-a întors chiar cu mâna goală. Înainte de a pleca la misiunea din Qingdao, ne-am lăsat lucrurile într-un loc sigur din Shenyang. Nu am vrut să luăm cu noi nimic care să ne dea de gol că suntem nord-coreence în timpul evadării noastre. Printre acestea era şi un pachețel cu nişte fotografii de familie. Pozele acelea erau tot ce ne mai

rămăsese de la tata, de la Eunmi şi de la rudele pe care le iubeam şi pe care le părăsiserăm. Iar acum fotografiile erau iarăşi la noi, în Coreea de Sud.

Şi din călătoria asta a mai ieşit ceva bun. Înainte, Myung Ok se temuse să fugă din China ca nu cumva să fie arestată şi trimisă înapoi în Coreea de Nord, torturată şi executată. Dar mama i-a povestit ce minunat era în Coreea de Sud şi cum ne-a ajutat statul când am ajuns acolo.

— Ia uite! i-a spus ea lui Myung Ok, fluturându-i pe sub nas paşaportul ei. Poți să obții şi tu aşa ceva după ce ajungi acolo, iar apoi poți să călătoreşti unde vrei fără nicio teamă! Vei fi liberă.

Paşaportul acela i-a dat lui Myung Ok curajul de a-şi asuma acest risc. Eu şi mama am dat nişte telefoane şi am aranjat să fugă pe o rută prin Thailanda. A plecat câteva luni mai târziu şi până la urmă a ajuns şi ea în Coreea de Sud.

La şcoala „Visul divin” nu am rămas prea mult. De fapt, imediat ce s-a întors mama din China, la sfârşitul lunii noiembrie, m-am lăsat de şcoală şi m-am mutat înapoi cu ea. Simțeam că la şcoala aceea nu mi se oferea tot ce aveam eu nevoie şi nu îmi plăceau toate activitățile religioase. Nu îmi plăcea să mă prefac mai credincioasă decât eram. Iar predicile îmi aminteau uneori de pastorul din Qingdao care mă făcuse să mă simt murdară şi păcătoasă.

După ce m-am întors acasă, am stat numai cu nasul în cărți. Devoram cărțile aşa cum alții respiră oxigenul. Nu citeam doar pentru cunoaştere sau de plăcere; citeam ca să trăiesc. Nu aveam decât 30 de dolari pe lună, iar după ce plăteam cheltuielile, dădeam pe cărți toți banii care îmi rămâneau. Unele erau noi; pe altele le cumpăram dintr-un anticariat. Chiar dacă îmi era foame, cărțile erau mai importante decât mâncarea. Abia mult mai târziu am aflat că există biblioteci publice. Acum pare greu de crezut, dar când am ajuns în Coreea de Sud aveam foarte puține informații despre viața din țara aceea.

Am început cu nişte traduceri coreene ale unor cărți pentru copii, apoi am trecut la cărți cu poze despre țările lumii. Am cumpărat cărți despre mitologia romană şi istoria lumii. Am citit biografiile lui Abraham Lincoln, Franklin Roosevelt şi Hillary Clinton. Eram interesată de America şi mi-au plăcut în mod special biografiile pentru că erau despre oameni care fuseseră nevoiți să înfrunte diferite obstacole sau prejudecăți ca să reuşească. Acestea m-au convins că şi eu puteam să reuşesc când nimeni nu mai credea în mine, nici măcar eu.

Am înghesuit 12 ani de educație într-un an şi jumătate. Am mai mers pe la vreo câteva şcoli speciale, ca să pot obține diplomele de absolvire a gimnaziului şi liceului. Însă chiar şi atunci învățam cel mai bine singură. Mi-am promis să citesc o sută de cărți pe an şi m-am ținut de promisiune.

Citeam ca să-mi umplu mintea şi să-mi alung amintirile urâte. Dar am descoperit că, cu cât citeam mai mult, cu atât gândeam mai profund, aveam o viziune mai largă şi emoții mai puțin superficiale. În Coreea de Sud exista un vocabular mult mai bogat decât cel pe care îl aveam eu, iar când ai mai multe cuvinte ca să descrii lumea, îți dezvolți o gândire complexă. În Coreea de Nord, regimul nu vrea să gândeşti şi urăşte subtilitățile. Acolo ori e albă, ori e neagră, nu există nuanțe de gri. De pildă, în Coreea de Nord, singurul fel de „iubire” pe care îl poți descrie este iubirea pentru Conducător. Noi mai auziserăm cuvântul iubire folosit şi în alte contexte pe casetele video de contrabandă, dar în Coreea de Nord nu puteai aplica aşa ceva în viața de zi cu zi – nu cu familia, nici cu prietenii, soțul ori soția. Dar în Coreea de Sud existau foarte multe feluri de a-ți exprima iubirea – îți iubeai părinții, prietenii, iubeai natura, îl iubeai pe Dumnezeu, iubeai animalele şi, desigur, îți iubeai partenerul.

Când eram în centrul SNI, aşteptând să plec la Hanawon, mai aduceau uneori oameni din afară care ne cereau să participăm la nişte sondaje şi mai stăteau de vorbă cu noi. O femeie ne-a vorbit despre iubire. A zis că, dacă le spui plantelor

„Te iubesc”, cresc mai sănătos. Aşa încât era foarte important să le spui asta celor dragi. Ne-a încurajat să-i spunem acest lucru celui care era aşezat lângă noi în momentul acela. A fost un exercițiu ciudat, dar atunci am aflat că există modalități de a-ți exprima dragostea pentru prieteni sau chiar plante şi animale. Trebuie să te învețe cineva totul, chiar şi emoțiile umane fundamentale.

Începeam să-mi dau seama că nu poți să te dezvolți şi să înveți cu adevărat decât dacă ai un limbaj în care să te dezvolți. Simțeam la propriu cum creierul meu prinde viață, de parcă se formau noi conexiuni în locuri care până atunci fuseseră sterpe şi întunecate. Citind, învățam ce înseamnă să fii viu, să fii om.

Am citit clasici ai literaturii precum De veghe în lanul de secară, împăratul muştelor şi nuvelele lui Tolstoi. M-am îndrăgostit de Shakespeare. Dar descoperirea Fermei Animalelor de George Orwell a fost un adevărat punct de cotitură pentru mine. Parcă descoperisem un diamant

într-un munte de nisip. Am simțit că Orwell ştia de unde eram şi prin ce trecusem. Ferma animalelor era de fapt Coreea de Nord, iar el descria viața mea. Îmi recunoşteam familia în animalele acelea – bunica mea, mama, tata şi eu: eu eram unul dintre „noii porci" care nu aveau nicio idee. Reducerea ororii din Coreea de Nord la o simplă alegorie i-a anulat puterea pe care o avea asupra mea. M-a ajutat să mă eliberez.

Când eram la Hanawon, ne vizitau uneori fugari ce reuşiseră deja să se integreze în societatea sud-coreeană şi ne povesteau experiențele lor. Unul dintre ei ne-a dat un sfat simplu pentru cum puteam să ne împrietenim cu sud-coreenii: află care sunt cele mai de succes emisiuni TV şi cele mai populare vedete, ca să poți vorbi despre ele. Filmele şi emisiunile televizate au devenit pentru mine o formă de educație. Învățam numele actorilor şi intrigile filmelor şi emisiunilor. Îmi notam numele tuturor formațiilor şi ascultam cât mai multe melodii, ca să pot recunoaşte cele mai mari hituri ale anilor '70,80 şi 90.

Citeam articole despre celebrități, aflam despre scandalurile şi poveştile lor, ca să pot discuta despre ele de parcă trăiam de o viață în Coreea de Sud. Eram uimită de toate nunțile celebrităților şi de rochiile de designer. Habar nu aveam ce e aia designer, dar acum aveam la şcoală o sală unde puteam să intru pe internet şi să caut tot felul de chestii. Mie şi ideea de „celebritate" mi se părea foarte ciudată. În Coreea de Sud oamenii frumoşi erau adorați precum Conducătorul nostru în Nord. Însă marea diferență era că în Coreea de Sud oamenii puteau alege pe cine să idolatrizeze.

Treptat, mi-am pierdut accentul nordic şi am început să vorbesc precum cei din Seul. Am învățat să mă îmbrac, să mănânc şi să fac conversație ca o sud-coreeancă. Dacă o persoană care nu mă cunoştea mă întreba de unde sunt, spuneam doar „din Asan" şi o lăsam să creadă ce vrea. Făceam tot ce puteam ca să mă distanțez de trecutul meu. Nu am contactat pe nimeni care mă cunoscuse în

China. Mama a rămas apropiată de Sun Hi şi Myung Ok după ce s-au stabilit şi ele în Sud – eu nu. Nu voiam să mai am nimic de-a face cu acea etapă a vieții mele, care deja începea să mi se pară ireală, precum ceva dintr-un vis pe care ți-l aminteşti vag.

Mama mi-a spus că nu era sănătos să stau tot timpul în casă, citind. A insistat să mă întorc la o şcoală cu internat, aşa că în primăvara anului 2010 m-am înscris la altă şcoală creştină pentru refugiați ca să-mi iau diploma de absolvire a gimnaziului, apoi m-am mutat în campusul din Seul al şcolii

„Visul divin”, ca să termin şi liceul. Tot nu prea dădeam pe la ore, lucrând mai ales singură. Dar la teste luam note mari.

În aprilie 2011, la doi ani după ce eu şi mama am aterizat în Coreea de Sud, mi-am dat examenul de bacalaureat şi l-am luat. A fost o victorie foarte dulce. M-am gândit la toţi oamenii aceia care consideraseră că nu aveam nicio şansă: pastorul din Qingdao, agentul care m-a interogat, directorul care m-a respins şi nenumăraţii profesori care mi-au spus că nu aveam să pup aşa ceva. Faptul că mi se spunea că dorinţa mea era imposibilă mă motivase, iar diploma de bacalaureat mi-a arătat, pentru prima dată, că poate exista dreptate şi în viaţa mea. Munca sârguincioasă era răsplătită.

Mamei nu îi venea să creadă că fetiţa aceea nu foarte silitoare din Hyesan luase bacalaureatul. Dar mi-a amintit că în Coreea de Nord era o vorbă: „Nu poţi să-ţi dai seama cât de isteţ e un copil până ce nu creşte”. Nu era genul ei să-mi spună direct că e mândră de mine, dar îmi dădeam seama că este.

Nici mamei nu i-a fost uşor să se adapteze la viaţa din Coreea de Sud. A muncit din greu, găsindu-şi tot felul de slujbe mărunte, ca aproape toţi refugiaţii din Coreea de Nord abia ajunşi aici. Făcea curăţenie şi spăla vasele într-o cafenea unde se servea şi mâncare. Acolo a cunoscut un bărbat care lucra la o saună din oraş. Au început să iasă împreună, iar el i-a găsit alt serviciu – vindea gustări la sauna unde lucra şi el. Din păcate, s-a dovedit a fi un om foarte violent. Eu nu mi-am dat seama cât de gravă era situaţia până într-o noapte când la şcoala „Visul divin” din Seul m-au sunat de la un spital din Asan.

— Este vorba despre mama ta, a spus asistenta. Trebuie să vii să o iei.

M-am îmbrăcat la repezeală şi am alergat la metrou, ca să prind primul tren de dimineaţă către Asan, pe la ora 5. Mai întâi, am trecut pe acasă. Când am ajuns acolo, am văzut pete de sânge pe hol şi o baltă de sânge în apartament. Vecina noastră mi-a spus că fusese un scandal îngrozitor. Prietenul mamei o lovise în cap cu o tigaie grea de metal şi o doborâse la pământ, apoi fugise, crezând că o omorâse. Vecinii au chemat poliţia, care venise şi o dusese la spital.

Săraca mama arăta ca vai de ea, bandajată toată şi cu un cucui cât toate zilele. Cât m-am dus acasă ca să şterg sângele, ea s-a externat, pentru că nu îşi permitea să plătească cheltuielile. Nu avea bani de taxi, iar în autobuz i s-ar fi făcut rău, aşa că a venit acasă pe jos, singură. Mi s-a rupt inima când am văzut-o intrând pe uşă, epuizată şi ameţită. Nici măcar în Sud, viaţa noastră nu era deloc uşoară.

Nu l-a mai reclamat pe individul acela. Poliţiştii l-au interogat şi au vrut să-l trimită în judecată, dar mama, cu inima ei mare, l-a iertat şi le-a zis să-i dea drumul. Cred că, după experienţele ei cu poliţia nord-coreeană, nu mai voia să pună pe nimeni să treacă prin asemenea chinuri, nici măcar pe cineva care încercase s-o omoare. Nu ştia că în Coreea de Sud poliţia lucrează altfel.

După ce a atacat-o, mama a încercat să se despartă de omul acela, dar el o tot urmărea şi venea la apartament la orice oră, ameninţând-o. După vreo două luni, ea a cedat şi s-a împăcat cu el. Dar era un individ violent şi a continuat s-o bată. Uneori primeam câte un SMS de la ea în care îmi spunea: „Dacă mor în noaptea asta, să ştii că el e criminalul”.

Mă scotea din minţi gândul că mama îndurase atâtea ca să fie liberă, iar acum, când se afla în sfârşit în Coreea de Sud, trebuia să trăiască cu frică. După ce refuzase să depună plângere, se părea că poliţia nu mai putea face nimic ca s-o protejeze.

Trebuia să existe o soluţie. Dacă ei nu o puteau proteja, m-am gândit eu, poate reuşeam eu. Puteam să învăţ legile şi să devin ofiţer de poliţie sau chiar procuror. În Coreea de Nord, poliţiştii îţi luau banii şi te aruncau în închisoare. În China, îngheţam de frică de fiecare dată când vedeam o uniformă, pentru că poliţiştii mă puteau aresta pe loc. Ofiţerii de poliţie nu mă protejaseră de nimic de când mă ştiam. Dar în Coreea de Sud asta era treaba lor: să ofere protecţie. Aşa că am ales să mă îndrept către lucrul de care mă temeam cel mai tare şi să intru în rândurile lor.

M-am interesat şi am aflat că locul cel mai bun din ţară de unde puteam obţine o diplomă în administraţia poliţiei era Universitatea Dongguk din Seul. Aşa că m-am hotărât să dau la facultate acolo.

Acum merg să vă întâlnesc

Universitatea Dongguk este cocoţată pe un deal abrupt din centrul Seulului, cu vedere în toate direcţiile, spre oraş şi spre pantele împădurite ale parcului Namsan. Universitatea a fost fondată în 1906 de nişte budişti şi, cu toate că acceptă studenţi indiferent de religia pe care o au, cele patru principii ale sale reflectă originile acestei şcoli:

Echilibrează-ţi mintea curată.

Poartă-te sincer şi loial

Iubeşte-i pe oameni cu bunăvoinţă.

Salvează omenirea de suferinţă.

Păreau principii pe care le-aş fi putut susține şi eu, mai ales ultimul. Primii doi ani de libertate îi folosisem pentru dezvoltarea mea personală, trezindu-mi mintea şi deschizând-o în fața posibilităților acestei lumi. Acum eram în siguranță, dar nu puteam să nu mă gândesc la familia mea, la prieteni şi la toți ceilalți care încă sufereau, precum şi la sora mea, pe care tot nu o găsisem. Trebuia să existe vreun motiv pentru care eu scăpasem cu viață şi găsisem libertatea, iar ei nu. Dar aceasta încă era doar o idee pe care nu o puteam exprima pe deplin.

Scopul meu imediat era să fiu acceptată de această universitate prestigioasă. Deoarece eram o refugiată nordcoreeancă, jumătate din taxele şcolare erau plătite de stat, iar cealaltă jumătate o acoperea universitatea – atât timp cât aveam note mari aşa încât costurile nu reprezentau o piedică. Dar ştiam că sincopele neobişnuite din educația mea de până atunci aveau să fie o problemă, ca să nu spun mai mult. Ca tuturor fugarilor, mi s-a îngăduit să sar peste celebrul examen sudcoreean de admitere la facultate, o testare a abilităților pentru colegiu care durează opt ore, dar tot trebuia să trec nişte teste riguroase ca să fiu admisă la universitate, printre care şi un examen oral. Totul depindea de interviul pe care mi-l programasem la biroul de admiteri la începutul verii din 2011.

Eram aşa de stresată, că am ajuns în campus la 5 dimineața. M-am aşezat pe o bancă, în răcoarea dimineții, aşteptând ora interviului. La un capăt al marii curți din centru se află o statuie a lui Buddha şi, chiar înainte de a intra la interviu, m-am oprit în fața ei să mă rog.

Deşi îmbrățişasem pe deplin creştinismul cât timp am stat la misionarii din China, credința mea nu se limita la o religie anume. Fusesem crescută fără altă religie în afară de cultul dictatorilor, iar spiritul meu era încă în căutare. În ciuda tuturor probelor contrarii, credeam într-o putere binevoitoare ce călăuzeşte universul, într-o forță plină de iubire ce ne împinge pe calea binelui, nu a răului. Credeam că Iisus era parte a acestei forțe, alături de Buddha şi de toate entitățile spirituale la care făceam apel în momentele de disperare şi de nevoie. Şi tatăl meu se număra printre ele. Iar acolo, în fața lui Buddha, mi-am împreunat mâinile în dreptul inimii şi i-am vorbit tatii, rugându-l să mă călăuzească. Încă simțeam că am cu el o conexiune puternică şi că nu trebuie decât să îl rog şi el va veni să-mi dea putere. În dimineața aceea i-am simțit prezența foarte intens.

Era evident că nu sunt pregătită pentru facultate, iar cei câțiva profesori din comisia aflată în sala de interviu ştiau asta. Eu trebuia să-i conving că

merit să fiu admisă.

— Bună, numele meu este Yeonmi Park. M-am născut în Hyesan, Coreea de Nord. Am venit aici nu demult, nu am avut parte aproape deloc de educație și am realizat foarte multe în doi ani. Vă pot garanta că, dacă veți avea încredere în mine, nu vă voi dezamăgi.

Până și eu am rămas șocată de încrederea mea în mine. Și profesorii păreau surprinși.

— Până aici te-ai descurcat bine, a spus unul dintre ei. Dar ai foarte puțină educație formală și nu ai învățat engleza, de care ai nevoie pentru a absolvi.

Altul a zis:

— Știm cu toții că mulți nord-coreeni încep o facultate, dar nu o mai termină niciodată. Cum poți să-mi promiți că nu așa vei face și dumneata?

M-am uitat la ei și am spus:

— Da, este adevărat că nu am aceleași abilități ca și ceilalți candidați, dar pot să mi le dezvolt. Mai important este că, în timp ce acești studenți mergeau la cursuri, eu învățam la școala vieții. Așa că eu am de oferit ceva ce ei nu au. Dacă îmi acordați această șansă, voi putea să fac asta și veți fi mândri de mine.

În august am verificat online rezultatele admiterilor și am aflat că fusesem acceptată la facultatea de justiție penală de la Universitatea Dongguk.

Mi-am îngropat obrajii în palme și am plâns. În sfârșit, cineva credea în mine. În Coreea de Sud, anul școlar începe în primele zile din martie, așa că mai aveam șapte luni până începeam cursurile la Dongguk. Pentru că nu absolvisem Școala „Visul divin" din Seul, locuiam la cămin și mai mergeam la ore în timp ce mă pregăteam pentru facultate. De asemenea, lucram cu jumătate de normă ca vânzătoare la un magazin de produse ieftine și ca debarasoare la sala de nunți a unui hotel elegant. Nu cred că m-ar fi angajat dacă arătam sau vorbeam ca o fugară nordcoreeancă. Așa că i-am lăsat să creadă că sunt din Seul.

Eram gata să-mi uit trecutul și s-o iau de la capăt cu o nouă identitate, ca studentă sud-coreeancă. Dar apoi am primit un telefon de la producătorul unei emisiuni de la un post național de televiziune al EBS Educațional Broadcasting System), spre sfârșitul anului 2011. Voia să-i ia un interviu unei persoane care fugise din Coreea de Nord și auzise de mine de la cineva care avea legătură cu Hanawon. Am acceptat să mă întâlnesc cu el și i-am

povestit despre fuga mea prin deşert şi despre căutarea surorii mele care dispăruse în China. La sfârşitul discuției noastre, mi-a zis că el caută un tânăr fugar coerent şi ambițios care să apară în emisiunea lui. Nu eram interesată?

Am simțit că încep să mă panichez şi imediat am răspuns:

— Nu!

— Dar este o emisiune importantă şi va fi difuzată peste tot, a zis producătorul. Apoi a făcut o pauză.

— Şi poate că te va ajuta s-o găseşti pe sora ta.

Până atunci nu mă gândisem la posibilitatea asta. Televiziunea sud-coreeană era urmărită online în toată China. Dacă spuneam povestea lui Eunmi la televizor, atunci poate că ea, văzând emisiunea, ar fi găsit o modalitate de a ne contacta, ca s-o ajutăm să fugă.

În acelaşi timp, îmi asumam un mare risc dacă ieşeam în public. În afară de prietenele noastre care trăiau în Coreea de Sud mai erau câteva femei care mă cunoşteau şi ştiau ce făcusem ca să supraviețuiesc în China. Speranțele mele de a face o carieră în domeniul justiției penale ar fi putut fi spulberate dacă ele dădeau aceste lucruri în vileag.

M-am sfătuit cu mama şi am hotărât că merită să profit de această şansă dacă în felul ăsta am fi găsit-o pe Eunmi.

Vreo două zile am făcut înregistrări pentru emisiune. M-au filmat mai ales în timp ce mă plimbam pe plaje şi prin parcuri de distracții împreună cu un fugar mai în vârstă în timp ce discutam despre conflictul dintre nord-coreenii de vârsta mea, care aveau acces la DVD-uri străine, şi generația lui, ce avea o altă mentalitate. La un moment dat, ne-au dus la o şcoală de acordeon condusă de un cuplu de fugari nord-coreeni şi m-au filmat în timp ce îi ascultam interpretând la acordeon şi cu vocea cântece din fosta noastră țară. M-a copleşit un val de tristețe şi nu mi-am putut stăpâni lacrimile în fața camerei. Le-am povestit că Eunmi cânta la acordeon când eram copii, în Hyesan. Şi că n-o mai văzusem de cinci ani şi că îmi era foarte dor de ea.

După difuzarea emisiunii, în ianuarie 2012, tresăream de fiecare dată când îmi bâzâia telefonul şi îmi apărea pe ecran un număr necunoscut, sperând să fie un mesaj de la Eunmi, din China. Dar zilele treceau şi tot nu primeam nicio veste de la sora mea.

Am început cursurile la Dongguk în martie 2012. Universitatea era ca un mare praznic al cunoaşterii întins în fața mea, iar abia mai pridideam cu ospătatul. În primul an am urmat cursuri de gramatică şi conversație în

limba engleză, criminologie, istorie universală, cultură chineză, istoria Coreei şi a Americii, sociologie, globalizare, „războiul rece” şi altele, în particular îi citeam pe marii filosofi occidentali, precum Socrate şi Nietzsche. Totul era foarte nou pentru mine.

Puteam în sfârşit să mă gândesc şi la altceva în afară de foame şi siguranță, iar asta mă făcea să mă simt cu adevărat o ființă umană. Nu am ştiut niciodată că cunoaşterea poate fi o sursă de fericire. Când eram mică, visul meu era să am o găleată cu pâine. Acum începeam să am visuri mari.

Din nefericire, cerințele mai practice ale vieții de student mi-au frânat brusc avântul. În prima oră de curs, profesorul ne-a împărțit în două echipe ca să creăm o prezentare. Imediat ce am făcut cunoştință cu grupul meu, a trebuit să recunosc că habar nu aveam ce e aia prezentare şi ce trebuie să fac. Ceilalți şi-au luat sarcina de a rezolva tot ce era de făcut pe computer şi partea de design, iar pe mine m-au pus să fac „documentarea”. Nu prea ştiam ce înseamnă asta. În momentul acela nu aveam prea multă şcoală şi mi-am dat seama că, dacă nu învăț rapid să folosesc cât de cât computerul şi să fac documentare, cariera mea academică avea să fie un dezastru. Aşa că, pe lângă cursuri, stăteam pe internet ca să învăț măcar lucrurile de bază.

Închiriasem un mic apartament de la demisol într-un cartier din apropierea universității, dar nu prea stăteam pe acasă. În timpul anului universitar, practic locuiam în biblioteca modernă, cu pereți de sticlă de la Dongguk, unde aveam o grămadă de cărți ispititoare şi acces rapid la internet. Aceasta mi-a devenit loc de joacă, sală de mese şi uneori chiar şi dormitor. Cel mai mult îmi plăcea în bibliotecă noaptea târziu, când nu mai erau prea mulți studenți în jur care să-mi distragă atenția. Când aveam nevoie de o pauză, mai făceam câte o plimbare printr-o mică grădină în care se afla o bancă de unde aveam o panoramă asupra oraşului. De multe ori îmi luam, cu câțiva cenți, o cafea mică de la un automat şi stăteam acolo o vreme, uitându-mă la oceanul de lumini care era Seulul metropolitan. Uneori mă întrebam cum puteau fi atâtea lumini în acest loc, în timp ce, la doar 55 de kilometri spre nord, o țară întreagă era învăluită în întuneric. Chiar şi la revărsatul zorilor, oraşul era însuflețit de indicatoare luminoase, turnuri de transmisie cu luminițe care clipeau şi şosele pline de faruri care se deplasau ca nişte celule strălucitoare pompate prin nişte artere. Totul era conectat şi totuşi atât de izolat. Mă întrebam: care este locul meu aici? Sunt nord-coreeancă sau sud-coreeancă? Sau niciuna, nici alta?

În mod ironic, unul dintre cele mai grele cursuri ale mele se numea „Să înțelegem Coreea de Nord”. Pentru prima dată, aflam detalii despre sistemul politic şi economic în care m-am născut. Mă străduiam să nu rămân cu gura căscată la ore. Nu îmi venea să cred că, înainte de foamete, sistemul de distribuție publică le furniza celor mai mulți oameni câte o rație de 700 de grame de cereale în fiecare zi. Când eram mică, eram norocoşi dacă puteam cumpăra atâta mâncare într-o săptămână pentru toată familia! La cursul acela ni s-a spus că Marele Conducător Kim Ir Sen a ucis sau a epurat 1,6 milioane de oameni. Am fost şocată. Încă îmi venea greu să cred ceea ce aflam, deşi acum unele dintre aceste informații mi se păreau mai logice decât convingerea că Kim Jong îl avea capacitatea de a controla şi vremea cu puterea minții.

Cu toate că de obicei mă străduiam să prind loc în primele bănci, să iau o grămadă de notițe şi să mai cer ajutorul profesorilor, cu cel care ne preda cursul acesta nu am vorbit deloc. Şi nu i-am spus niciodată că sunt din Coreea de Nord.

După cum am bănuit, aproape nimeni de la Dongguk nu văzuse emisiunea de pe EBS despre viața mea ca fugară, iar eu nu am dezvăluit din proprie inițiativă nicio informație despre mine. Numai studenții de la facultatea mea îmi ştiau povestea. Şi aveam o mulțime de prieteni care nu ştiau că sunt nordcoreeancă.

Poate că aş fi reuşit să păstrez aparențele astea dacă aş fi putut să renunț la încercările mele de a o găsi pe Eunmi. Dar asta nu se putea.

La scurt timp după difuzarea emisiunii de la EBS am primit un telefon de la producătoarea unei noi emisiuni TV care se intitula Acum merg să vă întâlnesc. Voia să apar şi eu în emisiunea ei.

La vremea aceea, Acum merg era o combinație de talk-show şi concurs de talente la care participau diferite tinere frumoase ce discutau cu celebrități, cântau şi jucau în scheciuri. Ceea ce deosebea această emisiune de altele era că toate participantele erau refugiate nord-coreence. Până la urmă au fost incluşi şi bărbați şi femei mai în vârstă.) Emisiunea era menită să contribuie la o mai mare conştientizare a fugarilor şi să demonteze stereotipul conform căruia nord-coreenii sunt nişte oameni încruntați şi plictisitori, ca nişte roboței. Scheciurile ridiculizau unele aspecte ale vieții din Regatul Eremit şi prejudecățile de care erau nevoiți să se lovească fugarii în Sud. Însă emisiunea se desfăşura sub egida departamentului de divertisment – şi nu a celui educativ – al postului TV, iar tonul său era la fel

de relaxat şi de jucăuş ca şi platoul de filmare, colorat şi modern. Multe glume erau cam ridicole, iar interviurile erau apoi considerabil modificate, dar asta făcea parte din farmecul ei.

Acum merg a atins în scurt timp un rating uriaş în rândul sudcoreenilor, care nu ştiau aproape nimic despre Coreea de Nord, iar sondajele arătau că telespectatorii aveau o atitudine mai marcat pozitivă faţă de fugari după ce vedeau emisiunea. La sfârşitul mai multor ediţii, unuia dintre invitaţii nord-coreeni i se oferea ocazia să fi transmită un mesaj unei persoane dragi pe care o lăsase în urmă. Era mereu un moment emoţionant, înduioşător, care arăta şi cruda suferinţă de dincolo de zâmbetele acelor femei frumoase de pe scenă.

La început nu am acceptat să apar în emisiune. Încă speram că emisiunea de pe EBS îmi va aduce un răspuns de la Eunmi. Dar, pe măsură ce treceau săptămânile şi apoi lunile, mi-am dat seama că trebuie să ajung la un public mai larg dacă vreau să dau de sora mea. Acum merg părea alegerea perfectă. Încă îmi făceam griji să nu mă recunoască cineva din trecutul meu, dar mi-am alungat gândul ăsta din minte şi m-am implicat – la asta m-am priceput întotdeauna.

Când am ajuns prima dată pe platou, le-am cerut să nu îmi dezvăluie numele adevărat, crezând că aşa îmi voi proteja şi rudele din Coreea de Nord, şi intimitatea.

Producătorii mi-au pus întrebări despre viaţa mea, iar eu le-am povestit că ne-a mers şi mai bine, şi mai prost, dar că în anumite momente am fost privilegiate. Le-am povestit că mă uitam la filme şi jucam Nintendo, că tata a fost membru de partid şi eu am făcut o vizită la Phenian. Majoritatea celorlalte femei pe care le intervievaseră producătorii şi scenariştii – era abia a treia emisiune a lor –

proveneau din familii extrem de sărace din provinciile nordice, aşa că au auzit poveşti îngrozitoare despre foamete şi suferinţă. Li se părea că eu trăisem foarte bine şi aveau nevoie de aşa ceva în emisiune, pentru contrast.

Pentru că nici măcar nu mă mai gândeam la asta, nu aveam niciun motiv să intru în detalii despre ceea ce ni se întâmplase după arestarea tatii, despre lunile în care eu şi sora mea am rămas singure în casa noastră îngheţată din Hyesan, cu foarte puţină mâncare şi nicio lumină care să alunge întunericul terifiant. Nu am simţit nevoia să menţionez că eu şi sora mea umblam pe dealuri, mâncând frunze şi prăjind libelule ca să băgăm ceva în stomac. Sau

să pomenesc despre cadavrele la care încercam să nu ne uităm când mergeam spre şcoală. Şi în niciun caz despre ceea ce s-a întâmplat în China.

În timp ce mă pregăteau pentru înregistrare, am fost transformată în Ye Ju, nord-coreeanca privilegiată. Mi-am desfăcut părul strâns în coadă, mi-am pus o rochie şi nişte încălțări cu toc şi i-am lăsat pe machiori să mă transforme într-o Cenuşăreasă nord-coreeancă. Am învățat foarte uşor cântecul şi dansurile şi eram gata să vorbesc cu celebritățile despre tot ce voiau ele să ştie. Speram doar că vocea mea va ajunge cumva până în China.

După acea primă emisiune, producătorii m-au invitat din nou şi pentru o vreme am fost invitat permanent.

Înainte de fiecare înregistrare, producătorii şi scenariştii îi trimiteau prin e-mail fiecărui participant la emisiune câte o listă de întrebări despre subiectul emisiunii. Apoi, în studio, citeam un scenariu bazat pe răspunsurile noastre. În unul dintre ele, eu eram numită „Paris Hilton a Coreei de Nord”. A trebuit să caut pe internet ca să aflu cine era Paris Hilton. Mai târziu, când a participat şi mama la emisiune, au difuzat unele dintre fotografiile noastre de familie în care era îmbrăcată cu nişte haine foarte elegante.

— De fapt, mama este Paris Hilton, am spus eu. Mama chiar purta poşete Chanel când trăiam în Coreea de Nord!

Bineînțeles, nu am mai menționat că poşetele alea erau nişte imitații la mâna a doua aduse din China. Sau că stilul nostru de viață îndestulată nu a durat mult. Dar eu şi mama încercam să dăm răspunsurile pe care credeam că vrea să le audă publicul. Ca atunci când eram mică şi am spus că culoarea mea preferată este roz ca să-i fac pe plac profesoarei mele.

Totuşi, în comparație cu unele dintre participantele la emisiune, noi avuseserăm o viață privilegiată. Chiar şi atunci când ne-a mers cel mai rău tot ne era mai bine decât copiilor fără adăpost care cerşeau firmituri prin gări şi care nu folosiseră niciodată săpunul şi nu puseseră în viața lor gura pe carne. Unele dintre celelalte femei din studio trecuseră prin aceste coşmaruri şi chiar prin unele şi mai îngrozitoare. Nu ştiu dacă din cauză că încă negam ticăloşia familiei Kim sau identitatea mea de nord-coreeancă, dar uneori aveam impresia că „suratele” mele din platou cam exagerau necazurile prin care trecuseră.

— Ea a crezut că celelalte mint, i-a spus mama uneia dintre moderatoarele emisiunii într-un episod care mă bântuie şi astăzi. Câteodată

Yeonmi mă sună după o înregistrare şi mă întreabă: „Eu chiar sunt nord-coreeancă? Uneori nu înțeleg ce tot vorbesc celelalte fete”.

Ne-am intrat amândouă în rol. Dar mama nu mințea când spunea că eu nu conştientizam cât de mult sufereau alții. Şi avea dreptate când spunea că participarea la emisiune m-a schimbat, pentru că „am învățat foarte multe despre realitățile din Coreea de Nord”.

Până la urmă am început să ascult cu adevărat ce spun celelalte femei. Poveştile lor confirmau ceea ce învățam la facultate. Ca şi cum treceau pe rând prin boxa martorilor, fetele acelea pledau împotriva regimului nemilos care ne-a tratat pe toți ca pe nişte gunoaie de care te puteai lipsi fără şovăire. Fiecare poveste îmi trezea şi mai multe amintiri şi, treptat, începea să-mi contureze un țel. Kim Jong II, care cică ar fi fost nemuritor, murise în 2011, iar durduliul său fiu, Kim Jong Un a moştenit dictatura familiei. Acei Kim pe care îi venerasem cândva ca pe nişte zei erau acum demascați drept criminali. Iar criminalii merită să fie pedepsiți.

Din nefericire, participarea la o emisiune de mare succes în Coreea de Sud nu m-a ajutat s-o găsesc pe sora mea. Cu lacrimile curgându-mi pe obraji, îi transmisesem lui Eunmi un mesaj la sfârşitul uneia dintre emisiuni, implorând-o să ia legătura cu noi dacă îmi aude vocea, oriunde ar fi. Dar nu am primit niciun răspuns.

Milostivirea neaşteptată

Privind retrospectiv, poate că a fost o nebunie să cred că voi putea să nu amestec viața mea de studentă sud-coreeană cu identitatea mea de fugară nord-coreeană la o emisiune de televiziune de mare succes. Pentru că foloseam un pseudonim şi eram foarte machiată când am înregistrat Acum merg să vă întâlnesc, m-am gândit cumva că nu o să mă recunoască nimeni. Dar până la urmă, cei mai mulți dintre profesorii şi prietenii mei de la Dongguk şi-au dat seama că eu sunt cea de la televizor, iar unii dintre ei au fost şocați şi dezamăgiți că nu le-am spus cine sunt în realitate. Desigur, nici măcar eu nu ştiam încă cine sunt sau cine vreau să fiu. Uneori mă mai recunoştea cineva pe stradă – ceea ce de obicei mă speria, până când îmi dădeam seama că străinul acela era un fan, nu un agent nord-coreean sau cineva din trecutul meu.

În scurt timp, stresul acumulat generat de faptul că eram studentă la zi, participam la emisiune şi încercam să mă perfecționez a început să mă istovească.

Eram aşa de ocupată, încât nici nu prea mai apucam să dorm şi adesea uitam să mănânc. Facultatea de Justiție Penală de la Dongguk impunea şi o instrucție fizică şi militară, nu doar cursuri teoretice, iar la începutul semestrului a trebuit să alerg aproape în fiecare zi din săptămână şi să fac mişcare tot timpul. Am slăbit sub 36 de kilograme şi mi se întâmpla frecvent să amețesc. Nu am mai rezistat fizic şi a trebuit să întrerup instrucția. Dar am continuat să slăbesc, iar în sesiune am căzut din picioare şi am ajuns la Urgențe. Doctorii mi-au spus că sufăr de stres şi de malnutriție. Efectiv munceam până la epuizare.

Pentru că a trebuit să renunț la antrenamentul fizic, opțiunile mele în poliție erau probabil limitate. Dar m-am gândit că aş putea continua să studiez dreptul. Cu cât învățam mai multe despre justiție, cu atât mă atrăgea mai mult. Totuşi, era clar că, indiferent de profilul pe care mi l-aş fi ales, va trebui să învăț engleză şi nu progresam suficient de rapid. Aşa că, în vacanța de vară, din iulie şi august, m-am înscris la şcoala de vară de la o academie a cărei limbă de predare era engleza, pe insula tropicală Cebu, în Filipine.

Pusesem deoparte banii pe care îi câştigasem din participarea la emisiune, iar călătoria aceasta era primul lucru din viața mea pe care îl făceam doar pentru mine. La început am fost reticentă, dar nişte prieteni m-au convins să merg. Eram foarte încântată că voi mai vedea un colț de lume şi voi şi studia în acelaşi timp. Dar, pentru că academia era plină de sud-coreeni, nu prea am avut cum să-mi exersez engleza. Mi-am făcut o grămadă de prieteni noi care credeau că şi eu sunt sudcoreeancă. Am mâncat o mulțime de mango şi m-am bălăcit în apa puțin adâncă de la mal, privind cum țâşnesc tot felul de peşti colorați în jurul degetelor mele de la picioare. Încă nu ştiam să înot, dar uneori noii mei prieteni mă purtau în cârcă până mai încolo, unde era apă adâncă, cum făcea şi sora mea cândva în fluviul Yalu.

Începeam să mă întreb dacă o voi mai vedea vreodată.

Notele mele din primul semestru la facultate au fost postate online. Dintre aproape 90 de studenți care făceau specializarea mea, eu eram pe locul 33. Toată lumea a rămas uimită de asta – inclusiv eu pentru că Justiția Penală era cea mai solicitantă facultate din toată universitatea. În anul următor am luat note şi mai bune, iar spre sfârşitul semestrului al doilea din 2013 ajunsesem pe locul 14 între studenții din anul meu. Asta nu numai că le dovedea administratorilor universității că o fugară nord-coreeancă era în

stare să se ia la întrecere cu sud-coreenii – mi-am dovedit şi mie însămi lucrul acesta. În sfârşit, aveam o viață fără limite.

În vara anului 2013 m-am hotărât să fac o pauză şi de la şcoală, şi de la emisiune. Eu şi mama ne împăcaserăm cu ideea că Eunmi dispăruse de mult timp, deşi încă speram că mai este în viață, undeva. Mama începuse să se întâlnească cu un bărbat foarte de treabă, care avea şi el o afacere, iar omul acela violent cu care fusese înainte ne-a lăsat în sfârşit în pace. Acum, că viața ei era mai fericită şi mai stabilă, eu mă simțeam liberă să plec de acasă mai multe luni.

Citeam biografiile unor eroi americani care luptaseră pentru drepturi civile, precum Martin Luther King Jr. Şi Rosa Parks, şi ale altora ce îşi sacrificaseră siguranța şi chiar şi viața pentru ca alții să poată fi liberi. Poveştile lor mă atrăgeau, ca şi ideea că, dacă vrei ca viața ta să conteze, trebuie să faci ceva mai presus de tine. Mama ştia deja asta. Îmi spusese întotdeauna că, pentru a fi fericit, trebuie să dăruieşti altora, indiferent cât de sărac eşti. Şi credea că, dacă are ce dărui, înseamnă că viața ei valorează ceva. În afară de sacrificiile pe care le făcusem pentru familia mea, viața mea până în momentul acela fusese foarte egoistă. Acum, în loc să mă concentrez doar asupra nevoilor mele, făcând tot timpul eforturi să mă perfecționez, poate găseam o modalitate de a mă face şi altora utilă.

Când eram la Şcoala „Visul divin” din Seul, o echipă de la Youth With A Mission, o organizație a tinerilor creştini din Tyler, Texas, a venit să ne țină o predică. Tinerii aceia mi-au spus despre o misiune de voluntariat menită să-i ajute pe săraci, care dura cinci luni, dintre care 12 săptămâni de studiere a Bibliei în Texas. Aceasta mi se părea o modalitate de a-mi plăti o parte din datoria imensă pe care simțeam că o am față de misionarii care făcuseră atât de multe sacrificii ca să mă ajute să fug în Mongolia. Şi era şi o modalitate de a vizita America şi de a mai vedea lumea fără să am prea mulți bani şi fără să ştiu prea bine engleza. Încă nu eram eu chiar aşa pioasă, dar voiam foarte mult să îmi asum provocarea de a lucra cu acest grup de tineri dedicați.

Mi s-a făcut puțin rău când trenul de aterizare a atins solul pe Aeroportul Intercontinental „George Bush” din Houston, dar de data asta nu era vorba despre răul de călătorie. Mă aflam brusc pe teritoriu inamic. În timp ce coboram pe rând din avion, în minte îmi dansau imagini cu soldați yankey cu nasul mare ce îşi înfigeau baionetele în nişte mame nord-coreence neajutorate. Propaganda din copilăria mea îmi rămăsese încă întipărită în

creier, iar sentimentele pe care am fost învățată să le am puteau încă să răbufnească pe neaşteptate. Ce căutam eu acolo, de ce îi vizitam pe oamenii aceia răi? Dar, imediat ce am cercetat aeroportul din priviri, toată teama mi s-a risipit. Am văzut părinți care îşi țineau copiii de mână, oameni care mâncau chipsuri, grupuri de adolescenți care purtau însemnele vreunei echipe sportive. Singurul lucru care ne deosebea era că nu vorbeam aceeaşi limbă. Am rămas uimită când mi-am dat seama cât de repede îşi pierde o minciună puterea în fața adevărului. În doar câteva minute, ceva ce crezusem mulți ani a dispărut ca prin minune.

Am urcat în alt avion şi am plecat la Tyler, un orăşel aflat cam la 160 de kilometri sud-est de Dallas. Întregul aeroport părea să încapă într-o sală de aşteptare din Incheon; mi-am spus: Asta e America? Credeam că este mult mai mare. Un misionar sudcoreean m-a aşteptat la aeroport şi m-a dus cu maşina pe un drum ce străbătea kilometri de terenuri agricole. Apoi am pătruns pe porțile campusului organizației Youth With A Mission, care a fost cândva un ranch, şi am mai mers o bucată, începeam să-mi dau seama cât e de mare America, până la urmă. Mi s-a părut şi mai mare peste o oră, când m-am alăturat unui grup de studenți împreună cu care m-am dus la un Walmart din apropiere ca să cumpărăm ceva de mâncare. Mi s-a părut cel mai frumos magazin pe care îl văzusem vreodată şi nu îmi venea să cred cât era de uriaş. Şi toate produsele erau gigantice. Am luat în mână o cutie uriaşă, albastră, de fulgi de ovăz, de pe care îmi zâmbea un bunicuț cu față prietenoasă. Trebuia să gust nişte macaroane cu brânză de un portocaliu aprins, cum nu mai văzusem niciodată şi care puteau fi gătite la microunde, aşa că era foarte palpitant. Am cumpărat şi o pungă de chipsuri din porumb aproape cât mine de mare. Şi mi-am mai luat şi nişte haine de lucru şi o pereche de adidaşi pe care până atunci nu mi-aş fi imaginat niciodată că îmi voi permite să-i cumpăr.

Până una, alta, America era foarte impresionantă.

Când m-am întors la ranch, zeci de studenți din toate statele lumii, precum Thailanda şi țări din America de Sud, se adunaseră pentru diferite programe, inclusiv şcoala de ucenicie, la care eram înscrisă şi eu, unde aveam să „învățăm despre Dumnezeu, despre lume, despre noi înşine". Mi-am petrecut o mare parte din timp cu un alt tânăr fugar nordcoreean şi cu mai mulți misionari sud-coreeni. Aşa că aveam în jur o grămadă de oameni cu care să vorbesc – din păcate, prea puțin în engleză. Dar îmi exersam engleza de fiecare dată când vorbeam cu un american. Am descoperit că de

fapt trebuia să învăț spaniola. După formarea inițială, vreo 20 dintre noi plecau într-o misiune de aproape două luni în Costa Rica.

Am aterizat în capitala San José, iar apoi am luat autobuzul până în Golfito, un orăşel de coastă. Aveam misiunea caritabilă de a propovădui evanghelia şi a-i ajuta concret pe cei aflați în nevoie. Le predicam prostituatelor şi dependenților de droguri, culegeam gunoaiele şi făceam curat în adăposturile pentru oamenii străzii şi alte fapte bune. Era vara, spre sfârşitul sezonului ploios, iar noaptea era aproape la fel de cald ca şi ziua. Unii dintre noi dormeau pe balconul casei pastorului, care duminica era folosită şi ca biserică. Dormeam pe nişte saci de dormit care de obicei erau leoarcă de sudoare, şi deşi aveam plasă de țânțari, în viața mea nu am mai avut atâtea înțepături de insecte. Picioarele mi-erau umflate şi infectate şi mă simțeam atât de deprimată, încât mă gândeam să las totul baltă şi să plec acasă.

Dar apoi s-a întâmplat un lucru remarcabil: în ciuda necazurilor mele, nu m-am mai rugat pentru mine. Pentru prima oară în viața mea, mi-am dat seama că mă rog pentru alții. Iar apoi am înțeles de ce mă aflam acolo.

Sentimentul acela începuse să se concretizeze în sufletul meu de ceva timp. Citisem o carte ce mă influențase foarte mult, Să nu atingi pe nimeni nici măcar cu o floare, scrisă de o celebră actriță coreeană care făcea şi acțiuni caritabile, pe nume Kim Hye Ja, şi care a devenit ambasadoare a organizației umanitare World Vision International după ce a făcut un tur al lagărelor foamei din Etiopia anilor 1990. Emoționanta sa carte în care descrie suferințele din Africa, India şi din alte locuri mi-a deschis ochii. M-a învățat ce înseamnă compasiune.

Înainte să-i citesc cartea, credeam că doar nord-coreenii suferă pe lumea asta. Şi deşi mulți fugari vorbeau deschis despre foamete şi brutalitate, doar câteva femei au recunoscut public că au fost violate sau traficate. Şi în niciun caz când erau copii. Era ceva prea ruşinos ca să poată fi spus. Aşa încât credeam că sunt singura care trecuse prin astfel de chinuri îngrozitoare. Dar acum am citit că asta li se întâmplase şi altor fete şi femei din toată lumea. Nu eram singura. Iar asta m-a făcut să-mi dau seama că eram prea absorbită de durerea mea. Însă tot nu ştiam cum să plâng pentru suferința unui străin. Credeam că este ceva imposibil, pentru că niciun străin nu plânsese vreodată pentru mine.

Alesesem Youth With A Mission deoarece ştiam că se ocupă de unele dintre comunitățile cele mai sărace şi mai uitate de lume, dar am ajuns să

înțeleg că nu mă aflam acolo pentru alții, ci pentru mine. Poate că persoanele fără adăpost din Costa Rica or fi crezut că le pun orez în castroane şi strâng gunoaiele pentru ei – dar de fapt eu făceam asta pentru mine.

Ajutându-i pe alții, am învățat că avusesem mereu compasiune în sufletul meu, deşi nu ştiusem asta şi nu puteam s-o exprim. Am învățat că, dacă pot avea compasiune pentru alții, aş putea începe să am compasiune şi pentru mine. Începeam să mă vindec.

După Costa Rica am plecat înapoi în Statele Unite, ca să ne continuăm misiunea în rândul persoanelor fără adăpost din Atlanta, Georgia.

Mie adăpostul pentru oamenii străzii unde lucram noi mi se părea un adevărat palat. Persoanele fără adăpost aveau paturi şi puteau folosi laptopuri, era şi un frigider unde să-şi țină sucurile la rece. Erau liberi să vină şi să plece când vor. Dar nu erau fericiți şi nu mai aveau nicio speranță. Credeau că nu mai au nimic de dăruit. Asta mi se părea uimitor.

Grupul nostru le-a dat să mănânce hotdogi şi le-a făcut curat în camere. Când am terminat, mi s-a cerut să stau de vorbă cu un bărbat fără adăpost care îmi fusese repartizat ca partener. Engleza mea era încă foarte rudimentară, aşa că i-am spus povestea mea prin gesturi şi cuvinte simple. A priceput că sunt dintr-o țară care se cheamă Coreea de Nord şi că am făcut nu ştiu ce evadare nebunească. Am mimat că îmi este foame şi frică şi că mă urmăreşte poliția. Când m-am prefăcut că tremur şi mă târăsc şi am spus: „Nisip, nisip, nisip!”, a înțeles că am reuşit să scap din deşert. Am fost surprinsă să văd că plânge când mi-am terminat povestea. I-am spus că tot ce am vrut a fost să am şansa să fiu liberă, aşa cum avea el acolo, în America.

Reacția emoționantă a bărbatului m-a făcut să-mi dau seama câtă forță are povestea mea. M-a făcut să înțeleg că în viața mea mai există speranță. Prin simplul fapt că mi-am spus povestea, am avut şi eu ceva de dăruit.

Şi am mai învățat ceva în ziua aceea: fiecare dintre noi are deşertul lui. Poate că nu este acelaşi deşert ca al meu, dar toți trebuie să le traversăm pentru ca viața noastră să aibă un scop şi să fim liberi.

După ce s-a încheiat programul nostru, în noiembrie, o prietenă de la misiune ne-a invitat pe mine şi pe un băiat din Coreea de Nord să petrecem Ziua Recunoştinței acasă la familia ei, în Virginia. Esther Choi era o americancă de origine coreeană ai cărei părinți emigraseră din Coreea de Sud cu vreo 30 de ani înainte. M-am simțit foarte onorată să fi vizitez

familia şi m-am simțit imediat legată de ei. Pentru că locuiau atât de departe, americanii de origine coreeană se agățau de vechea lor cultură; semănau mai mult cu nord-coreenii decât cu sudcoreenii pe care îi ştiam eu. Am observat şi că foloseau un vocabular învechit, pe care eu îl cunoşteam foarte bine.

Era prima mea Zi a Recunoştinței în America şi mi-a plăcut ideea de a transforma recunoştința în sărbătoare. Mama lui Esther intenționa să gătească un curcan mare, alături de multe feluri de mâncare coreene, inclusiv kimchi. Abia aşteptam, pentru că trecuse foarte mult timp de când nu mai gustasem kimchi, mâncarea mea preferată. Cu câteva zile înainte de sărbătoare, mergeam cu maşina împreună cu Esther şi mama ei ca să luăm nişte varză specială din grădina uneia dintre rudele lor, când mi-a sunat telefonul.

Era mama, care mă suna din Coreea de Sud. Era aproape isterică.

— Yeonmi! Sora ta! Am găsit-o pe sora ta!

Inima a început să-mi bată nebuneşte în piept. Apoi am respirat adânc. În China mai fuseserăm păcălite de unii care pretindeau că au găsit-o, doar pentru banii pe care îi ofeream ca recompensă, iar speranțele noastre aveau să se spulbere din nou dacă se dovedea a fi tot o înşelătorie.

— Umma, cum adică ai găsit-o? am zis eu.

— E aici, în Coreea de Sud. La Centrul Național de Informații. Ei m-au sunat. Am țipat aşa de tare, încât Esther şi mama ei au crezut că s-a întâmplat ceva grav. Eu şi mama plângeam şi vorbeam amândouă odată, nici uneia dintre noi nevenindu-i să creadă că e adevărat, dar sperând să fie aşa. Mama mi-a spus că i se va permite să-i facă o vizită specială lui Eunmi a doua zi, la Centru, tot acolo unde fuseserăm ținute şi noi când am ajuns în țară. Avea să-şi ia telefonul cu ea, ca să pot vorbi cu Eunmi.

Nu mai ştiam nimic de sora mea de aproape şapte ani. Brusc, trebuia să mă întorc cât mai repede în Coreea de Sud. Ne-am întors acasă la Esther, ca să-mi schimb biletul de avion. Intenționasem să mai rămân câteva luni, ca să vizitez diferite locuri din Statele Unite. Acum nimic nu era mai important decât să ajung acasă.

În noaptea aceea nu am pus geană pe geană. Mintea îmi clocotea de gânduri, ca un fluviu revărsat după ce s-a rupt barajul. Toate zidurile pe care le ridicasem ca să mă protejez de durerea de a-mi fi pierdut sora fuseseră spulberate, iar acum trebuia să simt totul, absolut totul, bune şi rele. Tot ce puteam face era să încerc din răsputeri să rezist.

A doua zi nu am putut să pun nimic în gură şi m-am plimbat încoace şi-ncolo prin casă ore întregi până ce a sunat telefonul şi am auzit vocea surorii mele. Am simţit o mare uşurare, dar nu îmi mai găseam cuvintele.

— O să ne vedem curând, i-am spus, după un minut de tăcere stânjenitoare.

— Da, ne vedem curând, a zis ea cu voce stinsă.

Am recunoscut ceva în glasul acela, iar asta mi-a frânt inima. Era vocea tatălui meu după ce a fost eliberat din lagărul de detenţie din motive medicale. Era vocea unui captiv, vocea şovăitoare a cuiva care se teme să nu spună ceva greşit, care se teme să nu fie pedepsit. Aşa suna şi vocea mea, ca un ecou peste ani, reamintindu-mi cât de departe a trebuit să mergem.

După aproape trei zile prin avioane şi săli de aşteptare din aeroporturi, am ajuns acasă. În mod normal fugarii sunt ţinuţi în izolare până la sfârşitul perioadei de interogare, dar agenţii aceia de treabă de la Centrul Naţional de Informaţii au făcut o excepţie în cazul meu, permiţându-mi s-o vizitez pe Eunmi ca „s-o identific”. M-au condus la un vorbitor, unde se afla ea – sora mea, pe care crezusem că nu am s-o mai văd niciodată, aceeaşi faţă delicată, în formă de inimă, şi aceleaşi mâini micuţe, pline de viaţă. Nici de data asta nu am putut să ne spunem prea multe. Doar ne ţineam de mâini şi plângeam. Eu m-am rugat în gând pentru tata, care probabil ne zâmbea din ceruri. Gata, se terminase.

Povestea lui Eunmi îi aparţine doar ei, şi merită să i se respecte intimitatea. Ceea ce pot să vă spun este că nu m-a văzut niciodată la televizor cât a fost în China. Habar nu avea că fugiserăm şi noi din Coreea de Nord sau că am căutat-o în tot acest timp. Nu mi-a venit să cred când am aflat cât de aproape în spaţiu fuseserăm una de alta în anumite momente. După cum bănuiserăm, Eunmi şi prietena ei se ascundeau în una dintre casele traficanţilor de la periferia Hyesanului în timp ce eu şi mama o căutam şi fugeam şi nou peste graniţă. Niciuna dintre noi nu ştiuse că în ziua aceea teribilă ne-a despărţit doar un perete subţire. Ne-am comparat însemnările şi am descoperit că Eunmi locuia în aceeaşi provincie când eu şi mama munceam în Shenyang. Eram aproape, dar la fel de bine ne-am fi putut afla la celălalt capăt al pământului. Şansele de a ne întâlni din întâmplare erau foarte mici când toate ne ascundeam de autorităţi.

Într-un târziu Eunmi a descoperit pe unde putea să evadeze prin Asia de Sud-Est şi aşa ajunsese singură în Coreea de Sud. Până la urmă, nu a avut

nevoie s-o salvăm noi.

Când sora mea a absolvit programul centrului Hanawon, s-a mutat împreună cu mine în apartamentul meu de lângă Dongguk. Şi-a găsit o slujbă cu jumătate de normă şi a început să învețe pentru a-şi echivala studiile, la fel cum făcusem şi eu. Pentru că Eunmi învăța întotdeauna mai bine decât mine, am fost convinsă că va recupera decalajul chiar mai repede decât reuşisem eu, ceea ce s-a şi întâmplat. A obținut diploma de echivalare pentru gimnaziu cam în trei luni, iar pentru liceu după alte şapte luni. Dar, mult timp după ce ne-am regăsit, sora mea a părut captivă şi distantă, de parcă în inima ei nu mai era loc pentru mine sau pentru mama. Noi am înțeles foarte bine asta şi am lăsat-o să se vindece. Cu timpul, Eunmi ne-a primit din nou în sufletul ei – şi nu doar atât.

Întoarcerea acasă

Coreenilor le place atât de mult Anul Nou, încât îl sărbătorim de două ori, mai întâi cu petreceri în stil occidental şi artificii la miezul nopții pentru a marca începutul anului calendaristic, iar apoi cu şi mai multe artificii şi festivități, în Noul An lunar, care durează trei zile, la sfârşitul lunii ianuarie sau în februarie. Este anotimpul în care ne adunăm la un loc cu familiile noastre, ne gândim la trecut şi luăm hotărâri pentru viitor. După ce eu şi mama am fugit din Coreea de Nord, în 2007, nu am mai ținut sărbătorile pentru că ne întristau. Dar în 2014 Anul Nou nu a fost deloc trist. Eunmi era în siguranță. Iar eu aveam o grămadă de planuri.

În primul rând, voiam să mă întorc la şcoală şi să-mi termin facultatea. Îmi alesesem specializarea special ca să intru apoi în poliție, pentru a o proteja pe mama de prietenul ei violent.

Dar la facultate, pe măsură ce mi s-a mai deschis mintea, mi s-a ascuțit şi simțul dreptății, iar acum voiam să studiez dreptul, însă nu mă aşteptam ca în mai puțin de un an să devin un susținător al nord-coreenilor care nu aveau nici glas, nici speranță – oameni cum fusesem şi eu cândva. Sau că voi păşi în arena internațională ca să apăr justiția mondială. Sau că regimul nord-coreean mă va acuza că aş fi o „marionetă a drepturilor omului". Şi nu m-am gândit niciodată că voi dezvălui ceea ce mi s-a întâmplat în China. Însă aveam să descopăr curând că pentru a fi liberă trebuia să înfrunt adevărul trecutului meu.

Anul adevărului a început fără mare tam-tam, cu hotărârea de Anul Nou de a-mi perfecționa engleza. Nici măcar după ce petrecusem atâtea luni printre misionari, nu prea eram în stare să leg două vorbe. Aşa că m-am

înscris în Seul la un program intensiv, în cadrul căruia fugarii nord-coreeni erau învățați de voluntari expatriați. În loc de un singur profesor, eu m-am înscris la zece deodată. M-au pus să citesc tot felul de autori, de la Shakespeare până la aboliționistul şi sclavul fugar american Frederick Douglass. Scrisoarea lui sfidătoare către fostul său stăpân m-a făcut să mă întreb ce fel de scrisoare i-aş putea adresa eu lui Kim Jong Un dacă aş avea tupeul. Poate că, la fel ca Douglass, i-aş spune că sunt om şi că nu mai este stăpânul meu. Acum eu eram stăpână pe viața mea.

Când nu citeam sau nu studiam împreună cu profesorii mei, ascultam cărți audio în engleză şi conferințe TED – chiar şi atunci când dormeam. Am descărcat toate cele zece sezoane ale serialului american de comedie Friends. Întrebați-mă orice despre Ross şi Rachel, vă pot răspunde. Singurele dezavantaje, din punctul de vedere al profesorilor mei, erau că deprindeam accentul american şi vorbeam în argoul anilor ’80.

Vorbeam mult mai bine englezeşte când am început noul semestru la Dongguk, în martie 2014, şi mai aveam puțin până să-mi dau licența în administrarea poliției. Uneori mai înregistram câte un episod din Acum merg să vă întâlnesc, dar, după ce Eunmi a scăpat din China, nu prea mai aveam de ce să apar în emisiune. În schimb, am găsit o altă modalitate, mai directă, de a pleda în favoarea dreptății pentru nord-coreeni.

La mijlocul lunii februarie 2014, am fost invitată să susțin o prelegere despre Coreea de Nord – în engleză – în fața studenților de la o facultate din cadrul Maple Leaf International School din Seul. Şeful programului de învățat limba engleză a spus că asta mă va ajuta să folosesc cu mai multă încredere această limbă străină. Nu eram chiar atât de sigură, dar m-am gândit: de ce nu?

Când am ținut prima mea prelegere adevărată, mi-am pieptănat părul pe spate şi m-am îmbrăcat cu o bluză bleumarin, serioasă. Le-am povestit puțin studenților despre viața mea, despre spălarea creierelor, despre lipsa libertății, despre frică şi foamete. Le-am spus că făceam parte dintr-o nouă generație de nord-coreeni, generația jangmadang, a pieței negre, care a crescut după ce vechiul sistem economic a murit odată cu Kim Ir Sen. Tinerii de vârsta mea aduceau încet o schimbare din interiorul țării, le-am zis eu. Poate că nu era o schimbare foarte amplă, dar era suficientă ca să-mi dea speranțe pentru prietenii şi rudele mele şi pentru milioanele de alți oameni pe care i-am lăsat acolo când am fugit.

După aceea, am răspuns la întrebări timp de o oră. Unul dintre studenți mi-a spus că povestea mea îl „inspirase”. A trebuit să caut rapid sensul cuvântului pe telefonul meu mobil. Până atunci, nu am ştiut că o poveste poate „să inspire” pe cineva, dar se pare că aşa era.

Până la începutul anului 2014, majoritatea oamenilor – inclusiv sud-coreeni – au cunoscut Coreea de Nord doar prin prisma amenințărilor sale nebuneşti cu distrugerea nucleară şi a liderilor ei ciudați şi înfricoşători, cu frizuri aiurea. Dar în februarie, Organizația Națiunilor Unite a dat publicității un raport care dovedea încălcarea drepturilor omului în Coreea de Nord, inclusiv exterminarea, violurile şi înfometarea deliberată. Pentru prima dată, liderii nord-coreeni erau amenințați că vor fi judecați de Curtea Penală Internațională pentru crime împotriva umanității. Dar cei mai mulți dintre cei aproximativ trei sute de martori care au contribuit la raport au preferat să nu-şi dezvăluie numele, în timp ce altora le era greu să-şi transmită povestea. Dintr-odată, era nevoie de fugari care ştiau engleză pentru a vorbi în numele milioanelor de nordcoreeni captivi în spatele unui zid al tăcerii şi opresiunii.

După prelegerea mea de la universitatea canadiană am fost invitată să vorbesc şi în alte locuri, urmând astfel şi mai multe prelegeri şi interviuri, din Australia până în Statele Unite. În mai am semnat, împreună cu Casey Lartigue Jr., un editorial în The Washington Post. Până în primăvara aceea nu eram sigură ce este un militant pentru drepturile omului. Acum, dintr-odată, mi se spunea că devin imaginea acestora. Eu ştiam că încă nu sunt în măsură să vorbesc în numele nimănui, cu atât mai puțin în numele poporului nord-coreean. Dar, începând din acel moment, viața mea s-a transformat într-un accelerat gonind cu viteză maximă. Nu mai puteam să sar din el nici dacă voiam. Poate m-am gândit că, dacă imprim vieții mele suficientă viteză, trecutul meu nu o să mă mai ajungă din urmă.

În iunie am plecat cu avionul la Los Angeles, la o conferință, trebuind să mă întorc cu alt avion a doua zi la Seul ca să-mi dau examenele. Nici măcar Hollywoodul nu am apucat să-l vizitez atunci, deşi speram să dau de Leonardo DIC aprio şi să-i spun cât de mult însemnase Titanic pentru mine, când eram copil în Coreea de Nord.

Cam în acea perioadă m-a sunat un detectiv de la poliția sudcoreeană care fusese însărcinat să ne monitorizeze pe mama şi pe mine. Tuturor fugarilor li se repartizează câte un ofițer de poliție, timp de cinci ani după sosirea lor în Coreea de Sud, ca să-i ajute să se instaleze acolo fără

probleme. De obicei detectivul meu mă întreba doar ce program am şi ce mai fac. Însă de data asta a fost altfel. A spus că primise instrucții să verifice dacă nu sunt în pericol, deoarece se aflase că eram monitorizată îndeaproape de guvernul nord-coreean. Nu mi-a spus de unde avea aceste informații, ci doar că ar trebui să am grijă ce spun. Putea fi periculos.

Dacă lucrul acesta era menit să mă sperie, a reuşit. Nu îmi trecuse niciodată prin cap că regimul m-ar putea considera îndeajuns de importantă ca să reprezint o amenințare. Sau ca să mă amenințe pe mine. Detectivul vorbise şi cu mama, speriind-o şi pe ea. Acum mama voia să renunț imediat la tot acest activism nebunesc. De ce nu puteam avea şi eu o viață normală, să-mi termin studiile şi abia după aceea să încerc să salvez lumea? Dar cu cât mă gândeam mai mult la asta, cu atât mă înfuriam mai tare. Eu îmi riscasem viața ca să fug din Coreea de Nord, dar ei tot mai încercau să mă controleze. Nu aveam să fiu liberă niciodată dacă le permiteam să facă asta.

În semestrul al doilea, la Dongguk, notele mele au fost tot peste medie, iar eu intenționam să termin anul de studiu. M-am întors la facultate pentru câteva săptămâni în septembrie 2014, dar viața îmi dădea peste cap planurile atât de bine puse la punct.

Acceptasem o serie de invitații în Europa în octombrie, printre care şi o invitație de a reprezenta Coreea de Nord la întâlnirea anuală One Young World Summit din Dublin, Irlanda. Era un fel de ONU al tinerilor lideri. Trebuia să fiu prezentată de James Chau, un jurnalist britanic celebru în toată Asia, fiind prezentator la Televiziunea Centrală din China. Înainte de asta am petrecut o dimineață emoționantă discutând despre viața noastră, iar eu i-am spus unele dintre detaliile poveştii mele. Pentru prima oară plănuiam să susțin un discurs despre ororile traficului de persoane din China – deşi nu aveam nicio intenție să dezvălui că şi eu fusesem o victimă a acestuia.

Ni s-a spus să ne îmbrăcăm în costumul tradițional al țării noastre natale, aşa că eu purtam un hanbok diafan, roz cu alb, când am urcat pe scenă ca să-mi susțin scurtul discurs în fața celor 1.300 de delegați, invitați şi reprezentanți ai mass-media de la conferință.

Înainte ca James să-şi înceapă introducerea, aveam emoții. Mă aflam pe o scenă alături de tineri activişti din țări precum Ucraina şi Africa de Sud şi mă temeam că nu voi fi un vorbitor suficient de convingător pentru a-mi reprezenta poporul la acest forum. Am încercat să nu mă mai gândesc la asta, căutând să mă concentrez la pronunția corectă a cuvintelor

internațional şi execution din prelegerea pe care o pregătisem. Dar când James a început să spună povestea mea, i-au dat lacrimile. Am întins mâna să-l liniştesc, dar asta l-a făcut să plângă şi mai abitir. După ce a povestit cum s-a sacrificat mama, lăsându-se violată, şi cum am îngropat cenuşa tatălui meu pe un munte singuratic din China, plângeam şi eu alături de el.

Una dintre cele mai mari temeri ale mele dintotdeauna era ca nu cumva să-mi dau frâu liber emoțiilor. Uneori simt în mine o furie ca un bulgăre dens şi ştiu că, dacă aş lăsa-o vreodată să răbufnească, ar putea exploda şi nu voi mai fi în stare s-o controlez. Mă tem că, dacă încep să plâng, nu o să mă mai pot opri niciodată. Aşa că trebuie să-mi țin mereu sentimentele astea îngropate adânc în sufletul meu. Cei care mă întâlnesc cred că sunt cea mai veselă şi mai optimistă persoană pe care au văzut-o vreodată. Rănile mele sunt bine ascunse. Dar în ziua aceea, la Dublin, le-am expus acolo, pe scenă, în fața tuturor. Când am urcat pe podium ținând în mână foaia cu discursul pe care îl pregătisem, m-am chinuit să vorbesc printre lacrimi.

Publicul era deja în picioare, iar eu vedeam că toți cei din sală plângeau alături de mine în timp ce eu făceam eforturi să mă liniştesc.

Am renunțat la partea inițială şi am încercat să spun că mă aflu acolo ca să vorbesc în numele poporului meu, nu în numele meu. Dar brusc parcă nu mai ştiam engleză deloc şi a trebuit să respir adânc şi s-o iau de la capăt.

— Coreea de Nord este o țară cum nu se poate imagina… am început eu. Le-am spus celor din sală că în Coreea de Nord puteai fi executat dacă aveai o convorbire telefonică internațională ilegală. Le-am povestit cum, în copilărie, mama mi-a spus să nu vorbesc nici măcar în şoaptă, pentru că m-ar putea auzi până şi păsările şi şoarecii.

— În ziua în care am fugit din Coreea de Nord am văzut cum a fost violată mama de o călăuză chineză ce pusese ochii pe mine, am zis, lăsând lacrimile să-mi curgă pe obraji.

Le-am povestit cât de vulnerabili erau refugiații nord-coreeni în China.

— 70% dintre femeile şi adolescentele nord-coreence sunt victimizate. Uneori vândute pentru doar 200 de dolari…

Deschisesem uşa şi ieşisem la lumina zilei. Nu ştiam unde mă va duce drumul acesta, dar vedeam că nu sunt singură.

— Când traversam Deşertul Gobi, nu îmi era frică atât de moarte, cât de faptul că voi fi uitată. Mă temeam că voi muri în deşert şi nu va şti nimeni niciodată, nu îmi va şti nimeni numele şi nu îi va păsa dacă trăiesc sau mor. Dar voi ați ascultat. Vouă v-a păsat.

Toți cei din public erau iarăşi în picioare, plângând cu mine. M-am uitat în jur şi am ştiut că justiția trăia în sala aceea. Am simțit, cel puțin în clipa aceea, că încă mai existau speranțe pentru noi toți.

Dar mai aveam un deşert de traversat.

După prelegerea mea, am reuşit să rezist până la sfârşitul programului, după care m-am retras în camera mea de hotel şi m-am prăbuşit. Când în sfârşit mi-am verificat telefonul, aveam căsuța doldora de cereri de interviuri de la jurnalişti din toată lumea. A urmat un adevărat vârtej – dar eu eram ciudat de ruptă de tot, de parcă începuse să-şi facă efectul un mecanism de supraviețuire care mă plasase la o distanță emoțională sigură. O parte din mine a vegheat cealaltă parte din mine în cursul celorlalte apariții ale mele în public.

Am acordat zeci de interviuri în cele trei săptămâni pe care le-am petrecut în Europa. După o vreme nici nu le mai ştiam numărul. Am acceptat chiar să fiu filmată de BBC în fața Ambasadei Coreei de Nord la Londra, ceea ce m-a umplut de fiori de teroare, încât nici nu mai puteam vorbi. Nu am apelat niciodată la vreun interpret, nu m-am gândit niciodată că jurnaliştii ar putea să nu înțeleagă ce spun sau că s-ar putea să nu le înțeleg eu prea bine întrebările. De asemenea, credeam că, dacă schimb câteva detalii despre fuga familiei mele în China, aş putea ascunde faptul că fusesem şi eu traficată. Credeam că dacă nu spun nicio altă minciună este în regulă; dacă toate prin câte am trecut au fost reale, atunci detaliile nu ar fi trebuit să mai conteze. De cele mai multe ori reacționam, improvizam ca un jazzman care cântă aceeaşi melodie puțin diferit de fiecare dată, fără să-şi dea seama că ar putea există oameni care să fie atenți la detalii.

La mai puțin de o lună după prelegerea mea de la Dublin, am început să lucrez la această carte de memorii. Este ciudat ca o persoană care abia a împlinit 21 de ani să-şi scrie povestea vieții, mai ales cineva care are un secret pe care încearcă de atâția ani să-l ascundă. Însă imediat ce am început să-mi pun amintirile pe hârtie am ştiut că nu mai pot ascunde nimic. Cum aş putea să le cer oamenilor să accepte adevărul despre Coreea de Nord, să accepte adevărul despre ceea ce se întâmplă cu femeile care fug în China şi cad în mâinile unor călăuze şi violatori, dacă nici măcar eu nu sunt în stare să-l accept?

După ce m-am întors la Seul, în noiembrie, eu, mama şi sora mea am stat treze o noapte întreagă, vorbind despre ce ar trebui să facem. Eu şi mama nu îi povestiserăm niciodată lui Eunmi unele dintre lucrurile prin care am

trecut în China. Nici măcar între noi nu vorbiserăm vreodată despre asta. Acum toată lumea avea să afle. Oare merita să spun tot? Eram sigură că nimeni nu mă va mai privi cu aceiaşi ochi dacă ar afla ce mi s-a întâmplat şi ce făcusem ca să supraviețuiesc. Cu toate trenurile ei de mare viteză, arhitectura modernă şi stilurile Kpop, Coreea de Sud încă este o țară foarte conservatoare, cu idei învechite despre virtutea feminină. Nu-mi imaginam cum o să trăiesc aici după ce povestea mea ar fi devenit publică. Şi la ce ar fi folosit? Ar fi ascultat cineva? I-ar fi păsat cuiva îndeajuns de mult încât să încerce să schimbe lucrurile?

Eu, mama şi sora mea am stat de vorbă şi am plâns toată noaptea. Mama, care sperase cândva să-mi vin în fire şi să renunț la tot acest activism, trecuse şi ea printr-o transformare. Acum îşi dădea seama de potențialul impact al poveştii noastre.

— Trebuie să spui lumii că Coreea de Nord este un mare lagăr, a zis ea.

Voia ca oamenii să ştie de ce am fost nevoite să fugim şi ce li se întâmpla nord-coreencelor care erau vândute în China.

— Dacă nu vorbeşti tu în numele lor, Yeonmi-ya, atunci cine s-o facă? a spus ea.

Sora mea a fost de acord.

Dimineață m-am hotărât. Aveam să scriu toată povestea, fără să omit nimic despre traficarea mea. Dacă voiam ca viața mea să însemne ceva, asta era singura cale.

Imediat ce m-am hotărât să-mi dezvălui secretul, m-am simțit pentru prima oară liberă. Parcă până atunci mă apăsase un cer greu, țintuindu-mă de pământ, iar acum mă înălțăm şi puteam respira din nou.

La câteva luni după ce am început să lucrez la carte, mi-am deschis laptopul şi am accesat un link care mă ducea la un filmuleț de pe YouTube creat de una dintre unitățile de propagandă ale Coreei de Nord. În timp ce doi crainici de la televiziunea de stat vorbeau spre cameră, pe ecran a apărut o fotografie mare cu chipul meu. Pe fundal a început să se audă o muzică sinistră, precum coloana sonoră a unui film horror, în timp ce pe ecran au apărut cuvintele: „Ciuperca otrăvitoare ce a crescut dintr-un morman de gunoi”. Mass-media nordcoreene sunt ridiculizate în Occident pentru minciunile şi amenințările lor scandaloase, iar această insultă ar fi putut chiar să pară amuzantă – însă era extrem de serioasă şi ne viza pe mine şi familia mea.

Detectivul meu avea dreptate cel puțin în privința unui lucru – guvernul nord-coreean mă supraveghea. La începutul anului 2015, regimul a pus pe internet două filmulețe în care eram numită mincinoasă şi „marionetă a propagandei pentru drepturile omului”.

Îmi trecuseră interviurile prin ciur şi prin dârmon şi mă acuzau de aşa-zise inconsecvențe. Când regimul nu-mi putea contesta spusele, născocea minciuni despre mine şi familia mea. Au acuzat-o pe mama de imoralitate, iar despre tata spuneau că este traficant de carne vie pentru că îi ajutase pe vecinii noştri să fugă în China. Din cine ştie ce motiv ciudat, au încercat să dovedească faptul că am mințit despre moartea tatii şi au adus un doctor care a spus că el murise de cancer într-un spital din Coreea de Nord, nu în China.

Cel mai rău era că i-au adus pe rudele şi foştii mei prieteni să ne denunțe pe mine şi familia mea. Nu îi mai văzusem pe unchiul Park Jin, pe mătuşile mele şi pe verişori de opt ani lungi şi era îngrozitor să-i văd intervievați în fața camerei. Propagandiştii regimului chiar au dat de urma lui Jong Se, vecina noastră de treabă din Hyesan, care ne ajutase pe mine şi pe sora mea când eram singure şi disperate. A fost dureros să-i aud pe toți vorbind urât despre noi, dar măcar ştiam că sunt în viață.

Primele luni ale anului 2015 mi le-am petrecut vizitând oraşul New York, unde am fost invitată să asist la un curs de la Barnard Collège – încă nu am renunțat la intenția de a-mi da licența la un moment dat – şi să învăț pe când tot ce pot despre drepturile omului. Într-o după-amiază, pe când revizuiam în viteză sutele de persoane care îmi trimiseseră cereri să le adaug în lista de prieteni de pe pagina mea publică de Facebook, mi-a atras atenția un zâmbet familiar. Am dat înapoi ca un personaj de desene animate care încearcă să frâneze pe marginea unei prăpăstii… da, ea era: Yong Ja! Prietena mea cea mai bună din copilăria petrecută în Hyesan. Nu mai ştiam nimic de ea din ziua în care plecasem în China.

Mesajul ei de pe Facebook începea aşa: „Eşti acea Yeonmi Park pe care o ştiu eu?”. Îmi tremurau mâinile aşa de tare, că nici nu mai vedeam bine ecranul. Da! Eu sunt! i-am răspuns imediat, iar ea mi-a dat un număr la care s-o sun. Fugise şi ea în China şi, la fel ca Eunmi, străbătuse toată Asia de Sud-Est ca să ajungă în Coreea de Sud. A aflat că trăiesc şi că sunt şi eu în Coreea de Sud pe când era interogată la Centrul Național de Informații, iar mai târziu a reuşit să dea de urma mea prin rețelele de socializare. Era

minunat să-i aud vocea din nou. Am reînnodat vechea noastră prietenie, iar acum vorbim tot timpul online.

Eu tot sper că şi alţi prieteni din Coreea de Nord îşi vor croi drum spre libertate. Mama a ţinut întotdeauna la Chun Guen, băiatul care voia să se însoare cu mine la Hyesan, şi chiar a încercat să dea de urma lui şi să-l ajute în caz că voia să fugă. Dar am aflat o poveste foarte tristă. La mai puţin de un an după ce am plecat din Coreea de Nord, întreaga familie a lui Chun Guen a dispărut. În Hyesan se vorbea că tatăl lui, care era expert agricol, fusese învinuit de regim pentru o recoltă dezamăgitoare şi trimis în unul dintre brutalele lagăre pentru deţinuţi politici. Chun Guen şi mama lui au fost trimişi în exil intern, într-un orăşel din una dintre provinciile nordice.

Chun Guen îmi promisese că o să aştepte opt ani, apoi o să mă caute. Au trecut opt ani până să scriu aceste cuvinte. Mă întreb pe unde o mai fi, dacă mai trăieşte, dacă îşi mai aduce aminte de mine. Deşi eu mi-am refăcut viaţa, sper să ajungă şi el în Coreea de Sud într-o bună zi. Ca şi ceilalţi 25 de milioane de oameni pe care i-am lăsat în urmă, şi Chun Guen merită să fie liber.

În primăvara anului 2015, mama s-a întors în China cu partenerul ei de viaţă ca să recupereze rămăşiţele pământeşti ale tatii.

După ce au căutat ore întregi pe dealurile de lângă Yangshanzhen, au găsit locul unde dusesem cenuşa tatii în toiul nopţii, cu opt ani în urmă. Cineva avusese grijă de mormântul tatii şi chiar plantase un copac care îl veghease mulţi ani. Hongwei îşi respectase promisiunea.

Mama a adus cenuşa tatii în Coreea de Sud. În sfârşit, toată familia noastră s-a reunit din nou. Sper că într-o zi voi îndeplini ultima dorinţă a tatii şi îl voi duce înapoi în Hyesan, unde va putea fi îngropat alături de tatăl şi bunicul lui, pe dealul care dă spre fluviul Yalu. Dacă va veni vreodată ziua aceea, voi merge şi la mormântul bunicii mele şi îi voi spune că, în sfârşit, Chosun este din nou una.

Mulţumiri

Maryanne Vollers, fără tine, această carte nu ar fi fost posibilă. Mi-ai demonstrat nu numai inteligenţa şi graţia ta, ci şi o dragoste profundă şi adevărată faţă de poporul nord-coreean şi faţă de umanitate. A fost o mare onoare şi un privilegiu să lucrez cu tine şi să te pot numi prietena mea.

Sunt profund recunoscătoare extraordinarei echipe editoriale de la Penguin Books: în Marea Britanie, la Fig Tree, Juliet Annan şi Anna Ridley; în Statele Unite, la Penguin Press, Ann Godoff şi Sarah Hutson.

Mulțumiri speciale Karolinei Sutton, Amandei Urban, lui Matthew J. Hiltzik şi Carlton Sedgeley.

Thor Halvorssen Mendoza, tu eşti fratele meu mai mare pe care l-am găsit în această lume nouă. Eşti cel mai bun exemplu al modului de a apăra dreptatea şi a lupta împotriva tiraniei de pretutindeni.

Îți mulțumesc foarte mult pentru că mi-ai fost mentor şi pentru că m-ai învățat toate acele cuvinte noi şi interesante. Admirația mea față de tine este nețărmurită.

Le mulțumesc membrilor Human Rights Foundation Alex Gladstein, Sarah Wasserman, Ben Paluba şi John Lechner.

Prietenilor şi mentorilor mei de la Liberty în North Korea, Hannah Song, Sokeel J. Park, Justin Wheeler, Blaine Vess, Kira Wheeler, Tony Sasso: când am avut cea mai mare nevoie de voi, m-ați ajutat cu toții să înțeleg această lume nouă şi m-ați învățat ce înseamnă să vorbeşti în numele poporului nord-coreean. Toate sfaturile pe care mi le-ați dat m-au ajutat să devin un om mai bun şi un mai bun apărător al libertății.

Le mulțumesc lui Casey Lartigue Jr. Pentru toate încurajările şi sprijinul pe care mi le-a oferit încă de la început şi tuturor profesorilor mei englezi ce m-au ajutat să privesc altfel lucrurile.

Îi mulțumesc lui Jang Jin Sung, prietenul şi mentorul meu, care m-a ajutat să înțeleg şi să scap cu viață din traiul de partea cealaltă a întunericului. Le mulțumesc lui Henry Song, Shirley Lee şi familiei mele de fugari şi luptători pentru libertate nord-coreeni care mă inspiră şi îmi sunt prieteni: Joseph Kim, Seong Ho Fi, Park Sang Hak, Jihyun Park şi atâția alții.

James Chau, îți mulțumesc foarte mult că ai plâns alături de mine pentru poporul meu. Încurajările tale au contat enorm pentru mine într-un moment dificil. Fără sprijinul şi încrederea pe care mi le-ai oferit, nu aş fi ajuns niciodată unde sunt astăzi.

Joshua Bedell: generozitatea şi bunătatea ta sunt nemăsurate. Îți mulțumesc din suflet pentru că m-ai învățat şi m-ai călăuzit cu atâta răbdare.

Familiei mele engleze: lui Charlotte, Adam, Clemency, Madison şi Lucien Calkin, precum şi bunei mele prietene Jai J. Smith. Mulțumiri lui Bill Campbell şi celorlalți membri ai familiei mele din Montana.

Bunilor mei prieteni Alexander Lloyd, Cameron Colby Thomson, Daniel Pincus, Jonathan Cain, Daniel Barcay, Gayle Karen Young, Sam

Potolicchio, Dylan Kaplan, Sam Corcos, Parker Liautaud, Axel Halvorssen, Un Lopatin, Peter Prosol, Masih Alinejad, Tommy Sungmin Choi, Matthew Jun Suk Ha, Wolf von Laer, Ola Ahivarsson, Ken Schoolland, Jennifer Victoria Fong Chearvanont, Malibongwe Xaba şi Li Schoolland.

Celor de la One Young World: lui Kate Robertson, David John's, Ellei Robertson, lui Melanie York, Mathew Belshaw, precum şi tuturor ambasadorilor OYW. Mă simt foarte onorată că m-ați primit în minunata voastră comunitate. Sprijinul şi preocuparea voastră profundă pentru poporul nord-coreean îmi dau foarte multe speranțe şi curaj să mă opun tiraniei de pretutindeni. Eforturile voastre fac lumea mai bună în fiecare zi.

Celor de la Women in the World: Tinei Brown, lui Karen Compton şi tuturor femeilor care m-au inspirat la conferință să fiu curajoasă şi să lupt pentru dreptate, libertate şi egalitate.

Celor de la Renaissance Weekend: lui Philip Lader, Lindei LeSourd Lader, lui Dustin Larivar, Eric O'Neill, Christine Mikolajuk, Kerry Halferty Hardy, Frank Kilpatrick, Lindei Hendricks Kilpatrick, lui Yan Wang, Justin Dski, Ben Nelson, Mark A. Herschberg, Katherine Khor, Stephanie A. Yoshida şi Janice S. Lintz.

Mulțumesc producătorilor şi realizatorilor emisiunii Now on My Way to Meet You. De asemenea, profesorilor mei de la Universitatea Dongguk, prietenilor mei de la administrația din cadrul poliției care m-au ajutat şi m-au încurajat atunci când mi-a fost greu, precum şi tuturor profesorilor şi voluntarilor refugiați.

Mulțumiri speciale lui Judd Weiss, Suleiman Bakhit, Todd Huffman, Katy Pelton, Deborei Spar, preşedinta prestigiosului Barnard Collège, lui Dean Jennifer G. Fondiller, Sue Mi Terry, David Hawk, Greg Scarlatiou, Curtis Castrapel, Beowulf Sheehan, Esther Choi şi familiei sale iubitoare, lui Christian Thurston, Daniel Moroz.

Cât Cleveland, Eunkoo Lee, Ryung Suh, Justice Suh, Madison Suh, Diane Rhim, Joshua Stanton, Sunhee Kim, Jieun Baek, Felicity Sachiko, lui Paul Lindley de la Ella's Kitchen, lui C.J. Adams de la Google Ideas, lui Austin Wright, John Fund, Mary Kissel şi lui Michael L-ai de la Minerva Schools al KGI.

Lui Andrew Moroz: am avut parte de mai multe minuni în viața mea, iar tu eşti una dintre ele. Tu m-ai ajutat să cred din nou în dragoste.

Sunt câțiva oameni ale căror nume le-am schimbat din respect pentru intimitatea lor, inclusiv draga mea prietenă „Yong Ja", căreia îi transmit

toată dragostea şi toate mulțumirile mele. Le mulțumesc şi misionarilor din China, pastorului din Coreea de Sud şi tuturor celor ale căror nume nu au putut apărea în această carte, dar rămân întipărite în inima mea.

Lui Keum Sook Byeon, mama mea: să fiu copilul tău a fost cea mai mare binecuvântare şi cea mai mare onoare din viața mea. Fără dragostea şi sacrificiul tău, eu nu aş mai fi astăzi. Am traversat împreună fluviul înghețat şi deşertul înghețat şi tu eşti singura persoană care mă cunoaşte atât de bine, încât nu mai am nevoie de cuvinte ca să-mi exprim sentimentele. Pentru tine trăiam atunci când am fost în captivitate şi pentru tine trăiesc în libertate. Tu mă inspiri şi îmi dai putere să lupt pentru ca țara în care ne-am născut să se schimbe.

Lui Eunmi Park, sora mea: tu eşti totul pentru mine, cea mai mare minune şi cea mai mare bucurie pe care le-am cunoscut vreodată. Sunt atât de recunoscătoare pentru sufletul tău mare, pentru toate sacrificiile pe care le-ai făcut pentru mine când eram copii şi pentru felul cum m-ai protejat şi m-ai mângâiat în lunile acelea lungi cât nu ne-am avut decât una pe alta. Mi-ai fost şi mamă, şi cea mai bună prietenă. Surioară, îți mulțumesc din toată inima pentru că te-ai întors la noi după şapte ani lungi şi ne-ai readus fericirea. Sunt foarte mândră de tine. Tu eşti lumina mea şi te iubesc mai mult decât iubesc viața.

Lui Park Jin Sik, tatăl meu: tu eşti eroul meu şi mi-aş fi dorit să fii aici, cu mine, şi să te bucuri de toată această libertate. Dar eşti tot timpul cu mine, aşa că nu trebuie să mai spun nimic aici, decât că te iubesc şi îmi este tare dor de tine.

Lui Woo Yang Mang, partenerul de viață al mamei, şi lui Lee Hongki, minunatul prieten al surorii mele: vă mulțumesc amândurora pentru că ați adus o asemenea binecuvântare familiei noastre.

Tuturor rudelor mele care au rămas în Coreea de Nord şi suferă din cauza oprimării: mă simt extrem de vinovată că vă pun pe toți în pericol, dar sper că într-o zi veți înțelege de ce a trebuit să vorbesc. Promit că voi face toate eforturile pentru a pune capăt nedreptății pe care o îndurați în fiecare zi. Sper să vină şi ziua aceea în care voi putea să-mi vizitez când voi vrea țara natală şi să vă văd pe toți din nou.

Pentru toți susținătorii mei din întreaga lume care îmi transmit încurajări şi mesaje emoționante prin rețelele de socializare: din motive de spațiu, nu am cum să vă menționez pe toți aici, dar voi vă ştiți care sunteți. Fiecare zâmbet, fiecare mic gest, fiecare lacrimă pe care ați vărsat-o împreună cu

mine mi-au dat curajul să împărtăşesc o poveste pe care nu am crezut niciodată că i-o voi spune cuiva. Vă mulțumesc pentru că credeți în mine. Au fost momente când aproape că nu mai credeam în oameni, dar voi m-ați auzit. Vouă va păsat. Şi uite aşa, împreună, începem să schimbăm lumea.